Koós Kálmán: Voltunk, vagyunk, leszünk 1. rész

Vagyok fajomnak roncsolt tetemébõl
Úton fetrengõ vérzõ szívdarab,
Daccal vonagló
S mennél tiportabb, annál magyarabb.

Sajó Sándor

Ajánlom a könyvet Szálasi Ferenc és mindazon nemzeti mártír és hõsi halott emlékének, akik a Magyar Nemzet és a Magyar Haza jövõjéért áldozták életüket.

Elõszó az 1960-as kiadáshoz

Ez a könyv, amelyet most a Hungarista Mozgalom negyedévszázados küzdelmének megörökítésére, egyelõre a magyar nemzeti emigráció kezébe adunk, történelmi értékû. írója annak a magyar generációnak egyik világosan látó tagja, amely a két világháború közötti Magyarországon nõtt fel és saját sorsának alakulásán ismerte meg az elõzõ generációk által el nem intézett és ezért súlyos örökségként rászakadt magyar sorskérdések nehézségeit.

Az elsõ világháború folyamán kétségtelenül bebizonyosodott, hogy a szólásmondás szerinti "Európa beteg embere", nem Törökország volt, hanem az Osztrák-Magyar Monarchia. Ferenc Ferdinánd politikai elképzelésének tökéletes csõdje volt, hogy az agyondédelgetett szláv elemek és közöttük legfõképp a csehek, már a háború kezdetétõl tömegesen váltak a monarchia árulóivá és aknázták alá a legeredményesebben annak recsegõ-ropogó rozoga épületét. Egy ilyen súlyos megterhelést, mint amit a minden erõfeszítést megkövetelõ háború jelentett, ez a düledezõ épület nem is bírhatott ki.

Szétesésének be kellett következnie.

Négy évszázad múltával, a Monarchia szétesése után ismét megszületett a nemzeti Magyarország. Koraszülött volt. Az u. n. utódállamok közül, amelyek az Osztrák-Magyar Monarchiából alakultak, vagy annak területébõl gyarapodtak, Magyarországot érték a súlyos történelmi események a legfelkészületlenebbül. A magyar nép tájékozatlan volt a nemzetiségek aspirációiról és nem is értette, de fõleg nem érzékelte azokat eléggé. Nem ismerte fel idejében, hogy a történelmi Magyarország van veszélyben, hogy az egységes Kárpátmedence darabokra törése az, amit ellenségei elõkészítenek.

Fokozta a tragédiát, hogy az új nemzeti állam vezetése olyan körök kezébe került, amelyek nem ismerték a magyar nép kívánságait, gondolkodását, távol állottak a néptõl, csak az önmaguk érdekeit látták és ezért az állam bel- és szociálpolitikájával nem a magyar nép érdekeit szolgálták, hanem önérdekeiket. Külpolitikájában ez az államvezetés annak ellenére, hogy a fasiszta Olaszország volt az elsõ európai nagyhatalom, amely Magyarországot kiemelte az õt körülzáró Kis-Antant veszélyes gyûrûjébõl, mégis angolbarát irányzatot követett és ezt mintegy angolmániába esve, egész a második világháborút követõ összeomlásig is megtartotta, minden reális alap nélkül.

A két világháború közötti idõszakban, csak egy reménysugár villant föl, azt a régen óhajtott reményt keltve, hogy belsõ politikájában a magyar nép érdekeinek megfelelõ népi politika, külsõ politikájában pedig egy reálisabb irányzat fog következni. Ez Gömbös Gyula miniszterelnöksége idején volt, amely azonban a magyar nemzet végzetes kárára, Gömbös korai halála miatt, ismét kialudt.

Ebben a reménytelenségbe visszazuhant helyzetben lépett a politikai küzdõtérre Szálasi Ferenc személyében a Hungarizmus és az ezért küzdõ Hungarista Mozgalom.

Egy több mint ezer éves nemzet életében 25 év nem hosszú idõ. De ez a 25 év amelyben a Hungarista Mozgalom harcolja kétségbeesett küzdelmét magyar népéért és nemzetéért, a borzalmas csapások és súlyos veszteségek miatt, felér békés évszázadok küzdelmével.

Hazátlanul, menekült sorban, a világ minden tájára szétszórva, küzd ez a Mozgalom a magyar célokért, magyar érdekekért, a magyarság létéért, ellenséges külsõ, de még ellenséges belsõ erõk ellen is. Bármily nehéz ez a harc, mégsem fogjuk feladni soha, mert tudjuk, hogy történelmi feladatunk ez.

Ezt a küzdelmünket igazolja és segíti ez a könyv is.

Szükségünk van erre a segítségre, mint minden segítségre, mert mi kizárólag a saját erõnkre támaszkodva küzdünk és ezért kell, hogy elsõsorban minden hungarista, vagy velünk küzdeni akaró minden magyar segítsen és támogasson minket a nemzeti Magyarországért folytatott igen nehéz küzdelmünkben.

Bízva a magyarság jövõjében és harcunk gyõzelmében, kiáltjuk oda minden magyarnak, ha számít reánk, ha ellenünk van:

VOLTUNK, VAGYUNK, LESZÜNK!

Nyugaton, 1960. évben.

Henney Árpád

BEVEZETÕ

A történelemben tömegmozgalmat csak olyan eszme tudott elindítani, amely kielégítette az emberek tudatos, vagy tudatnélküli vágyait. A tömegeket, népeket mozgató, történelmet alakító eszmék, mint formátlan massza benne éltek az emberek lelkében s az ideológusok, az eszmék megalkotói ezeket gyúrták a gondolat erejével érthetõ, tudatos alakba. Vagy is mondhatjuk, hogy az eszmék, mindig a tömegek lelkébõl születnek meg. Az emberek lelkétõl távolesõ eszméket hiába prédikálják, hiába harsogják, azok nem találnak meghallgatásra. Ellenben a tömegek vágyait kielégítõ eszmék hirdetõi mintha a szívekbõl beszélnének.

Vessünk egy rövid pillantást a történelemre, hogy állításunkról meggyõzõdjünk.

A kereszténység, Krisztus tanítása nem tudott meggyökerezni a zsidóság körében, de diadalmasan hódított tért Európa népei között. A zsidók közötti sikertelenségének több oka volt, amelyeket a következõkben foglalhatunk össze:

A Judea-beli zsidók idegenkedtek a Galileai Jézustól, nem éreztek maguk közül valónak. A gazdagok, a mûveltek, az írástudók lenézték Jézus egyszerû követõit, akik csaknem mind parasztok voltak: halász, pásztoremberek. Mai, gyakran használt szóval kifejezve, afféle csõcselék népségnek tekintették õket. Jézus igen éles hangon támadta állandóan a mózesi törvényekhez hûen ragaszkodó, de képmutató farizeusokat, akik viszont ellenségüknek tekintették a Názáretit, s minthogy a farizeusok tábora a zsidóság legnagyobb vallási pártja volt, amint módját ejthették, bosszút álltak rajta. Jézus kivégzésével az õt követõ egyszerû munkásembereket megfélemlítették. Jeruzsálem kétszeri elpusztítása után a zsidóság szétszóródott s ahogyan a vallásuk õrizte meg õket zsidónak, épp oly híven õrizték õk a vallásukat.

Az egyik legfõbb okot azonban abban kell látnunk, hogy Jézus tanítása az egyistenhívõ szigorú erkölcsi törvényekkel rendelkezõ zsidóság számára nem jelentette azt az újszerû, hatalmas erõt, mint amit jelentett a pogány népeknek. Jézus tanítása alapjában véve mégis csak az Ószövetségbõl nõtt ki, de mert eltért attól, ellenségei eretnek zsidónak tartották. Az eljövendõ Isten-országát, amelyrõl Jézus beszélt, az egyszerû nép talán meg sem értette. Õk olyan Krisztust vártak, aki visszaállítja Dávid királyságát, aki megszabadítja õket a római rabságtól. Nekik olyan kellett, mint Bar-Kochba volt, aki szintén az írásokban megjövendölt Krisztusnak jelentette ki magát, fölkelést támasztott a római uralom ellen (Krisztus u. 132-135) és kiûzte a rómaiakat Jeruzsálembõl. A nép vakon követte, nem követelte, hogy feszítsék keresztre. Végül mégis a rómaiak gyõztek, elpusztult vagy fél millió zsidó a vezérével együtt.

Ha a zsidóság legnagyobb része érzéketlen is maradt a krisztusi tanok iránt, annál nagyobb erõvel terjedtek azok a görögök között. Még Galliában is az elsõ keresztények az ottani görög emigránsok voltak. A görög kultúra Jézus koréiban igen magas fokon állott. Tiszta fogalmaik voltak a lelkekrõl, a túlvilágról, ám a költõien szép, de mégis csak naiv hitrege világuk már nem elégítette ki õket. így érthetõ, hogy a keresztény tanok a kinyilatkoztatás erejével hatottak rájuk. A metafizikát kutató görög szellemnek Jézus tanítása a titkok kulcsát jelentette. Kutató szellemiségüket azonban a kereszténységben is megtartották, s

mint ilyen gnosztikusok hamar eretnekké váltak a kutatást és ellentmondást nem tûrõ Római Egyház elõtt.

A római birodalomban a rabszolgák között terjedtek a Názáreti tanai nagy erõvel. Az õ számukra ezek a tanok mindenféle tekintetben a megváltást jelentették. A rabszolgák sorsa a Római Birodalomban a születésüktõl kezdve halálukig teljesen reménytelen volt. Még csak embernek sem számítottak, tárgyként kezelték õket, amellyel a tulajdonosa azt tehetett, amit akart. Számukra nem volt síin vallás, sem haza. Elképzelhetjük, hogy micsoda megrázó erõvel felemelõ hatással volt rájuk annak az Isten országának a hirdetése, amely hamarosan eljön és amely az elesettek, a szenvedõk, a nyomorultak számára készült s ahová a gazdagok, tehát az õ római uraik nehezebben juthatnak be, mint ahogyan a teve átmegy a Tûfoka kapun. A keresztények szerint minden ember egyenlõ Isten elõtt, tehát õk a megvetett rabszolgák is annyinak számítanak ez elõtt az Isten elõtt, mint akár az istenített római császár. Szeretetre, egy kis megbecsülésre vágytak ezek a szerencsétlen emberek és ezt kapták meg a kereszténységben.

De a római kultúra is sokkal magasabb fokon állott már, semhogy a gondolkozó rómaiak elhitték volna, hogy a császáruk Isten. Hiszen micsoda Isten az, akit egy megfizetett, vagy hatalomra törõ zsoldos vezér bármikor leszúrhat. A finomabb lelkek pedig megcsömörlöttek koruk züllöttségétõl. Ahogyan az Ember Tragédiájában mondja Péter apostol:

Nem bírod ugye kéjek mámorával
Elandalítni azt a szózatot,
Mely a kebelnek mélyét felveri
S jobb cél felé hiába ösztönöz?

Kielégítést ugyebár, nem érzesz
Csak undort ébreszt szûdben a gyönyör
S aggódva nézsz körül, ajkad rebeg:
Hiába mind, a régi istenekben
Nincs már hited, kövekké dermedeztek."

A keresztény vallást megtestesítõ Egyház a századok folyamán óriási hatalommá fejlõdött. Az egykori üldözött azonban üldözõvé vált. A biblia tekintélyére támaszkodva nem csupán hit és erkölcs terén jelentett ki abszolút érvényû tételeket, de a tudományok terén is. Aki mást mert állítani, az megismerkedett az inkvizíció borzalmaival és máglya tüzén szenvedett halált.

A középkorra kifejlõdõ európai szellemiség egyik fõ jellemvonása azonban a szabadságvágy. Ezért harcolnak egyének, tömegek, népek. A harc elsõ fázisa: küzdelem a gondolat hirdetésének szabadságáért, a szólásszabadságért. Minthogy a kor legképzettebb emberei általában az egyháziak, ez a harc az õket legközelebbrõl érintõ területen zajlik le: a teológia terén. Krisztus, sajnos, nem hagyott írást az utókorra, az evangéliumok pedig nem mindenütt egyértelmûek s így némely részt különféleképpen lehet magyarázni. Egyesek reform kísérletekkel léptek fel, amelyeknek az volt a céljuk, hogy új felfogásokat érvényesítsenek az egyháznak már kialakult tanaival szemben. A reform kísérleteknek további alapot szolgáltattak az egyház kebelén belül támadt bizonyos visszaélések, mint az egyházi méltóságoknak és a bûnbocsánatnak pénzért való árusítása. A reformkísérlet hosszú harcok után végül gyõzött, de a nyugati egyházszakadáshoz vezetett. A reformációt közvetlenül megelõzõ idõszak volt a renaissance amely már tudatos elfordulást jelentett az

addigi, nyomasztóvá lett vallásos szemlélettõl. Az irodalomban és mûvészetben megmarad ugyan továbbra is a biblikus téma, de a szemlélet, a kifejezési mód az antik világ mûvészetébõl táplálkozik, tehát, hogy újat adjon, a régihez fordul. Az európai szellemnek ez a renaissancet jelentõ felszabadulása azonban a nagy tömegeket nem érinti, csupán a szellem embereinek körében zajlik le, de szervesen beletartozik abba a fejlõdési folyamatba, amelyet a reformáció jelent, amely viszont milliókat mozgat meg. A legjobban védett területnek, a teológiának korlátai tehát keresztül voltak törve. Mi sem állta útját a szabad vizsgálódásnak a tudományok terén. így jutunk el a XVIII. század felvilágosodásáig, amelyben a szabad ész a legnagyobb hatalommá válik. A kiszipolyozott és tönkretett társadalmi rétegeknek a francia forradalomban fellángoló szabadságvágya áttöri a társadalmi, a rendi korlátokat is és a francia király 1789 október 6-án a párizsi városháza erkélyén, a szó szoros értelmében is meghajol a nép elölt. Kevés eszme, volt a világon, amely egy népet annyira feltüzelt és magával ragadott, mint a francia forradalom népfelség eszméi. Ezek az eszmék aztán új korszakot nyitnak az egész történelemben, a liberalizmusét. Forradalmak, szabadságharcok, véres és verteién küzdelmek zajlanak a XIX. században s a jelszó mindenkor a szabadság. A vágy, ami évezredeken keresztül töltötte cl az emberek szívét, határozott formát ölt és a megvalósulás lehetõségének nagyszerû korát látja maga elõtt. Az egyén joga és szabadsága, a népek joga és szabadsága olyan szavak, amelyek a vallási fanatizmus erejével képesek hatalmukba keríteni az embereket. De amíg a kereszténység kilátástalanság, a szenvedés világából a túlvilági élet misztikus fénye felé fordítja a szenvedõk és elnyomottak szemét, addig az ész hatalmából kinõtt francia forradalom liberalizmusa a földön keresi és követeli magának a jobb életei és felemelkedést. A nagy szabadságvágytól megmámorosodnak még a filozófusok is, és a liberte forradalmaitól vágott ösvényén haladva, csaknem az anarchizmusig jut el gondolkodásuk. Stirner német bölcselõ például semmiféle köteléket nem akar elismerni jogosnak, amely az embert korlátozhatná, tehát elveti nemcsak a vallást, de még a házasságot is.

A politikai és szellemi életnek ez a vezérlõ motívuma utat talál a gazdasági életben. A gõzgép feltalálásával meginduló nagyipari termelés és a háborúk ellenére mutatkozó nagy európai népesség szaporulat megkívánja a gazdasági élet korlátainak ledöntését, ami meg is történik, ha korántsem olyan mértékben, mint a politikai életben, ahol azonban szintén elmúlik jó két nemzedék, mire váltakozó szerencséjû harcok után a népszabadság eszméje végleg gyökeret ver.

De mielõtt végleges gyõzelmét elérte volna a liberalizmus, máris súlyos válságot idézett elõ. A gazdasági szabadságot élvezõ nagykapitalizmus munkáskizsákmányolása olyan óriási mértékû, hogy talán a francia Lajos királyok fantasztikus méretû népnyúzását is felülmúlja. A sansculotteok helyébe megszületik a proletárság félelmetes serege és a XIX. század derekára már kibomlik az új, világmegváltó igényekkel fellépõ eszme zászlaja: a szocializmusé. Hatása legalább ugyanolyan nagy, mint a forradalmi szabadság eszméé. A proletárság úgyis tekint rá, mint az új szabadságeszmére, mert nem képes meglátni, hogy éppen annak a reakciója, tehát ellentéte. Õ a saját szabadságát akarja megvalósítani általa, s amíg a liberalizmus egyenlõséget hirdet, a proletárság megváltó vallása már egészen egyszerûen kijelenti, hogy a proletárság osztályuralmát fogja megteremteni. Tehát amíg a liberalizmus csak jogot és szabadságot ígért az addig elnyomott néprétegeknek, a szocializmus már a tényleges hatalmat is az õ kezükbe letenni ígérte, és az ezért való harcba hívta a világ összes proletárjait. És azok mentek is, határtalan fanatizmussal, ökölbe szorított kézzel. Marx Károly, úgy érezték az õ szívükbõl beszélt.

A liberalizmus és a szocializmus által elindított, igen gazdag változatú ideológiai és belpolitikai harcokba az elsõ világháborút követõ békeszerzõdésekkel beleszól a nemzetközi politika is. Ennek folyományaképpen a háborúban vesztes, letiport, megalázott és kifosztott népekben újabb eszme tör fel, hogy a népeknek az elrabolt szabadságát és jogait visszaszerezze. Ez az eszme a nemzeti szocializmus különbözõ variánsa, amely egyaránt szembefordul a liberalizmussal és az ugyancsak a világháború következtében hatalomra jutott marxi bolsevizmussal is. A tömegek fanatizmusát épp úgy feltüzeli, mint annak idején a francia forradalom szabadságeszméje, vagy a szocializmus világproletárságot megváltó gondolata. Az embert legmélyebben érintõ érzelmek, vágyak világából született, hitele tehát korlátlan a tömegek elõtt. Harcát mégis épp úgy meg kell vívnia, mint ahogyan meg kellett vívnia azt minden más eszmének õelõtte.

Ha már most Magyarország társadalmi és politikai történelmét vizsgáljuk, megtaláljuk abban is mindezeket az eszméket és harcokat. A II. világháború után Magyarország a pánszláv bolsevizmus martaléka lett és megszûnt rajta minden eszmei és belpolitikai harc legalábbis a nyílt színen. Az emigrációban azonban a megkezdett eszmei és politikai harc tovább tart. Eszmék, elvek, világnézetek, pártok és mozgalmak csapnak össze, teszik egymást felelõssé a magyarság tragédiájáért és követelik maguknak a jogot a szabad Magyarország jövõjéért.

Kinek volt igaza és kinek van igaza? Ez a nagy kérdés, amire már sok válasz érkezett. A következõk során olyan újabb válasz lát napvilágot, amelyre sokan várnak és amely fényt kell hozzon az emigráció kavargó sötétségeibe.

Legyen világosság!

A BETEG MAGYARORSZÁG

Trianonnal a magyarság súlyos veszélybe került és a békediktátum e veszély állandósított állapota felett õrködött. Önmagát ítéli halálra az a nemzet, amely veszedelem idején nem tudja a szellemi, vagy a fizikai harc védelmi eszközeit megteremteni. Volt-e a magyarságban elég erõ arra, hogy a rászakadt veszedelemmel szembeszálljon, hogy új történelmi helyzetben a számára fontos tennivalókat meglássa és azok megvalósításáért küzdjön?

A tisztánlátás végett nem lesz érdektelen röviden végigtekintenünk azon az eseménysorozaton, amely Magyarországon az elsõ világháború után végbement.

A világháború kitörésében Magyarországnak semmiféle felelõssége és érdeke nem volt. A háború még csak nem is Ferenc Ferdinánd trónörökös meggyilkolása miatt támadt. Sokkal nagyobb okok húzódtak meg mögötte. Legelõször Oroszország hatalmi törekvése a Balkán felé a pánszlávizmus lobogója alatt. Azután Franciaország olthatatlan revanche-vágya az 1871-es vereség és Elszász-Lotharingia elvesztése miatt. Továbbá Angliának a féltékenysége a hatalmas iramban kifejlõdött német iparra.

A négy évig tartó háborúból a nagyhatalmak közül legelõször Oroszország esett ki. A cárizmus megbukott s helyébe a lenini rendszer, a kommunista világforradalom kirobbantására törõ bolsevizmus lépett.

1918 november 11-én a Központi Hatalmak is fegyverletételre kényszerültek. Az egész Osztrák-Magyar Monarchiának, de fõképp Magyarországnak a végzetét jelentette, hogy ezekben a súlyos idõkben olyan erélytelen és gyenge kezû királya volt, mint IV. Károly, aki nemhogy meggátolni tudta volna az ország züllését, de puhaságával, oktalanságával még elõsegítette azt. Wekerle Sándor bukása után Károlyi Mihályt nevezte ki miniszterelnökké, akit felmentett az alkotmányra teendõ eskü alól. Károlyi, mint radikál-szocialista politikus elsõ legfõbb feladatának tekintette a hadsereg szétzüllesztését. Ennek a súlyos következményekkel járt cselekedetnek két oka volt. Az egyik az, hogy egy nemzeti érzésû, intakt hadsereggel szemben nem érezhette magát és társait biztonságban, a másik pedig szocialista felfogásából eredt, amely szerint a hadsereg nem más, mint a munkásokat kizsákmányoló tõkés rendszer védõszervezete. Szocialista rendszerben nincs munkás kizsákmányolás, nincs szükség tehát többé hadseregre. Hogy az ilyen anarchista felfogás abban az idõben öngyilkosságot jelentett a magyarság számára, azt Károlyi szellemi képessége nem tudta felfogni és a tragédia csakhamar bekövetkezett. Az áruló románok és a rendkívül mohó étvágyú északi és déli szláv szomszédok rögtön behatoltak a védtelenül maradt ország területére. Károlyi mi mást tehetett volna, mint felelõtlen" miniszterelnök, lemondott és a hatalmat átadta a kommunistáknak. A hirtelenül összekapott vörös hadsereg nem tudott ellenállni a román hadsereg nyomásának s a románok, mint antibolsevista felszabadítók nyomultak elõre, hogy az általuk megszállt területet alaposan kirabolják. A zûrzavaros helyzet végül akként tisztázódott, hogy a románok visszavonultak Erdélybe és Tiszántúl egy részére, a tisztán maradt ország területén pedig az idõközben Szegeden megalakult ellenforradalmi mozgalom és nemzeti hadsereg vette át a hatalmat. Többféle kormány váltotta egymást (szocialista, ellenforradalmi, nemzeti, keresztény, koalíciós) rövid idõközökben, míg végül 1921-ben gróf Bethlen István lett a miniszterelnök, aki 10 évig maradt tisztségében. Közben 1920 március 1-én az osztatlan nemzetgyûlés államfõvé választotta Horthy Miklóst kormányzói minõségben. Ezzel megkezdõdött történelmünknek az az idõszaka, amely 1944 október 15-ig tartott, tehát csaknem egy negyed évszázadig s amelyet általában Horthy korszaknak nevezünk.

1920. június 4-én írta alá Magyarország a trianoni békeparancsot. Az abban foglalt hallatlan igazságtalanság, jogfosztás elõre meghatározta Magyarország helyzetét és politikáját.

A magyarság soha, egy pillanatig sem nyugodott bele területi és népi megcsonkításába. Nem csupán azért, mert ezáltal súlyos anyagi érdekveszteség érte, hanem mert állami létét látta veszélyeztetve az elõretörõ pánszlávizmus, majd a mind nagyobb erõre kapó orosz bolsevizmus által. Gazdasági erõinek legnagyobb részétõl megfosztották és stratégiailag teljesen a kiszolgáltatottság állapotába jutott. A Dunatáji egység felborításából eredõ veszélyt egyes francia írók és politikusok is rögtön felismerték. A Magyarországot körülvevõ utódállamok, Csehszlovákia, Nagyrománia és Jugoszlávia azonban sürgõsen megteremtették a Kis-Entente néven ismert politikai és katonai szövetséget. A Kis Entente megalakulása folytán a franciák abbahagyták a Dunatáj újjárendezésének újabb tervkészítését és szövetséget kötöttek az utódállamokkal s ezzel hazánk politikailag elszigetelõdött. A minket körülvevõ ellenséges falon az elsõ rést a világháborúban gyõztes Olaszország ütötte, amely 1927 április 5-én szerzõdést írt alá Magyarországgal. Az olasz-jugoszláv ellentét során Mussolini Magyarországban fontos szövetségest vélt találni. Hét évvel késõbben Gömbös Gyula miniszterelnöksége idején magyar, olasz és osztrák részrõl az u. n. római jegyzõkönyveket írták alá, ezzel megingott a Kis-Entente középeurópai fõszerepe.

Mire Magyarországnak sikerült külpolitikai elszigeteltségébõl kiemelkednie, gazdasági téren került súlyos helyzetbe. A csonkaország a húszas évek során igen nehezen, külföldi hitelek segítségével tudta gazdasági, pénzügyi helyzetét rendezni, amelyet a népi és területi veszteségek, a hadikölcsönkötvények értéktelensége, az infláció a gazdasági erõforrások nagy részének amputációja tett tönkre. A harmincas évek elején kezdõdõ gazdasági krízis kétségtelenül összefüggött az egész világgazdaságot deprimáló krízissel. 193032 között az U.S.A.-ban 3000 bank vált fizetésképtelenné öt és fél milliárd dollár betéttel. Nagy európai bankok is fizetésképtelenek lettek, mint a svájci Basler Handelsbank, az osztrák Kredit Anstalt és a német D. bankok. Kétségtelen ám az, hogy a magyar válságokhoz nagy mértékben hozzájárultak a Bethlen kormánynak ésszerûtlen túlzásai is. 1932. november 1-én az államháztartási hiány már 30 millió pengõt tett ki.

Bethlen miniszterelnököt 1931-ben gróf Károlyi Gyula váltotta fel, akinek a gazdasági válság megoldására komoly koncepciója nem volt, csupán az állami takarékoskodást fokozta. Nem gondolt arra, hogy ha csökkenti a fizetéseket, akkor csökken a fogyasztás is, a fogyasztás csökkentéssel pedig a termelés esik s ez ismét a munkanélküliséget növeli.

Az általános gazdasági krízis nálunk elõször a mezõgazdaságban jelentkezett. A 30 pengõs magyar búza versenyképtelenné vált a tengerentúli búzával szemben, amelyet az európai kikötõkben 6 pengõs áron kínáltak. A mezõgazdák nem tudták tartozásaikat fizetni, megindultak az árverések. A teljes agrárgazdasági esõd megakadályozására a kormány gazdavédelmi intézkedéseket léptetett életbe. A védett gazdát nem lehetett elárverezni és a végleges teherrendezésig csak a megszabott kamatot kellett fizetnie. Több mint nyolcvanezer gazda kért védettséget. A végleges teherrendezés szabályai jó magyar módra olyan bonyolultan voltak megállapítva, hogy 1944-re a védett gazdák ügyének még jelentõs része nem került végleges teherrendezés alá. A védett gazdák között nemcsak parasztok, hanem nagybirtokosok is voltak, mint Kállay Miklós földmívelésügyi miniszter, késõbbi miniszterelnök. A nagybirtokosok hitelezõi közül kétségtelenül azok a kisemberek jártak a legrosszabbul, akik a személyi bizalom alapján hiteleztek, mint a virágkereskedõ, a cipész a szabó stb. Ezek a végleges teherrendezés során sírva vagy nevetve állapíthatták meg a kapott kimutatásból, hogyha például 100 pengõ követelésük volt, akkor meg fognak kapni abból mondjuk 20 pengõt de 50 év alatt egyenlõ részletekben fizetve. A teherrendezés ugyanis természetszerûleg elsõsorban a bekebelezett jelzálogos hitelezõket védte. Némelyik védett gazda nagybirtokos pedig, úgy is mint úr és földesúr, nem tartotta szükségesnek, hogy amikor már jobban ment ismét a mezõgazdálkodás, kifizesse ezeket a bagatell, be nem kebelezett tartozásokat mindenféle hivatalos teherrendezés nélkül.

A válságot fokozta az a körülmény, hogy az agrárolló kitágult. A mezõgazdasági árak óriási csökkenése nem vonta maga után az ipari árak esését, sõt azok még emelkedtek is.

Károlyi bukása után, 1932-ben Gömbös Gyula lett a miniszterelnök. A nemzet széles köreiben nagy bizalommal fogadták, mert személyében az addigi arisztokrata-konzervatív politikától elforduló, hangsúlyozottan nemzetvédõ politika vezéregyéniséget láttak a nyílt színtérre lépni. Gömbös Gyula a hozzá fûzött reményeket, legalább is belpolitikai téren, nem tudta megvalósítani. Nemcsak korai halála miatt. Gömbös tragédiája az volt, ami az új emberé a régi rendszerben. Áthatolhatatlan falakba ütközött mindenfelé, amelyeket a liberális gazdasági élet hatalmasságai és a hatalmát féltõ arisztokrácia emelt köré. Nem lehet új bort régi tömlõbe tölteni mondja az írás, mert a régi tömlõ megrontja az új bort.

Külpolitikai téren nagyobb eredményeket ért el Gömbös Gyula. Mint említettük, 1934 október 9-én magyar részrõl aláírta a római jegyzõkönyveket, amelyek szorosabb

olasz-osztrák-magyar együttmûködést eredményeztek.

Gömbös tisztán látta, hogy egy olyan európai újjárendezést, amely a magyar revíziós törekvéseket megvalósíthatja, csakis az új szellemben magára ébredõ és elszánt államok segítségétõl remélhetõ, tehát Németországtól és a magyar igazság elsõ védõjétõl: Olaszországtól. Az angol Rothermere lordnak újság kampánya hatástalanul oszlott szét a nemzetközi politika körülsáncolt téréin. (1927) Egyes francia képviselõk, politikusok magyar barátsága pedig csupán egyéni szimpátia maradt mindig. A nemzetiszocialista Németország és a fasiszta Olaszország között kezdetben bizonyos feszültség volt és Gömbös, aki 1932-ben Mussolininél, 1933-ban Hitlernél tett látogatást, minden bizonnyal közremûködött azon, hogy a két új szellemû é.s vezetésû állam között barátság jöjjön létre. E barátság valóban megszületett és mint Berlin-római tengely realizálódott s maga ez a kifejezés is Gömböstõl eredt.

A római egyezmények aláírása után és a hitleri Németországban az újbóli katonai sorozás elrendelése (1935 március) következtében a Kis-Entente államokban egyszerre felébredt a rossz lelkiismeret. Politikai és katonai fölényüket ellensúlyozva látták a középeurópai térségben, ezért új szövetségest kerestek, amelyet természetszerûleg a szláv államok pártfogójában találtak meg: a bolsevista Szovjetunióban. A csehek, de a románok is szövetségre léptek az oroszokkal se szövetségbõl a securitéjét féltõ és a Kis-Entente-et istápoló Franciaország se marad hal ott ki. Míg Olaszország maga is tiltakozott az év elején a német újjáfegyverkezés ellen, az új orosz-francia-cseh-román szövetség miatt, majd az abesszin háború idején (1936) a nyugati hatalmak részérõl tanúsított ellenséges magatartás következtében nem állott útjában semmi a tengely létrejöttének, amelyhez nem sokára a távolkeleti Japán támogatása kapcsolódott és a Berlin-Róma tengely Berlin-Róma-Tokió háromszöggé alakult át.

Sajnos a magyar sors alakulásába ismét beleszólt a végzet. 1936 októberében Gömbös Gyula miniszterelnök meghalt. Utána a kormány vezetés fokozatosan visszakerült az arisztokratikus gentry, részben konzervatív, részben liberális politikai erõk kezébe. Meg lehetünk gyõzõdve arról, hogy ha Gömbös Gyula kormányozhatta volna a magyar állam hajóját a II. világháború szörnyû vértengerén és viharai között, minden bizonnyal más befejezést nyert volna a háború, legalább is hazánkra nézve. Az ilyen végzetes "ha" nem elõször okozott szörnyû tragédiát történelmünkben.

A vázolt kül- és belpolitikai események mögött súlyos magyar problémák húzódtak meg, amelyek állandóan izzásban tartották a közvéleményt és a körülöttük kialakult politikai felfogások ellentétes erõkre bontották szét a nemzetet, predesztinálták Magyarország sorsát a II. világháború idejére és az utána következõ korra. Ezeknek a problémáknak az áttekintése így szintén el nem mellõzhetõ feladat számunkra.

NEMZETISÉGI KÉRDÉS

Nemzetiségi kérdés Magyarországon a XIX. századig komoly formában alig létezett és azután sem belülrõl, a nemzetiségek által vetõdött fel, hanem a Habsburgok és az oroszok magyarellenes politikája következményeként, amelyet aztán bele lehetett illeszteni a múlt század sajátos népi-romantikus kultúr- és politikai törekvéseibe.

A magyarság fegyverrel szerezte meg hazáját, ami azt jelenti, hogy a honfoglalás korában

volt lakosság a Kárpátmedencében.

De ha lakosság volt is, egységes államszervezet nem, mint ahogyan az egyáltalán sohasem épült fel a magyarság elõtt, ezen a földrajzilag egyébként tökéletesen egységes területen. Ennek oka kétségtelenül abban keresendõ, hogy a Kárpátmedencében a történelem folyamán megfordult rengeteg nép egyike sem rendelkezett olyan népi tömeggel és erõvel, vagy államalkotó koncepcióval, hogy egy ilyen, az egész medencét betöltõ állam megszervezésére képes lett volna.

A magyarok bejövetelükkor a Tiszavidékén és Erdély némely részein találtak bolgár és szláv településeket, amelyek a bolgár cár uralma alá tartoztak. Meghódításuk nem jelentett különösebb feladatot a magyaroknak s a bolgárok mindörökre lemondtak errõl a területrõl.

A másik ellenállás, amibe a honfoglaló magyarok ütköztek, II. Szvatopluk morva fejedelemé volt. A IX. században a Kárpátok északnyugati részén szlovén nép lakott Nyitra központtal. E népnek még egészen laza, ki nem épült fejedelemségét a mai Morva tartomány területén akkoriban önálló fejedelemséget alkotó morvák meghódították. A szlovének egy része ekkor a Dunántúlra húzódott, helyükbe pedig morvák telepedtek. I. Szvatopluk kezdetben csak a felvidéki szlovéneken és az ottani új morva telepeseken uralkodott, de csakhamar megszerezte Morvát, házassága révén Csehországot, majd Dunántúlt és Sziléziát is. így született meg a Nagy-Morva-Birodalom, amely igen rövid életû volt, mert Arnulf német-római császár a csehek és a honfoglalás elõtt már nyugat felé haladó magyar zsoldosok segítségével Szvatoplukot leverte és a Nagy-Morva-Birodalmat megszüntette. II. Szvatopluk ismét csak a Felvidéken uralkodott és háborúzott öccsével a morva fejedelemmel. A honfoglaló magyarság tehát nem egy virágzó szláv birodalmat szüntetett meg, hanem csupán kit kis, egymást gyilkoló szláv fejedelemség közül az egyiket vette uralma alá.

Az elmondottak után a következõ fontos megállapításokat tehetjük:

A jelenlegi szlovákság egy része eredetében szlovén és morva származású.

A szlovák és cseh két különbözõ nép, akik közé egy harmadik, tõlük különbözõ nép, a morva ékelõdött (a morvák idõk folyamán asszimilálódtak a csehekhez.

A magyar honfoglalást megelõzõ kb. ötven esztendõ alatt e kis szláv népek állandó háborús torzsalkodásban éltek. Ennek vetett véget a magyarság megjelenése és biztosította a felvidéki szlávság részére a nyugalmat és a népi megmaradást. Joggal feltételezhetjük ugyanis, hogy a magyar hódítás nélkül beolvadt volna a morvaságba és a morvákkal együtt elcsehesedett volna.

Egy több mint 1000 évvel ezelõtt, szinte csak néhány évig létezett Nagy-Morva-Birodalom hagyományára felépíteni akár egy Cseh-Szlovákiát, akár egy önálló Szlovákiát, teljes történelmi képtelenség.

A felvidéki tótokhoz késõbb a XIII., XV. század folyamán újabb szláv csoportok csatlakoztak, amelyek a Kárpátokon túlról települtek be és a már megtelepedett tótságtól keletre helyezkedtek el.

A Felvidék keleti részére, a mai Kárpátaljára rutének kezdtek bevándorolni a XIV. század második felétõl kezdõdõen. Velük való szorosabb népi rokonságot még a csehek sem

állítanak.

A legtöbb problémát a románok okozták a tudománynak. A román, illetve régi nevén az oláh, olyan jelentéktelen, kulturálatlan nép volt, hogy a történelmi forrásokban alig történik róluk említés a XIII. századig. Éppen ezt a történelmi sötétséget használták fel a románok, hogy maguknak szép eredettörténetet és ennek alapján Erdélyhez jogot koholjanak. Az elsõ hiteles említés Erdélyben lévõ oláhokról 1210-bõl való. Anonymus krónikája szerint ugyan a magyarok bejövetelükkor már találtak ott vlachokat, azonban ez épp úgy tévedés a krónikaíró részérõl, mint az, hogy Erdélyt abban a korban a kunok nyugtalanították. Anonymus, a XIII. századbeli szerzõ, ugyanis saját korának állapotát vetítette vissza a IX. század végére. így teszi meg a X. századra Magyarország veszedelmes szomszédjának a besenyõk helyett a saját korabeli, XIII. századi kunokat. S mert az ö korában már voltak vlachok Erdélyben, tehát azt írta, hogy a magyarok bejövetelekor is éltek ott.

A múlt században kialakult dákóromán elmélet alapján a románok azt állítják, hogy népük a dákoknak és a Dáciát (mai Erdély) K. u. 106-ban meghódító rómaiaknak az összekeveredésébõl származik. Mindvégig Erdély lakói voltak, így e föld õsi jusson az övék.

Elsõ pillanatra meglátszik, hogy ez az elmélet a francia nép eredettörténetének másolataként született. Galliát meghódították a rómaiak, a gallok összekeveredtek a latinokkal, átvették nyelvüket és ez a kialakult új nép a mai francia.

Nem foglalkozhatunk bõvebben a dákóromán elméletet cáfoló tudományos érvek, dokumentumok felsorolásával, csupán azt az önmagától feleletet adó kérdést vetjük fel, hogy ez az erdélyi francia nép miért nem tudott olyan kultúrát és államot kifejleszteni az elsõ évezred folyamán, mint a gall-római franciák. Ennek hiánya annál is inkább csodálatos lenne, mert a rómaiak már a hódítás idején a legmagasabb rangú mediterrán kultúrával rendelkeztek. Nincs rá semmiféle történelmi adat, hogy a népvándorlás hullámai Erdélyben valami virágzó kultúrállamot döntöttek volna meg, egyébként Galliát sem kímélte meg a népvándorlás áradata. Nem hisszük, hogy volt valaha Európában ország, amely oly borzalmasan elpusztult, mint Magyarország a mongol járás idején. Mégis, egy emberöltõ alatt az ország újjáépült és csakhamar Európa egyik legszámottevõbb állama lett ismét. A dákóromán nép erdélyi település folytonossága már ilyen egyszerû okfejtésnél mesének bizonyul, a történelmi dokumentumoknak pedig egész sora bizonyítja, hogy romantikus kitalálás az egész.

Egy 1876-ból való francia geográfiai munka a Nouvelle Geographie Universelle, noha azt írja a románokról, hogy a latin nyelvû nép eredete ismeretlen, mégis azt állítja, hogy "ils ont ce qui manque á la Hongrie, á la Transylvanie, á la Bukovine, á la Bulgarie, l'unité de race et de langue", vagyis megvan az oláhoknak az, ami hiányzik Magyarországon, Erdélyben, Bukovinában, Bulgáriában, a faj és a nyelv egysége. Teljesen téves ez az állítás, hiszen elég csak arra gondolnunk, hogy Románia területén évszázadokon keresztül állandóan más és más népek telepedtek meg gyakran évszázadokra. így magyarok, besenyõk, kunok, bulvárok, törökök, tatárok. Elképzelhetjük ezután, hogy milyen a románság faji egysége. A múlt század végére önállósult Romániának abban az idõben valóban nem volt sok nemzetisége, ez viszont nem faji, hanem népi egységet jelent. Primitív pásztornép volt a román, amely egyesével, vagy tömegestül jött át Moldvából és Havasalföldrõl Erdélybe, ahol sokkal nyugodtabban élhetett, mint a Kárpátokon kívül. Magyarországon, mint földtelen pásztor és mint görögkeleti vallású, adót sem fizetett. A

kiegyezés utáni idõkben a magyar földesurak is sok románt telepítettek be a Regátból, mert az igénytelen román paraszt olcsóbban dolgozott, mint a magyar. Ez a szapora nép azután a XX. századra teljesen a nyakára nõtt Erdélynek.

A szerbek a XV. századtól kezdve jöttek magyar területre a török nyomás miatt. Nem telepedtek le a Délvidéken, hanem szétszóródtak az ország területén és felszívódtak a magyarságba.

Magyarországnak a török alóli felszabadulása után a Balkán még török megszállás alatt maradt. A felszabadult és üres, kipusztult magyar területekre szerbek jöttek át a Dunán, pld. 1691-ben 36.000 család. Ideiglenesen jöttek és végleg maradtak.

A magyar honfoglalás idejében Dunántúl nyugati részében németek éltek, nevezetesen gótok, mint a frank birodalom alattvalói. Elsõ nagyobb német tömeg Szent István feleségével, a bajor herceglánnyal jött Magyarországra, de nem mint telepes. Tízezer lovag ez, aki nem földet mûvelni, vagy ipart folytatni jött, hanem azért, hogy az elsõ király nem éppen szilárd alapokon álló hatalma részére a fegyveres erõt szolgáltassa. Ezek egy része végleg Magyarországon maradt és beolvadt a magasabb társadalmi rétegekbe. A tulajdonképpeni német település a XII. században kezdõdik és tart hosszú megszakításokkal a XVIII. század végéig. A betelepülõ németek már az Árpádok alatt nagy kiváltságokat kaptak, úgy hogy az erdélyi szászok szinte államot alkottak az államban. Ennek ellenére éppen a szászok mutatkoztak a leghálátlanabbaknak a magyarsággal szemben. A II. világháború végén bekövetkezett tragédiát mégsem kerülhették ki.

A németség meglehetõsen szanaszét települt hazánkban, így Erdélyben, Szepességben, a Dunántúlon, Buda környékén, Délvidéken. Számuk a háborút követõ erõszakos kitelepítés következtében erõsen megcsappant.

A zsidó nemzetiséget külön tárgyaljuk, mert különálló és önálló problémakört jelent.

Több oka van annak, hogy a magyarság a területén élõ népcsoportokat nem tudta asszimilálni.

Az elsõ és legfõbb ok, hogy a nemzetiségek a magyarságtól külön települtek, nem keveredtek. A városokban, magyarok közé került idegeneket a magyarság be tudta olvasztani.

A királyi várbirtokrendszer felbomlása után a telepítéseket egyházi és világi nagybirtokosok végezték. A nagybirtokosok meglehetõsen nagy étvágynak voltak s a birtokaikkal szomszédos királyi joghatóság alatt álló birtokokat is szerették volna megszerezni maguknak. Ennek megakadályozására a királyok a birtokaikra telepedett idegeneknek területi és jogi önkormányzatot adtak és ez lehetõvé tette a nemzetiségeknek, hogy népi különállásukat a jog védelme alatt megõrizzék.

A 150-éves török uralom olyan súlyos érveszteséget okozott a magyarságnak, hogy a Kárpátmedencében számbeli túlsúlya hatalmas arányban visszaesett, a nemzetiségek száma viszont a betelepülések folytán csak nõtt, így a számbeli arány igen kedvezõtlen eltolódása miatt a magyarság mennyiségénél fogva képtelenné vált az asszimilálásra.

A nemzetiségi kérdés, olyan értelemben, hogy valamely népcsoport szembehelyezkedik az állami hatalommal és az állam érdekeivel, a XIII. században jelentkezett elõször, de radikális megoldást, nyert. Az Erdélybe betelepült német lovagrend úgy viselkedett, mintha nem is Magyarországon lett volna. Pénzt veretett, jogtalanul kõvárakat épített. Erre a magyarok 1226-ban egyszerûen fegyveres erõvel kikergették a lovagrendet az országból.

A német nemzetiség jelenléte a kettõs királyválasztás idején játszott némi szerepet. A németek ugyanis Habsburg Ferdinándhoz húztak és nem Zápolya Jánoshoz.

A Habsburgok elleni kuruc szabadságharcokban a Felvidék tótjai és ruténjei mindig hûséges fegyvertársai voltak a magyaroknak.

Meg kell itt említenünk, hogy a Kárpátokon túli oláhság a XVI. század végén vet elõször szemet Erdélyre. A sok kül- és belháború miatt a magyarság, de még a szászság is erõsen apadt Erdélyben, az oláh pedig egyre szivárgott be és Mihály havasalföldi vajda elhatározta, hogy Erdélyt elfoglalja és csak a rácot meg az oláhot hagyja meg benne. Meg is szerezte magának Erdélyt, a székelyek segítettek benne. Szerencsére uralma csak három évig tartott. Már amennyire szerencse volt, mert a helyébe jövõ német uralom Bástával épp oly kegyetlen volt.

Az Erdélyben lakó oláhok elsõ lázadása a magyarok ellen az u. n. Hóra és Kloska féle lázadás volt. Ez a két ember az elrendelt császári összeírás alkalmából elhitette az oláhokkal, hogy felszabadulnak és határõrök lesznek, de pusztítaniuk kell a magyarokat, mert az igen kedves dolog a császár elõtt. Az oláhok szörnyû, véres kegyetlenségeket mûveltek, míg a katonaság véget nem vetett öldökléseiknek. Ennek a lázadásnak az emléke mindkét részrõl megmaradt és megszülte a népi gyûlöletet a magyarság és az oláhság között.

A szerbek, ahogy akkoriban hívták õket, a rácok elsõ szeparatista törekvése II. Lipót alatt nyilvánult meg. Lipót egyházi kongresszust hívott össze Temesvárra, de ez a szerb gyülekezet kis országgyûlésnek képzelte magát és mindjárt önálló területet és külön kormányt kért a maga részére. A magyar országgyûlés az ellentétek lecsillapítására megadta a rácoknak a teljes polgárjogot, tehát birtokot vehettek, hivatalt viselhettek. Eddigi kiváltságaikban megerõsítette õket. A király azonban külön illyr kancelláriát állított fel nekik. Ennek vezetõje gróf Balassa Ferenc, ez a nevében magyar, de szívében német fõúr nem tett mást hivatalában, minthogy a szerbeket és a magyarokat egymás ellen izgatta. Még jó, hogy ez az illyr kancellária csak rövid ideig állott fenn. Lipót utóda Ferenc már 1792-ben eltörölte.

A nemzetiségi kérdés mégis csak a XIX. század elsõ felében válik súlyossá. A francia forradalmi eszmék és a Herder nyomán elinduló népi romantika hatása nemcsak a magyarságban ébreszti fel az anyanyelv fontosságának tudatát, hanem a nemzetiségekben is. Azonkívül II. Lipót, Ferenc és V. Ferdinánd, akik abszolutórikus törekvéseikkel a különálló magyar királyságot be szeretnék olvasztani az osztrák császárságba, az ellenálló magyarokkal szemben a nemzetiségeket használják fel és szítják állandóan az ellentétet a magyarok és a nemzetiségek között. Nagy lökést adott végül a nemzetiségi kérdés kialakulásának a napóleoni hódítással szemben megerõsödött orosz pánszláv eszme, amely szerint az összes szláv népeket egyesíteni kell, természetesen orosz vezetés alatt. A cseheknél mégis nemzeti mozgalom indul meg, a felvidéki tótság azonban kettõs hatás alá kerül. Mint történelmi múlttal nem rendelkezõ nép, fogékony a szláv eredetközösséget hirdetõ orosz irodalmi pánszlávizmus iránt, viszont a csehekkel közvetlenebbül érintkezik,

hiszen egy birodalom közösségébe tartozik, a szláv öntudat eképp magasra tör a tótságban, de cseh hatással keveredve. E kettõsség már meglátszik az elsõ pánszláv-tót vezetõn Kollár Jánoson, aki, míg Vörösmarthy Árpádról írt nemzeti eposzt, õ Szvatoplukot énekli meg Árpád rovására, de cseh nyelven, hogy a cseh legyen a tótok irodalmi nyelve. Más szlovák írók viszont a szlovák nyelvet igyekeztek irodalmivá fejleszteni.

Orosz ügynökök járnak a Felvidéken, sõt az oláhok között is. Havasalföldön és Moldvában szintén tudják az oroszok a maguk propagandáját végezni, mert mind a két terület ebben az idõben orosz megszállás alatt áll. A szomszédos délszláv államok pedig ugyancsak a legjobb talajt jelentik a pánszlávizmusnak.

A horvátokról eddig nem szóltam. A horvátokat ugyanis nem lehet olyan nemzetiségnek tekinteni, mint a szerbet, vagy a tótot. Horvátország önálló királyság volt és Zvoinimir horvát király halála után támadt zavaros idõkben szerezte meg Szent László ezt az országot a magyar koronának, utóda Kálmán pedig biztosította. A horvát magyarhû nép volt kb. I. Lipót koráig. A török ellen magyar és horvát vállvetve harcolt és köztudomású, hogy a magyar történelemben és irodalomban nagy szerepet játszó Zrínyi család horvát eredetû. A magyarbarát horvát fõúri családok sajnos kihaltak, s a Habsburg uralkodók legelõször a horvátokat kezdték izgatni a magyarok ellen. Lipót korában egy osztrák író emlékezteti a horvátokat a régi királyságukra, amely megelõzte a magyar királyságot. Az elsõ összeütközés a magyarok és a horvátok között akkor támadt, amikor a magyarok az országgyûlés nyelvévé a latin helyett a magyart akarták tenni. A horvátok ugyanis követeik útján képviselve voltak a magyar országgyûlésen, ami mutatja az ö különleges közjogi helyzetüket a tulajdonképpeni magyarországi nemzetiségekkel szemben.

Amikor a pánszláv izgatás megkezdõdik a délszlávok között, a horvátok egy nagy délszláv államról kezdenek ábrándozni, amelyet természetesen a horvátok fognak vezetni. A nagy délszláv állam a XX. században megszületett, csakhogy nem úgy, ahogy a horvátok elképzelték. Jugoszláviát a szerbek vezették és a horvátok olyan elnyomás alá kerültek, amilyent a magyarokra még a legrosszabb indulattal sem foghatnak rá.

Egyes megyék a nemzetiségek megfékezésére a legrosszabb módot választották: az erõszakos magyarosítást. Ez természetesen csak még jobb táptalajt adott a magyarellenes izgatásnak. De nem lehet teljesen elítélni a megyéket, hiszen még eléggé a közeli múltban játszódott le az erdélyi véres, kegyetlen oláh lázadás s a magyarságnak tudomása volt arról, hogy az oroszok Magyarország megsemmisítését tervezték. A magyarság a nemzetiségektõl létében erõsen veszélyeztetve érezte magát és hogy nem ok nélkül, az kiderült 1848-ban. Tisztán áll elõttünk a kép, ha számbavesszük a magyarság és a nemzetiségek lélekszámát a XIX. század elsõ felében: öt és fél millió magyar, 2,300.000 oláh 1,700.000 tót 1,300.000 szerb 1,000.000 horvát és több mint 1,000.000 német. A magyarság az összlakosságnak tehát nem egészen 40%át tette ki abban az idõben (Marczali Henrik adatai).

Az 1848-49-es szabadságharc a bécsi kamarilla ármánykodása miatt kezdõdött el, amely a forradalmak hatása alatt tett engedményeket vissza szerette volna vonni. Sötét terve az volt, hogy Magyarországot forradalomba hajtja, a forradalmat leveri és akkor majd azt csinálhat Magyarországgal, amit akar. Tervét keresztül is vitte a horvátok segítségével. A szerbek 1848 április 24-én kezdték el a véres lázadást, Jellasics horvát bán április 25-én mondta ki Horvátország elszakadását. Erdélyben a szebeni szászok között, jártak izgatok, az oláhok között pedig dákóromán ügynökök. A szlovákok 1848 május 10-én Liptószentmiklóson, majd késõbb Túrócszentmártonban külön szlovák önkormányzatú

területet követeltek maguknak. A kamarilla keze mindenütt irányította a magyarellenes izgatást. Jellasics 1848 szeptember 9-én a császár nevében elindult seregével Buda-Pest ellen. A magyarság szembeszállott vele, kezdetét vette a szabadságharc. 1849 január 8-án az oláhok feldúlták Nagy-Enyedet, ezzel súlyossá vált a gyûlölet a két nép között. A szászok ugyancsak szembefordultak a magyarokkal és a havasalföldi orosz katonaságtól kértek segítséget, amit megkaptak. Ez volt az elsõ eset, hogy külsõ haderõ támogatott nemzetiséget a magyarok ellen.

A szabadságharc elbukott, de a nemzetiségek nem nyertek semmit. A kiegyezéstõl kezdve az elsõ háborúig a nemzetiségek izgatása, mértéktelen öntudatosulása szünet nélkül folyik; a szlávok között a pánszlávizmussal, az oláhok között a dákóromanizmussal. A harc legnagyobbrészt kultúrvonalon, az evangélikus és a görögkeleti egyház segítségével történik. A románok azonban gazdasági eszközöket is felhasználnak, hogy lábukat minél jobban megvessék Erdélyben. Az Albina román bank könnyû hitelt ad az erdélyi románoknak, hogy maguknak földet vásároljanak. A tótok egyre inkább hajlanak a csehek felé, akik részérõl Masaryk viszi a cseh pánszlávizmus zászlaját és a világháború elõtti és alatti idõben Benessel együtt szüntelenül gyúrja a nyugati közvéleményt magyarellenes és pánszláv propagandájával. A románok részérõl hasonló tudományos" munkát Jorga professzor végez a román célok érdekében. Angliában legnagyobb szószólója a szláv-román érdekeknek egy Scotus Viator álnevû újságíró.

A szlávok történelmi céljaik elérése végett a legsötétebb eszközöktõl sem riadtak vissza. A csehek meggyilkolták Rudolfot, a magyarbarát trónörököst, mint azt Ügek a "La tragédie de Mayerling" címû könyvében bebizonyítja. A szerbek viszont Ferenc Ferdinándot, a következõ, magyargyûlölõ, szláv barát trónörököst gyilkolták meg Szarajevóban. Ferenc Ferdinánd az osztrák-magyar dualisztikus monarchiából egy osztrák-magyar-cseh trialisztikus monarchiát tervezett kiépíteni. Ez az elgondolás keresztezte a délszlávok céljait, akik az egész Monarchiát szét akarták robbantani és az összes délszlávokat egy birodalomban összefûzni. A Szarajevói gyilkosság nyomán kitört az I. világháború, s ennek végeztével Magyarország szomszédai és nemzetiségei a Monarchia többi nemzetiségével együtt elérték céljukat. A Monarchiát szétdarabolták és megszületett Csehszlovákia, Nagy-Románia és Jugoszlávia.

Ez az u. n. középeurópai átrendezés a demokrácia és a wilsoni népi önrendelkezési jog ürügyével történt. Magyarország elnyomta a nemzetiségeket, tehát fel kell õket szabadítani, úgyhogy más demokratikus felfogású és berendezésû államok keretei közé állítják õket, mondták.

A nemzetiségek nem óhajtanak a magyarokkal együtt élni, hanem rokon népeihez akarnak kapcsolódni, volt a másik érv.

A magyarok csak bitorolták a nemzetiségek által lakott területeket, mert ezek az országrészek õsi szláv, illetve román földek, volt a harmadik érv. Bizonyítékul hozták Nagy-Morávia emlékét és a dákóromán elmélet meséjét.

A három utódállam megszületett Magyarország rovására, a demokrácia nevében, de nem a demokrácia jegyében.

A demokráciából önként következik a népek önrendelkezési joga, de ha ezt érvényesíteni szándékozunk, akkor meg kell kérdeznünk a népeket, hogy mit akarnak. Már pedig a magyarországi nemzetiségeket senki meg nem kérdezte népszavazás útján, hogy melyik

állam részesei óhajtanak lenni.

A csehek Felsõ-Magyarországot nagy fondorlattal, fellelkesített, naiv szlovákoknak a félrevezetésével, ámításával tudták elérni. Az amerikai szlovákok a pittsburghi egyezményben határozták el, hogy a szlovákok által lakott terület kapcsolódjék a csehekhez, a Felvidéken pedig 60-70 cseh és szlovák döntötte el ugyanezt Túrócszentmártonban. Az alapelv az volt, hogy a cseh és szlovák két testvérnép; az ígéret pedig az, hogy a szlovákok önkormányzatot kapnak. Ahogyan az elsõ nem volt igaz, a másik sem lett igaz. A csehek, mint egy ráadásképpen, megkapták még a rutének által lakott Kárpátalját is.

A románok a Központi Hatalmakkal szövetségben állottak, ennek ellenére, történelmi hagyományaikhoz híven, 1916-ban megtámadták a katonailag üresen álló Erdélyt. Mackensen német tábornok koncentrikus támadással hamar leverte a románokat, ám a trianoni békekonferencián mégis megjutalmazták a keleti franciákat. Az ajándékozás annál könnyebben ment, mert máséból, a magyar földbõl történt.

A Délvidéket megkapta Szerbia jutalomképpen, mert õmiatta kezdõdött a háború, amelyben Franciaország revanchot vehetett a németeken s az angolok is úgy hitték, megszabadultak egy veszedelmes versenytárstól ennek a háborúnak a végén. A horvát vezetõk ugyanazt a naivságot követték el a szerbek iránt, mint a szlovák vezetõk a csehek iránt, sõt még nagyobbat, mert a horvátok magasabb kultúrnívón állottak, mint a szerbek.

A trianoni béke következtében Magyarországot a következõ veszteség érte: népesség veszteség: 13,271.370 lélek, ebbõl magyar 3,319.579. terület veszteség: 232.448 km2

Az elsõ világháború igazi nyertese, a II. világháború utáni szemszögbõl, kétségtelenül az akkor külön békére kényszerült és a bolsevizmus karjaiba hullott Oroszország volt. Az Osztrák-Magyar Monarchia, mint a szlávságot ellensúlyozó erõ megszûnt Közép-Európában, ezzel szemben megszületett az oroszbarát Csehszlovákia, Jugoszlávia és a kettõ érdekközösségébe tartozó Nagy-Románia. Oroszország számára kiépült az út a Balkánra, azon keresztül a Földközi-tenger felé. A Versaillesben kötött békediktátumok egyetlen tartós, a II. világháború alatt megingott, de ismét felépített alkotása: az elõfeltétel megteremtése egy késõbbi szláv blokk létrejöttének, 240,000.000 szláv politikai egybemarkolásának és közéjük ékelt 50 millió nemszláv teljes bekerítésének s így Európa kettéhasadásának" írja Padányi a Nagy Tragédia c. kötetében. Ez a blokk született meg a II. világháború után és a mi szörnyû szerencsétlenségünkre egy csapással magával rántotta Magyarországot is. Az egész blokk elé legördült a vasfüggöny, hogy amögött az európa-éhes orosz világhatalom könnyebben készülhessen el Európa és az egész világ meghódítására.

Az utódállamok mûködésüket a magyar történelmi emlékek, szobrok ledöntésével, eltávolításával kezdték. Második lépésük a magyarság gazdasági erejének megtörése volt. Minthogy a közép és nagybirtokosok legnagyobb részben magyarok voltak, kézenfekvõ sikernek látszott egy földreform keretében hozott földosztás.

Meg is tette mind a három utódállam s ezzel a magyarságnak számukra nem kívánatos gazdasági túlerejét az elcsatolt területeken megszüntették. Hogy nem szociális okokból csinálták a földosztást, az abból is látszik, hogy saját területükre nem terjedt ki ez a földmíves nép iránti szeretet. Legfeljebb annyiban, hogy onnan vittek telepeseket a magyaroktól elvett földekre, amennyiben nem lett volna elegendõ már ott azokból.

Miután a trianoni békéig állandóan a magyarok részérõl elszenvedett elnyomás és erõszakos magyarosítás vádjával harsogták tele a nyugatiak fülét, mi sem volt természetesebb, hogy ugyanezt az elnyomást vitték véghez a magyarokkal szemben.

Az iskolák legnagyobb részét az egyházak tartották fenn birtokaikból s minthogy a birtokokat elvették, megszûnt az egyházak számára as iskolafenntartás alapja, azok legnagyobb részt az utódállamok kezébe mentek át és magyarellenes oktatás folyt bennük.

Sok helyen, különösen Erdélyben, a vegyes lakosságú helyeken a magyarságot terrorral akarták rákényszeríteni, hogy ne használja az anyanyelvét.

Magyar csak akkor boldogulhatott, ha hajlandó volt népi mivoltát eladni, elhallgatni, egyszóval, ha renegáttá vált.

De nem lett jobb sorsuk azoknak a nemzetiségeknek sem, amelyek önként, vagy kényszerítve beletársultak valamelyik utódállamba, de ott is nemzetiséggé váltak. Nemcsak hogy nem lett jobb dolguk, ellenkezõleg, gazdaságilag rosszabb helyzetbe kerültek

Nagy-Magyarországon az ipar elsõ sorban a bánya és erdõvidékeken fejlõdött, tehát a Felvidéken és Erdélyben. A szlovák ipa: fejlesztése azonban nem állott a csehek érdekében, mert az belsõ versenyt jelentett volna a cseh iparnak. Megszüntették tehát azt a tervszerû iparfejlesztést, amely már megindult a magyar uralom alatt a Felvidéken, noha a csehek már a Monarchia idejében igyekeztek azt hátráltatni. A szlovák politikai vezetõk közül többen megjárták a csehek börtöneit.

A ruténék helyzetét kitûnõen jellemzi F. O. Miksche, ez a történelmi látású, korunkban egészen hallatlanul õszinte cseh katonatiszt Danubian Federation c. tanulmányában: "it was a disaster for them when their country was separeted from Hungary in 1919". (szerencsétlenség volt számukra, amikor honukat kiszakították Magyarországtól 1919-ben).

Délvidék szerb népe is hamar elunta az ószerbiaiak uralmát, nemcsak azért, mert megérezte, hogy egy alacsonyabb kultúrájú nép kerekedett föléje, hanem mert gazdaságilag kizsákmányolták, ami érthetõ, hiszen az ószerbek foga Délvidék gazdag termõföldjére vásott. A legnagyobbat talán a horvátok csalódtak s kezdettõl fogva feszültté vált a viszony a szerbek és a horvátok között. A horvátok egyik politikai vezérét Radicsot a parlamentben lõtték agyon. A két nép közötti ellenségeskedés azután a II. világháborúban bontakozott ki a maga szörnyû valóságában és több százezer ember életébe került.

Közép és Dél-Kelet-Európának központi problémája lett 1920 után a nemzetiségi kérdés és ebbõl kifolyólag, bár ki nem mondva, az utódállamok létezése. A II. világháború elõzményeit is ez szolgáltatta.

Magyar vonatkozásban a nemzetiségi kérdés legsúlyosabban a kisebbségi sorba került magyarokat érintette, mert elnyomott nemzetiséggé váltak ott, ahol azelõtt az államalkotó és vezetõ nép tagjai voltak. A csonka országban a kérdés nagyságát és lényegét elsõ sorban, a nemzeti öntudatot hordozó értelmiség értette meg, amelyben a fenyegetõ veszedelemmel szemben felébredt és magas fokra hevült a nacionalizmus természetes érzése.

FÖLDKÉRDÉS

A földkérdés Magyarországnak legsúlyosabb belsõ problémája volt. Részben azért, mert a társadalomnak legnagyobb tömegét érintette, részben, mert gazdasági és társadalmi téren egyaránt súlyos következményekkel járt és a belpolitikai életet hatalmas mértékben befolyásolta.

A földkérdés a jobbágy felszabadítással kezdõdött és az õstermelõ lakosság túlszaporodásával folytatódott. Sok az eszkimó, kevés a fóka. Sok a paraszt, kevés a föld. Hogy kevés lett a föld, annak egyik fõ oka abban állott, hogy Magyarország társadalmi és kormányzási rendszere a fõurakon épült fel, ezek tekintélyét pedig a földbirtok jelentette. A magyar kormányok nem akarták tehát a nagybirtokrendszert megszüntetni, pedig ez útját állta a Parasztság fejlõdésének és továbbra is lehetetlenné tette az egészséges társadalmi élet és egyensúly kialakulását. A kiegyezéstõl kezdve több földreform törvényt hoztak és még több idevágó rendeletet, amelyek a problémát nem oldhatták meg közmegelégedésre, mert eleve azzal a szándékkal készítették õket, hogy a nagybirtok rendszer megmaradjon. Úgy gondolták, hogy majd a kecske is jól lakik, meg a káposzta is megmarad. Dehát a kecske éhsége nem ment el, igaz viszont, hogy a káposzta megmaradt.

A nagybirtok rendszer káros és a XX. század társadalmi fejlõdésébe bele nem illõ életformát tartott fenn hazánkban s minthogy a nagybirtokok egy részét az elidegenítéstõl törvényileg is védték (holtkéz birtok), e latifundiumokon a modern gazdálkodás kifejlesztését is hátráltatták, mórt hitellel csak korlátozott mértékben lehetett megterhelni.

Az igazság kedvéért meg kell állapítanunk, hogy a földbirtokmegoszlás tekintetében nem Magyarország állott a legrosszabb helyen, mint általában azt a földosztó apostolok hirdették. Magyarországon az ötszáz hektáron felüli birtok százalékszáma az összes területhez képest 24.6 volt. Ausztriában 32.8 Csehszlovákiában 28.8 Németországban 24.4

Lengyelországban pedig, ha nem is volt ezer hektáron felüli] földbirtok, viszont az ötszázon felüli 44.8%-ot tett ki.

A helyzet helyes megítéléséhez nem elegendõ csak a földbirtok megoszlás százalék számát tekinteni, hanem azt is, hogy milyet sûrû az agrár lakosság. Mind Ausztria, mind Csehszlovákia, mind pedig Németország erõsen iparosodott ország, tehát a földkérdés súlya nem érzõdött oly erõsen, mint Magyarországon, ahol az agrár lakosság az egész lakosságnak 51.8 %át tette ki a harmincas évek során. Az agrár sûrûség, tehát az 1 km.2 mûvelhetõ földön élõ mezõgazdasági lakosok száma, Magyarországon 62 volt, míg pld. Németországban csak 48. Lengyelországban sokkal súlyosabb volt a helyzet az agrársûrûség tekintetében, mert ott 1 km.2-re 91 agrárlakos jutott.

Más országok baja azonban nem segíthet a mi bajunkon. Követendõ példaképen pedig nem a nálunkénál rosszabbat kell tekintenünk, hanem a jobbakat. A földkérdés valójában súlyosabb volt Magyarországon, mint a munkáskérdés. A szocialisták is ezért próbálkoztak az elsõ háború elõtt az agrárszocialista mozgalommal. Az 1918-19-es forradalmak természetesen nem lehettek el földosztás nélkül és ennek fontosságát a szegedi gondolat jegyében elinduló politika sem takarhatta le szakajtóval, vagy darutollas sapkával s a Bethlen kormány Nagyatádi Szabó Istvánnal mint földmûvelésügyi miniszterrel új földreform törvényt hozott. Ennek a földreform törvénynek eredménye lett

több mint egy millió törpebirtokos, nadrágszíjnak nevezett keskeny föld darabocskákkal. A helyzet valójában semmit sem javult. Néhány ezer nagybirtokos kezén volt a föld negyedrésze, míg másfélmillió hold területet egymillió kétszázezer paraszt birtokolt.

A harmincas évek során, amikor Gömbös a paraszt hitbizományok létesítésével próbált rést törni a nagybirtok védelmi rendszerén és megóvni a kisbirtokos parasztságot a tönkrejutástól, akkortájt indult el Magyarországon az u. n. falukutatók munkája. Az ezeket irányító könyvkiadói érdekeltségnek ugyan az volt a célja, hogy a nagy hullámokat felvert zsidókérdésrõl a figyelmet elterelje mint azt Milotay István, a nagy jobboldali újságíró cikksorozatában leleplezte, de ha ezt a titkos célt nem is tudták elérni, a falukutatók mégis hasznos munkát végeztek, mert felfedték mind azt a szörnyû nyomort, bûnt, elesettséget, ami a nagybirtokok árnyékában meghúzódott. Jellemzõ volt a magyarországi rendszer uraira, hogy nem a nagybirtokrendszert tartották bûnösnek, hanem azokat, akik meg merték írni a rajtuk, vagy miattuk keletkezett tengernyi bajt és szerencsétlenséget. Még az emigrációs és épp egy jobboldali lap hasábjain kifogásolta egy cikkíró Illyés Gyulának Puszták népe c. könyvét, mondván, hogy az ilyen könyv árt a magyarság hírnevének. Eltekintve attól, hogy minden országnak van éppen elég, a jó hírnevére ártalmas ügye-baja, és mégsem titkolja el, farizeusi dolog leplezni, megtartani a rosszat, csak a hírnevünk megmaradjon. A nagybirtok rendszer téves politikai megítélésre adott okot külföldön. Egy 1949-ben megjelent amerikai könyv: A guide to the Soviet Union (szerzõ William N. Mandel) szó szerint a következõket írja: When Czeehoslovakia was formed and Transylvania was given to Roumania after World War I, the Hungarian landowners lost vast properties. It was the desire to regain them, that caused them to subordinate their country to Hitler." (amikor az I. világháború után Csehszlovákia megalakult és Erdélyt Romániának adták, a magyar földbirtokosok hatalmas birtokokat vesztettek el. Minthogy vissza akarták azokat szerezni, ez okozta, hogy alárendelték az országukat Hitlernek).

Ez persze nem volt igaz, mert a nagybirtokosok sem Hitler, sem németbarátok nem voltak, egy pár kivételtõl eltekintve. A háború alatt egészen egyszerûen úgy érezték magukat, mint az egér a fogóban. Akár egy magyar szocializmus gyõz, akár a bolsevizmus tör be az országba, a nagybirtok mindenképpen megszûnik. Fennállása mindenesetre alkalmas volt arra, hogy a magyarság egyetemes érzéseit, törekvéseit, jogos nemzeti politikáját néhány ezer nagybirtokos és arisztokrata elégtételt keresõ önzéseként hamisítsák meg a nemzetközi közvélemény elõtt.

A nagybirtokrendszer fennmaradása a XX. században már mindenképpen elavult volt, s egyáltalán nem tartozott a "nemes tradíciók" közé. A fõnemesség a modern parlamentarizmus korában elvesztette azt a közjogi szerepét, amit valamikor betöltött és amelynek alátámasztására szüksége volt, hogy hatalmas földbirtokok fölött rendelkezzék. Igaz, hogy épp ez a modern parlamentarizmus hiányzott Magyarországon, ahol még mindig fent akarták tartani a feudalizmust. Horthy, mintegy mentegetõzésként írja emlékirataiban, hogy a magyar arisztokrácia csak 38 tagját küldte be a felsõházba képviseletképp. Ez a tény azonban csak féligazság. A mezõgazdaság, az ipar és a kereskedelem legfõbb szervei 40 tagot választottak a felsõházba, azaz 40 nagybirtokost, és nagykapitalista zsidót. 50 felsõházi tagot a kormányzói nevezett ki. Ezek a kinevezések ismét 50 arisztokratát, földesurat és gazdag zsidót jelentettek. A megyék és a városok 76 személyt küldtek a felsõházba. Ha fel is tételezzük, hogy mind ez a 76 személy ellenzéki szellemet képviselt volna, ami nem állt, akkor is e 76 felsõházi taggal szemben a feudalista kapitalista rendszernek 128 rendíthetetlen tagja állt, akikhez ezenkívül hozzá kellett számítani az egyházfõket és azokat az állami méltóságokat, akik hivatalból kerültek be a felsõházba s mint ilyenek szintén nem lehettek ellenzékiek.

Bár Magyarország agrárjellege egyre csökkent, a lakosság növekedésével a parasztság természetszerûen gyarapodott de csak számban, mert a falukat körülvevõ nagybirtokok gyûrûjétõl nem tudott ténylegesen is, a termõföldeken is terjeszkedni. A birtokos parasztság helyett csak a nincstelen, meg a törpebirtokos parasztproletárság nõtt.

Korunk a szocializmus jegyében él. Ennélfogva társadalmi képtelenség a jövedelem eloszlásának oly óriási különbsége, mint amilyen a földet mûvelõ parasztság és a föld gyümölcsét élvezõ nagybirtokosok között volt. A három millió paraszt koldus, meg például a több mint kétszázezer hold birtokának örvendett Eszterházy herceg életnívója között oly fantasztikus nagy volt a különbség, amely méltán kihívta az elégedetlenséget. Nem feltûnõ a nagy gazdaság és az óriási vagyon akkor, ha az alsó néprétegek megélhetési viszonyai kielégítõk, vagy éppen jók. Amerikában is rendeznek a tõke hatalmasai tízezer dolláros vacsorákat, de nem sokat törõdnek velük, mert a munkásság és a farmerek életnívója megfelelõ. De ahol milliók éheznek, ott szemérmetlenség, bûn, a keresztény morállal teljesen ellenkezik a gazdagság, jólét és a nagy vagyon tobzódása.

A nagybirtok védelmében azt szokták felhozni, hogy csak nagyüzemi gazdálkodás tudja a legjobb mértékben kihasználni a földet. Ez az optimális eredmény pedig azért szükséges, mert minél többet termelünk, annál nagyobb a jólét, a nép életnívója. Magyarországot a körülmények gazdasági kivitelre utalják s ez nagy teljesítményre képes nagybirtokok nélkül nem érhetõ el'" írja Horthy Miklós is.

Ez az okoskodás az elsõ pillanatra talán igaznak is látszik, de ha hazánk volt közgazdasági életének mélyére tekintünk, akkor másképpen tûnik fel a valóság.

A nagybirtok aránylagosan nagy termelése következtében bõség van a belsõ piacon, akkor leszállnak a mezõgazdasági termékek árai. De ez a jelenség nem érintette a parasztság tömegébõl a kommenciós cselédséget és a paraszt proletárságnak azt a részét, amely, ha többet nem is, de annyit tudott termelni törpe birtokán, amennyi családja élelmi szükségletét biztosította.

De nem élvezte a mezõgazdasági árak aránylag alacsony nívójának jó hatását az iparos, illetve munkás réteg sem, mert az õ munkabéreiket eleve ezekhez az alacsony élelmiszerárakhoz szabták és szintén csak annyit kerestek, hogy éppen meg tudtak élni. A világkrízis idején bekövetkezett óriási agrárolcsóság idejében az ipari árak nem estek le, vagy csak igen kevéssé. A bérek az élelmiszerárakhoz voltak arányítva, hogyan tudott volna tehát akár a paraszt proletárság, akár a munkásság ipari cikkeket vásárolni olyan mértékben, ahogyan azokra szüksége volt.

A nagybirtokos az agrárkivitel útján aránylag több hasznot hajt az országnak, mint az ugyanakkora területen gazdálkodó kisbirtokosok együttesen. Ha ez igaz is, ki látja hasznát? A belsõ ipar, amely a nagybirtokosok nagy jövedelme folytán jobban van foglalkoztatva? Ez esetben, ha a parasztság nem is, de legalább az ipar részesedne a nagybirtok többlet hasznából.

Köztudomású azonban, hogy derék fõuraink külföldön rengeteg pénzt költöttek, sõt vertek el. Ruházatukat, ékszereiket, egyet luxuscikkeiket nagyobbrészt külföldrõl szerezték be. Voltak olyan nagybirtokosaink, akik egyáltalában nem is éltek Magyarországot csak Magyarországból. Ha mind ezek ellenére mégis maradt valami haszon a termeléstöbbletükbõl az országnak, azt legnagyobbrészt, a kereskedelem és a tõkések legnagyobb részt zsidók szívták fel, másrészt nem érte meg azt a társadalmi, belpolitika

feszültséget, társadalomlélektani visszahatást, amit a nagybirtok a létezésével elõidézett. Egy nemzet életét nem lehet csupán a termelés, a közgazdaság nem ritkán csalóka szemszögébõl tekinteni, hanem elsõsorban mindig az embert kell számításba venni.

Nem mondhatja keresztény államnak magát az az ország, amely csupán a materiális szempontokat tartja fontosnak és azokhoz szabja politikáját, államépítését.

Egy nemzet jólétét a mezõgazdasági és az ipari cikkek árviszonya fejezi ki legjobban. Ha ez a kettõ egyensúlyban van egymással, és a bérek, fizetések ezekhez igazodnak megfelelõképpen, akkor lehet általános jó életnívót elérni. Egyébként csak a nagybirtokosok és a nagytõkések látják a hasznát a milliók munkájánál

Pontosan ez az utóbbi eset volt Magyarországon. Érthetõ, hogy oly nagyfokú szociális feszültség támadt hazánkban, amely mindenképpen levezetést akart találni. Egy nyolc milliós agrárországban három millió nyomorgó, elégedetlen paraszt olyan óriási tehertétel a társadalmi és politikai békét illetõen, amit se elnyomni, sem szociális olajcseppekkel megszüntetni nem lehet.

Az 1939-es választásokon végre Teleki miniszterelnök beharangozta a nagy és az elõzõekhez képest radikális földreformot. E nagy engedékenységnek oka az volt, hogy egyrészt Európán már végigfújt a közeledõ háború elõszele, másrészt mert így remélte a nyilasok vitorláiból kifogni a szelet. A törvény hosszas vajúdás után megszületett csak éppen nem hajtották végre. A nagybirtokokból ötszáz hold maradhatott volna meg és gyermekenként további 150 hold. Minthogy ürügyet mindenre lehet találni, azért a háborús állapotokra való hivatkozással elodázták a földosztás végrehajtásának elkezdését is. így aztán a szovjetoroszok csináltak földosztást valóban akkor, amikor a legkevésbé volt rá alkalmas a helyzet a háborúban tönkrement országban.

MUNKÁSKÉRDÉS

E problémát lehetetlen tárgyalnunk a liberális kapitalizmus kifejlõdésének érintése nélkül, mert a kettõ szorosan összefügg egymással.

A liberális korszak elsõ legjellemzõbb tünete, hogy a politikai szabadság jegyében indul meg és aztán a gazdasági hatalmasok látják a hasznát. Az egyéni szabadság elvével a nagytõkés biztosítva érzi magát arra, hogy haszon szerzésében senki, semmiféle címen ne akadályozhassa õt. Mindenki úgy boldogul, ahogy tud, tehát õ is úgy gazdagszik, ahogyan tud. Ennélfogva teljesen az ö akaratától függ, hogy mennyi bért fizet a munkásainak, mennyi ideig és milyen körülmények között dolgoztatja õket, kiket alkalmaz, férfiakat-e, vagy nõket és gyermekeket is. A nagytõkés, még akkor is, ha nem csupán nagy részvénytulajdonos, nem áll közvetlen összeköttetésben a munkásaival, mint a mûhely és kisüzemtulajdonosok. Ebbõl ered, hogy humanista szempontokat nem ismer. Valóban olyan a helyzet, mintha a munkással szemben a személytelen nagytõke, a jogi személy vállalat állana s nem a nagy töke urai, tehát ugyancsak emberek.

A korai kapitalizmusban fantasztikus a munkásság kizsarolása. A munkabér hihetetlenül alacsony, az üzemekben, bányákban éjjeli mûszakban nõk és gyermekek dolgoznak, nem ritkán 12-15 órát naponta. Egészségvédelmet hírbõl sem ismernek. A biztonsági berendezések költségesek, tehát vigyázzon a munkás magára. Ha baleset éri, senki sem

törõdik vele.

A profitéhség elvakította a közgazdasági élet e nagyszerû embereit, mert nem látták át, hogy alacsony bérek mellett nem lehet vásárlóerõ és hogy az agyonhajszolt fizikumú, ember teljesítõképessége lecsökken. Azonban hogyan rójuk fel nekik bûnül, amikor ezekre az egyszerû igazságokra a kapitalisták még a XX. században sem akarnak mindenütt rájönni.

A nyereségvágy nemcsak a munkafeltételek egyoldalú diktálását eredményezte, hanem természetszerûleg törekedett a vásárlópiac minél nagyobb arányú megszerzésére. Ezt pedig elsõsorban az árak leszállításával lehetett elérni. Mivel a tõkés a saját nyereségébõl nem volt hajlandó veszíteni, világos, hogy az árleszállítás mindig a bérek csökkenésével járt együtt. A nagytõke korlátlan piaci versenyének így megint csak a munkásság volt az] áldozata.

Amikor aztán a szabad versenyben a munkások bérét lejjebb nyomni már nem lehetett és a verseny a tõkések profitját kezdte veszélyeztetni, a tõkések mindjárt rájöttek, hogy mit kell tenniök. Egymást emésztõ versengés helyett szövetkezniük kell egymással és közösen megállapított egyforma árakon kell áruikat a piacra hozni, így nemcsak a béreket, de az árakat is diktálhatják. E szövetkezések a kartellek, amelyek rendszabályozása nélkül mind a munkásság, mind az egész fogyasztó közönség érdekeit veszélyeztetik.

Már e rövid képbõl kitûnik, hogy a munkáskérdésnek tulajdonképpen bölcseleti alapja van s ez abban áll, hogy minek tekinteni a munkást. A gazdálkodás, a termelés egyszerû tagjának, egy nagy mechanizmus bármikor eldobható, kicserélhetõ részének, puszta munkaalanynak, vagy pedig embernek, embertársnak, felebarátnak? Nos, a kapitalizmus a munkásban nem látta meg az embertestvért, hanem csak termelési eszköznek, eleven gépnek tekintette. Ezt az abszolút erkölcstelen, keresztényietlen, materialista felfogást tehát nem a bolsevizmus valósította meg elõször, hanem az a kapitalizmus, amely ellen a bolsevizmus megszületett. A liberalizmus individualisztikus felfogása következtében igyekezett minden kérdést egyéni jellegûvé tenni. Egyéni kérdés a vallás, a termelés és a munkások sorsa is. Ám világos, hogyha millióknak egy a sorsa, akkor épp e milliók jönnek rá leghamarabb, hogy itt egyetemes társadalmi kérdésrõl van szó. E felfogás kialakulását nagyban elõsegítette a társadalom és a közgazdaság beható vizsgálata, amely a múlt század folyamán hatalmas léptekkel haladt elõre. Az egyének sorsa, helyzete helyett a társadalmi csoportok, rétegek helyzetét kutatták és jutottak el különbözõ megállapításokhoz.

A liberalizmus a gazdasági életben teljes diktatúrához vezetett. A munkásság a nagykapitalizmus szabad prédája lett. Úgy zsarolták ki munkaerejét, ahogyan akarták. De a francia forradalom eszméi után ilyen garázdálkodást nem lehetett sokáig minden következmény nélkül ûzni. A liberalizmusban nemcsak a tõkés akar szabad lenni, hanem a munkás is. A demokrácia elve, amely a liberalizmussal egyszerre indult hódító útra, egyenesen megköveteli a tömegek hatalmi szerepét és az egyenjogúság elve alapján az elnyomott nép jogainak érvényesítését. A felvilágosodás korától kezdve az általános népmûvelõdés is fejlõdött s minél mûveltebbek az alacsonyabb néprétegek, annál kevésbé lehet õket szolgaságban, kizsarolt helyzetben tartani. Az orosz cárok tudatosan törekedtek népüket butaságban tartani és piszkos farizeusi módon a vallásos élet erõsítésével elejét venni a nép lázongásának, mert a keresztény vallásból csak a beletörõdést, a sors türelmes elviselését olvasták ki a számára, de a humanizmust, a felebaráti szeretet parancsát magukra nézve nem. Sajnos ez a mentalitás bizonyos mértékig Magyarországon is

uralkodott. Egy ismerõsöm szemtanúja volt, amikor egy falusi pap kivette egy paraszt legény kezébõl az újságot azzal, hogy nem neki való újságot olvasni.

A liberalizmus egyik igen jellemzõ hazugsága az volt, hogy a tõkés és a munkás egyenrangú szerzõdõ fél. A tõkés szabja ugyan a feltételeket, de a munkásnak nem kötelessége azokat elfogadni, ha nem tetszenek neki, nem áll munkába. A tõkés bármikor elbocsájthatja a munkást, viszont az is bármikor felmondhatja a munkaviszonyt. E nagy liberális egyenlõség mellett nem nehéz észrevenni azt az óriási különbséget, amely a tõkés és a munkás helyzete között fennáll. Ha egy munkás nem fogadja el a tõkés feltételeit, az a tõkést nem zavarja, mert egészen ritka idõktõl eltekintve, mindig talál másikat helyette. Legrosszabb esetben hoznak neki külföldrõl. Ha a munkás elhagyja munkahelyét, attól a gyáros még nem hal éhen. De ha a munkás utcára kerül, mi lesz vele és családjával?

A munkásság állandó bizonytalan megélhetése, ez a veszedelmes éhség-nyomor-betegség damoklész kard az, ami forradalmivá tette. Amíg a szociálpolitika fejlõdése bizonyos fokot el nem ért, a munkásság sok tekintetben rosszabb helyzetben élt, mint a rabszolga vagy a jobbágy. A rabszolga nem számított embernek, de létfenntartása biztosítva volt, mert munkaerejét állandóan igénybe vette a gazdája. A jobbágy néha óriási adók alatt roskadozott, de meg volt a jobbágy telke, amin nem halt éhen.

A munkásságnak nem maradt más hátra, mint szervezkedni a tõkések embertelenségével szemben, jogaik, embermivoltuk megvédésére, így születtek meg a szakszervezetek Angliában, a kapitalizmus õshazájában már a XVIII. század legvégén. Ama liberálisok szerint ez már nem volt liberális dolog. Sõt antiliberális volt, ezért üldözni kellett. Meg is tette az angol törvényhozás egész szigorával egészen 1824-ig. A magasabb bér követelése, a sztrájk, a liberálisok szerint akadályozza a gazdálkodás szabadságát, emeli az árakat, tehát káros. Az, hogy naponta 1618 órát kellett dolgozni, fejletlen gyermekek, nõk a nehéz munka miatt feleannyi idõt éltek, mint mások, az nem volt káros ö szerintük.

Minthogy az idõ folyásával minden megváltozik és az ember kezén elfajul, a szakszervezetek is eltértek idõvel eredeti feladatuktól és a szociáldemokrácia faltörõ kosai lettek, meg a demokrácia álarcában tetszelgõ munkás és politikai diktátorok hatalmi eszközei és jól jövedelmezõ pénzforrásai.

A nagytõkések nemcsak a munkások felett uralkodtak. Európában, ahol az antimaterialista kereszténység mindig csak külsõ máz volt, mindig is a pénz ereje uralkodott. Az államok rendje úgy volt megszerkesztve, hogy minél nagyobb vagyonnal rendelkezett valaki, annál nagyobb volt a hatalma, joga. Magyarországon az 1939-es választásra hozott választási törvény elõkészítése során vetette fel egy komoly tekintély a Nemzeti Újság hasábjain, hogy minél több adót fizet valaki, annál több szavazati joga legyen. A legnagyobb adófizetõk egymaguk öt szavazatot tehessenek. E szép terv leple alatt az lapult meg, hogy a legnagyobb jövedelmûek, a legnagyobb vagyonúak több joggal rendelkezhessenek a "népképviseleti parlament" megválasztásánál is, mint egyéb kisebb hasznú polgárok. A népképviseleti parlamentek tragikomédiája a liberális világban, hogy a választásokhoz szükséges pénzt tõkések adják. A tömegnek igen nagy fokú fegyelme és szervezettsége szükséges ahhoz, hogy önmaga elõteremtse a választási propaganda töménytelen sok pénzét, vagy hogy a tõkés tábor leplezett politikai pártjainak óriási harsonázása közben is meghallja a számára helyes utat mutató pártok elnyomott hangjait.

Minthogy a választásokat a nagytõkések pénzelik, világos, hogy az uralmon maradni akaró politikai rendszerek a nagytõkések támogatói, kiszolgálói lesznek a kölcsönösség elve

alapján, így születik meg a kapitalizmus, a nagytõke uralma.

A nagytõke uralkodik a gazdasági és politikai életben egyaránt, irányítja a közvéleményt a befolyása alatt álló sajtón keresztül. Azt a szerepet tölti be, amit a rendi államban a fõnemesség. De Magyarországon a nagytõkések nem a születési arisztokrácia helyébe, hanem melléje léptek s így a magyar nép kettõs iga alatt nyögött. Jutott belõle parasztnak, munkásnak egyaránt.

Tévedés volna azt hinni, hogy a kapitalista világ homogén. Nem. A hatalom ott is megoszlik. A legfõbb hatalom a hitelt nyújtó bankok, tehát az u. n. finánckapitalisták kezében van.

Kapitalista nagyüzemi termelés nincsen hitel nélkül. Ez tûnt szemébe legelõször Széchenyinek nyugaton és az új gazdasági fejlõdés megindítása érdekében írta meg Hitel c. munkáját. A gyárak tõkéje: az épületek, a gépek, a nyersanyagok stb; viszonylag kevés mindig a forgótõkéjük. Már pedig arra elengedhetetlenül szükségük van. A termelt áru ellenértéke gyakran csak hosszú hónapok múltán folyik be. A munkásokat viszont állandóan fizetni kell, és fizetni kell folyamatosan a nyersanyagokat és az üzemanyagokat is. A gyárak nem kerülhetik el az állandó bankkölcsönt. Ha terjeszkedni akar egy vállalat, új üzemrészeket építeni, vagy az egész üzemet modernizálni akkor is kölcsönt kell felvennie. Végeredményben az egész gazdasági életet a bankok finanszírozzák, tehát az az õ hatalmuk és ellenõrzésük alatt áll. Magyarországon még egy olyan óriási üzemnek, mint a M.Á.V., amelynek állandó volt a bevétele még vasárnap is, sok millió pengõs váltói futottak a nagy bankoknál.

A bankok a hitelt legtöbb esetben rövidebb-hosszabb lejáratú váltókra adják. Lejáratkor a váltókat prolongálják, mert a vállalatok a felvett tökét rendszerint csak évek múltán tudják részben, vagy egészben visszafizetni. A bankok számára ez jó üzlet, mert jelentõs összegek biztos kamatot hoznak hosszú idõn keresztül. A váltó révén viszont abban az elõnyös helyzetben vannak, hogy lejáratkor fizetésre bemutathatják a hitelt felmondhatják, hal nekik úgy tetszik. A vállalat akkor kénytelen fizetni, vagy megbukni.

A váltóhitel következtében a termelõ nagytõkések a bankárok kezében vannak. Ennek bizonyítására elég idéznem a közismert Ford-ügyet. Henry Ford, aki az egész világnak a legnagyobb egyéni üzemét alapította és fejlesztette ki, "A nemzetközi zsidó" c. könyvében leleplezte az amerikai zsidóság önzõ szellemét, faji nacionalizmusát és káros gazdasági, erkölcsi, szellemi befolyását az U.S.A. életére. Ez a fantasztikusan gazdag milliárdos az amerikai zsidó bankok nyomására kénytelen volt könyvét visszavonni, mert különben a finánckapitalisták ezt az óriási vállalatot a hitelmegvonás révén összeroppantották volna. A politikai befolyás jellemzésére pedig álljon itt egy magyar vonatkozású eset, A kiegyezés után a 70-es évek elején a magyar állam kölcsönért fordult a bécsi Rotschild bankházhoz. Éppen abban az idõben folyt Magyarországon a hírhedt tiszaeszlári per. A bank hajlandónak mutatkozott a kért kölcsönt megadni azzal a feltétellel, hogy a perben vádlott zsidókat felmentik. A zsidókat a törvényszék kellõ bizonyíték] hiányában felmentette, Magyarország pedig megkapta a kölcsönt. Nem kétséges, hogy a felmentõ ítélet meghozatalában a Rotschild bankház követelménye legalább olyan fontos szerepet töltött be, mint amilyent Eötvös Károly védõügyvéd ravasz mesterkedései játszottak.

Hazánkban a liberális fejlõdés, a reformkor elfûrészelt nekibuzdulásától és az 1848-as intermezzótól eltekintve, az 1867-es kiegyezéssel indult meg s vele haladt párhuzamosan a gyáripar kapitalista kifejlõdése is. Természete, jellege ugyanolyan volt mint nyugaton. A

munkáskizsákmányolás egyforma volt a nyugati kapitalisták módszereivel. A gyár és fináncкapitalisták óriási hatalomra és befolyásra tettek szert és felsorakoztak az arisztokraták társadalmi rendje mellé. Néhány be is került vagyona révén a születési arisztokrácia irigyelt kasztjába, minthogy Ferenc Józseftõl pénzért nemességet és bárói rangot lehetett vásárolni.

Természetesen a munkásmozgalmi törekvések is megindultak és a szociáldemokrácia, majd a kommunizmus eszméi erõsen hódítottak a fizikai dolgozók között. Az I. világháború után a munkásság helyzete mit sem változott. Kétségtelen, hogy az ország nehéz anyagi helyzetbe jutott, a románok rablásai, az országcsonkítás, a jóvátételi terhek miatt, viszont az is kétségtelen, hogy a társadalom nyomora a nagytõkéseket éppúgy, mint a nagybirtokosokat vajmi kevéssé érintette. Az állam mindenféle kedvezményekkel erõsítette, fejlesztette a megmaradt terület gyáriparát, ez az állami támogatás a munkásság számára csak éhbért jelentett, a gyáriparosoknak pedig milliókat. Miként a feudalizmus, úgy a kapitalizmus sem tanult semmit sem 1919-bõl, sem az oroszországi eseményekbõl. A nagy világgazdasági krízis idején a munkabérek hihetetlenül alacsonyak voltak, mert az agrár cikkek óriásit zuhant áraihoz szabták õket, az iparcikkek árai viszont nem estek, némelyik még emelkedett is, így a nagytõkéseket még akkor is alig érte károsodás. 2030 filléres órabéreket fizettek. A nyomort növelte a nagyfokú munkanélküliség, amely mindig azzal jár, hogy a családok nõtagjai is kénytelenek elhelyezkedést keresni, ez viszont ismét a bérek alakulására van kedvezõtlen hatással. Tudjuk, hogy a múlt században az angol vasipari vidékeken a gyárosok textilgyárakat is építettek, hogy ott a nõk foglalkoztatása révén a férfiak bérét lenyomják.

A nagy krízis után is alig javult valamit Magyarországon a munkásság anyagi helyzete. 1938-ban az órabérindex még mindig az 1928-asé alatt állott, noha Európa legtöbb államában akkor már elérte, vagy túlhaladta azt.

A munkásság szociális helyzete a Horthy rendszer alatt rendõrkérdéssé degradálódott. Amelyik munkás követelõdzik, elégedetlen, az kommunista. A kommunistákat pedig üldözni kell, mert 1919-ben már megmutatták, hogy mit jelent a kommunizmus. Ez a szó a Horthy rendszer terroreszköze lett a munkássággal szemben. Aki nem akart a kommunistaság vádja alá kerülni, az legokosabban tette, ha nyugodtan maradt, jobban mondva] nyugodtan éhezett és nyomorgott tovább. De a XX. században a munkásemberbõl hiányzik a keresztényi beletörõdés, mint ahogyan hiányzott is mindig s ha csöndes is maradt, elfojtott elégedetlensége csak belülrõl nõtt, mint a gát ellen feszülõ árvíz.

A szociálpolitikai intézmények nem ütötték meg a kívánt mértéket. Részint nem javították a munkásság anyagi helyzetét, csupán védelmet jelentettek számára, mint pld. az iparfelügyelõség, részint sok kívánni valót hagytak maguk után, mint pld. a kötelezõ társadalmi biztosítás intézete: az O.T.I. Az O.T.I. meglehetõsen jelentõs összeget vont le a munkások bérébõl, amivel a szolgáltatások nem állottak arányban. A propagandatájékoztató a nagy számok blöffjével akarta elámítani az olvasót, hogy pld. hány milliót költött egy évben az O.T.I. gyógyszerekre. De ha ezt az összeget a rendelések számával elosztottuk, akkor kiderült, hogy egy receptre átlagban filléres értékû gyógyszereket adtak ki. Komoly orvosságot pedig ennyi pénzért nem lehetett kapni, minthogy a gyógyszer mindig méregdrága volt.

Az orvosi rendelések központilag, tömegrendelésszerûen történtek. Az orvosok, mint fizetett (rosszul fizetett) alkalmazottak mûködtek. Ez egyrészt megkárosította az orvosi

kart, másrészt a tömegrendelés módszere, 45 egyén vizsgálata, kezelése a többi elõtt ellenkezett az orvosi titoktartással.

A munkásság mindenféle szempontból jogosan elégedetlen volt és ilyen kedvezõtlen körülmények között érkezett el a II. világháború.

Bár a föld és munkáskérdés rendkívül súlyosan nehezedett a belsõ magyar életre, nem túlzás ha azt állítjuk, hogy a legelmérgesedettebb jelenség a társadalom problémája volt. Mi, akik ebben a társadalmi rendszerben születtünk és nõttünk fel, noha társadalmi eszmélésünk kezdetétõl fogva láttuk a hibákat, igazán csak most tudjuk felmérni egész valójában, amikor két-három nyugati társadalmat látva, megtapasztalva, különbséget tudunk tenni.

A magyar társadalom két nagy részre különült el. Voltak az urak és a nem urak. Az urak fogalmához tartozott nagyjából minden "vasalt nadrágos" azaz mindenki, aki nem végzett fizikai munkát. E társadalmi rétegen kívül esõk voltak a nem urak.

Ez eddig még túl nagy bajt nem jelentett volna. A baj ott kezdõdött, hogy társadalmunkban az úri osztály felõl igen erõs, elkülönülõ kasztszellem fejlõdött ki, amely felfogást némi túlzással talán akként jellemezhetjük, hogy aki úr, az ember, aki nem úr, az nem ember, legalább is nem ugyanolyan ember.

Ez az ostoba felfogás, amelybe sok hiú nemzeti romantika vegyült, még a feudális kor hagyományaiból táplálkozott, abból az idõbõl, amikor nemes ember paraszttal éppúgy nem fogott kezet, mint ahogyan mondjuk, nem fizetett adót.

Maga az úri társadalom több felé tagozódott és e tagozódásnak történelmi okai voltak.

Legfelsõ réteg az arisztokrácia, azaz a fõnemesség. Tudóit dolog, hogy igen sok közöttük az idegen eredetû. Ez nemcsak a Habsburg kor következménye. Már Szent István korában a fõméltóságok közül többet azok a németek viseltek, akik Gizella bajor királylánnyal a magyar udvarba jöttek. Fõurakká idõvel ugyanis a legnagyobb udvari és királyi tisztviselõk lettek, mim a királyi várbirtokok vezetõi, a várispánok és vár jobbágyok. Királyaink mindig külföldrõl nõsültek és a menyasszonyokkal az országba jövõ rokonok többnyire magas hivatalokat nyertek. Ez a szokás II. Endre idejében, felesége befolyása révén olyan nagyfokú lett, hogy a magyar nép ellenszenvét és elkeseredését váltotta ki.

Gertrud királyné minden méltóságot és nagy jövedelmet testvéreinek és a német vendégeinek juttatott, így egyik testvérét megtette kalocsai érseknek. A már jól elhelyezkedett németek rokonaikat, barátaikat hívták Magyarországra, hogy csak jöjjenek, arany élet van. Az is volt, már mint nekik, mert a nép, az nyomorgott. A földbirtok ebben az idõben igen nagy szerepet játszik, mert ez a megélhetés, a gazdagság alapja s minthogy a birtokosok vagyonuk arányában kötelesek fegyveresek kiállítására, alapja a fegyverei hatalomnak A fõurak igazán nagy hatalomhoz a tatárjárás után jutnak, amikor Béla király kénytelen az õ segítségüket is igénybevenni a teljesen elpusztított és óriási mértékben kiirtott lakosságú ország újjáépítéséhez. Sok földbirtokot oszt szét, ami a birtokosok hatalmát még jobban növeli. A fõurak hatalmukkal hamarosan visszaélnek. Az Árpád ház kihalását követõ zavaros idõkben õk maguk válnak kiskirályokká. Erõszakoskodnak, hatalmaskodnak. Csák Máté felvidéki roppant birtokán külön pénzt veret, külföldi szövetséget köt és ezzel alkalmat ad arra, hogy 600 év múltán a szlovákok, mint az elsõ Szlovákia megalapítójára hivatkozhassanak rá. A magyar királylyá választott. Anjou Károly

Róbertnek fegyveres erõvel kell a fõurak várait megvívni, hogy az urakat engedelmességre kényszerítse. A felvidéki urak ellenállása oly nagy, hogy e terület valójában csak a király halála után száll vissza a koronára.

A fõnemesség a szó értelme szerint Zsigmond király idejében alakul ki a nagy vagyonú fõurakból, akik ez idõtájt veszik fel a báró elnevezést. Sok haszna az országnak nincs belõlük, mert pazarló, tékozló módon élnek és a hiányokat rablással hatalmaskodással pótolják. A köznemesi származású Hunyadiaknak a legnagyobb ellenségei a fõurak, így Cillei a délszláv származású német gróf. A történelmi jelentõségû nándorfehérvári viadalban csak három fõúr és néhány nemes vett részt Hunyadi oldalán. De talán jobb is volt így, mert a fõurak segítségével úgy járhatott volna, mint a losonci csatában, amelyet elvesztett Giskrával, a cseh rablóvezérrel szemben, mert a fõurak katonáikkal együtt megfutottak. Bebek István halála elõtt bevallotta Hunyadinak, hogy elõre kitervezett dolog volt a megfutamodás, így akarták elveszejteni a gyûlölt Hunyadit. Hunyadi János fia, Mátyás király örökül kapta a fõurak gyûlöletét és állítólag azok gyilkolták, vagy gyilkoltatták meg Bécsben szörnyû barbár módon.

Mondanunk sem kell, hogy a fõnemesség a Habsburgok alatt nem vált magyarrá, sõt még a magyar származású fõurak is elnémetesedtek a bécsi császári udvarban. A Habsburg királyok németnek, csehnek, olasznak magyar fõnemességet osztogattak megfelelõ nagyságú birtokkal együtt, nekik tett szolgálataik jutalmazásaképpen. Ezek a szolgálatok gyakran kétes értékûek, sõt egyenesen magyarellenesek. Avagy minek minõsíthetjük azt, hogy például Pallavicini résztvett Fráter György bíboros kegyetlen meggyilkolásban. Egy bécsi hadseregszállító pék a török alól visszakerült Alföldön három vármegye nagyságú birtokot kapott a császártól. Sok hasznot a pék nem igen látott a kipusztult területbõl, csak amikor már ismét benépesedett, akkor jövedelmezett, addigra viszont már a Pallavicini családra szállt. A gróf Teleki család õse Mihály azért kapta a grófságot Lipóttól, mert könnyû szerrel a kezére játszotta az erdélyi fejedelemséget. A lázadó kuruckodó magyarok birtokait a labanc fõurak, és idegenek kapták. Akár magyar, akár idegen a fõúr, a török hódoltság korában rászokik, hogy Bécsben lakjék. Ott építtet palotát és magyarul már nem is tud. A magyar ügyek nem érdeklik. A Habsburgok koráig a magyar királyoknak állandóan bajuk volt a fõurakkal. A Habsburgok idejében nagy részük már királyhû, viszont a királyok nem hûek a magyar nemzethez.

Mint már mondottam, a fõurakból a nemzetnek nem sok haszna volt. Óriási vagyonokkal rendelkeztek, de végig a középkoron sem a tudományt, sem a mûvészetet nem támogatták, a nemzeti mûveltség ügyét semmiben nem mozdították elõ. Sõt õk maguk is mûveletlenek voltak. A Mátyás ellen összeesküvést szõtt fõurak körül egyedül vitéz János, a prímás tudott írni. Mátyás a maga renaissance mûveltségével, udvarával és könyvtárával valóban egyedülálló volt Magyarországon. Urainkat csak a kódexek ezüst kapcsai érdekelték, amiket a király halála után leszedtek és elvittek, de a könyveket ott hagyták. A XIX. században, a nemzeti romantika korában lángol fel némelyik fõnemesben a magyar öntudat és érzés. Széchenyi István gróf, a legnagyobb magyar a politikai, társadalmi, gazdasági és tudományos életben kezd széleskörû és halhatatlan emlékû akciókat. Regényirodalmunkat három báró neve fémjelzi: Jósika, Eötvös, Kemény. A tudományban Eötvös Lóránt zsenije világít. De míg ezek lelkét a magyar géniusz ihleti, Eszterházy herceg háremet rendez be magának száz nõvel, s Budán meztelen orgiákat rendeznek az urak.

A jobbágyfelszabadítás és a nemesi kiváltságok eltörlése tulajdonképpen csak a kis és a középnemességet érintette, amely elvesztette birtokai nagy részét. A fõnemesség óriási

birtokai megmaradtak, sõt nagy részük a hitbizomány révén mozdulatlan lett, mint a halott keze. Ferenc Józseftõl mi sem állt távolabb, mint hogy hatalmát a népre alapozza. Az õ uralkodása továbbra is az arisztokráciára támaszkodott, amely vagyonával együtt, megõriz' te politikai erejét és befolyását. A bécsi udvarban továbbra is az arisztokraták nyüzsögtek, minden udvari tisztséget, a király körüli személyes szolgálatot bárók és grófok láttak el. Ritka kivétel volt, hogy egy olyan köznemesi származású egyén, mint Horthy Miklós szárnysegédi megbízatást kapjon az uralkodó mellett. Ám az a pár év, amit Horthy Ferenc-József mellett eltöltött, rendkívül fontos kihatású lett késõbb a magyar életre. A katonás fegyelmezettséggel berendezett életû, de alapjában bürokrata császár igen nagy hatással volt a katonai nevelésû Horthyra, és mint maga is írja emlékirataiban, mint államfõnek Ferenc József volt a példaképe. Megszokta az udvari légkört és úgy látszik, nem tudta elképzelni, hogy egy államot arisztokraták nélkül vezetni lehessen. Állítólag az volt az elve, hogy Magyarország arisztokratikus életû állam. Ezt az arisztokrata életet természetesen csupán néhány száz feudális fõúr és az ugyancsak maroknyi nagykapitalista vitte s a milliók csak arra voltak jók, hogy ezt a fényûzõ és az ország nyomorával össze nem egyeztethetõ életmódot biztosítsák.

Magyarországnak a szegedi gondolat jegyében való megújulása azon bukott el, hogy az állam berendezkedése épp oly arisztokratikus maradt, mint Ferenc József korában volt. A trianoni korszak e, tekintetben nem volt más, mint a Habsburg uralkodás továbbfolytatása Habsburg nélkül egy olyan személy által, aki az uralkodás allûrjeit a bécsi császári udvarban sajátította el. A kiindulást Bethlen gróf tíz éves miniszterelnöksége biztosította és az általa megkezdett úttól komolyan eltérni Horthy alatt nem lehetett.

Más oka is volt, hogy a kormányzó annyira pártfogolta az arisztokráciát. Horthy mindig tartott attól, hogy Habsburg Ottó megpróbálta a trónt visszaszerezni. Apját, Károlyt két ízben meg tudta akadályozni visszatérésében a nemzetközi helyzetre, illetve a külsõ nyomásra való hivatkozással és Budaörsnél erõszakkal. A legitimista fõurak elõtt Horthy egyáltalán nem volt szimpatikus személy s Károly király második visszatérése alkalmával a Horthyt támogató, bizonyára Habsburg ellenes tradíciókat ápoló erdélyi grófot, Bethlent, nyíltan akasztófával fenyegették meg. Horthy le akarta szerelni ezeket a nagy vagyonú, épp ezért nagy befolyású arisztokratákat, olyképpen, hogy igyekezett számukra mindazt biztosítani, amit a király személye jelentett volna számukra.

A Habsburg restaurációtól való félelme vitte rá bizonyára Horthyt arra, hogy Károlyi Gyula gróf lemondása után Gömböst nevezze ki miniszterelnöknek. Könyvében Horthy nem indokolja meg, hogy miért esett választása Gömbösre, csupán annyit ír, hogy új ember állott elõtérben". Ez az erõsen nacionalista érzésû, antifeudalista, közismerten Habsburg ellenes katonatiszt azért állott Horthy elõtt, az elõtérben, mert ebben az idõben a legitimisták erõs akciót kezdeményeztek Ottó érdekében és nyílt titok volt, hogy a trónörököst puccsszerûen szerették volna ráültetni a magyar trónra. E veszély elhárítására Gömbös látszott a legalkalmasabbnak.

Bármilyen oldalról is nézzük a dolgot, a XX. században az arisztokrácia már tiszta anakronizmus. Valamikor fõurakká a legmagasabb országos méltóságok váltak. A nagy vagyonok fejében katonákat kellett kiállítaniuk a haza védelmére. E kötelezettség megszûnt, de a nagybirtok megmaradt. Századunk a szocializmus kora, a nép hatalomra jutásának, akarata érvényesítésének a kora. Vagy legalább is ez a cél. Hogyan fér ezzel össze, hogy néhány száz nagy vagyonú család irányítja az állam sorsát a maga érdekében? Mi szüksége van egy modern államnak a cifra rangok gyakran tartalom nélküli viselõjére? Micsoda középkori szellem volt az, amely a nagyvagyonú mágnásoknak külön jogot

biztosított a törvényhozásban? Kinek imponál korunkban a bárói, vagy grófi rang? Legfeljebb saját cselédségének, szellemi és társadalmi parvenüknek, pincéreknek, meg bárnõknek.

Az arisztokrácia vagyona és elõkelõsége folytán mindazonáltal olyan elzárkózottan élt a nemzeti társadalom többi részétõl, hogy létezésének csak politikai és gazdasági eredõi voltak. A társadalmi légkör igazi miazmái, a gentryk és a gentryutánzók, a birtokos és az elszegényedett nemes családok sarjadékai és az ezek társadalmi nagyképûségét utánzó intellektüelek voltak. Az Árpád-kori nemesség a honfoglaló õsök leszármazottaiból alakult ki. Maga a nemes szó is erre utal. Németben, franciában, angolban, ép úgy mint a magyarban ez a szó a kiváltságokkal rendelkezõ társadalmi rétegen kívül, mint melléknév, kitûnõt, értékeset, rendkívülit jelent, (nemesfém). A magyar szónak azonban a többitõl eltérõleg sajátságos eredete van. A "nem" szóból származik, amely nagycsaládot, nemzetséget jelentett. A nagycsalád honfoglaláskori jelentõségét. László Gyula mutatta ki "A honfoglaló magyar nép élete" címû munkájában. A nagycsalád volt a törzsi és katonai szervezet, alapja s benne minden rokonsági fokozatnak, illetve minden személynek megvolt a maga pontosan meghatározott helye. Temetkezésnél a sírok helyzete is ehhez igazodott. Sem a rabszolgák, sem a meghódított népek nem tartoztak a nagycsalád rendszerhez. Aki viszont egy nagy családhoz, azaz egy nemhez tartozott, az nemes volt. Természetes, hogy az idegenekbõl lett nemesek is átvették magukra ezt a szót. Társadalmilag a nemes szó tehát megkülönböztetett, elõjogokkal bíró, a köznépen felülállót jelentett s mint ilyen lett az értékes dolgok jelzésére szolgáló melléknév. A szó értelmezését aztán visszafordították, és fõképp a nemesi kiváltságok megszûnése után az egykori nemesek leszármazottai abban a tévhitben éltek, hogy az elõdök nemessége õket egyénileg is nemessé, tehát különbbé, tökéletesebbé vagy éppen különb magyarrá avatta.

A honszerzõ õsök nemes társadalma az évszázadok folyamán igen kibõvült. Zsigmond korától kezdve, amikor a jobbágyságot is bevonják a katonai kötelezettségbe, lehetõség adódik a parasztok számára, hogy a csatákban kitüntetve magukat nemességet kapjanak a királytól. Ezzel kapcsolatban mindjárt eloszlathatjuk a nemesi származásukkal kérkedõknek azt a romantikus öntudatát, így az õ õseik védték a hazát ezer éven keresztül. Már az Árpádok" alatt igyekezett a nemesség katonai kötelezettségét, minél szûkebb határok közé szorítani. II. Endre alatt kiharcolják, hogy az ország határain túl nem kötelesek hadban követni a királyt. Zsigmond lehetõvé tette, hogy a nemes katonai szolgálatát megválthassa, vagy jobbágyot állíthasson maga helyett. Azon kívül is köteles volt minden báró és nemes háború esetén minden húsz jobbágy után egy nyilast küldeni a király seregébe. A késõbbi korok folyamán pedig általános lett, hogy a jobbágynak, amellett, hogy minden adóteher az õ nyakába szakadt, katonáskodnia is kellett. Azon kívül idegen zsoldosok is harcoltak a magyar seregekben, mint például Mátyás alatt. A nemesség jogai általában sokat változtak, mert közjogi helyzetük a fõurakéval függött össze. A fõurak túlkapásainak, nagy hatalmának ellensúlyozására a királyok a nemesség és a városi polgárság jogait erõsítették.

A Habsburgok alatt nemességet nem csak haditettekért, hanem udvari és személyi szolgálatokért is osztogattak. Nemességet kapott például az uradalmi intézõ öreg korára, ha egész életén keresztül sikeresen gazdálkodott a király birtokán. Ferenc Józseftõl nemcsak fõnemességet, de nemességet is lehetett vásárolni megszabott áron.

A vármegyék politikai életét a rendi korszakban a nemesség irányította, s mint ilyen, mindenkor a nemzeti ellenállást képviselte a Habsburgok felé. E nemzeti ellenállásba azonban sok önzõ rendi érdek is vegyült, fõképp akkor, amikor egykét felvilágosult

Habsburg uralkodó (Mária Terézia, II. József) a jobbágyság helyzetét javítani akarta a nemesség rovására.

Ha a nemesi kiváltságok meg is szûntek, a nemesi öntudat azért megmaradt. A nemesi leszármazottak nem akartak belenyugodni, hogy õk éppen olyan közönséges emberekké váltak, mint a polgárok. Kitûnõen jellemzi ezeket az embereket Padányi "A nagy tragédia" címû munkájában: "A nemesi gõg a különösebben nem kvalifikált, a szürkék, az átlagemberek erõlködése volt, hogy a többi szürkék közül valamiképpen kiemelkedjenek, hogy egykori különállásukat valamiképpen mégis megtartsák." Hatványozódott ez a gõgös magatartás azoknál, akikre az egykori nemesi vagyonból nem maradt semmi, mert az elõdök kezén már elúszott. Ezek számára már csak az egykori kiváltságos helyzet emléke maradt meg, s ehhez görcsösen ragaszkodtak. Elkerülhetetlenül arrogánsnak kellett lenniük állapítja meg róluk ugyancsak Padányi, ez volt tudniillik az egyetlen eszköz, amivel a nemesi leszármazás semmivel ki nem fejezhetõ tényét reprezentálni lehetett."

Ez az arrogancia volt az, ami a társadalom levegõjét megfertõzte és beteggé tette. A magyar társadalomszemléletben volt valami ószövetségi, amely a társadalmat úr és szolga rétegre osztja fel. A magyar társadalomban úr volt és paraszt és e társadalmi értékelésben a paraszt valami egészen alacsonyat jelentett. A paraszt szóval lehetett vérig sérteni valakit. A katonaságnál a baka a büdös paraszt titulust kapta, az uradalmakban a rabiátus intézõk megpofozták, ha valami ügyetlenséget csinált. Magam voltam szemtanúja, amikor egy katonatiszt Budapest utcáján úgy vágott pofon egy kocsijával szabálytalanul álló kocsist, hogy a kalapja lerepült a hóba. (Önbíráskodás egy jogállamban elvégre "jogász nemzet" vagyunk).

Magyarországon elég sok volt aránylag az úgynevezett feltörõ réteghez tartozó, azaz olyanok, akik tehetségük, szorgalmuk révén a paraszti, iparos, kispolgári rétegbõl kerültek fel az intellektüelek soraiba. Mint friss urak, a legtöbbje nem mert szembeszállni a gentryk gõgjével, hanem igyekezett hozzájuk idomulni, nehogy lenézzék, megvessék. Egy kisintellektüel származású osztálytársam bekerült a Ludovika Akadémiára, ahová köztudomásúlag legnagyobbrészt katonatisztek fiait és gentry fiúkat vettek fel. Egy év alatt ez az egyébként szolid viselkedésû fiatalember egészen meglepõ változáson ment át. Gentry allûröket vett fel és "névazonosság alapján" egy fõispán fiának adta ki magát még saját évfolyamtársai elõtt is.

Az ilyenek gondosan titkolták alacsonyabb származásukat, szégyellték, hogy szüleik csak egyszerû parasztok, vagy munkásemberek, mert a magyar úri légkörben az valami borzasztót jelentett. Mintha azt mondták volna róluk, hogy bélpoklosok. Ha valaki bekerült egy ilyen úri társaságba, akkor rögtön azt nézték, ki fia, ki borja. Úriember-e, azaz úri származású-e? Egyéni értéke nem volt fontos számukra. Az elõnevek, a címer olyan csodás s fontos dolognak tûnt fel elõttük, mint a hívõnek a túlvilági üdvözülés.

Ebben az ostoba légkörben szinte nevetséges számba ment, amikor néhány idealista parasztrajongó arról beszélt, hogy a magyar paraszt igazi úr. Gondolkozása, magatartása, viselkedése természetes urat árul el paraszt gúnyában is, mondták ezek. Büdös paraszt, buta paraszt, hogyan viselkedhetsz ilyen paraszt módra, hallhattuk viszont más oldalról.

Természetesen a munkás embernek sem jutott nagyobb megbecsülés. Az meg büdös proli volt. Ez a megvetés, lenézés, a marxi osztályharc szemléletére nevelt munkásságban csak növelte az osztályöntudatot és fõképp a gyûlöletet a fölötte álló társadalmi rétegekkel szemben.

A legkülönösebb az volt, hogy ezt a társadalmat keresztény társadalomnak nevezték, holott e név csak annyiban illette meg a magyar társadalmat, hogy a tagjait csecsemõ korukban megkeresztelték, egyébként olyan messze állt a krisztusi eszméktõl, mint Makó Jeruzsálemtõl. E társadalomnál az egykori kínai császárság mandarin társadalma is értékesebb és igazságosabb volt, mert ott a nagy urak, a fõ állami tisztviselõk, méltóságok a mandarinok voltak, e nagy állásokat viszont nem születés és vagyon révén lehetett elérni, hanem nagyon súlyos vizsgákkal.

A magyar társadalom betegségét nagyban fokozta a Horthy rendszer címkórsága. Horthy, aki sohasem érezte maga alatt egészen biztosnak a kormányzói széket, igyekezett olyan társadalmi csoportot kialakítani, amely támasza lehetett, amelyben megbízhatott, azaz minél több hívet akart szerezni magának. A magasabb állami tisztviselõk tehát mind méltóságos urak lettek. Ez részint kielégítette az emberek fõképp a feleségek hiúságát, másrészt feledtette az egyébként gyenge állami fizetést. A méltóságos címmel járó kormányfõtanácsosságot pedig úgy lehetett vásárolni Horthytól, mint Ferenc Józseftõl a nemességet, vagy a báróságot. Ezek a jó urak cím tekintetében a grófok mellé kerültek, természetes, hogy hálásak voltak Horthynak és támaszai lettek.

Horthy nemességet nem adományozhatott, legfeljebb azt engedhette meg, hogy valaki y-nal írhassa a nevét, mint a nemesek.

A buta címkórság miatt az intellektüelek nagy része amúgy is y-nal írta a nevét, akkor is ha nem volt joga hozzá. Még is megtalálta Horthy a módját annak, hogy egy leplezett új nemesi rendet alapítson, amely az õ legfõbb támaszává válik. Ez az új nemesi rend a Vitézi Rend volt. Eredete és helyzete sokban hasonlított a nemesi rendéhez. Az I. világháború kitüntetett hõseit avatták a Vitézi Rend tagjává és ezek birtokot is kaptak. (Az elv legalább is ez volt, de kivételek mindenütt akadnak. Olyanok is kaptak vitézséget, akik fronton sem voltak.) A vitézséget az elsõszülött fiú, vagy fiúsított leánygyermek örökölte. Ez kissé furcsán hangzott, mert a vitéz szó annyira egyéni tulajdonságot jelent, hogy azt nem lehet örökölni, mint egy házat, vagy földet. Valószínû, hogy ha a körülmények kedvezõen alakultak volna, a Vitézi Rend idõvel, egészen anakronisztikus módon a jövõ magyar társadalmának nemességévé fejlõdött volna.

A múlt század közepéig a nemesség és a vagyonos osztály egyet] jelentett. A liberalizmussal azonban egy új vagyonos társadalmi] réteg alakul ki, a pénzarisztokrácia. Ez a pénzvagyon a kereskedelembõl, tõzsde ügyletekbõl, uzsorából származott, eredete tehát] korántsem olyan "nemes", mint volt a nemesi vagyonoké. Minden társadalomban a pénznek, a vagyonnak van a legnagyobb tekintélye. A pénzarisztokrácia: a kapitalisták, a fináncкapitalisták egyaránt, tekintélyre és befolyásra tettek szert. A magyarországi születési arisztokrácia és a gentry társadalom úri légkörei rájuk sem maradt közömbös és mivel vagyonilag egyenlõnek érezték magukat velük, társadalmilag is egyenlõk akartak lenni. Részint pénzzel megvásárolták a rangot, részint beházasodással szereztek maguknak fõúri rokonságot. A pénznek ugyanis nincs szaga, mondja a latin közmondás, és az elszegényedett bárók, grófok nem érezték meg a menyasszony hozományán sem az uzsora szagot, sem mondjuk a büdös bõrszagot. A legszomorúbb az egészben az, hogy a pénzarisztokraták között alig akadt magyar.

Ez az arrogáns, dölyfös, gõgös úri társadalom lenézett és megvetett mindent, ami nem úri. Úri magatartás helyett azonban inkább az uraskodást, az üres pöffeszkedést tartotta fontosnak. A háború alatt egy úrifiú panaszolta, hogy a hadsereg tisztikarának nívója lesüllyedt azután, hogy mindenféle származású tartalékos tisztet felvettek, mint

továbbszolgálót. Öt perc múlva pedig elkezdte mesélni, hogy egy ismerõse, született gentry fiú, hivatásos tiszt, milyen mulatozásokat rendezett, nyakig úszott az adósságokban és botrányai miatt áthelyezték egy másik városba. Tehát a nívó értékelése körül meglehetõsen eltértek a vélemények. Úgy gondoljuk azonban, hogy a beteg társadalmi öntudat csak az úri osztály sajátsága volt. Az iparos ember éppúgy lenézte a buta parasztot, mint az urak. Tehát mialatt lázongtak az urak arrogáns magatartása miatt s hogy közönséges prolinak tartják ükét, azalatt õk éppúgy lenézték a mûveletlenebb parasztot, aki buta prosztó, buta falusi volt elõttük.

A paraszt társadalomban meg éppen egyedül a vagyon volt értékmérõ. Minél több földje volt egy parasztnak, annál jobban lenézte a szegényebbet, vagy pláne a nincstelent. A módos gazda, ahogyan ma hívják orosz szóval a kulák, legalább olyan magasan érezte magát, a napszámos kubikos paraszt felett, mint egy gróf õfölötte. Cselédjeivel, munkásaival õ sem bánt jobban, mint az uradalmak.

A beteg magyar társadalmi légkörnek hû kifejezõje volt a társadalmi érintkezés egyik formája: a köszönés. Az "alázatos szolgája" és a "kezétcsókolom", a bizantinizmusnak ez a két üres köszönési frázisa, amely gyakran igen fonák helyzeteket szült.

Elõkelõ uraknak, hivatali feljebbvalóknak férfiak részérõl az alázatos szolgája járt, amibõl a kereskedõsegédek a rettenetes "alászolgáját" csinálták. Ha valaki egy francia monsieurnek úgy köszönne, hogy, "votre humble serviteur", vagy egy német Herrnek hogy "Ihr ergebenster Diener", vagy pláne egy amerikainak, hogy "your humble servant", bizonyára azt hinné, hogy az illetõ hirtelen megõrült. A nyugati államok berendezkedésérõl vagy demokráciájáról lehet sok rosszat mondani, de kétségtelen, hogy ezen a téren sokkal normálisabb, sokkal emberibb mint a magyar társadalom volt, illetve ma is az az emigrációban.

De az alázatos szolgáját még aránylag könnyen mellõzhette egy felvilágosult és öntudatos férfi. Annál kevésbé a kezétcsókolomot, éppen mert nõkrõl van szó. A kezétcsókolom általában kijárt minden nõnek, aki kalapot viselt a fején, mert az már úrnõnek számított. Ebbõl aztán furcsa és félszeg helyzetek adódtak. Két barát közül az egyiknek az anyja úrinõ volt, tehát kezétcsókolom járt neki, a másiké csak egy egyszerû asszony, tehát csak jó napot. A két barát közül az elsõ érezte magát kényelmetlenül, hogy õ csak jónapottal köszöntse barátja anyját, míg az kezétcsókolomot mond az õ anyjának. Egy tanult lánynak kezétcsókolom járt, de ha az anyja mondjuk mosónõ volt, annak csak egy jónapot. Mindenki érezheti a fonákságát annak, hogy a gyermeket köszöntéssel többre becsülöm, jobban megtisztelem mint az édesanyát. Az illetõ pedig épp a köszöntés miatt érzi, hogy õ nem olyan tagja az úri társadalomnak mint a többi, mert lám az õ anyjának csak jónapottal köszönnek. Férfiember nem egyszer került zavarba, amikor ismeretlen helyen járt elõször, mert megtörtént, hogy a jóképû, jól öltözött szobalányt nézte a házikisasszonynak, ha nem volt fején bóbita, vagy ami még rosszabb volt, a rendetlen ruhájú, házi munkával elfoglalt háziasszonyt cselédnek.

Ugyanezek az visszásságok voltak a "Nagyságos Asszony" megszólítással. A cím és rangkórságos magyar világban minden jobban felöltözött iparos asszony elvárta, hogy nagyságos asszonynak szólítsák. Budán történt, hogy valaki egy csupa magas állású uraktól lakott bérházban a házfelügyelõnõtõl valami nagyságos úr után érdeklõdött. Mire az asszony így válaszolt: "Itt csak méltóságos urak laknak. Egyedül én vagyok itt nagyságos".

Mennyivel egyszerûbb, tökéletesebb, zavartalanabb például a francia élet, amelyben minden férfi Monsieur és minden nõ Madame. Akár miniszter, akár utcaseprõ, vagy akár miniszter felesége, akár mosónõ. A köszönési formák is mennyivel normálisabbak mindenütt nyugaton Guten Tag, vagy bon jour, vagy how do you do, vagy éppen egy barátságos halló, mint Amerikában.

Nem kétséges, hogy a társadalmi érintkezés e formáinak a reformja csak a nõktõl indulhat ki. Mert milyen megbotránkozást és sértõdöttséget okozna, ha egy férfi egy úri nõnek jónapottal köszönne, vagy egyszerûen Asszonyomnak szólítaná. Nem is állna szóba vele.

A Horthy korszak magyar társadalma a maga rang és címkórságával, üres úri gõgjével, kasztszerû társadalmi tagozódásával, mindebbõl eredõ gyûlölködésével lehetetlenné tette a nemzeti összefogást és egy egészséges nemzeti-társadalmi légkör, felfogás kialakulását. A földbéke és a munkabéke hiánya mellett mint sûrû fojtó köd ülte meg a nemzetet a társadalmi béke hiánya s ez a sorsdöntõ idõkben súlyos zavarok okozója lett. A magyar társadalmi berendezkedés elvesztette értékét a tömegek elõtt és a harmincas évek során többfelõl indultak kísérletek az osztály tagozódású társadalom szemlélet és gyakorlat modern átalakítására. Fõleg az úgynevezett népi irányzat buzgólkodott azon hangosan, hogy a parasztságnak a jelentõségét elismertesse s a nemzet politikai és kulturális életében döntõ szerephez juttassa. Sajnos szellemiségükben s fõleg politikai felfogásukban erõsen emlékeztettek a "bolsevista-orosz narodnik" irányzathoz, ezért a nacionalista mozgalmak többnyire bizalmatlanok voltak velõk szemben és hogy nem egészen alaptalanul, az kiderült a háború után. Ettõl eltekintve, mindenki érezhette, hogy a magyar társadalmi rend, amelynek felforgatására irányuló törekvések" miatt nem egy embert börtönöztek be köztük Szálasi Ferencet is kétségtelenül az átalakulás felé haladt minden akadályozó erõ gátlása ellenére.

LIBERALIZMUS ÉS ZSIDÓKÉRDÉS

E két problémakört nem azért vázolom egy fejezetben, mert a zsidókérdés a liberalizmussal született meg a földön, hanem mert XX. századbeli jelentõsége, elfajulása kétségtelenül a liberalizmussal függ össze.

Elöljáróban meg kell állapítanunk, hogy a zsidó és az izraelita nem okvetlenül jelent egyet. A zsidó: nép; az izraelita: vallás. E két fogalom már 2000 évvel ezelõtt, Jézus korában sem jelentette ugyanazt. A tizenkét apostol közül jellemzõ csak Iskarioti Júdás volt zsidó. A többi tizenegy mint Galileából való ember nem számított, igazi zsidónak. Galileát Salamon király adományozta Hiramnak, Tirus királyának és ezt a területet nemzsidók népesítették be, amiért is a zsidók Galileát a pogányok földjének nevezték. Lakói idõvel áttértek a mózesi hitre, ellentétben a szamaritánusokkal, akik még Jézus korában is pogányok voltak. A Judeabeli zsidók a Galieaiakat mindig idegeneknek tekintették, mai fogalommal élve, afféle naturalizált zsidóknak. Ezek hát izraelita vallású nem zsidók voltak.

A Lebédiában élõ magyarság a Kazár birodalom kötelékébe tartozott. A török népiségû kazár fejedelem valamennyi vezetõ emberével együtt az izraelita vallásra tért át, noha azért háremet tartott. A kazár törzsek közül a magyarokhoz csatlakozott és velük a honfoglalásban is résztvett kabar törzs állítólag teljes egészében mózesi hitû volt, amely hitet a Palesztinából szétszóródott, és kereskedelemmel foglalkozó zsidók vittek közéjük.

Ez a törzs a pogány magyarsággal áttért a keresztény hitre az új hazában. A kazárok esetében is tehát meg kell különböztetnünk az izraelita vallást a zsidó néptõl.

Ebbõl viszont az is következik, hogy ha egy zsidó áttér más vallásra, azért még zsidó marad. De természetes, hogy vallásváltoztatása következtében felszívódik a körülvevõ népbe, mert nincs meg többé az a különálló, sõt egyedülálló vallása, amely elõdeit az asszimilációtól évezredeken keresztül megóvta.

A zsidókérdés akkor született meg a világtörténelemben, amikor a zsidók elõször települtek be egy másik nép országába, tehát amikor az egyiptomi fáraó kegyeibe férkõzött József behívta atyjai fiait a Nílus menti országba. Gondolhatjuk, hogy egy ilyen befolyásos pártfogónak, mint József volt, a védelme alatt a zsidók milyen elõnyös helyzetbe jutottak. József maga mondta testvéreinek, hogy õt az Isten a fáraónak atyjává tette és minden ház népének urává és egész Egyiptomnak országán úrrá. A zsidók valóban az ország legjobb részét, Ramzesz földjét kapták letelepedési helyül. "Izrael fiai pedig nevelkedének, nagy sokasággal születteténak, megszaporodának, felette igen elhatalmasodának és a föld vélük eltelék" olvashatjuk Mózes II. könyvében (17.). Tehát ugyanaz történt Egyiptomban, ami Magyarországon a liberális korban. A Józsefet pártfogoló fáraó utóda meglepõdve vette észre, hogy: "Íme az Izrael fiainak népe igen sok nálunknál hatalmasabb." Valószínû, hogy túlságosan államhûek sem lehettek a zsidók, mert a fáraó attól félt, hogy háború esetén a zsidók átálltak volna az ellenséghez. Koncentrációs táborokba zárta és fizikai munkára kényszerítette tehát õket. Sárkeveréssel, téglacsinálással, mezei munkával és egyéb dologtétellel kellett foglalkozniuk, amely kegyetlenség módfelett elkeserítette a zsidókat, így érthetõ, hogy az Egyiptomból való szabadulás olyan nagy örömet okozott nekik, hogy a mai napig vallásos ünneppel, a Húsvéttel ünneplik. Az Ószövetségi írások alapján megállapítható, hogy a zsidóság jelleme ma is éppen olyan, amilyen az ókorban volt. Erõsen individualista azért nehezen fékezhetõ. Mózes az ö törvényeit mint a Jehova egyenes parancsát kénytelen adni népének és a törvények mögött ott áll a megfellebbezhetetlen hatalom: "mert Én vagyok az Úr, ki Egyiptomnak földébõl kihoztalak." A kereskedõ hajlam már korán kiütközik náluk. József álomfejtõ képességét és a fáraónak adott bölcs tanácsait minden elemista gyerek ismeri, de azt már kevésbé, hogy az Egyiptomban beállott szûk esztendõk alatt József megszerezte elõször a nép egész pénzét, aztán összes marháit s végül minden földjét. A zsidók ma is Jehova kiválasztott népének tartják magukat. Valójában nem kiválasztott, hanem egyetlen népének, mert szerintük Jehova az igazi Isten és minden más Isten bálvány, hamis Isten. Tehát nem õk Jehova népe, hanem Jehova az õ Istenük. A bajban ravasz és meghunyászkodó, a hatalomban bosszúálló és szívtelen, aki "megkeményíti az ö szívét." Mohó, kapzsi, élvezetvágyó természet, mindamellett a fanatizmusra hajlamos.

A zsidókérdés már csak azért sem egyszerû a keresztény népek számára, mert a keresztény vallás a zsidók vallásából nõtt ki és nem ok nélkül nevezik judeo-krisztianizmusnak. Jézus maga is mózeshitû volt, aki bár tanításaiban eltért az írásoktól, vallása szokásait és ünnepeit megtartotta. Kétségtelen az is, hogy a zsidóság a keresztény vallás alapjain kívül egyéb értékeket is adott a kultúrának. Igen nagy fokú elfogultság kellene ahhoz, hogy valaki pl. a zenében Mendelssohnnak a filozófiában Spinozának, vagy Bergsonnak, az irodalomban Marcel Proustnak, a fizikában Einsteinnek a jelentõségét kétségbe vonja. Marxtól sem lehet történelmi jelentõségét megvonni, ha magát a marxizmust el is ítéljük.

Kétségtelen viszont az is, hogy egy bizonyos romboló destruáló szellem még a nagy zsidó tehetségeknél is kitûnik. Heinérõl az irodalomtörténet mindenféle nácizmus elõtt már megállapította, hogy lerombolta a romanticizmust, de újat nem adott helyébe.

Nem érdektelen, ha a zsidóságból született három nagy filozófust: Jézust, Spinozát és Marxot egymás mellé állítjuk és a zsidóságnak velük szemben tanúsított magatartását szemügyre vesszük.

Jézus tanítása minden keresztény ember elõtt ismeretes. Megalkotta a legtökéletesebb etikát: szeresd felebarátodat, mondj le a világ hiúságairól és tettekben mutasd meg az Isten iránti szeretetedet.

Spinoza felfogásában sok keresztényi van. Hiábavalónak tartotta az élet sok közönséges dolgát és azt kereste, hogyan lehet megtalálni a legfõbb jót, amely eltöltheti a lelket s ezt abban találta meg, hogy csak annyira keressük a világ örömeit, amennyire azok az egészségre hasznosak (evés, ivás), csak annyira keressük az anyagi javakat, amennyire azok életünk fenntartására szükségesek, alkalmazkodjunk polgártársainkhoz, amennyire ez az alkalmazkodás erkölcsös.

Mind a két férfi úgy élt, ahogyan beszélt és tanított. Jézus életét ismerjük. Spinoza mint szegény üvegmunkás élt, a világtól visszavonulva írta munkáit, néha csak egy pohár tej volt a napi eledele.

A zsidóság mindkettõtõl elfordult. Jézust kivégeztette "istenkáromlása" miatt, Spinozát pedig kiközösítette a zsidó hitközségbõl panteisztikus istenhite miatt.

Velük szemben Marx az igazi zsidó lélek kifejezõje. Materialista, akiben benne él a bosszúvágy. Nem véletlen, hogy a történelmi materializmus elve és az osztályharc elmélete a zsidó Marx agyából született meg. A világforradalom útján létrejövõ proletár világuralom ábrándja mögött Jehova népének, a zsidóságnak a világ urává való rendelés tudata húzódik meg. Hálás téma lenne kifejteni, hogy az õsi, öröklött zsidó lélek és felfogás hogyan nyilvánul meg ösztönszerûen egy zsidó rabbi protestánssá lett unokájának világot mozgató, sõt felforgató elméletében. Ez az elmélet, a marxizmus azután egy fél zsidónak Leninnek gondolkozásában és gyakorlati megvalósításában egészen zsidó jelleget ölt, a kegyetlen bosszúállásban, féktelen hatalmi õrületben nyilvánul meg.

Mi sem igazolja jobban, hogy Marx a zsidó lélek kifejezõje volt tanaiban, mint az a nagy rokonszenv, amellyel a zsidók a marxizmust fogadták és amely rokonszenvet keresztény szellemiségbõl fakadó eszmék iránt csak akkor nyilvánítanak, ha azok kifejezettén az õ céljaikat segítik elõ. A marxizmus és bolsevizmus hívei és vezetõi között egyaránt nagyszámú zsidót találunk. Ezt éppen mi magyarok tapasztaltuk a legjobban.

Jeruzsálem második ostroma után a zsidóság szétszéledt Judeából, és mindenütt kereskedelemmel foglalkozott. A zsidó államban nem lehetett mindenki kereskedõ, legtöbbje földmûves és pásztor volt és iparosnak is kellett lenni. Így valószínû, hogy a vándorlás és a vándorlások alatt szerzett, tapasztalatok vittek rá minden zsidót, hogy kereskedõ legyen, amely foglalkozás, bár némely korszakban veszedelemmel járt, de mindig jól jövedelmezett. A K. u. elsõ évezred folyamán még keveset szerepel a zsidóság a keresztény Európában. Az évezred forduló után annál többet. A vallásuk mindenütt és mindenkor megõrizte õket állandó kisebbségnek és mint minden kisebbségben, erõs összetartozási érzés fejlõdött ki bennük. Az ószövetségi írásokból táplálkozó vallási fanatizmusuk különös morállal rendelkezett. Az Úr nagy ígérete számukra nem a túlvilági üdvösség, hanem a földi gazdagság, mint ahogyan a szegénység a Jehova büntetése. Náluk ismeretlen volt, mint ahogyan ma is ismeretlen, az a keresztény felfogás, hogy bûnös, hamis, csalárd úton szerzett vagyonon nem lesz Isten áldása. Szerintük ha vagyont

szereztek, az már maga az Úr áldása. S ha vagyon szerzésükkel másokat tönkretettek, az nem bûn, hanem Isten büntetése azokon és õket az Úr csak eszközként használta fel azok ellen. Igaz, hogy Mózes is meghozta már a nagy törvényt, "szeresd felebarátodat", de náluk a felebarát csak zsidót jelent. Minden más ember tisztátalan, aki utálatos az Úr elõtt. Egy ortodox zsidó ma sem eszik abból az edénybõl, amelyhez egy keresztény keze, vagy edénye hozzáért. Jézusnak bûnéül róttták fel, hogy pogányokkal érintkezett.

A középkor folyamán a zsidók egy egészen sajátságos üzletággal kezdenek foglalkozni, a hitelezéssel, illetve a kamatszedéssel.

Nem kell feltételeznünk, hogy az ehhez szükséges igen jelentékeny pénztõkét, aranyat már Judeából hozták magukkal szétszóródásuk alkalmával. Egy évezred éppen elég volt ahhoz, hogy a kereskedelem révén meggazdagodjanak. A kamatszedést annál is inkább nyugodtan ûzhették, mert ez a keresztények számára tilos volt. Az Egyház ugyanis lelkiismereti szempontból erkölcstelennek tartotta. A lateráni zsinat 1179-ben egyenesen megtiltotta a papoknak, hogy uzsorásoktól és kamatszedõktõl alamizsnát elfogadjanak. A szívtelen, kegyetlen uzsorás zsidó közismert alakja Európának egy évezred óta és ez az alak az irodalomban is folyton felbukkan. "Zsidók, kik pénzüket kamatra adják, hogy a szegényen bõrt se hagyjanak" írja Villon a francia csavargóköltõ az egyik balladájában. Shakespeare "Velencei Kalmár"ja, aki adósa húsát akarja kivágni, minden kultúrember elõtt ismeretes.

Európa K. u. II. évezrede kiváltképpen kedvezett a zsidóság pénzügyi tevékenységének. Fõurak, fejedelmek, királyok állandóan háborúskodtak, a háborúhoz pedig sok pénz kellett. Ha éppen nem háborúztak, akkor békés éveikben olyan pompában luxusban tobzódtak, hogy ismét hitelhez kellett fordulniok. A zsidó bankárok, ékszerészek, gazdag kereskedõk mindig kéznél voltak, hogy a megszorult uraknak, királyoknak aranyat hitelezzenek. Ezek akkor is jó adósoknak bizonyultak, ha nem tudták adósságukat visszafizetni, mert rajtuk keresztül a zsidók fontos pozíciókba jutottak és olyan jövedelmi forrásokra tettek szert, amelyek busásan kárpótolták õket az esetleg elvesztett pénzükért, (adó és vámszedõk). Az Egyház valószínûleg éppen a keresztény és zsidó morál között fennálló nagy különbségek miatt a középkorban üldözte a zsidókat a maga módján. A magyar törvényekben is több korlátozást találunk a zsidókkal szemben. Szent István törvényeiben kimondják, hogy ha egy zsidónak keresztény felesége vagy szolgája van, el kell venni tõle. Kálmán törvényei megállapítják a zálogkölcsönzés feltételeit és megnehezítik az orgazdaságot se törvényeket külön a zsidók számára hozzák. Érdekessége Kálmán király törvényeinek, hogy amíg az ugyancsak kereskedelemmel foglalkozó, mohamedán hitû izmaelitákat be akarják olvasztani a magyarságba, ez a törekvés a zsidók iránt egyáltalán nem nyilvánul meg. II. Endre Arany Bullájában találjuk azt a rendelkezést, hogy a pénzbeváltók, vámszedõk, sótisztek (a só az egyik legfõbb jövedelmi forrása volt a magyar királyoknak) nemesek legyenek. Nem kétséges, hogy elõzõleg a zsidók kezére kerültek ezek az állások, amelyeket aztán zsarolásra és egyéb visszaélésre használtak fel. A helyzet azonban nem változik meg, mert Endre a királyi jövedelmek kezelését továbbra is a zsidók kezére adja, mert azok elõlegeznek, azaz hiteleznek. Ekkor az Egyház követeli a legerélyesebben a zsidók és a hasonló üzelmeket ûzõ izmaeliták eltávolítását, sõt Róbert esztergomi érsek interdictum alá helyezi a királlyal együtt az egész országot, így adva súlyt követelésének. Az interdictum késõbb megszûnik, de a zsidók az Egyház követelésére megkülönböztetõ jelet (sárga foltot) kötelesek viselni, a keresztény asszonyt, vagy szolgát tartó zsidóktól pedig elveszik vagyonukat és önmagukat eladják szolgának. Láthatjuk, hogy az utóbbi rendelkezés mennyivel szigorúbb Szent István hasonló vonatkozású törvényénél. Endre utóda IV. Béla ismét rászorult a zsidók pénzére és a

tilalmak megszûntek. A tatárjárást követõ nehéz idõkben meg éppen kiváltságokat kapnak. A kamaraispánok, az adó és vámszedõk zsidók, ennek megfelelõen a zsidók a királyi kamara szolgái, a király rendelkezik velõk és õ védi meg õket. Szabadon kereskedhetnek, földet zálogolhatnak. Ha a város bírája nem tartja tiszteletben a jogaikat, akkor a király rögtön elcsapja tisztségébõl. Szállást nem kötelesek még a királynak sem adni. E nagy engedményeknek csak az lehetett az oka, hogy a pénzügyekhez értõ és azokat kezelõ magyarok a tatárjárás során elpusztultak és jobb híján ismét a zsidókra kellett bízni.

Amidõn az Újkor fordulóján Itáliában és Spanyolországban igen rosszul megy a zsidók sora, Törökországban az ígéret földjét találják meg. Noha a Korán egyik fejezete azzal kezdõdik, hogy "Ó hívõ, zsidót és keresztényt ne végy barátodnak", a szultán birodalmában a zsidók igen kedvezõ helyzetben éltek mint orvosok, bankárok, kereskedõk és államférfiak. II. Szulejmán, a nagy hódító, a mohácsi gyõzõ, zsidó orvosának tanácsára befogadta országába a Spanyolországból és Portugáliából kiüldözött gazdag zsidókat így Joao Miquezt, vagy héber nevén Joseph Nasit (Nasi fejedelemfélét jelent a héber nyelvben), aki idõközben mint szegény üldözött Antwerpenben bankházat gründolt. Szulejmán mellett igen fényes pályát futott be, mert az egész Európát behálózó zsidó kereskedelmi (és kém) hálózati segítségével fontos és pontos értesüléseket tudott szolgáltatni A szultánnak. Késõbb Nares és Cyclad hercege címet nyerte. (Donna Grácia leányával Reginával kötött házasságának leszármazott ja a mai franciaországi Mendes Francé politikus.)

A magyar történészek ahelyett, hogy mondjuk a Seleukidák birodalmának vagy a Német-római birodalomnak ügyes-bajos dolgaiban mélyedtek volna el, jobban tették volna, ha azt kutatták volna mennyire játszottak szerepet a háttérben álló zsidó bankáról a töröknek Európa, benne Magyarország elleni háborúiban. A sok háborúhoz rengeteg pénz kellett, azért fogadta be Szulejmán is az "üldözötteket", mert sok pénzük volt. Tény az, hogy Joseph Nasi háborúba akarta vinni Szulejmánt Spanyolország ellen é az antwerpeni protestánsokat biztatta, hogy tartsanak ki a spanyol király ellen, mert a szultán hadat fog üzenni Spanyolországnak. Ez ugyan nem következett be, de bizonyíték arra, hogyan keverte a politikát Joseph Nasi a keresztény államok között a török háta mögül. Érdekükben állott a zsidóknak, hogy a félhold hatalma minél nagyobb területre terjeszkedjék ki Európában.

A zsidók kereskedõ, bankár, adószedõ foglalkozásukat mindvégig megtartották, de igazi hatalomhoz csak a liberalizmus korában jutottak, amikor egyenjogúsították õket is a társadalom többi tagjaival.

A liberalizmus eszméje nem a zsidóktól és nem a zsidókért született meg, de tagadhatatlan, hogy õk lettek a legnagyobb haszonélvezõi s éppen ezért támogatói.

A liberalizmus gondolatát, filozófiáját a franciák teremtették meg a XVIII. században, mintegy a Lajos királyok féktelen népnyúzása, elnyomása, abszolutizmusa következményeként. Eredménye a francia forradalom lett, amelyet azonban tizennégy esztendõvel megelõzött az ugyancsak a liberalizmus jegyében kitört amerikai szabadságharc. Jellege abban tér el a francia forradalomtól, hogy míg ez utóbbi belpolitikai jellegû, addig Washington Angliával szemben a gyarmatok szabadságáért és önállóságáét küzd. A liberalizmus kezdetét általában a francia forradalomban szokták megjelölni, pedig az 1776 május 28-án Jefferson által a kongresszuson bemutatott amerikai függetlenségi nyilatkozat szövege ázzal kezdõdik, hogy minden ember egyenlõ és elidegeníthetetlen joga a szabadság. Az amerikaiak szabadságharca nemcsak a

liberalizmus híveit lelkesítette fel Franciaországban, de még maga a király, XVI. Lajos is titokban fegyvereket és egyéb hadi felszerelést küldött az amerikai csapatok részére. Bár ez utóbbinak inkább az angolellenes politika volt az oka.

Ha az amerikai szabadságharc meg is elõzte a francia forradalmat és a szabályos háborútól eltekintve nem lett belõle guillotinos vérfürdõ, az tagadhatatlan, hogy az európai szabadságharcok, liberális kísérletek elindítójának még is csak a francia forradalom tekinthetõ. A liberalizmus gyõzelmének kivívása az ellenálló abszolutisztikus, mai szóval, totális hatalmú uralkodók önkényével szemben igen sok áldozatot, vért és évtizedeket igényelt. Az egyenlõség, szabadság, testvériség szépen hangzó eszméit nem lehetett elsüllyeszteni a történelem emésztõgödreibe és lassan de biztosan ezek az eszmék nemcsak meghódították a népek szívét, de gyõzelemre is jutottak. Magyarországon az elsõ nagy kísérlet a sikertelen 1848-1849-es szabadságharc volt. Az igazi liberalizmus 1867-ben a kiegyezéssel köszöntött be Magyarországra. Eredménye az ország hatalmi helyzetének megerõsödése, politikai szabadságának elismerése, az alkotmányos királyság elindulása lett. Belsõleg kezdetét vette a liberális szellemû törvényhozás és a nyugati, kapitalista szellemben való gazdasági átalakulás.

Ennek az átalakulásnak a jellemzésére idézhetjük Cs. Szabó Lászlónak a kitûnõ esztétának és kritikusnak a véleményét, annál is inkább, mert õt senki sem vádolhatja zsidóellenességgel. A kiegyezés után "A magyarság gazdaságilag nagyot ugrott elõre, de lelke elalélt, erkölcse lehanyatlott, hite, kedve meghasonlott." A kapitalista fejlõdésben senki sem mert szembeszállni az idõ szavával, amellett egy maroknyi uralkodó kisebbségnek óriási "aszna is volt belõle, a magyar nép nagy többsége, fõleg a parasztság azonban kevés hasznát látta."' A tõzsdézõ, nagypolgári Nyugat világkiállítási mintaáruk alakjában s jelzálog bankok útján hatolt be Budapestre, nem pedig egy új Széchenyi lelkiismeretén, vagy egy új Kölcsey esztétikáján keresztül." (Aranytól napjainkig.) Pontosan ez az, ami a magyar liberális átalakulásból hiányzott: az erkölcs, a lelkiismeret, a lélek. De nemcsak ez a baja volt ennek az idõszaknak. A legsúlyosabb eredménye abban állott, hogy ekkor szorult vissza a magyarság a saját hazájában a zsidósággal szemben. Mint a bibliai József utáni idõkben az egyiptomi nép. Az egyenjogúsított zsidóság határtalan mohósággal vetette magát a kiegyezésben konszolidálódott ország lehetõségeinek kiaknázásába, legelõször is, addigi hagyományainak oktatásaként a gazdasági életbe.

Amikor az önmagára eszmélõ magyarság szemére hányta a zsidóságnak, hogy kezébe kaparintotta és önzõ céljaira használta fel a magyar gazdasági életet, azzal védekezett, hogy a magyarok nem mentek ilyen pályákra, azért, foglalták el a zsidók azokat. A II. világháború utáni zsidó szellemi tobzódásban jelent meg Körmendy Ferencnek "Egy júniusi péntek" címû nyilasellenes célregénye, amelyben minden zsidó tisztességes polgár, nagyapjok a 48-as szabadságharcban vett részt s a regény fõhõse nem tudja megérteni, hogy miért gyûlölik a zsidókat, amikor õk csak azért mentek gazdasági pályára, mert a magyarok azokat üresen hagyták.

Nem tagadható, hogy a magyarokat a kereskedelmi élet, a közgazdaság nem nagyon vonzotta. E ténynek messzire nyúló történeti okai vannak.

Amikor a lovasnomád kultúrájú magyarság a Kárpátmedencében letelepedett, a nyugati keresztény államokban már kialakult a városi civilizáció. A magyarok a megtelepedett népeknek civilizációját a keresztény valláskultúrával együtt vették át. A honfoglaló magyarok az Árpádkorban mint szabad nemesek katonai kötelezettséget teljesítettek és

földbirtokosok voltak. A földmívelést jobbadán a meghódított szláv és egyéb bevándorolt népek végezték. A magyarság maga tehát nem volt ráutalva, hogy termelõ munkát, vagy kereskedelmet ûzzön. Jöttek az olasz, francia, de leginkább a német iparosok, munkások, bányászok, a kereskedelmet pedig a zsidók és az izmaeliták ûzték. Városaink egében idegenek voltak. A selmeci bányaakadémián, amelynek tanrendszerét a párizsi Ecole-Polytechnique mintául vette, 1867-ig csak németül tanítottak.

Az Árpádok idejében úgy jöttek a nyugatiak Magyarországra, mint a múlt században Amerika földjére: a lehetõség hazájába. A nyugati államok népeit a hûbéri rendszer fojtogatta, örültek, ha megszabadultak onnan és hazánkba jöhettek, ahol a városok kiváltságokat élveztek, tehát rendezett életkörülmények közé jutottak. Franciaországot abban az idõben állandóan éhínség és járvány tizedelte. Amikor nálunk Szent István korában már törvényes rend uralkodott az országban, Franciaország középsõ részét a rablóbandák teljesen elpusztították és lakatlanná tették.

A magyar gazdasági élet hátramaradásának egyik fõ elõidézõje Mária Terézia volt. A királynõ okulva a Nagy Frigyessel szemben szerzett keserû tapasztalatokon, hozzáfogott birodalma iparosításához. Ekkor indult fejlõdésnek az osztrák és a cseh ipar. Magyarországnak azonban az éléskamra szerepét szánta a királynõ és olyan vámfallal vette körül az országot, amely teljesen kiszolgáltatta Ausztriának. Ilyen körülmények között szó sem lehetett a magyar ipar fejlõdésérõl, sõt még mezõgazdaságilag is kedvezõtlen helyzetbe jutott az ország, mert majdnem a saját zsírjába fulladt eladhatatlan terményei miatt.

A reformkor nagy fejlõdési lázában, amikor Nyugaton már mindenki polgár, nincs úr és paraszt, Kossuth kezdeményezésére a gazdasági élet fejlesztése indul meg, amelyre a figyelmet Széchenyi hívta fel elõzõleg. Kossuth alapította meg az elsõ magyar iparegyesületet és õ szervezte meg az elsõ magyar ipari kiállítást (1841). Ugyancsak Kossuth agitációjára megalakult 1844-ben az Országos Védegylet a hazai ipar pártolására s ennek rövid idõ alatt az egész országban 60.000 tagja volt. A tagok kötelezték magukat, hogy hazai iparcikkeket vásárolnak. A cél kétségkívül: a hazai ipar fejlesztése. Kár, hogy ez a szép kezdeményezés derékbe tört.

A szabadságharc bukása megbénított minden fejlõdést és csak 1867 után indul meg újból, amikor az ország függetlenségének elve mellett diadalra jut teljesen a liberalizmus és megtörténik zsidók emancipációja is, amit még Kossuth sem tudott megvalósítani 1848-ban. A magyarságot magát illetõen lényeges társadalmi átalakulás nem következett be. Megmaradt a fõnemesség, meg; maradt a birtokos nemesség, amely az elkövetkezendõ évtizedek során vagy továbbra is gazdálkodott, vagy megyei állásokba ült be, tradícióképpen, mert a nemesség politikai fellegvára mindig a megye volt.

A kereskedelem, a közgazdasági élet valóban szabadon maradt a zsidók számára. A kereskedelmet a birtokos nemesség kissé mindig lenézte. Nem tartotta komoly és tisztességes foglalkozásnak, sõt tekintve, hogy az elsõ századoktól kezdve, amikor a magyarok egyetlen foglalkozása a katonai szolgálat volt, mindig idegenek kereskedtek, nem is tartotta magyarhoz méltónak. A kereskedelem, sajnos, nem mindég tisztességes foglalkozás, fõként a zsidók kezén nem volt az. Fourier szerint kereskedni annyi mint három frankért venni meg azt, ami ötöt ér és eladni ötért, ami hármat ér. Az ipar legnagyobb része zsidó kezekbe kerül. A kapitalistái átalakuláshoz szükséges pénztõkével a kereskedelemben meggazdagodott zsidók rendelkeznek, ezen tehát nem is lehet csodálkozni. Ez a gyáripari fejlõdés a liberalizmus következtében éppen nem olyan

mértékû, mint amilyennek kellett volna lennie, hogy az osztrák és cseh ipart utolérjük. A liberális szabad kereskedelemi következtében szabadon jönnek az iparcikkek az országba, nincsen védõvám és ezeknek az iparcikkeknek a minõségével és árával a még csak fejlõdési stádiumban lévõ magyar iparcikkek alig tudják felvenni a versenyt.

A szabad kereskedelem fõ propagálója Anglia volt, ami érthetõ, mert ipari fejlettsége elsõ helyen állt akkor a világon. Németországban elsõnek List jön rá a szabad kereskedelem veszedelmére, noha õ maga is liberális. Világosan látja, hogy a szabad kereskedelem csak Anglia érdeke. Ha a német ipart ki akarják fejleszteni, akkor nevelõ protekcionizmusra van szükség, azaz védõvámokra.

Amerikában Carey indít heves harcot a szabad kereskedelem ellen, mert tudja, hogy az fegyver Anglia kezében, hogy a világ gyárosa maradjon. Az amerikai ipar csak vámok védelme alatt fejlõdhetik ki.

Magyarországon nincsen, aki harcoljon a szabad kereskedelem veszélye ellen. A nemesség hozzászokott évszázadokon keresztül, hogy politizáljon, mert állandó politikai védekezésre kényszerült a Habsburg ház miatt. A zsidók pedig semmilyen oldalról nem kezdhették ki a liberalizmust, amely õket egyenjogúsította.

A liberalizmus jogi alapon indult annak idején a XVIII-ik században. Fel kell szabadítani a népet, meg kell szüntetni a kiváltságokat, jogok tekintetében legyen minden polgár egyforma. De a liberális alkotmány készítése már hamis fogalmazással indult el. Említettük, hogy az amerikai függetlenségi nyilatkozat azzal kezdõdik, hogy minden ember egyenlõnek van teremtve.

Nem kell senki elõtt sem bizonyítani, hogy mind testileg, mind belsõ tulajdonságok tekintetében minden ember más. Egy néger cipõpucoló nem mondhatja, hogy anyagi téren egyenlõnek lett teremtve egy milliárdossal. Jogi egyenlõségre pedig nem teremtõdött az ember, hanem azt a társadalmaknak évezredes politikai harcok során saját maguknak kellett kiküzdeniök.

Mindenesetre, a felfogás a társadalmi egyenlõség gondolatát eredményezte, amely aránylag legteljesebb mértékben Amerikában valósult meg. Amerikában a legegyszerûbb munkás is társadalmilag egyenlõnek érzi magát bárkivel és ez az öntudat meglátszik fesztelen viselkedésén, ami például az alázatoskodást, tiszteletet és tekintélyt követelõ magyar társadalomban mindig hiányzott. Vannak, akik e jelenségben eltömegesedést, nívósüllyedést látnak. Morális szempontból tényleg fennáll a veszélye annak, hogy az emberi érték az ilyen felfogás mellett a háttérbe szorul. Mint Padányi írja a már említett könyvében, hogy a kitartott szeretõ egyenlõnek tartja magát az egészségét és életét a családjának szentelõ anyával. Afelett viszont véleményük szerint lehet vitatkozni, hogy melyik veszélyesebb, ez a szabad társadalmi felfogás, amelyben az értéktelen értékesnek hiszi ugyan önmagát, de a társadalom minden egyes tagjának megvan a lehetõsége, hogy az ilyen értéket tudomásul vegye, vagy elvesse, vagy az a társadalom amelyben mi éltünk s az egész születési-rendi társadalom, amely egyáltalán nem biztosítja, hogy az igazi érték érvényesül benne. A gróf, vagy nemes akkor is különbnek tartotta magát a társadalom egyszerûbb tagjainál, ha egyénileg semmi értékkel nem rendelkezett és esetleg csak egy léha lump fráter volt, s ezt a felsõbbségi tudatát jogok és vagyon mellett a társadalmi felfogás bástyázta körül.

A liberalizmus képtelenségei, bûnei, az emberi szabadság elleni törekvései gazdasági és szellemi téren nyilvánultak meg legjobban. C'est la liberté, qui opprime (a szabadság az, amely elnyom), mondta a múlt században Laeordaire s ebben igaza is volt. De minthogy egy katolikus papnak a szabadságról való véleménye nem mindenki elõtt megnyugtató, azért ki kell fejtenünk, hogy miben áll ez az elnyomás.

A liberalizmus vagy abból indult ki, hogy minden ember, becsületes (Rousseau), vagy pedig nem is gondolt az emberi természetre, mint általában több politikai eszme elmellõzi ezt a legfontosabb tényezõt. Az emberiségnek csak egy része jó erkölcsileg, talán nem is a nagyobbik része. És minden emberben van kisebb, vagy nagyobb adag rosszra való hajlam. Az államhatalomnak az lenne a feladata, hogy keretein belül biztosítsa a jó érvényesülését és megakadályozza, vagy legalább is visszaszorítsa a rosszat. A jó ugyanis mindig hátrányban van a rosszal szemben. Ha tíz fiatalembernek választási lehetõséget adok két könyv, egy vallásos és egy pornográf könyv között, biztos, hogy legalább kilenc az utóbbit választja. Sajnos, gyakran a gazdasági életben az erõszakosabb, a ravaszabb, a hatalmasabb gyõz. A munkáskérdéssel kapcsolatban már kimutattam, hogy a munkaadó mindig; elõnyösebb helyzetben van a munkavállalóval szemben és ezt az elõnyét brutális módon kihasználta és ezzel megcsúfolta az egyenlõség elvét. A liberalizmus doktrinerjei számíthattak ezzel az elfajulási veszéllyel, azért vették fel a testvériség jelszavát. Ez azonban olyan morális követelmény, amit a jog nem tud paragrafusokba önteni, a hatalmasok pedig nem törõdnek vele. Testvériség egyébként is lehet jó és rossz. A bibliában az elsõ testvérek közül az egyik megöli a másikat. Józsefet a testvérei adják el egy rabszolgakereskedõnek. A testvériség fogalma tehát nem egészen fix morális értékû. így a testvériség hiánya miatt nem születik meg az igazi egyenlõség.

A szabad lehetõségek hamar ráviszik az embert a rosszra. Kicsiben kezdi és nagyban folytatja, mint az inas, aki elõször gazdája szivarját, és likõrjét cseni el. S mert az nem veszi észre, vérszemet kap és ellopja az ékszereket is. Az uzsorás, aki száz százalékra adott kölcsönt, meggazdagodott, míg a jószívû barát, aki szívességbõl kölcsönzött, vagy írt alá kezesként váltót, esetleg tönkrement, ha az adós nem tudott fizetni.

A liberalizmus gazdaságilag nem más, mint a tengerek õsi szabadsága, ahol a nagy hal megeszi a kis halat. A liberalizmusban a munkás sem szabad, sem egyenlõ nem volt és testvérnek sem tekintették a hatalmasok.

Utaltam már arra, hogy milyen különbség van a zsidó és keresztény felfogás között gazdasági téren. E morális különbség eredménye, hogy keresztény kereskedõ gyakran nem veheti fel a versenyt a zsidóval szemben

Az elõzõekben már említett Nouvelle Géographie Universelle (1870) írja azokról a romániai zsidókról, akik állandó érintkezésben álltak a néppel: Ils sont universellement détestés, non point a cause de leur religion, mais á cause de l'art merveilleux qu'ils déploient pour fair passer leur épargnes des familles dans leur escarcelle... Pourtant les Roumains ne savent pas se passer de ces Juifs qu'ils exécrent et chaque jour ils fortifient le monopol eommercial de la race envahissante."

(Általánosan gyûlölik õket, egyáltalán nem a vallásuk miatt, hanem amiatt a csodálatos mûvészet miatt, amelyet kifejtenek, hogy a családok megtakarított pénzét a pénzes zacskójukba kerítsék... Mégis a románok nem tudnak szabadulni a zsidóktól, akiket gyûlölnek és mindennap erõsítik e beözönlõ faj kereskedelmi egyeduralmát.)

Pontosan ez volt a helyzet hazánkban is és a zsidók gazdasági térhódításáról egy-egy futó képet gyakran kapunk a századforduló regényeiben. A zsidó veszedelmet két magyar politikus vette észre: Istóczy és Verhovay. Kezdeményezésük a liberális világban sikertelen maradt. Még igen sokat kellett tanulnia a magyarságnak a saját kárán, amíg rájött a zsidókérdés létezésére és fontosságára.

A liberális kor elsõ zsidó generációja, amely állandó utánpótlást kapott Galíciából, az ország gazdasági pozícióit hódította meg A második generáció jó része már intellektüel pályára lépett a biztos anyagi bázis alapján. Mint szellemi emberek aztán hozzáfogtak a szellemi élet kezükbe kaparintásához és irányításához. Ehhez a legfõbb eszköz a sajtó volt, amely az elsõ háború idejére teljesen elzsidósodott. A sajtó segítségével végezték a hírverést a zsidó írók, mûvészek, színészek mellett. Magyar emberrõl csak akkor emlékeztek meg, ha az az õ táborukhoz tartozott. A zsidó önreklám szerte a világon egyformán dolgozott. A II. világháború utáni francia irodalomtörténészek például megállapítják, hogy a háború elõtt a legnagyobbak közé sorolt zsidó André Maurois csak közepes regényíró és mint történész sem legjobb, csupán a jó hírverés emelte õt értékénél magasabbra. Franciaországban már elvesztette népszerûségét és csak az U.S.A.-ban értékelik még erõsen. Ami nem csoda tehetjük mi hozzá ha tudjuk, hogy kiknek a kezében van az amerikai sajtó.

A zsidó szellemi térnyerés Magyarországon továbbfolytatódott az elsõ háború után is, amikor pedig a numerus claususnak kissé hátrább kellett volna szorítani õket és a nemzeti szellem egyre erõsebb helyet követelt és vívott ki magának a közéletben. A polgári réteget legjobban érdeklõ és befolyásoló lap a Színházi Élet zsidó kézben volt se lap az irodalomban csak Molnárt, Karinthyt, Heltait, Szomaházit, Bús-Feketét ismerte s képeken nagyobbrészt zsidó színészek és színésznõk szerepeltek. Tanúja voltam annak az esetnek, amikor a Nemzeti Színház egy próbáján az egyik neves magyar színésznõ visszautasította a Színházi Élet fényképészét, hogy róla felvételt készítsen, mert a róla készült képeket mindig olyan jelentéktelen módon közölték a lapban, hogy az szinte sértés számba ment.

De még itt az emigrációban is olvashattunk külföldi lapokban; a magyar irodalomról megjelent cikkeket, amelyeket csodálatos; módon mindig zsidók írnak, s ahol Ady és Móricz mellett megtaláljuk a fent említett zsidó írókon kívül Ignotus-Veigelsberg Hugót, Füst Milánt, Gellért Oszkárt, Földes Jolánt, de Herczeg Ferencnek, Mécs Lászlónak, Kodolányinak, Gulácsy Irénnek, de még a zsidó származású kitûnõ katolikus papköltõnek Sík Sándornak egyetlen sor sem jut.

Nem szándékszom a magyarországi zsidó írókról külön-külön irodalmi kritikát mondani s ha az alábbiakban mégis ejtek néhány szót Karinthy Frigyesrõl, azt nem azért teszem, mert talán õt tartom a legnagyobbnak közöttük, hanem csupán azért, mert az egyik zsidó irodalom történész nem átallotta azt írni, hogy Mécs László szóba se jöhet Karinthy zsenije mellett.

Karinthy a hírét az "így írtok ti" írásaival szerezte meg a jobbadán, mint e könyv szerzõje maradt ismeretes, amelyrõl Cs. Szabó László azt írja, hogy akkoriban a fél ország könyv nélkül fújta. Nem tudhatom, mert nem is éltem akkor, csak azt tudom, hogy mint diákgyerek legelõször zsidó osztálytársaimtól hallottam róla, akik a "nemibajos pacsirta" és egyéb Karinthyféle szellemességeken úgy csámcsogtak, mint finom pástétomon.

Ezek az írások a szerzõ szerint irodalmi karikatúrák és a szerzõ õszintén bevallja: jobb szeretném, ha inkább semmi nyoma nem maradna annak, hogy éltem és írtam, mint annyi,

hogy az "így írtok ti" az én nevemhez fûzõdik..."

S hogy mi a karikatúra, arra idézhetjük Kárpáti Aurélnak, e mély érzésû, finom hangú esztétának és írónak a megállapítását: "lényegében bíráló, értékelõ és ítéletmondó tevékenység... destruáló jellegû Támadás minden nagyság ellen. Mindig úgy hat, mint fricska a tekintély orrára. Durván kifejezve: színvonal leszállítás. Finomabban: az átlag rokonságkeresése a kiválósággal, a nyárspolgár elégtétel vétele a lángelmén. Hivalkodás azzal, hogy bizonyos tekintetben a zseni is csak olyan ember mint õ." (Néma Hegedû).

A magam részérõl úgy voltam ezzel a könyvvel, hogy amikor az egyharmadáig eljutottam, abba kellett hagynom az olvasását, mert csömört kaptam attól a töméntelen sületlenségtõl, nyakatekert szavaktól, amik ott össze vannak zsúfolva. A karikatúra elnevezés nem találó minden esetben, mert mit lehet karikatúrázni Az ember tragédiájáról, pedig kétszer is kifigurázza. Amikor a magyar nyelv és költõi stílus két olyan nagy mûvészérõl, mint Kosztolányi és Tóth Árpád akar hatásos karikatúrát csinálni, drasztikumhoz fordul, hogy hatást érjen el.

Mint aki halkan belelépett.
Valamibe... s most tuszkol s fintorog... (Kosztolányi)

"Te szent nagy Fenekedbe beléomolni vágyott
Málé kis inasod én szörnyû Mesterem..." (Tóth Árpád).

Bizony ez nem más, mint irodalmi megnyilvánulása annak a kabarészellemnek, amelynek a zsidók voltak a nagymesterei, aminek képviselõje volt a kabarékban Nagy Endre meg Békefi a színpadon Kabos. Viszont a forradalmár Lovászi azzal dicsekedett, hogy a 1918-as forradalom kitörésében nagy szerepe volt budapesti kabaréknak, amelyek gúnyt ûztek mindenbõl és mindenkibõl.

A zsidó sajtó Karintit rögtön a világirodalom legnagyobb humoristái, Cervantes, Swift, Mark Twain mellé sorolta, ami természetesen határtalan túlértékelés. Karinti legtöbb írásában nem üdítõ humort, hanem leverõ, kiábrándító iróniát találunk, sokban pedig lehetetlen észre nem venni egy betegedõ agy szertelenségekbe csapó fantáziáját.

A liberalizmus felszabadította az írókat az erkölcsi gátlások alól, így született meg a naturalizmus, a realizmus, a szenzualizmus. Míg azonban a naturalizmus például Zolánál a hatalmas erejû társadalomrajzok szükségszerû tónusa, addig a magyarországi zsidó íróknál öncéllá válik. Hálószoba és szeretkezési jelenetek, drasztikusságok... és kész a siker. E korabeli regények és színdarabok nagy része a következõ recept szerint készültek. Végy négy adag naturalizmust, keverd össze egy adag romantikával, öntsd le az egészet egy kis negédes szentimentalizmussal. A zsidó erotikai hajlam, ami a bibliából is minduntalan kiütközik, szabad folyást nyer. Elég említenünk Erdõs Renét, a vad érzékiség költõ és írónõjét, akirõl egy egyszerû, de sokat olvasott paraszt ember mondta, hogy már hogy írhat le ilyeneket egy nõ", meg Bródi Sándort, aki a nemi ösztön vadságainak leírásában kéjeleg.

Nem kívánok erkölcscsõsz lenni. A legnagyobb íróknál is találunk egészséges dévajkodást. De az öncélú, fölösleges erotika a fiatalság gondolatvilágába könnyen beássa magát, erkölcsi züllésbe sodor, jellemileg tönkretesz, testi-lelki nyomort és betegséget okoz. Vajon milyen hatással lehetnek olvasóikra azok a francia képeslapok, amelyek nyíltan dicsérik, tehát propagálják a nõi homoszexualitást és amelyeknek

fényképpályázataikra 14 éves fiatal lányok küldik be akt képeiket?

De még ezeknél is borzalmasabb pusztítást végeznek a gyereklélekben azok a ponyva füzetek, amelyek az amerikai comic bookok mintájára az utóbbi idõben Nyugateurópában is egyre jobban terjednek. E comicbookok is a liberalizmus szentségszerû sajtószabadságának védelme alatt jelennek meg, de erkölcsi rombolásuk már oly nagy mértékû, hogy az amerikai közvélemény és a hatóságok kénytelenek mégis foglalkozni velük. E ponyvái ûzetek történetei csupa gyilkosság, rablás, erõszak, brutalitás, szereplõik gyilkosok, gonosztevõk, embermajmok, vámpírok. Irodalmi értéke még a szelídebb történeteknek sincs, mert nem összefüggõ szövegben vannak megírva, ami esetleg fejleszthetné az olvasók nyelv készségét, hanem rengeteg apró képben dramatizálva és a szöveg a szereplõ alakok szájához rajzolt fehér hólyagokban található, mint beszélgetés. Gyakran csak hangutánzó szavak. A képszerûségnek igen nagy a szuggesztív ereje, ízelítõül e szörnyûségekbõl idézzünk néhány sort:
"Kellesz nekem te lány! Szomjazom a véredet A RRRRRRREEEEEEEOh, nem! nem! Nem lehet! AAAAHHHH RGGGGGGARRRRRA véred kell"

Nem tévedés! Egy önmagát bizonyára normálisnak tartó író írta ezeket a sorokat (a többivel együtt) ezt a szöveget kinyomták, pénzért árusították, hogy gyerekeket, fiatal lányokat és fiúkat szórakoztassanak vele. Nem csoda, hogy az U.S.A.-ban a gyermekbûnözések ijesztõ mértéket öltöttek. Nyolc-tizennégyéves gyerekek közönséges gonosztetteket követnek el; gyilkosságok, rablások, más gyerekekkel való kegyetlenségek, gyújtogatások, sõt nemi erõszak kislányokon. Egyik városban egy tizenkétéves fiú szabályos lõharcot vívott a rendõrökkel. Ötven lövést adott le rájuk. Az, hogy gyerekek betörnek az iskolába, összerombolnak és piszkolnak mindent, már nem is rendkívüli dolog. A letartóztatott gyerekek zsebében a rendõrök vagy ott találják a comic-bookokat, vagy a gyerekek kérik õket, hogy adjanak nekik azt olvasni.

Az amerikai gyermekek lelkivilágát mérgezõ comic-bookokról Fredrick Weirtham írt alapos és megdöbbentõ könyvet Seduction of the Innocent címmel. Könyvében nemcsak e szennylapok lélekrombolására mutat rá, de arra is, hogy a televízióval a gyilkosságok szemléltetése már az otthonokba is bevonult.

Gondolhatjuk, hogy ahol ilyen a gyerekek világa, ott a felnõtteké sem különb. Az F.B.I. jelentése szerint az egyik év elsõ hat hónapjában 1,136.140 nagyobb bûneset történt, vagyis minden 13.8 másodpercben egy nagyobb bûntényt követtek el.

A liberális egyénieskedés az irodalomban fantasztikus elfajzásokat okozott. A Svájcból Párizsba emigrált román Tristan Tzara dadaizmus nevû irodalmi hülyeséggel nevet szerzett magának és követõkre talált.

A képzõmûvészetekben még feltûnõbb ez a modernségnek nevezett elfajulás. A futurizmus és egyéb hasonló stílus már nem mûvészet, hanem csak a mûvészet paródiája, vagy karikatúrája. Értéküket legjobban jellemzi az a Párizsban, a századforduló után egyik évben kiállított és elsõ díjat nyert modern kép, amelyrõl kiderült, hogy úgy készült: szamarat állítottak farral a festõvászon elé, farkát különbözõ színû festékbe mártották s ahogyan a szamár legyezte magát, összekente a vásznat (talán azért kapta az elsõ díjat ez a szamár-festette kép, mert a többit ökrök festették.) Ez a mûvészet, vagy inkább képcsinálás csak a mûvészet sznobjait lelkesíti; hiszen már nevét is megtagadja, mert nem a szép mûvészete, hanem a torznak, a rútnak az ábrázolása. Az idétlenségeket, természetellenességeket azzal magyarázzák az alkotóik, hogy õk így látják a valóságot. Ez

persze nem igaz, mert biztos, hogy például Picasso ez a spanyol származású francia kommunista festõ, ha valakivel kezet akar fogni, akkor az illetõnek nem a nyaka felé nyúl, a cigarettát nem a fülébe s a kanalat nem az orrába dugja, tehát õ is pontosan úgy látja a külvilágot, mint más normális ember. Áltehetségét leleplezte az a Sztálin arckép, amelyet a minden kommunisták cárja halála után készített a francia kommunista párt felkérésére. Az arcképen minden a rendes helyén volt a fejet nem háromszögûre, vagy kúp alakúra festette, ellenben az egész egybevéve olyan pocsék rosszul sikerült, hogy a párt felháborodva utasította vissza.

A dologban az a legszomorúbb, hogy sok iskolában már a gyermekeket rászoktatják mindenben a rútat, a torzot, az abnormálisat keresni és látni, ott is ahol nincs. Hogy ennek milyen neveli hatása van a fejlõdõ, kritikára nem képes gyermeklélekben, arra a buzgó és a modernség kultuszába esett szabadszellemû tanárok nem gondolnak.

A sajtószabadság a liberalizmus egyik legféltettebb kincse. 1848 március 15-ének története a sajtószabadság kivívásával kezdõdik Budapesten. Petõfi és társai nem tudhatták, hogy mire fogják ezt a szabadságot a Miklós Andorok, Klár Zoltánok és az egész világ zsidó sajtója felhasználni. Nem gondolhatták, hogy e szabadság segítségével fogják megbéklyózni a magyarok lelkét, gondolkozását. Nem gondolhatták, hogy a nacionalizmus érdekében kiharcolt szabadság tüzébõl az internacionalizmus fojtó, gyilkos füstje fog majd felszállni. Szalay Jeromos Márton Áron" címû könyvében idézi Oswald Spenglernek a sajtószabadságról írt véleményét. E szerint nincs rettenetesebb kigúnyolása a vélemény szabadságnak, mint a sajtószabadság, ahol az olvasó felfogását úgy irányítják az újságírók, mint a tisztek a katonákat. "Meg van engedve mindenkinek, hogy azt mondja, amit akar, de a sajtó tetszésére van bízva, hogy tudomásul veszi-e, vagy sem. A sajtó halálra ítélhet minden igazságot, azzal, hogy megtagadja a közlését. Az elhallgatásnak szörnyû a cenzúrája!"

Hozzátehetjük ehhez, hogy az elhallgatásnál még szörnyûbb a hazugság és a ferdítés, amelyben a zsidó sajtó mindig veretlenül vezetett. Ezt mindenki, aki a zsidókkal szembeszállt a saját bõrén érezhette.

A zsidó íróknál és költõknél sokkal érdemesebb munkát végzett néhány zsidó tudós, de különös, hogy ezekrõl kevesebbet beszélnek maguk a zsidók is. Bizonyára azért, mert az írók általában jobban ismeretesek a nagy közönség elõtt, mint a szaktudósok. A magyarság õseit kutató Vámbéri Ármin, az elsüllyedt kultúrák városait kiásó Stein Aurél, a keleti vallásbölcselet tudósa Goldzieher Ignác, a magyar történelemben búvárkodó Acsádi Ignác és Marczali Henrik, a magyarság rokonnépei között utazó és gyûjtõ Munkácsi Bernát érdemeit nem lehet kétségbevonni.

E néhány zsidó tudósnak, vagy a közéletben a fajtájától nagyon elütõ magatartást tanúsító néhány zsidónak az érdemei azonban távolról sem tudják kiegyensúlyozni azt az óriási kárt, amelyet a magyarság gazdaságilag, erkölcsileg és belpolitikailag szenvedett az egész zsidó nemzetiség révén.

A zsidókérdés Magyarországon az elsõ háború és a forradalmai) tapasztalatain vált akuttá. A zsidóknak a katonai szolgálat alól kibúvása, amelyrõl Szabó Dezsõ festett hû képet az "Elsodort faluban", a háborús áldozattételek felhasználása a saját céljaikra a papírbakancs, fûrészpor konzerv és pókháló szövet szállítás zsidó Hazai hadügyminisztersége alatt, "Az Est" újság destruálás a frontokon, a zsidó Galilei-Kör és az ugyancsak zsidó irányítás alatt állott szabadkõmûves páholyok munkája a forradalmak elõkészítésében s végül a

kommunista zsidó uralom 1919-ben, felnyitotta minden magyar szemét. Fõképp Kun Béla 133 napos uralmai nem lehetett elfelejteni. Az letagadhatatlanul zsidó garázdálkodás volt épp úgy, mint a második világháború után. Azt a három hónapot valóban a "kunkormány" (pajesz) jellemezte. A 45 népi biztosból 32 zsidó volt és a terror cselekményeket vezetõ Szamuely és Corvin Ottó nevét nem fogja soha elfelejteni a magyarság éppúgy mint a Péter Gáborét. A francia Tharaud író testvérek magyar kommün eseményeinek hatása alatt váltak zsidóellenesekké.

A visszahatás elsõ jelentkezése brutális volt és az úgynevezett fehér terrorban nyilvánult meg. A világ zsidó sajtója telekiabálta vele a földkerekséget, de a kommün zsidó terrorjáról bölcsen hallgatott.

A legális visszahatás, amely a törvényhozás terén történt, komolyabbnak látszott. A hadsereg hivatásos tisztikarából, a fõbb álla; mi pozíciókból eltávolították a zsidókat és az egyetemre behozták numerus clausust, amennyiben számarányuknak megfelelõen csalj 6% zsidót vehettek fel az egyetemekre. Csakhamar kiderült, hogy ezek a rendelkezések nem sok eredményt hoztak. Külföldi nyomás miatt a numerus clausust nem lehetett szigorúan venni, a pénzes zsidóságnak amúgy sem jelentett problémát gyermekeiknek külföldi egyetemeken való taníttatása, a fõhatalom: a gazdasági élet és a sajtó, továbbra is a zsidók kezében maradt. Pedig most nyílt volna kitûnõ alkalom, hogy az annyira fontos gazdasági pozíciókat magyarság szerezze meg. A széthullott monarchia romjain önállósult Magyarországon természetszerûleg nagy ipari fejlõdés indult meg, mert megszûnt az osztrák ipar nyomása. A magyar gyáripari termelés értéke 1938-ra ötszörösére nõtt az 1920-asénak. A munkásság, mint láttuk, nem osztozott ezen az óriási jövedelem gyarapodáson, az legnagyobbrészt a zsidó tõkések és bankárok zsebébe jutott.

A nem egészen 6%-nyi zsidóság gazdasági túlsúlyát, ebbõl eredõ hatalmát a statisztikai adatok mindennél beszédesebben elárulják. A zsidó gyárosok, vagy igazgatók számaránya a különbözõ iparágakban a következõ volt: vas és fémipar 50, gépgyártás 40, fonó és szövõipar 70, ruházati ipar 80, papirosipar 60, fa és csontipar 70, bõr és sörtetoll ipar 70 százalék.

A kereskedelemben: állat és termény 60, fa és szén 70, vas és fémáru 80, textil 90, bor és papír 80 százalék. A kereskedelmi vállalatok alkalmazottainak 62%a volt zsidó.

A szabad pályákon: ügyvéd 49, orvos 33, lapszerkesztõ és újságíró 32, színészek 24 százalék.

De a földtõl sem riadtak vissza a zsidók, persze csak birtokosok voltak rajta, nem munkások. A száz holdon felüli birtokok 10 %a volt a kezükben, a bérleteknek pedig 30%a.

Nem igaz, hogy a magyarság még ekkor sem érdeklõdött a gazdasági pályák iránt. De tisztában volt azzal, hogy e pályák felé az út számára már nem liberális". A zsidók összetartása várfalakkal védte azokat a magyarokkal szemben. A magyar vállalkozó gyakran tönkrement, mert ki volt szolgáltatva a zsidóknak, akiktõl nem kapott hitelt és így nem bírta a hitelt élvezõ zsidók versenyét.

A zsidóság a hatalma tetõpontját akkor érte el Magyarországon, amikor a kormányzó fiatalabbik fia Miklós egy zsidó gyárosnak, a lányát vette el feleségül. A zsidó hatalmasságok elõtt nyitva állt a királyi palota kapuja, nem mint kereskedõk udvari

szállítók, pénzkölcsönzõk elõtt, mint a régi századokban, hanem mint az államfõ rokonai és a rokonok rokonai, barátai elõtt. A zsidókérdés azért is volt oly súlyos Magyarországon, mert ez a 6%-nyi zsidóság is aránytalanul sok volt az európai államok zsidóságához képest. De azért Nyugaton is létezett a zsidókérdés, nem beszélve a németekrõl, akik mindig zsidóellenesek voltak, nemes Hitler korában.

Franciaországban a múlt században megindult Action Francaise mozgalom gyûlölte a liberális demokráciát és Edouard Drumon politikus újságíró antiszemitizmusára támaszkodott, aki könyve írt La France juive" (A zsidó Franciaország) címen. E mozgalom súlyát és tekintélyét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy olyan írók tartoztak hozzá, mint Pierre Lassere, Léon Daudet, Jacques Bainville és fõképp Charles Maurras valamint a Tharaud testvérek és jó ideig Bernanos. De még Zola is reálisan, tehát csöppet sem szimpatikusán rajzolja meg Pénz címû könyvében a cél felé kíméletlenül törõ, mindenkit legázoló zsidó bankár személyé Pedig Zolát, aki Dreyfust, a kémkedés vádja miatt elítélt zsidó tisztet kiszabadította a bagneból, igazán nem lehet vádolni zsidóellenességgel.

Az Egyesült Államokban, amelyeknek születése a liberalizmussal függ össze s épp ezért az amerikaiak elõtt legszentebb dolog a szabadság és ezt körömszakadtig hajlandók védeni, a hamu alatt izzik a zsidóellenesség parazsa. Ez érthetõ, ha meggondoljuk, hogy New-Yorkban két millió zsidó él és ott a munkaadók között olyan ritka a nem zsidó, mint a fehér holló. Henry Ford "A nemzetközi zsidó" címû könyvében, amelynek visszavonására kényszerült már felhívta honfitársai figyelmét arra a veszedelemre, amit a gazdasági hatalmat kezébe kaparintó, hazát nem ismerõ zsidók jelentenek az új világra. Rámutatott arra is, hogy az az anyagias, kíméletlenül törtetõ szellem, amit amerikai szellemnek neveznek, tulajdonképpen csak az amerikai zsidóság szelleme, de az megfertõzi a nem zsidó amerikaiakat is. Az U.S.A.-ban lappangó zsidóellenes táborhoz nem kisebb személyiség tartozik, mint Lindbergh a világhírû óceánrepülõ. Lindbergh 1941 szeptember 11-én beszédet tartott Iowa állam fõvárosában Des Moinesben, ahol többek között ezeket mondotta: The three most important groups who have been pressing this, country toward war are the British, the Jewish and the Roosevelt Administration... Their (the Jew's) greatest danger to this country lies in their large ownership and influence in our motion pictures, our press, our radio and our government. Magyarul: a három legfontosabb csoport, amely ezt az országot háború felé sodorta, a brit, a zsidó és Roosevelt közigazgatása... az õ (zsidóké) legnagyobb veszedelmük az országgal szemben abban áll, hogy a filmünk, a sajtónk, a rádiónk terén és a kormányzatban nagy tulajdonjoggal és befolyással rendelkeznek.

Rendkívül figyelemre méltó körülmény az is, hogy amikor 1946 áprilisában az amerikai hadsereg egyik szakosztálya, az Army Information and Education Division megszavaztatta a megszálló katonákat, hogy mi a véleményük Hitlernek a zsidókkal való elbánásáról, a hadsereg 22%-a helyeselte azt, 10 százalék pedig ha nem is helyeselte, de nem is ítélte el. Ez együttvéve csaknem egy harmadát jelentette az U.S.A. németországi hadseregének. Egy amerikai egyetemek, collegek számára írt tankönyv megállapítja, hogy jelenleg az U.S.A.-ban nagyobb a zsidóellenesség, mint Németországban volt Hitler elõtt.

Végezetül nem zárhatjuk le ezt a fejezetet anélkül, hogy magukat a zsidókat is meg ne szólaltatnánk a zsidókérdésben.

Bettauer Hugó, a hírhedt osztrák zsidó, a szabadszerelem apostola, írt egy zsidó célregényt, címe: Nagyváros zsidók nélkül. Ebben olvashatjuk a következõket:

"A zsidóság kovász, amely önmagában kevéssé kellemes, nagy mennyiségben ártalmas, de megfelelõ arányban nélkülözhetetlen a mindennapi kenyerünkhöz."

Ezekben teljesen igazat adunk a zsidó írónak, kivéve azt, amit a megfelelõ arányról és a mindennapi kenyerünkrõl ír. De hozzátehetjük azt is, hogy a nyolcmilliós Magyarországon a félmilliós zsidóság már azt a nagy mennyiséget jelentette, amely, lám, egy zsidó szerint is ártalmas.

A zsidó problémát teljes egészében visszatükrözi az a néhány szó, amit ebben a könyvben az egyik zsidó szereplõ, Steiner Sziegfried mond: "Zion, nem, az nem nekem való! Csak zsidó, azt el sem lehet képzelni."

Hát igen, ebben áll a zsidókérdés. Zsidók egymás között nem élhetnek meg, csak más népek nyakán. Csak így nem vetkeznek a zsidó felebaráti parancs ellen. Ki dolgozik egy olyan zsidó cion államban, ahol mindenki kereskedõ és gründoló akar lenni, és hogy mennyire igazat írt Bettauer, az abból látszik, hogy a II. világháború után a zsidók inkább Amerikába igyekszenek, mint saját államukba Izraelbe. Azt mondják õk is, amit Strausz bankigazgató Bettauer könyvében: "Tõlem Ziont elviheti az ördög."

Ez a könyv egyébként tele van a zsidók dicséretével, akik nélkül Bécs olyan lesz, mint egy koldusbotra jutott egykori gazdag ember, mert csak a zsidók tudnak jól élni, költekezni. Sõt odáig ment a nagy öndicséretben, hogy a Lujzik és Grätchenek a kivándorolni kényszerített egykori zsidó szeretõikrõl ábrándoznak, mert azok a szerelemben is különbek, mint a Szepik és Hansok. Nem csoda, hogy a legérzékenyebb ponton sértett osztrák férfitársadalom egyik tagja annyira felbõszült, hogy agyonlõtte a szerzõt.

Bettauerról úgy is meg kell emlékeznünk, mint akiben nemcsak a zsidó erotika, de a zsidó erkölcstelenség is tetõfokát érte el az álerkölcs máza alá bujtatva. Könyveiben állandóan a szabad szerelmet dicsõíti, mert szerinte mennyivel szebb, ha egy lány annak adja magát a házasság köteléke nélkül is, akit szeret, mint a törvényesített prostitúció, amikor egy fiatal szép lány csúf öreg emberhez megy feleségül a vagyona, vagy a rangja miatt. Ez az álokoskodás elhallgatja azt, hogy ez a törvényesített prostitúció aránylag igen csekély számú a normális házasságokhoz képest és még csekélyebb, amikor a szülõk kényszerítik a lányokat ilyen természetellenes házasságokra. Ha tehát egy lány önmaga elhatározásából megy férjhez egy korban már nem hozzáillõ férfihez anyagiak miatt, akkor önmagát prostituálja s ez nem a társadalom, hanem a saját bûne.

Mi sem könnyebb, mint ilyen álokoskodással a kritikátlan kispolgári lányokat félrevezetni, mi sem könnyebb, mint hogy a ledér életet élõ lányok önigazolást találjanak benne s mi sem könnyebb, mint hogy ezt a felfogást a kalandkeresõ férfiak kihasználják. A szabadszerelem aztán igen sok esetben azzal végzõdik, hogy a lány nagy szerelme lelép" s a lány meg ottmarad gyerekkel a bajban.

A liberalizmus problémájáról az eddig elmondottak alapján megállapíthatjuk, hogy korántsem olyan egyszerû, mint amit egy kézlegyintéssel, mint abszolút rosszat el lehetne intézni. A liberalizmus az egyének jogi helyzetének alakulásában kétségtelenül kedvezõ irányban szabta meg a fejlõdést s a társadalmi fejlõdés szintén vitathatatlan eredménye. Viszont gazdasági, szellemi és erkölcsi téren óriási károkat okozott s ebbõl eredõleg roppant súlyos helyzeteket teremtett. "Padányi Viktor "A nagy tragédia" címû munkájában minden rosszért, a jelenlegi katasztrófákért végsõ fokon a protestantizmust okolja, amely a liberális fejlõdést elindította. Ez a felfogás súlyos tévedés, mert a protestantizmus nem

okozója a liberalizmusnak, hanem csak egyik elsõ jelensége az emberi szabadságvágynak. A szabadság vágya pedig kiirthatatlanul él az emberek szívében, ezért véglegesen nem állhatja útját senki. A bevezetésben utaltam arra, hogy a középkori súlyos megkötöttségek alól szabadulni vágyó ember elsõ lépése a felszabadulás útján a renaissance volt, ami pedig a hatalmas tömegeket, a népeket is érintette, az a protestantizmus. Azt is említettem, hogy ennek mi volt az oka. Az európai keresztény mûveltség hordozói abban a korban legnagyobbrészt, az egyháziak voltak s a legjobban mûvelt tudományok pedig a filozófia és a teológia. Logikus tehát, hogy a szabadság jegyében történt megújulás a vallás terén indult el. Mindenkinek a saját nézetére bízzuk, hogy belássa, hol állna ma még a világ kultúrában és jogban, ha ez a fejlõdési szabadság nem indult volna el.

Az államoknak, amelyek fõ célja a közjó kell legyen, nem lehet ennélfogva más feladatuk minthogy, biztosítsák a társadalom részére a szabadságot ott, ahol hasznos és akadályozzák ott, ahol káros. Biztosítani a társadalmi és a politikai szabadságot, megtörni a gazdasági hatalmasok túlerejét és belekényszeríteni a nemzet közösségének érdekszolgálatába. A szellemi szabadság pedig ne lehessen menlevél a szellemi és erkölcsi gengszterek számára.

A MEGLÓDULT VILÁG

Az I. világháború után Európa két nagy táborra tagozódott: a gyõztesek és a vesztesek táborára. Ezek felett, de inkább a gyõztesek mellett állottak a boldog semlegesek.

A háborúból legelõször az áruló románok estek ki, akiket Mackensen német tábornok hamar fegyverletételre kényszerített. De végül mégis a gyõztesekhez tartoztak.

Másodiknak a nagy ellenfél, az orosz kényszerült békekötésre. (Ezt a Brest-Litovski békeszerzõdést a versaillesi béke semmisnek nyilvánította.) A fegyverletételt és a békekötést már a bolsevista kormány hajtotta végre, amely 1917 novemberében került hatalomra. A bolsevisták kiirtották a cári családot és vagy kivégeztek, vagy emigrációba kényszerítettek mindenkit, akirõl feltételezni lehetett, hogy a cári uralom támasza, vagy orosz nacionalista. Elsõsorban tehát a katonatiszteket és az értelmiséget. Azután hozzákezdtek ennek a gigantikus méretû birodalomnak a teljes politikai, gazdasági, társadalmi, szellemi és erkölcsi átalakításához. A hatalmat látszólag a szovjetekre, azaz a munkástanácsokra építették fel, valójában a kommunista párt legfelsõbb vezetése és a centralizáció folytán az óriási méretû közigazgatás uralma született meg. A gazdasági bolsevizálás fõképp a mezõgazdaságban okozott rendkívül súlyos válságot. Óriási éhínség támadt, ezért már 1922-ben új gazdaságpolitikát (N.E.P.) vezettek be, amely lefékezte a szocializálás menetét, lemondott ideiglenesen a gyors világforradalmasítás tervérõl és megengedte ismét a magángazdálkodást. 1927-ben rátértek a tervgazdálkodásra és az elsõ ötéves terv keretében hozzáfogtak a szocialista termelés kiépítéséhez, amely, akárcsak Rákosi-Gerõ alatt, a tömegek keresetének megterhelésére lett alapítva. A mezõgazdaságban bevezették a kolhoz és szovhoz rendszert, majd a második és harmadik ötévé tervben óriási méretû nagyipar fejlesztéséhez fogtak hozzá, hogy tömegtermelést tudjanak végezni, mint a nyugati államok. Ennek ellenére az életszínvonal nem javult, a társadalmi átalakítás sem sikerült valójában, mert az addigi uralkodó osztály helyére 3 párt nagyságok és a bürokrácia vezetõi kerültek ugyanolyan társadalmi kiváltságokkal és öntudattal. A szellemi és erkölcsi átalakítás látszott a legsikeresebbnek, mert ehhez az összes közoktatási és propaganda szervek rendelkezésre állottak. Az új bolsevista állam

hamar kimutatta imperialista mivoltát, mert már 1920-ban megtámadta az önállósult Lengyelországot, amelyet a francia fegyveres segítség mentett meg.

A vesztes németekkel kötött versaillesi békeszerzõdés a gyûlölet és a bosszú jegyében született meg. A gyûlölet megtestesítõje maga Clemenceau, a vad liberális, ateista miniszterelnök, a béketárgyalások vezetõje volt, akit honfitársai is tigrisnek becéztek. A versaillesi légkört nagyon jól jellemzi az alábbi kis epizód:

A tárgyalások megkezdése elõtt Clemenceau megtekintette a versaillesi palota e célra átrendezett termeit. A rendezõség egyik tagja megkérdezte a miniszterelnököt, hogy hol rendezzenek be büfét a német delegáció részére. Mire Clemenceau így válaszolt

Donner á buire á ces gens-lá ? Ah non, Il ne manquerait plus que ca. (Les Annales 1936 IV, 10) (Inni adni azoknak az embereknek? Ah, nem! épp csak az hiányzik.)

A békeszerzõdés rendkívül súlyos feltételeket szabott Németország részére. Noha európai területeit nem érte olyan nagy veszteség, mint Magyarországét, de így is elvették egynyolcad részét, kb. hat és félmillió lakossal. Franciaország visszavette Elzász Lotharingiát; Nyugat-Poroszország fõvárosát Danzigot szabad városnak nyilvánították és Lengyelországra bízták külügyeinek vezetését; a lengyelek kapták Posen nagyobb részét és bizonyos területeket még Nyugat-Poroszországból; a Keletporoszországi Memelvidéket a Nagykövetek Tanácsának rendelkezésére kellett bocsátania, amely ezt a területet Litvániának adta át. A legfontosabb szénbányaterület, a Saar- vidék, tizenöt esztendõre a Népszövetség védelme alá került, és a bányákat a franciák aknázták ki. Valamennyi gyarmatát elvesztette. A legsúlyosabb feltételt azonban a fizetendõ jóvátétel jelentette, amelynek nagyságát a békeszerzõdés értelmében a Jóvátételi Bizottság állapította meg. Itt aztán teljes mértékben érvényesült a francia bosszúállás. Mintha csak Brennusnak, a gall vezérnek a szelleme jelent volna meg 23 évszázad távlatából, hogy kardját a hadisarc mérlegébe dobva Vae victist kiáltson, most a germánok felé. A bismarcki német császárságnak fizetett ötmilliárd frank hadikárpótlásért iszonyú elégtételt akartak venni. A boulognei konferencia kettõszázhatvankilenc milliárd aranymárkát akart követelni Németországtól. Ha annak idején Jules Pavre szörnyülködve mondta az ötmilliárd hallatára, hogy Krisztus születése óta még nem is telt el annyi perc, most ugyancsak szörnyülködve mondhatták volna a németek, hogy a biblia szerinti világteremtés óta nem telt el ennyi másodperc. Hosszas huzavona után a londoni konferencia 132 milliárdban állapította meg a jóvátétel végleges összegét, amit évi 7.9 milliárd aranymárkás tételekben kellett volna törleszteni. Akkor látjuk csak e követelés fantasztikus nagyságát, ha számbavesszük, hogy a világ aranykészlete legfeljebb 30 milliárd dollárra becsülhetõ. Ha ezt átszámítjuk aranymárkára, akkor láthatjuk, hogy nincs is annyi arany a világon, mint amennyit Németország köteles lett volna fizetni. Nem is tudta fizetni az évente esedékes összegeket, mire francia-belga katonaság szállta meg 1924-ben a Ruhr vidéket, a német nehézipar központját. Sok tárgyalás után 1929-ben a Young terv 8 milliárd dollárban, majd 3932 július 9-én a lausannei konferencia a még fizetendõ összeget 3 milliárd arany márkában állapította meg.

A császárság Németországban II. Vilmos lemondásával 1918 november 9-én megszûnt. 1919-ben a nemzetgyûlés Weimarban új alkotmányt hozott, amelyrõl a Hitlerig terjedõ 14 esztendõt weimari korszaknak is szokás nevezni. A kormányoknak rendkívüli nehézségekkel kellett megküzdeniük. 1923-ban az infláció szédítõ méreteket öltött. A pénzstabilizációkor az új márka egy billió inflációs márkát ért. Minden nehézség ellenére a weimari Németországban olyan gazdasági fellendülés következett be, amelyet méltán

nevezhettek gazdasági csodának. A világgazdaság krízis azonban összeomlasztotta ezt a virágzó, de nem egészen szilárd pénz és hitelügyi alapokra fektetett gazdasági újjáépítést A belpolitikai harc a hitleri nemzeti szocialisták, a szociáldemokraták, meg a kommunisták között folyt a leghevesebben. A gazdasági krízis Hitler pártjának kedvezett, mert programjában benne volt minden, amit a németek kívántak: az ország egyenjogúsítása, a jóvátételi fizetések megszüntetése, a gazdasági élet újjászervezése és a zsidókérdés radikális megoldása. Heves politikai küzdelem után 1933 januárjában Hitler kancellár lett. Ekkoriban a munkanélküliek száma már elérte a hét milliót. A hitleri rezsim elsõ négy éve alatt a német gazdasági csoda megismétlõdött. A munkanélküliség fokozatosan megszûnt, a termelés rekord eredményeket ért el, az életnívó fellendült s mindezt anélkül, hogy külföldi kölcsönt vettek volna igénybe, amit pedig minden bajbajutott állam egyetlen orvosságnak tart. Az aranykészlet jelentéktelen volt. infláció mégsem következett be, mert az árakat és a béreket rögzítették. Hitler csakhamar teljes hatalmú diktátor lett és már hatalomrajutásának évében felvetette az osztrák és a danzigi kérdést. Koncentrációs táborokat állíttatott fel, ahová a megbízhatatlan elemek kerültek. 1935 második felében a zsidókat teljesen kiszorították az üzleti életbõl és elvették német állampolgárságukat. A protestáns egyházat az állam felügyelete alá vonták. 1935 március 16-án Hitler elrendelte az újbóli általános sorozást, ami óriási lelkesedést váltott ki az egész birodalomban, mert Németország egyenjogúsítását és a versaillesi béke megtörését jelentette.

A központi hatalmak másik tagja az Osztrák-Magyar-Monarchia szétesett és Ausztria olyan árván maradt, mint egy elhagyott menyasszony. Ezt az egyedüllétet nem bírta sokáig és amikor Károly lemondott a trónról, másnap, azaz 1918 november 12-én kikiáltották a köztársaságot és a csatlakozást a pár napos Német köztársasághoz. Az alkalmi örömszülõk: az Entente államok azonban nem lelkesedtek az új frigyért s az Anschluss nem valósulhatott meg.

Az egyedülálló Ausztria életképtelensége hamar kitûnik. Noha a St. Germaini békeszerzõdésben (1919 szeptember 10) csak csekély területi veszteség érte, Dél-Tirolt csatolták Olaszországhoz kb. három és fél százezer lakossal, de területet kapott a Magyarországból kihasított Burgenlanddal s noha ipari állam volt, gazdasági helyzete az évek folyamán egyre jobban súlyosbodott. Sem munka, sem ennivaló nem volt elegendõ. Már 1933-ban minden szórakozóhely kongott az ürességtõl, a sofõrök sztrájkba léptek, emiatt a faluk nem tudtak a városokba szállítani.

A belpolitikában heves harc dúl a szociáldemokraták és a konzervatív klerikálisok pártja között. E harcba késõbb beleavatkozik a hitleri nemzetiszocialista párt, amely kíméletlenül harcol az Anschlussért. A pártoknak fegyveres alakulataik vannak és gyakori a véres összecsapás. 1931-ben Franciaország és a Kis Entente vámuniót akadályoz meg Németország és Ausztria között. A következõ évben a súlyos gazdasági krízis miatt 42 millió dollár kölcsönt adnak a nyugati hatalmak azzal a feltétellel, hogy a kölcsön 20 évi idõtartama alatt Ausztria sem politikai, se gazdasági uniót nem köthet Németországgal. Ebbõl az egyezménybõl önként következett a nemzetiszocialisták elnyomása. A pártatlanság kedvéért Dollfuss kancellár feloszlatta a szociáldemokraták milíciáját, késõbb pedig a kommunista pártot. A hitleristák pártja merényletekkel felel a rendõrségi intézkedésekre, mire a pártot törvényen kívül helyezik és mintegy ezer tagját letartóztatják. A hitleri Németország állandóan az Anschlussra buzdítja az osztrák népet és izgat Dolfuss ellen. 1934 februárjában a Bécset uraló szocialisták felkelést rendeznek, amelyet a kormány lever, a pártot feloszlatja, néhány vezetõt kivégeznek, többet lecsuknak. Ezután a hitleristák visznek véghez egy ugyancsak sikertelen felkelést,

amelynek azonban Dolfuss kancellár áldozatul esik.

Dolfuss még egy fasiszta, tehát keresztény korporatív államban látta Ausztria egyetlen jövõjét. Meggyilkolása után egy másik lehetõség tûnik fel, a Habsburgok restaurálása, amelynek az új kancellár Schuschnigg ellenszegül. Dolfuss meggyilkolása miatt több hitleristát bebörtönöznek, ugyanakkor az elõzõ puccs miatt elítélt szociáldemokratákat szabadon engedik. Schuschnigg kiépíti a Vaterlandfrontot és belevonja az egykori szociáldemokratákat. 1936-ban, Németország példáját követve, Ausztria is kimondja fegyverkezési egyenjogúságát. Ugyanezen év július 11-én Németország és Ausztria egyezményt, köt, amelynek értelmében Németország lemond az Anschlussról, Ausztria viszont barátságos magatartást ígér Németországnak. De az osztrák sajtó továbbra is hevesen támadja nemcsak az osztrák hitleristákat, de Németországot is. (Hogy kinek a kezében volt jórészt ez a sajtó, azt nem kell külön mondani.) A gazdasági helyzet csak 1935-ben kezd kissé javulni a megélénkült turistaforgalom révén.

Bulgária szintén a vesztes félhez tartozó állam volt. A St. Neuillyi békeszerzõdésben elvesztette az Égéi tenger melletti partvidékét és Dél-Dobrudzsát ismét Romániához csatolták. Tekintve) hogy a második balkáni háborúban (1913) thraciai és macedóniai területeit már elvesztette, hat éven belül elég súlyos területi lekapcsolások történtek ennek az országnak a kárára is. A lausannei konferencia (1922-23) a 450 millió dollár jóvátételt 110 millió dollárra csökkentette. Mint minden vesztes állam, Bulgária is nehéz gazdasági helyzetbe került és kezdetben a kommunizmussal kezdett kacérkodni. A nacionalista erõk ezért egy puccs alkalmával a miniszterelnököt meggyilkolták. A 30-as évek elejéig a kommunizmus ismét erõsödik. 1934-ben államcsíny révén közép párt jut diktatórikus hatalomhoz, de a kulisszák mögött a politikai harc a király, a hadsereg tisztjei és a kommunisták tábora között tovább folyik.

A központi hatalmak másik szövetségese Törökország mindenképpen súlyos veszteségeket szenvedett a háború miatt. A lakosságnak állítólag egy negyedrésze pusztult el a háborúban, éhínségben, a járványos betegségekben. De a turáni török lélek mindig a legnagyobb csapások idején tudja megmutatni elpusztíthatatlan életerejét. Az ország tragikus sorsa rádöbbentette a nemzet legjobbjait, hogy meg kell újulni, modernizálódni, fejlõdni ha nem akarnak végleg elsüllyedni a történelemben. Véghezvitték ezt a nagy munkát erõs kézzel, de becsületesen és alaposan. A reformszellem kezdeményezõje, mozgató lelke és végrehajtója Musztafa Kemal tábornok volt.

Az 1920 aug. 10-én Sévresben a szultán és a nyugati hatalmak részérõl aláírt békeszerzõdés Törökország 1914-es területét csaknem egynegyedére csökkentette. Nemcsak Konstantinápolyt juttatta a görögök kezére, de az ázsiai oldalon Smirnát is. A szorosok és a Márványtenger felett az ellenõrzést a Népszövetség gyakorolta volna.

Kemál a nacionalisták vezére, 1921 január 30-án nemzeti kormányt alakított. Angorában és visszautasította a békeszerzõdést. A nyugati szövetségesek biztatására Görögország megtámadta Törökországot, de a török csapatok gyõzelmet arattak a görögökön s ennek következtében a Lausannei szerzõdésben, amely a sevresit hatálytalanította, sokkal kedvezõbb feltételekhez jutott Törökország. Szyria és Irak nagy területeit elvesztette ugyan, de Konstantinápoly Kelet-Thraciával és a tengerszorosok ismét a birtokába kerültek, ami gazdasági és stratégiai szempontból egyaránt rendkívül fontos tény Törökországra nézve. Görög és Törökország között lakosságcserét hajtottak végre, amennyiben a görög lakosság átköltözött Anatóliából és Kelet-Thraciából görög földre és kb. fél millió török Macedóniából Törökországba. 1922-ben hivatalosan is megszüntették

a szultánátust és 1923 október 29-én kikiáltották a köztársaságot. Minthogy a Szultán volt Törökországban az Izlam feje: a kalifa, azért a következõ évben megszüntették a kalifátust is és hatáskörét a nemzetgyûlésre bízták. Ezzel Kemál két legyet ütött egy csapásra. Az új rend két legnagyobb ellenségét; a konzervatív szultánátust és a mozlim papság erõit egyaránt megtörte. A vallási rendeket feloszlatta, a vallási iskolákat bezárta és a 14 éven aluli gyermekek számára megtiltotta a vallásoktatást. A Koránt török nyelven kellett olvasni és 1930-ban bevezette a latinbetûs írást. Az addig érvényben volt nehéz arab írás egyrészt rendkívül megnehezítette a Nyugattal való kereskedelmi kapcsolatokat, másrészt nem tudta jól ábrázolni a török magánhangzó rendszert. Eltörölték a fez viseletét mert ez a Nyugattól való elkülönülést szimbolizálta és ugyancsak megszüntették a nõk arcfátyol viselését. Az iskolázást, a mezõgazdasági oktatást, a nemzeti tudományok mûvelését nagymértékben elõsegítették és az elemi iskolázás fejlesztésére amerikai szakértõket hívtak az országba, éppúgy, mint a gazdasági élet fejlesztésére is. Állami és államilag támogatott vállalatok létesültek, amelyek az iparral addig alig rendelkezõ ország iparát, bányászatát és kereskedelmét mozdították elõ. A vasutakat 45%-al államivá tették. Kemál, aki haláláig (1938) a Köztársaság elnöke volt 1934-ben bevezette az 5 éves tervet azzal a fõcéllal hogy az iparba* hazai nyersanyagokat használjanak fel. Sikerült a külkereskedelmet is erõsen fejlesztenie. Új fõvárossá Ankarát (Angora) tették az európai kis területen periférialisán fekvõ Konstantinápoly helyett. Ankara egykori mocsaras területén modern városnegyedek és sportpályák épültek. Minden 18 éven felüli polgár választásra jogosult lett és a szavazati jogosultságot kiterjesztették a nõkre is. Ezáltal a rendkívül elmaradt, falusi pásztornép érdeklõdését fölkeltették a közügyek iránt. A civil codexet német minta után szerkesztették meg. Kemál egész külpolitikája békés célzatú maradt a görög háború befejezése után. A Szovjettel békeegyezményt kötött s a balkáni paktum erre az örök viharzónára nyugalmat hozott török részrõl.

Kemál egész egyénisége és életmûve szilárd cáfolata annak a magyarok között az utóbbi idõben terjedõ hiedelemnek, hogy katona ne politizáljon, mert abból mindig rossz származik. Kemál katona volt. Kemény kezû, határozott, de széles látókörû és alkotóerejû. Kétségkívül, a két háború közötti idõszaknak egyik legnagyobb államférfija, aki 15 év alatt évszázadok mulasztását tudta pótolni. Méltán megérdemelte az Atatürk (törökök atyja) nevet, amivel hálás nemzete ajándékozta meg.

A gyõztes államok közül elsõsorban Itália érdekel minket, mert ebben az országban történtek mélyreható politikai és gazdaságii változások. Olaszország a békeszerzõdésekben megkapta ugyan Dél-Tirolt, Triesztet, Zárat, majd az elõször szabad várossá nyilvánított Fiumét a fasiszták szerezték meg, de ez az olaszok nagy nehézségein nem segített. A föld szegény, a nép nagy és erõs ütemben szaporodik. 1931-ben a lakosság létszáma több mint 41 millió, de külföldön már 10 millió él, viszont az államok kezdenek elzárkózni a bevándorlások elõl.

Közvetlenül a háború után a belpolitikai élet egyre súlyosbodott a kommunista jellegû radikálszocialisták magatartása miatt. Ezek általános sztrájkokat szerveztek, sõt bombamerényleteket hajtottak végre. Mussolini a fasiszta párttal velük szemben ellen forradalmi tevékenységet kezdett. Mussolini 1914-ben szakított a marxizmussal és 1919. márciusában alapította meg Milánóban a fasiszta pártot. 1922 júliusában felszólította a kormányt, hogy lépjen fel erélyesen az általános sztrájk ellen, mert az megbénítja az egész ország életét. A kormány nem tudott eleget tenni ennek a kívánságnak, mire Mussolini feketeingesei élén 1922 októberében felvonult Rómába (marcia su Roma) és kikényszerítette a királytól, hogy õt bízza meg kormányalakítással.

1923-ban megalakult a fasiszta nagytanács. Ennek beleegyezése kellett minden alkotmányos döntéshez, még a trónutódlás kérdéséhez is. Mussolini kijelentette, hogy eltemetik a politikai liberalizmust. A szenátus és a képviselõház megmaradt ugyan, de a választott 800 képviselõbõl a fasiszta nagytanács választotta ki a képviselõház 400 tagját és 1932-ben Mussolini kijelentette azt is, hogy a parlamentet idejétmúltnak tekinti. A fasizmus teljes újszerûsége a társadalom és a gazdasági élet korporatív megszervezése volt. Minthogy az osztályharcot nem ismerte el s a nemzet egyetemességére törekedett, a korporatív szervezetekben munkás és munkaadó egyaránt képviseletet nyert. A korporatív rendszer a következõképpen épült fel: Helységenként, illetve városonként szakmailag tömörültek külön a tõkések és külön a munkások a szindikátusokban. A szindikátusokat országos viszonylatban a konföderációk foglalták össze, a rokonszakmájú konföderációk pedig a korporációkat alkották. 1933-ban a korporációkba belevonták a fasiszta párt megbízottait a fogyasztóközönség képviseleteként. A korporációk feladatát a következõkben határozták meg: tanácsadás, a tõkések és a munkások közötti egyeztetés, (bérkérdés) a termelésben a tõkés, a munkás és a fogyasztók érdekeinek összehangolása (árkérdés). 1933-ban Mussolini kijelentette, hogy eltemetik a gazdasági liberalizmust is Mindamellett a fasizmus hangsúlyozta, hogy nem akar államkapitalizmust, az egyéni kezdeményezést nem gátolja, csupán harmonizálni kívánja a termelést és a fogyasztók nagy szervezetlen tömegét képviselni. A korporációk az állam égisze alatt az olasz nép vagyonosodásáért, politikai hatalmáért és jólétéért dolgoznak, mondotta Mussolini.

A fasizmus vezérének az ideálja az erõs állam volt, ilyen pedig csak erõsen központosított hatalom révén épülhet ki. A politikai és gazdasági hatalom valóban a fasiszta nagytanácson és korporációkon keresztül a fasiszta párt, illetve Mussolini kezébe volt letéve.

A fasiszta állam hatalmas munkákat kezdeményezett és óriási terheket vállalt magára, hogy a nép jólétét emelje. 1928-ban Lex Mussolini 7 milliárd líra befektetéssel elindítja a "bonifica integrale" néven ismert nagy talajjavítási munkálatokat. Ezekbõl legismertebb a Pontini mocsarak kiszárítása, amelyek helyén mintavárosok és Littoria, egy új provincia épül fel. A talajjavítások célja a gabonacsata, azaz az ország gabona, fõleg búzatermelésének fokozása. 1933 év végére 1.7 millió hektár földet tette termõvé, vagy javítottak fel és további 5 millió hektár termõföld javítása volt folyamatban. így sikerült az elsõ világháború élõt hektáronkénti 10 q-ás termésátlagot 14 1/4 q-ra emelni és az ország búzatermelésének átlagát 54 millió mázsáról 75 millióra fokozni. Jó esztendõben Olaszország nem szorult többé búzabehozatalra.

A fasizmus munkáspolitikáját a Carta del Lavoro: munkásalkotmány foglalta össze, a munkásság szabadidõ szervezetét pedig az Opera Nazionale Dopolavoro alapította meg. 1934-ben a munkanélküliség csökkentésére bevezették a 40 órás munkahetet.

A gazdasági világkrízis Olaszországot is súlyosan érintette és az államháztartás deficitje erõsen emelkedett. Mindamellett a pénz és hitelrendszer régi elveitõl nem tért el, csak a háborús idõszak következtében változott meg gazdaságpolitikája.

Nagyjelentõségû belpolitikai esemény történt azzal, hogy 1929 februárjában az olasz állam és a pápa között Concordatum jött létre. Egy csaknem 60 éves vita zárult le ezzel a megegyezéssel, amely akkor keletkezett, amikor az egyesült Olaszország katonái elfoglalták Hómat. a pápai államot és az elsõ olasz király Vittorio Emanuele az örök várost tette fõvárossá. Emiatt viszont a pápa kiközösítette a királyt és visszautasította azt az u. n. garanciatörvényt, amely a pápa és az olasz állam viszonyát lett volna hivatva rendezni. Az

új concordatum a Vatikánt tette meg a független pápai államnak. A vetélkedés az Egyház és a fasiszta állam között az ifjúság vezetéséért azonban tovább folyt.

Mussolini elõtt az ókori Római Birodalom dicsõsége lebeghetett, mint ideál, amikor 1934-ben bejelentette a 60 éves tervet, amit, ha utódai bevégeznek, a 2000. esztendõre az olasz nemzet lesz az elsõ a világon. Itália jövõjét Afrikában látta. Ezért kezdte el 1935-ben az abesszin háborút. Ez fölkeltette Anglia féltékenységét és a Népszövetség szankciókat hozott a békebontó olasz állam ellen, de nem tudták megakadályozni az olasz hódítást.

Olaszország fontosnak tartotta az önálló Ausztria létezését s így kezdetben nem jó szemmel nézte a hitleri Németországot. Az osztrák hitleristák puccsa idején 50.000 katonát küldött a határra. 1934 június 14-15-én mégis találkozó jött létre a két diktátor között és ettõl kezdve a két állam viszonya fokozatosan javult. Magyarország pedig Mussolininak köszönhette, hogy trianoni elszigeteltségébõl kiemelkedhetett és reménye nyílhatott a revízióra. A gyõztes Franciaországban lényeges változások nem történtek. Begombolkozott a "Securité"be, a Kis Entente, belga és lengyel majd orosz szövetségekre támaszkodva, a Maginot vonal mögött Európa urának érezhette magát, bár a locarnoi egyezmény kissé sérthette önérzetét. Súlyosabb ütés volt, amikor a hitleri Németország katonái bevonultak a demilitarizált Rajnavidékre. (1936).

Állandó kormányválságai közepette a gazdasági krízis csak a 30-as évek közepe táján vált súlyossá. Politikailag két nagy tábor alakult ki. Az egyik a Tûzkeresztesek vezetése alatt a Nemzeti Front, a másik a baloldali Népfront. 1936-ban Blum Leo vezetésével a Népfront került kormányra. A gazdasági élet szanálását ez az u. n. Blum-kísérlet nem tudta elvégezni. A türelmetlen munkásság között a szakszervezeti és pártvezetõk izgatására valóságos sztrájk járvány tört ki s ez arra kényszerítette a kormányt, hogy nagy béremeléseket hajtson végre, mielõtt a gazdasági fellendülés bekövetkezett volna. A frankot le kellett értékelni, a közkiadások nõttek, a fegyverkezést újra el kellett indítani, így a drágulás tovább tartott és a Blum kormány megbukott.

Az I. világháború Angliára sem hozott sok szerencsét. Államadóssága 711 millió fontról 8 milliárd fontra nõtt. Nõtt az infláció is és roppant súlyos helyzetet idézett elõ a nagyfokú munkanélküliség. 1934-ben a munkanélküliek száma 2 millión felül volt. A munkanélküliek segélyezése az adókat növelte meg aránytalanul. A Brit Birodalom tagállamai is elégedetlenkedtek. Írország nagyobbik, déli része kiharcolta önállóságát.

Az úgynevezett utódállamok, Európa új parvenüi nagy örömmel élvezik friss hatalmukat és nagyságukat, de a csehek életét a német kisebbség, a szerbekét a horvátok és a románokét a magyarok keserítik.

Az európai államok közül még Spanyolországról és Portugáliáról kell megemlékeznünk, amelyek sorsát éveken keresztül feszülten figyelte nemcsak Európa, de az egész világ.

Spanyolországban XIII. Alfonz (szerencsétlen szám), aki születése pillanatától király lett, 1923-ban bevezette Rivera tábornok diktatúráját. Valószínûleg ennek volt köszönhetõ, meg az elmaradt birtokviszonyoknak, hogy a köztársasági érzés erõsen növekedett és az 1931-es választásokon oly erõvel nyilvánult meg, hogy a király elhagyta országát. Ezután a köztársaságot tényleg kikiáltották. A következõ évben a kommunisták már proklamálják a Spanyol-Szovjet-Köztársaságot, de a kormány véget vet ennek a kezdeményezésnek, éppúgy mint a royalisták nem sokkal késõbb bekövetkezett felkelésének is. A köztársasági baloldali kormány erõsen antiklerikális magatartást tanúsított. Elõször a Jezsuitái rendet

oszlatta fel, aztán elkobozta az összes egyházi vagyont, bár az Egyház részére annak használatát meghagyta; az összes szerzetesrendet állami felügyelet alá vonta s a papok csak hittant taníthattak. 1932-ben agrárreform tervezet készült el a kép telén nagybirtokrendszer megszüntetésére. Ennek ellenére 1933- ban a jobboldali front a C.E.D.A. gyõzött és az addigi reformokat megszüntette, de hasonlóképpen antiklerikális magatartást tanúsított. A kommunisták és az anarchista szindikalisták lázadásokat szítanak. Velük szemben Rivera tábornok fia Jósé Primo Rivera fasiszta mozgalmat, a falanget indítja el. 1934-ben véres lázadások remegtetik a spanyol földet, s e lázadások fõfészkei Madrid, Catalania és Asturia.

Az 1936. február 16-i választáson a Népfront gyõzött, amelyben a szocialisták, a kommunisták és az anarchista szindikalisták tömörültek. Az új kormány tehetetlennek bizonyult. A bal és jobboldali atrocitások egyre hevesebbé váltak, Gill Robles, a katolikus párt vezére szemére vetette a kormánynak, hogy hatalomrajutása óta 411 templom pusztult el, vagy rongálódott meg, 269 embert meggyilkoltak 500-at súlyosan megsebesítetek és 340 sztrájkot rendeztek a baloldaliak.

A Népfront gyõzelme után Maroccóban Franco generális felkelést szervez, hogy, kijelentése szerint, megmentse Nyugat Európát az orosz kommunizmustól. Július 19-én Spanyolország földjére lép csapataival, az ország sok helyén a hadsereg csatlakozik hozzá és csakhamar a fõváros ellen vonulhat. Szeptember 27-én megkezdõdik Madrid ostroma. Október -én Franco diktátori hatalmat kap. November 19-én Hitler és Mussolini, feladva a semlegességi egyezményt, hatékony segítséget nyújt Franco csapatainak.

Az Ibér félsziget másik országában Portugáliában akkor változott meg a helyzet, amikor 1932 júliusában Salazar lett a miniszterelnök. A következõ évben a portugál nemzet új alkotmányt szavazott meg és ez az alkotmány Portugáliát korporatív köztársasággá alakította át. A parlament két tagozatból áll: a 90 tagú nemzetgyûlésbõl és a 79 tagú korporatív Tanácsból. Az államelnököt hét évre választják és a miniszterelnök a kabinettel csak neki felelõs. A kormány "Nemzeti Unió Párt"-ja kivételével minden más pártot megszüntettek. A tõke és a munka viszonyát rendeletekkel szabályozták és a már 1932-ben megkezdett hat éves közmunkatervet továbbfolytatták. A köztársasági elnökbõl diktátor lett, aki mellett a miniszterelnök, mint második diktátor irányítja az állami életet és az új szociális berendezkedést.

Az Új Világ nagyhatalma az U.S.A. a véráldozaton kívül igen súlyos anyagi áldozatot is tett a világháború megnyeréséért. Szövetségeseinek kilenc milliárd ötszázmillió dollár kölcsönt nyújtott, ebbõl vajmi keveset látott viszont, saját hadikiadásai pedig harmincötmilliárd ötszázmillió dollárra rúgtak. Haszon ellenben semmi sem volt a sok és nagy áldozatból.

A húszas éveket a választási izgalmak, a szesztilalom, Al Capone és társai gengszterkedései, idõnkénti korrupciós botrányok, meg a KuKluxKlan tarkították és Hollywood amerikai méretû filmiparának csillagai tettek széppé. Aztán nagyot roppant a milliomosok hazája is, A gazdasági válság egy hurrikán erejével fújt végig az országon és megbénította az addigi virágzó gazdasági életet. A bajokon nem tudtak segíteni, a nyomor évrõl-évre nõtt, 1932-ben már 11 millió munkanélküli várta sorsa jobbrafordulását.

Ekkor választották meg elnökké Franklin D. Rooseveltet, hogy a New-Dealnek nevezett programjával próbálja meg kihúzni a kátyúból a nagy államszövetség besüllyedt szekerét. Roosevelt ugyanabban az évben kezdte meg mûködését, mint Hitler, mint ahogyan egy

évben is tûntek el az élõk sorából. Mint Hitler az Autobahn építéssel kezdte el a munkanélküliség csökkentését, Roosevelt ugyancsak óriási közmunkákkal akarta ezt a célt elérni. Külön hitelszerv a ReFi Co. finanszírozta milliárdokkal a közmunkákat. Több pénzügyi reformot is hozott Roosevelt és 1934: januárjában 40.94%al leértékelte a dollárt. A hiteléletet állami ellenõrzés alá rendelte éppúgy mint a bankjegy kibocsájtását is. Nagy adóterheket vetett ki a nagy jövedelmekre. Munkabér minimumot állapított meg és az elsõ amerikai társadalom biztosítást: az öregségi biztosítást bevezette.

A törvények és az intézkedések állandóan nagy számban születtek, ami bizonytalanságot keltett a gazdasági életben, mert nem lehetett tudni, hogy egy újabb rendelkezés mit fog hozni s ilyen helyzetben a vállalkozás nem erõsödhetik. A túl nagy adók is elveszik a váltakozók kedvét. A bérek emelkedése zavarta az árnívók kialakulását. Végeredményben, bár Roosevelt mélyreható reformjai sokat segítettek az U.S.A. gazdasági helyzetén, a munkanélküliséget nem tudták megszüntetni. Az amerikai szárazföldön még Mexicóról kell megemlékezni. Az agrárreform és a magasfokú munkásvédelmi törvényekkel kiegyensúlyozott társadalmi békét a harmincas évek elején az állam antiklerikális áramlata zavarta meg. A szocialista rezsim gátolni akarta a Katolikus Egyház mûködését s mert az Egyház ellenállt, 1933 márciusában felfüggesztette az egész egyházi tevékenységet. A következõ évben bevezették a szocialista oktatást az iskolákban, de ez az egyetemi hallgatók egy részének ellenállását, sztrájkját vonta maga után. Az egyházellenes intézkedések tovább fokozódtak a papok kiûzésével, templomok bezárásával. Csupán 1935 októberében kezdett enyhülni a helyzet a papság kezdeményezésére. Ugyanekkor kezdett szervezkedni Mexicóban az aranyingesek fasiszta mozgalma és csakhamar véres összeütközésekre került sor az aranyingesek és a kommunisták között.

Távol-Keleten, az egykori Mennyei-Birodalom: Kína területén igen pokoli események zajlottak le. A múlt század végén a japánoktól szenvedett háborús vereség felébresztette az évezredes megkövesült kultúrájában élõ halott Kína nacionalizmusát. A fejlõdés, a haladás vágya töltötte el a copfosok népét, Amit Japán elért néhány évtized alatt, azt õk is meg kell hogy tudják csinálni. A selyemgubóba zárt kínai sárkány elõször a császári trónt marta szét. 1912-ben Kína köztársasággá alakult át. Egy ilyen óriási területnek s egy ilyen iszonyú nagy embertömegnek az egységes megszervezéséhez azonban Attila vagy Dzsingisz-kánnak a zsenije kellett volna. Mivel nem volt, Kína egysége hamarosan megszûnt és a polgárháborúk színterévé lett. Exbanditák és politikai hatalomra törõ tábornokok harcoltak egymással a birodalom különbözõ részein. Ember nem számított, mert az utánpótlás kimeríthetetlen ezen a téren.

1924-ben alakult meg az oroszok támogatásával a Kuomintang nevû kínai nacionalista párt. Három év múltán a párt ketté szakadt a radikális oroszbarát és a mérsékeltebb elemek pártjára. Az utóbbinak volt a vezetõje Chiang Kai-Shek. Állandóan dúl a polgárháború a nankingi nemzeti kormány és a Cantonban székelõ kommunista kormány csapatai között. Közben a japánok is támadást indítanak 1931-ben és benyomulnak Mandzsúriába.

Japán a maga aránylag igen kis területével, de nagy tömegû és az egész világon aránylag leggyorsabban szaporodó lakosságával túlfûtött kazánhoz hasonló. Földje szegény, nyersanyaga nincs roppant kifejlett ipara ellátásához. A munkásnép között fantasztikus a nyomor. Ezért volt kénytelen Japán a hódítás útjára lépni és másfelé, mint az ázsiai kontinens nem nézhetett. A Kínától elhódított Koreát 1910-ben annektálta s amikor Mandzsúria elfoglalása miatt Kína bojkottálta a japán árukat, a japánok elfoglalták Shanghait és megkezdõdött hadüzenet nélkül a kínai-japán háború, amelynek során a japánok állandóan elõre Nyomultak az óriási kínai térségbe. 1936-ban a japánok és a

nemetek egyezményt írtak alá a bolsevista Comintern ellen.

Indiában a nacionalizmus tört fel hatalmas erõvel az angol ellen. A mozgalom vezetõje Gandhi egy szál rövid fehér alsóba saruval a lábán és szemüveggel az orrán csodálatos erkölcsi erõvel vívta meg népe harcát az önállóságért, amelyet 1947-ben sikerült elérnie.

Láthatjuk tehát, hogy az elsõ világháború befejeztével a világ szekere nagyot lódult. A mozgás a nacionalizmus és a szocializmus útján haladt. Vagy egyiken, vagy másikon, vagy mind kettõn egyszerre. A szocializmusnak oka a nyomor, a milliós tömegek felemelkedési vágya, a nacionalizmusnak a háborús veszteség, a megalázottság és a bolsevizmussal szembeni reakció. A bolsevizmussal szerte a világon a nacionalizmus száll szembe, szociális törekvések kíséretében vagy anélkül.

A GYÓGYSZEREK

Magyarország 1919-ben a bolsevista rendszer bukása után valóságos tabula rasa volt, amelyre a szegedi gondolat jegyében újjászületõ ország és nemzet képét lehetett volna felrajzolni, ha...

Megszûnt a királyság, megbukott a köztársaság, eltûnt Kun Béla tanácsköztársasága is. A feudális és liberálkapitalista rendszert megbuktatta a forradalom, a kommunista rendszert az ellenforradalom. A leszakadt nemzetiségek hatalmas területeket és gazdasági erõket vittek magukkal, de megszûnt csaknem teljesen a nemzetiségi kérdés. Az ellenforradalom letörte a zsidók nagyzási mániáját. Bakunin és Turgenyev nihilistái nem kívánhattak volna ideálisabb állapotot. Magyarország a világon elsõként kezdhette volna meg a nacionalizmus és a szocializmus jegyében az újjáépítést. Egy új ország építését, mint valamikor Szent István és IV. Béla tették.

Jött helyébe egy elvetélt Magyarország. Az ellenforradalom darutollas katonáinak nyomában visszatértek a feudális urak; a grófok és bárók nyomán a kapitalista zsidók s mire a sok hazafias beszédáradat után körülnézett a jó magyar, nem lelé honját a hazában. A Horthy korszak egyenes folytatása lett a habsburgi világnak Habsburg nélkül. Horthy jó barátjának, Károlyi Gyula grófnak felkérésére lett fõvezér, a nemzetgyûlés pedig a nemzeti hadsereg fõvezérét vélte legalkalmasabbnak az államfõ nélkül maradt királyság élére.

Horthy 10 éves korától kezdve német iskolában, illetve akadémián tanult. Mint tengerész, állandóan a tengereket járta, majd Polában lakott, aztán a bécsi udvarhoz került, majd a háború alatt ismét a hadihajókhoz. Magyarországra csak szabadságai alkalmával és megnõsülni tért vissza. 32 évet töltött idegenben. Megtanult németül, franciául, angolul, olaszul, horvátul, de majdnem elfelejtett magyarul. Mint õ maga írja, beült egyszer szabadsága idején a Nemzeti Színházba s nem értette a színészek beszédét. Olyan ember került tehát az államfõi székbe, aki kiváló katona volt, de nem ismerte a magyar életet, a magyar problémákat. Nem tudott elképzelni semmi mást, mint visszaállítani a régi Magyarországot, ha nem is területileg, legalább belsõ berendezésében.

Az egykori beteg ember: Törökország gyönyörûen indult gyógyulásnak Kemál irányítása alatt, és a kis Magyarország vált beteggé. Ezt mindenki tudta, aki csak kicsit is látni tudott és a magyarsággal együttérzett. De a rendszer haszonélvezõi szemellenzõt viseltek, õk

csak a címerek és az aranyak hamis csillogását látták. 191819 tanulságait úgy rázták le magukról, mint kutya a vizet. A Nemzeti Kaszinó asztalai mellett elfelejtették Moszkvát is.

A korszerû magyar megújulás gondolata elhalt a dunai palotában mint a szabad mezõk virága az arisztokratikus üvegházban. Nem lett keresztény Magyarország, nem lett igazi földreform, a nemzet és az ország tartópillérévé az arisztokráciát ütötték, ami a XX. században legalább olyan komikus, mint amikor Don Quijotet a vendéglõs lovaggá avatta.

A rendszernek, mint egy rossz ügyvédnek, mindenre egy érve volt: a trianoni elesettség. Mintha a szociális problémák megoldását bármiben is akadályozta volna az ország csonkítása

A nemzet gyógyszert keresett betegsége orvoslására. Meg akart gyógyulni. Ismét erõs és egészséges akart lenni hogy ép lehessen. Nem akart együtt pusztulni a magyar világnak sem az õskori feudális dinoszauruszaival, sem a liberális prérik kapitalista bölényeivel.

Lássuk most már, hogy mik voltak azok a gyógyszerek, amelyeket különbözõ oldalról ajánlottak a nemzetnek. Melyiktõl mit lehetett remélni? Gyógyulást, vagy csak átmeneti javulást, vagy éppen a betegség súlyosbodását

DEMOKRÁCIA

A demokrácia szót népuralomnak fordítják magyarban, mert az eredeti görögben is azt jelenti. A szó nem helyes, ha a kifejezendõ tartalmat nézzük. A tartalom ugyanis az lenne, hogy a nép maga irányítja sorsát, a vezetõk a nép akaratát teljesítik. Tehát inkább népi önkormányzat lenne a demokrácia, mint népuralom. De mégis van benne uralom, uralkodás, csak nem úgy, ahogyan a szó értelmezi. Ez az uralom abból adódik, hogy a nép akarata korántsem egységes. A politikai programokat nem a nép alkotja, hanem egyes emberek, pártok a nép számára. Különösen áll ez olyan esetben, amikor a népben nem élnek olyan feszülõ vágyak, mint a magyarságban éltek a súlyos megoldatlan problémák miatt. A népet aztán a különbözõ politikai pártok igyekeznek a maguk táborába vonni s ezzel már meg is bontották magát a népet. A választásokon valamelyik párt gyõz és annak akarata érvényesül a többi akarata ellenére is. Tehát például 70% uralkodik a 30%-on. Adódik olyan eset is, amikor a nép akarata annyira megoszlik, hogy a legnagyobb párt sem képes úgynevezett abszolút többséget szerezni, csupán relatív e többségi párt. Mondjuk 20% szavazatot kapott a gyõztes párt, a többi 80% pedig 10-15 párt között oszlik meg, de úgy, hogy egyik sem éri el a 20%-ot. Ilyen esetben koalíciós kormány szokott megalakulni, ami arra jó, hogy egyik párt se valósíthasson meg semmit a terveibõl.

A demokrácia sem nem ideológia, sem nem program. A demokrácia csak külsõ forma, keret, amelyet valamilyen politikai építõprogrammal kell kitölteni. Ebben a keretben a franciák gyorsan változó és építésre képtelen kormányzati rendszere éppúgy elfért, mint Roosevelt New-Dealje. A demokrácia csak arra jó hogy az elõjogokat megszüntesse a társadalomban, de ez is csak elmélet marad, mert a valóságban a demokráciák is elõjogokat biztosítanak a liberalizmus leple alatt.

A modern demokrácia nem ugyanaz, ami az ókori görögöké volt. A mai demokrácia lényeges megkülönböztetõ jele: a liberalizmus. Athénben a demokrácia idején is fennállott

a rabszolgaság intézménye. A legtökéletesebb demokráciát Kleistheines alkotta meg. Õ az összes születési kiváltságokat eltörölte. így látszik, hogy a görögöknél nem csak Thales, vagy Solon volt bölcs, de maga a nép is. Mindenesetre bölcsebb, mint korunk sok liberális demokratája, akik a könyvek százait filozofálják össze a demokráciáról. Az athéniek ugyanis Kleistheines teljes demokráciája idején szavazás útján számûzhették azokat, akik vagyonuk, népszerûségük vagy nagyravágyásuk következtében veszedelmessé válhattak volna a nép szabadságára. Tökéletes ellentéte a maii liberális demokráciának, amelynek gazdasági szabadsága egyénesen kitenyészti azokat, a vagyoni hatalmasságokat, akik aztán a demokrácia jelszava mögött az egész állami életen uralkodnak. A politika célja a nép jóléte és szabadsága kell hogy legyen. Minden politikai eszmének ezt a célt kell szolgálnia. A mai demokraták viszont magát a demokráciát teszik meg végcélnak s ennek még az állam és a nép vitális érdekeit is alá akarják rendelni. Ezért garázdálkodhat a szabadság örve alatt a gazdasági, erkölcsi és szellemi felelõtlenség és gengszterizmus. Amerikában azért voltak ellenségei a jóhiszemû demokraták is Mac Carthynak, mert szerintük inkább üljenek bent a kommunisták a bizalmas pozíciókban és inkább hadd beszéljenek azok is szabadon, semhogy a politikai és szellemi szabadság elvén a legkisebb csorba essék. Nem kétséges éppen mielõttünk, akik Európa tragédiáját átéltük, hogy az ilyen felfogás öngyilkosság számba megy, épp azért mert az eszközt összetéveszti a céllal. A világ eseményeit, a politikai életet, a követelményeket nem a nép java szempontjából tekinti és bírálja, hanem hogy mennyiben felel meg a liberális demokráciának.

Kérdés már most az, hogy a demokrácián mint kereten belül milyen tartalommal lehetett volna megtölteni a magyar életet, pontosabban, a már vázolt problémákat hogyan lehetett volna megoldani.

Egy liberális demokrácián belül szóba sem kerülhetett volna a békeszerzõdés revíziója, fõképpen nem a Szentistváni magyar birodalom. Hogyan támasszon igényt egy magyar demokrácia például Nyugat kedvencével a cseh demokráciával szemben? Lám, a demokrata Payerek mennyit szaladgáltak Prágába. A Tildy-Nagy Ferenc féle demokrácia azonnal megszüntetett minden revíziós követelést. A demokráciából a népek önrendelkezési joga következik és bár a nemzetiségeket senki sem kérdezte meg, hogy mit akarnak, de azért csak hadd maradjanak az utódállamokban, hogy itt már nem a népek önrendelkezési jogáról van szó, hanem a szomszédnépek harácsolási és imperialista vágyairól, azt a magyar demokraták már nem látták lévén szellemi vakok. Az a három millió magyar, akit elcsatoltak a nemzetiségekkel együtt, a demokraták szerint elhanyagolható mennyiség.

Az ilyen demokrácia tehát nem szolgálja a magyarság létérdekeit, mert haza és népárulás számba menõ joglemondással jár.

De nem kerülhet szóba a demokráciában a szocializmus sem, értve ezalatt a nép jólétének biztosítását. A szocializmusban elkerülhetetlenek a gazdasági megkötöttségek, a nagy kapitalisták megfékezése. Mindez Magyarországon azonkívül a zsidókérdéssel volt szét nem választhatóan egybefûzõdve. Tehát sem komoly szociális intézkedést hozni, sem a zsidókérdést megoldani egy demokráciában nem lehetett volna. Mindenütt a zsidók a leghangosabb demokraták. Igaz, hogy nem egymás között, hanem csak a gójok felé. A magyarországi zsidó hitközségek például igen erõsen antidemokratikus elvek szerint épültek fel. Nem volt általános és titkos választójog, mert választójoga elsõsorban csak az adófizetõ zsidónak volt, szegény zsidó nem szólhatott bele a hitközség ügyeibe. De az adófizetõ zsidók is csak akkor szavazhattak a hitközségi választásokon, ha külön díjakat lefizettek. Ez a rendszer párosulva azzal az elvvel, hogy csak az szavazhat, aki

adóhátralékban nincs, a mindenkori uralmon lévõ hitközségi pártot klikket" juttatta szinte behozhatatlan elõnyhöz."... Általában az izraelita hitközségek életében a legnagyobb szerepet azok vitték, azok voltak a hangadók, akik jelentõsebb anyagi eszközök felett rendelkeztek... az esetek legnagyobb részében a pénz volt a döntõ." (Lévay Jenõ: Fekete könyv).

Magyarország lakosságának 94%-a volt keresztény. Ezen teljesen túlnyomó többség ellenére nem lehetett volna az állam és társadalmi élet minden vonalán a keresztény etika érvényesítését megkövetelni, mert sértette volna a demokratikus szabadságjogokat, amely zsidót, ateistát, erkölcsi és szellemi gengsztert egyformán megillet a demokratikus haladás nevében.

Mindezen kívül a magyarság, mint európai nemzet elõtt visszariasztó példaként állott a demokrata Franciaország impotenssé vált belpolitikai kormányzata. Az angol demokrácia a lordok, hercegek frakkos, parókás világával és a primitív népeket kizsarol gyarmatpolitikájával szintén nem sok jóval biztatott. Vegyük ehhez járult hozzá a demokratikus békeszerzõdések erkölcstelenségének, képmutatásának és a Károlyiféle demokráciának a tanulságait, akkor tisztán látjuk, hogy a magyarság elõtt a liberális, azaz modern demokrácia nem állhatott elérendõ célként, amelyért érdemes harcolni. Annál is inkább nem, mert a liberalizmus bizonyos tekintetben létezett Magyarországon, a parlamenti rendszer pedig el akarta hitetni a világgal, hogy demokrácia is volt. Mind a kettõtõl csak visszariadt a magyarság, mert úgy érezte, hogy a bajok nagy része éppen ezekbõl ered.

Mondhatjuk azonban azt is, hogy amit a magyarság kívánt, az lett volna az igazi demokrácia, de ez a demokrácia nem lett volna azonos a liberális nyugati demokráciával. Ha a nép jogai, követelései, érdekei érvényesülnek, akkor már demokrácia van. A magyarság pedig ezt akarta. Elsõsorban társadalmi és politikai népszabadságot és csak aztán a nép érdekeivel összhangban lévõ gazdasági és szellemi szabadságot. Nyugat azonban csak a sajátjáéhoz hasonló demokráciát ismer el igazi demokráciának. Olyan berendezkedéshez viszont, mint láttuk, a nemzetünknek semmiféle érdeke nem fûzõdött.

Magyarországon többféle politikai párt volt, de ideológiával nem mindegyik rendelkezett. A legtöbbnek csak politikai programja volt, s ez a programra nem ölelte fel a nemzet összes problémáinak összehangzó megoldását, hanem csak egyes társadalmi rétegekre terjedt ki. Ezért a továbbiakban nem a volt magyarországi pártokkal, hanem a pártok, mozgalmak alapjául szolgált ideológiákkal foglalkozunk.

MARXIZMUS

A szociáldemokrata párt ideológiája: a marxizmus elsõként jelentkezett a történelemben, mint visszahatás a liberalizmus ellen. Ezért foglalkozunk vele elõször a szocialista ideológiák közül.

Marx történelmi materializmusa új irányt szabott a történetírás addigi útjai mellett. A teológiai, a krónikás, a nacionalista, a pragmatikus a genetikus történetírás mellé felsorakozott a történelmi materializmus. A történelemben nemcsak eszmék, kiváló egyének, megmásíthatatlan természeti törvények hatását, mûködését látta, hanem elsõsorban a gazdasági erõkét. E felfogás szerint a társadalom alapépítménye a termelés, a

gazdálkodás. Erre épül fel minden más, ami eszmei, tehát a vallás, mûvészet, kultúra stb. A fejlõdés során a termelés annyira fejlõdik, hogy ellentétbe kerül a meglévõ termelési viszonyokkal, ilyenkor forradalom támad s a megváltozott alapépítménnyel megváltozik elõbb-utóbb a felépítmény is. Ha nem is fogadjuk el teljes egészében a történelmi materializmust, nem tagadható, hogy a történetírást, a társadalmak megismerését elõsegítette.

Marx a megalapítója a tudományos szocializmusnak és társadalmi kritikájában több olyan tétel van, amit minden, vele ellenséges szociális tanok is átvettek, ilyen pld. a kapitalista kizsákmányolás tétele.

Marx indította el a munkásság szervezkedését, öntudatos harcát a jobb életért. Erre hiába mondjuk azt, hogy bár ne õ indította volna el, mert akkor nem jutottunk volna el a bolsevizmushoz. Vajon kinek, vagy kiknek a hibája, mulasztása, hogy a marxizmus volt az elsõ és sokáig az egyetlen ideológia és mozgalom, amely síkraszállt a kizsákmányolt munkásságért? S vajon a marxizmus megindulása után segítettek-e gyökeresen a munkásság helyzetén? Nem. Ellenben a szervezkedést hatóságilag üldözték. Miután ennyi jót mondtunk Marxról, meg kell mondanunk azt is, hogy miért nem ismerjük el a marxizmust, miért állunk azzal szemben.

A marxizmus nem mindenben újszerû. Marx éppúgy mint más, világhírnévre szert tett zsidó tudós mások munkájára alapozta a maga elméletét. Einsteinnek az alapokat a francia Curie házaspár által felfedezett radioaktivitás adta, Freud álommagyarázata nem más, mint az ugyancsak francia Maury megfigyelései köré épített rendszer. Marxnak a mestere a filozófiában Hegel és Feuerbach, a közgazdaságtanban Richardo. Proudhon már ellensége a magántulajdonnak. La propriété c'est le vol mondta. (A tulajdon az lopás.) Dupont-White meg éppen a munkásság növekvõ nyomoráról, emelkedõ számáról, a tõke koncentrálódásáról és forradalmak lehetõségérõl beszélt már Marx el& A marxizmus áttekintéséhez legcélszerûbb Marx filozófiájából kiindulni.

Marx filozófiai álláspontja a dialektikus materializmus, melyet mind a szociáldemokrata, mind a bolsevista pártok világnézetükké tették.

A dialektikát Hegeltõl tanulta Marx, de elvetette a hegeli idealizmust. A materializmust Feuerbachtól vette át, de annak vallásetikai feltevései nélkül.

A filozófiai idealizmus a szellem õseredetét vallja, a világi mint az abszolút ideát, a világszellem megtestesülése gyanánt fogja fel. A materializmus szerint viszont a világ természeténél fogva anyagi, maga a természet (az anyag) az õseredeti és az egye len valóság. Az öntudat, a gondolkodás, az ideák nem mások, az agyvelõnek, tehát az anyagnak a termékei. Vagyis nem az anyag ered a szellembõl, hanem a szellem az anyagból. Ebbõl felfogásból önként következik, hogy az anyagon kívül és felül álló lélek nincs. A kanti idealizmus szerint a dolgok lényegét, objektív igazságokat nem ismerhetjük meg, csupán a jelenségeket foghatjuk fel, azaz az ideák pszichikai mechanizmus (érzékelés) által születnek meg bennünk. A tudományok alapjában véve megbízhatatlanok, hiszen a világot megismernünk, a "Ding an sich"-eket kikutatnunk nem lehet.

Marx materializmusa ezzel szemben vallja, hogy a világ és tör vényei megismerhetõk, a tudományok megbízhatók és a világ csak már megismert és még meg nem ismert dolgok vannak,

A dialektika görög eredetû. Vitázást jelentett náluk, az állításban az ellentmondások felfedését s így az igazság könnyel megközelítését.

A hegeli dialektika a következõ formulával fejezhetõ ki: tézis antitézis szintézis

Tézis jelenti az állítást az antitézis az ellentmondást és a szintézis a kettõ kiegyenlítését. Hegel szerint a gondolkozás tele van ellentmondásokkal, de ezek nem semmisítik meg egymást és nem is maradnak meg az ellentét állapotában, hanem kiegyenlítõdnek anélkül, hogy saját értéküket elvesztenék. A szintézis késõbb egy újabb ilyen dialektikai folyamat tézise lesz. Tehát a folyamat állandó és mindig fejlõdik. A gondolkozás így egy dialektikus mozgás, haladás az egyszerûtõl a bonyolult felé, de nem ugrásszerûen, hanem fokozatosan, kiegyenlítõdéseken át.

Hegel felfogása szerint a természet ugyanezt a fejlõdési folyamatot mutatja, ugyanilyen dialektikus mozgásban van, ahol az ellentétek szintézisben oldódnak fel és haladnak a jobb, a tökéletesebb felé. Hegel elfogadta Fichte idealizmusát, azt a tant, hogy nincs anyag, a világ csak ideákból áll s ennek megfelelõen Hegel szerint a világegyetem nem más, mint a gondolkodás logikai folyamata. Az universum egyetlen egész és a gondolkodás törvényeinek van alávetve.

Ezt a dialektikus gondolkozást a következõ gyakorlati példával ábrázolhatjuk:

Az igazsággal, mint ideával összeütközésbe kerül a társadalmi berendezkedés se harcból egy olyan társadalmi rend alakul ki, amely megõrzi régi jellegét, de az igazság is érvényesül benne. Ez az új társadalmi rend késõbb hasonló ok miatt ismét egy tökéletesebbre alakul át.

Marx átvette ezt a dialektikus módszert, de minthogy Feuerbach materialista tanait, is elismerte, tehát ki kellett hagynia a hegeli dialektikából az idealizmust és behelyettesíteni az anyaggal. Ezzel el is érkeztünk a marxizmushoz, illetve a történelmi materializmus elméletéhez.

A dialektika szerint minden fejlõdik, minden mozgásban van, tehát a társadalom is. A társadalmak alapja a termelés és az áruk kicserélése. A társadalom változásait azonban nem ideák okozzák (ez idealizmus lenne), hanem a termelés és az árucsere módjainak megváltozása. A gazdasági alapépítménnyel, a társadalom berendezkedésével aztán megváltozik a felépítmény is.

Lássuk már most, hogy a kapitalista termelési rendben hol van az az összeütközés (tézis-antitézis), amely e szükségszerû változást (szintézist) hozza magával?

A kapitalizmus technikai bázisa az ipari termelés, amely a magántulajdon rendszerén épül fel. Az ipari termelés idõvel olyan nagyfokú, olyan komplikált lesz, hogy szükségessé válik az irányítása. Ám, ahol magántulajdon van, ott errõl szó sem lehet, mert a kapitalista ragaszkodik a szabadságához. A tervszerûtlen termelés tehát gazdasági krízist okoz, amely teljes káosszá válik. Megvan az összeütközés, amelybõl egy új társadalmi rend alakul ki. Ez a szocializmus és ez. Marx szerint, tökéletesebb mint a kapitalizmus.

A történelmi materializmus, mint látjuk, a dialektikai materializmus kiterjesztése a társadalmi élet, a társadalom történet kutatására. Dialektika, mert az egész életet, az egész valóságot egyetlen összefüggõ egésznek tekinti (társadalmi alap és felépítmény), a

jelenségeket nem önmagukban, hanem összefüggéseiben látja és vizsgálja és mert, ez a valóság nem mozdulatlan állapotban fekszik elõtte, hanem mozog, változik, fejlõdik. De ez a szemlélet nem lát sehol irányító ideát, lelket, szellemet, mert csak anyagi erõt ismer és az anyagi gazdasági változások irányítják a gondolkozás és a szellem fejlõdését is.

A dialektikus materializmus magyarázói szerint a fejlõdés menete olyan processzus, amelyben jelentéktelen kis változások ugrásszerûen, látható minõségi változásokhoz vezetnek és az egyik állapotból a másikba való haladás törvényszerû. Következésképp a társadalmat nem ideák, hanem azon feltételek szempontjából kell tekinteni, amelyek ezt a társadalmat, annak rendjét elõidézték.

S mert nincs nyugvás, csak változás, azért nincsen megdönthetetlen társadalmi állapot, nincs örökérvényû társadalmi elv, hanem a változás mindig bekövetkezik, amikor annak törvényszerûleg be kell következnie.

Amennyire sok igazság van a puszta dialektikában, éppen annyira hamis a materializmus. Mind az anyagok törvényszerû viselkedésében, mind az élõ organizmusok felépítésében, mûködésében annyi célszerûség, tökéletesség van, hogy lehetetlen az egészet kitervezõ intelligencia nélkül elképzelni. A természet életének ez a célszerûsége, mint intellektuális eredmény evidens a gondolkodó ember elõtt, olyannyira, hogy isteni kinyilatkoztatásnak lehet tekinteni. A kételkedõk, a bizonytalanságok útvesztõjében járó embernek, aki elõtt ha minden emberi alkotás, írás nem megbízható és sem prófétáknak, sem a szenteknek tartott írásoknak nem hiszi az Isten létezését, el kell hinnie a természet szent könyvének, ahol minden kis sejt, minden organizmus, minden fizikai és kémiai törvény egy csodálatos és felfoghatatlan nagyságú értelem létezésének bizonyítéka. Az is evidens, hogy a kitervezõ és létrehozó szellem elõbb kellett, hogy legyen, mint az anyagi világ.

Marx materializmusa minden törvényszerûséget az anyag szubsztanciáiig (lényegi) tulajdonságának tart. Ezt az állítást csak akkor lehetne elfogadni, ha a természet törvényei, amelyek szerint az anyag viselkedik, egyetlenek, kizárólagosak lennének mint a matematika szabályai. A kettõ plusz kettõ mindig négy. Más nem lehet. Az eredmény mindig egyféleség és ezt az egyféleséget nevezzük négynek.

Ezzel szemben a fizika és kémia törvényei esetlegesek, mert mások is lehetnének, mint amik s csupán a teremtõ intelligencia elhatározásából olyanok, amilyeneknek ismerjük õket. Az anyagot el tudjuk képzelni tömegmozgás nélkül, a szabadesés törvénye lehetne más is, a fény akkor is fény lenne, ha nem 300.000 km-es sebességgel rohanna másodpercenként, hanem többel, vagy kevesebbel s a hangot akkor is hallanánk, ha másodpercenként 400 métert tenne meg.

Minthogy pedig a világegyetemben minden különálló anyag mégis ugyanazon törvénynek engedelmeskedik, mindenütt ugyanazok a sajátságai, noha e törvények és sajátságok csupán esetlegesek, világos, hogy nem alkotják az anyag lényegét, az anyag nem szubsztanciális tulajdonságai. Vagyis az anyag nem önmagától való, nem õseredeti, hanem származék, teremtmény.

De kihagyott a marxizmus a maga materializmusában egy másik lényeges kérdést is. Az életet. A szellemet, öntudatot stb. az anyag, jelesen az agy termékének tekinti. De a holt anyag és az agymûködés között ott áll az élet. Hogyan vált az élettelen anyag élõvé? Hogyan lett az anyagok sokaságából agyvelõ?

Kapóra jött a marxizmusnak Darwin 1859-ben megjelent munkája: "A fajok keletkezése." Darwin fejlõdéselméletében szintén a dialektikus haladás elve nyilvánul meg. Az élet elindult a legegyszerûbb sejttel, ebbõl a természetes kiválasztódás folytán újabb és újabb fajok születtek, így jött létre az egész növény és állatvilág, beleértve az embert is. Nem tekinthetjük magunkat sem másnak, mint egy legmagasabb rendû állatnak.

Még ha el is fogadnánk az egyetlen õssejtbõl való eredés elméletét, az elõbbi probléma még mindig nem nyerne vele megoldást, mert nincs arra válasz, hogyan jött létre az elsõ élõ sejt. Az élet és nemélet abszolút ellentétek, tehát a neméletbõl, a holt anyagból nem származhatik önmagától élet. Mihelyt egy organizmusban az élet megszûnik, az organizmus szétbomlik holt anyaggá. Nincs olyan körülmény, nincs olyan természeti erõ, amely össze tudná állítani a legegyszerûbb sejtet és abban az életet el tudná indítani. Se két folyamatnak egyszerre kellene elindulnia, mert mint láttuk, a nem élõ szerves anyag rögtön szétbomlik.

Kiválasztódással, külsõ körülmények hatására lehetséges, hogy ugyanazon fajon belül különbözõ változatok létrejöjjenek. De nem lehet átmenet egyik fajból a másikba. Micsoda külsõ körülmények, hatások kényszeríthették volna arra valamelyik õsállatot, hogy szárnya nõjön. A mókus is fán él és mégsem nõtt szárnya. A zerge mindig sziklákon ugrál, szakadékok felett, de nem nõ szárnya. Szervek elsatnyulhatnak, vagy megerõsödhetnek, elváltozhatnak, de újak nem teremhetnek. És mi kényszeríthette volna arra valamelyik õslényt, hogy míg egyik irányban állat fejlõdött belõle, másik irányban gyökeret eresztett és növénnyé vált. Sõt tekintetbe kell vennünk azt, hogy elõször növényi életnek kellett a földön lennie és csak azután jelenhetett meg a növényt evõ állat, tehát ez azt jelentené, hogy valami növényféle fejlõdött ki állattá, ami már önmagában véve is abszurdum. A föld legõsibb rétegei között grafitot találunk, ami minden bizonnyal szerves növényi eredetû, de állatmaradványt egyáltalán nem találtak bennök. A tudomány megállapítása szerint az elsõ állatok a föld ókorában, a tengervízben éltek: korallok, spongyák. Ha a föld egymást követõ korszakainak állatvilágát összehasonlítjuk, nem találjuk sehol a fajták egymásba való átmenetét. Míg a föld ókorának elsõ korszakában a prekambriumban az elõbb említett állatok éltek, a következõ korszakban már õsrákokat, trillobitákat találunk, faji átmenet nélkül. Míg a szilur korszakban csak kezdetleges szárazföldi növények leletei maradtak meg, a rákövetkezõ devon korszakban már az õsi fenyõfa megkövesedett törzse maradt ránk. A karbon korszakban pedig hirtelen átmenet nélkül jelenik meg az elsõ gerinces állat: a másfél-méteres krokodil féle proterosaurus. A triász korszak még kis termetû állatai után a jura korszakban átmenet nélkül egy kb. 13 méter hosszú tengeri gyík jelenik meg, a kései jura korszak pedig tele van iszonyatos szörnyetegekkel, ugyancsak közbeesõ fajták nélkül. A brontosaurus testsúlya 10.000 mázsát nyomhatott. Mi késztethette volna arra valamelyik kistermetû állatfajtát, hogy ilyen szörnyeteggé fejlõdjék?

A föld új korának õsharmadkorában már ott találjuk a kifejlõdött nagy emlõsöket elõdök nélkül: ló, teve, medve, elefántõsök. A rákövetkezõ fiatalabb harmadkorban oroszlánt, tigrist, kutyát. De mibõl fejlõdtek ezek ilyen fajtává?

Tehát, ha a föld bármelyik korszakának sokszor igen gazdag leleteit összehasonlítjuk, csak azt állapíthatjuk meg, hogy egyazon fajtának sok féle változata fejlõdött ki az évmilliók alatt, de tiszta átmenetet egyik fajtából a másikba nem találunk. Továbbá ugyanazon korszakokon belül, amelyek természetesen sok-sok évmilliót jelentenek, egymástól teljesen eltérõ állat és növényfajok éltek, amelyek egymásból szintén nem fejlõdhettek ki. Az õsmadárról ugyan azt tartják, hogy a repülõgyíkból alakult ki, de hogyan lett a nem

repülõ gyík szárnyasgyíkká s hogyan nõtt rá toll, arra nincs felelet. A hasonlóságokat megmagyarázhatja az a körülmény, hogy az állat és a növényvilág olyan gazdag és változatos, hogy az egymástól egyébként elütõ fajták megközelítik egymást, (hal, krokodil, gyík, madár). Ma is él a kacsacsõrû emlõs, pedig az evolúciós elképzelés szerint sem az emlõsök a madaraktól, sem a madarak az emlõsöktõl nem származnak.

Az egy õslénytõl való származás hipotézise azonkívül azért is meddõ, mert az élet továbbadását, a szaporodást nem tudja megmagyarázni. Még ha fel is tételezzük azt a képtelenséget, hogy egy véglény önmagától létrejön, de arra aztán semmiféle külsõ körülmény nem kényszerítheti, hogy szaporodjék is. Szaporodás ugyanis csak képesség az élõk világában és nem szükségszerûség, amely magából az élet valóságából következnék. Az embernek egy akár még élõ, akár már kipusztult majomtól való származtatása ugyancsak képtelenség. Az ember és bármely állat között egy lényegbevágó, úgy mondhatnánk isteni különbség van. Ez a különbség a fantázia. Emlékezni, tanulni az állat is tud. De fantáziája a legokosabb állatoknak sincs és mindig csak ösztönei viszik. Viszont az embert éppen az alkotni tudó fantáziája teszi Istenhez hasonlóvá már amennyire ilyen kifejezést tenni merhet az ember magáról. Az õsember a diluvium korszakban jelenik meg a földön, legalább 100.000 esztendõvel ezelõtt. 100.000 esztendõ alatt az emberszabású majmok ugyanazok maradtak, míg az ember fantáziája segítségével mily óriási fejlõdést ért el. S ha elfogadhatnék a darwini elméletet, akkor azt kellene hinnünk, hogy a diluviális korszakban élõ õsember még igen közel állt a majomhoz agybéli képességek tekintetében, hiszen nemrégen fejlõdött ki abból. Ezzel szemben azt kell megállapítanunk, hogy az õsember éppoly értelmi képességekkel rendelkezett, mint a mai. Csak tudása nem volt. A mai ember készen veszi át azt, amit az emberiség évezredek alatt alkotott. Az õsembernek valóban mindent elölrõl kellett kezdenie. De a kõbalta kitalálásához kellett annyi zsenialitás, mint mondjuk a puskáéhoz. A fazék feltalálása igényelt olyan értelmet, mint a gõzgépé. S hogy rájött arra, hogy a búzából kenyeret lehet készíteni, az éppoly nagyszerû dolog volt, mint például ma a penicillin feltalálása (ami egyébként a véletlen mûve volt). S hogy e diluviális õsember mennyire ember, azt bizonyítja, hogy már ékesíti magát, és a barlanglakók már rajzolnak, sõt e korból már egy fütyülõ is maradt ránk.

A fejlõdés természetesen kezdetben igen lassú. Az emberiség fejlõdését a zseniális emberek viszik ma is elõre. S ha ma, amikor több mint kétezermillió ember nyüzsög a Föld hátán, körülnézünk, hogy ebbõl az iszonyú embertömegbõl hány viszi elõre az emberiséget a fejlõdés útján, bizony aránylag igen keveset találunk. Nos, a kõkorszakban nagyon kevés ember élt, így a zsenik még ritkábbak voltak közöttük. De voltak, mint ahogyan buták ma is vannak 100.000 éves fejlõdés után is.

Ezek után visszakanyarodhatunk ismét a marxizmushoz. E rövid kitérésre csak azért volt szükség, hogy a marxizmus materialista felfogását természettudományos oldalról alátámasztani látszó darwini evolúciós elméletet is tisztán lássuk.

A marxizmus azt tanítja, hogy az emberek a termelés végett lépnek egymással viszonyba. És ahogyan a termelés módja változik fejlõdik, ugyanúgy változik az emberek társas viszonya is. A társas viszony megváltozása pedig a szellemi élet, a politikai berendezkedés változásait okozza. Az igazi történettudománynak ennélfogva az anyagi javak termelésének történetével kell foglalkoznia, mert ez magyarázatot ad az egész történelemre.

A termelési viszonyt illetõen a marxista felfogás öt fõ típust különböztet meg. Ezek: az õsközösség, a rabszolgaság, a feudalizmus, a kapitalizmus és a szocializmus.

Az õstársadalomban a termelési eszközök közös tulajdont alkotnak. Nincs kizsákmányolás és nincsen osztály.

A rabszolgakorban földmívelés folyik és a termelõeszközök a rabszolgatartó tulajdonai. A vagyon kevesek kezére kerül. Az osztályharc megszületik.

A feudális korban a termelési eszközök a hûbérúr kezében vannak, de a termelõk (a jobbágyok) is rendelkeznek némi tulajdonnal és némi joggal. E korban jelenik meg a gyáripar õse a manufactura.

A kapitalista rendben a termelési eszköz a kapitalistáé. A termelõ (munkás) szabad, de kénytelen munkaerejét eladni a kapitalistának, ha nem akar éhenhalni. A szabadverseny következtében a gyengébb üzemek tönkremennek, felszívja õket a nagyobb. A tõke így mindig kevesebbek kezébe összpontosul. A többtermelés süllyeszti az árakat, azzal együtt a béreket, a munkásnak nincs vásárlóereje. Munkája ellenértékét amúgy sem kapja meg, mert a kapitalista kizsákmányolja. A kapitalisták és a munkásság összecsapása a proletárság osztályharca, amely kivívja a kapitalista rend minõségi megváltozását s minthogy e minõségi változás mindig gyorsan következik be, a kapitalista rendet megszüntetõ minõségi változás: a szocializmus forradalom útján jön létre.

Lássuk már most, mi igaz mind ebbõl.

Az õstársadalmak a történelem elõtti idõk társadalmai. írott emlék nem lévén, vajmi keveset tudunk róluk. Legtöbbje kezdetleges nomád életet élt, tehát nem is lehettek termelõeszközei sem magán, sem közös tulajdonban.

A földmívelõ gazdálkodás jelentené a marxi felfogás szerint azt a gazdasági fejlõdést, amely társadalmi átalakulást, a rabszolga rendszert valósította meg.

Ezzel szemben a történelem azt tanúsítja, hogy éppen nem a' letelepült földmûves népek voltak a hódító, más népeket leigázó népek, hanem a nomád, szabadmozgású és a tengerész népek. Az elsõ nagymûveltségû nép, a szumir éppúgy nem ismerte a rabszolgaságot, mint Középamerika nagy népe, a maja. A harcos népek legtöbbször csak azért támadtak meg más népeket, országokat, hogy kirabolják, megsarcolják. Ritkábban történt meg, hogy a levert nép földjére betelepedtek, ottmaradtak és a meghódított népet arra használták fel, hogy tovább mûvelje földjét, de most már az õ hasznukra. így alakult meg például a spártai állam. De nem is kell ilyen messzire visszamennünk. A honfoglaló magyarság mint hódító, nemessé vált, s a földmûvelést a Kárpátmedencében talált és a bevándorló idegen népek végezték, ha nem is mint rabszolgák. A földmûves munka ma is nehéz és évezredekkel ezelõtt még nehezebb volt. A hódító népek nem voltak hajlandók hozzáfogni.

A rabszolgaság intézményét tehát nem a földmûves gazdálkodás teremtette meg, hanem a hatalomvágy és a kényelemszeretet. A rabszolgákra, mint munkaerõre nem is volt mindig szükség a rabszolgatartó államokban. A római birodalomban például rengeteg rabszolga dolgozott, míg Rómában egyre gyûlt össze a sok munkanélküli, kenyeret és cirkuszt követelve.

Tulajdonképpeni osztályharcról szó sem lehetett abban az idõben. Az osztályharc folyamatos, állandó küzdelmet jelent, amelyet az elnyomottak vívnak az elnyomók ellen. De a rabszolgáknak nemhogy politikai, de még emberi jogaik sem voltak. Hogyan

vívhattak volna osztályharcot. Csak azt tehették meg, hogy ha már nagyon elkeseredtek és akadt egy ügyes vezérük, akkor fellázadtak. Rövidebb-hosszabb ideig tartó harcok után leverték õket és a lázadást többnyire szörnyû kegyetlenséggel torolták meg. Itáliában a Spartacus lázadás leverése után 60.000 rabszolgát feszítettek keresztre, a szent római jog nevében.

A feudalizmus meg kiáltó cáfolat a marxi történelemszemléletre. A hûbériség kialakulásának idejében semmiféle változás termelésben nem volt. A földet ugyanúgy mûvelték, mint azelõtt, 2% árucsere módja sem változott meg. A feudális rendszert nem Gazdasági okok szülték, hanem a királyok hatalom biztosítási törekvése. Bizalmas embereiknek, családtagjaiknak hatalmas földeket adtak, hogy azok hûségét maguknak lekössék. A földet jobbágyok mûvelték és a föld jövedelmébõl a hûbérúr katonát volt köteles kiállítani. A feudalizmust tehát határozottan hatalompolitikai okok teremtették meg.

A jogtalan jobbágyság éppúgy nem vívhatott osztályharcot, mint azelõtt a rabszolgák, de a feudalizmus korában parasztlázadások festik véresre a történelmet.

A történelmi materializmus csupán a kapitalizmus korában látszik igaznak. Ez viszont érthetõ, mert épp a kapitalista rendszer megszületésérõl alakította ki Marx az egész történelem szemléletét. Errõl az egy esetrõl általánosított az egészre. Ebbe a hibába az új elméleteket felállító tudósok gyakran beleesnek. Freud minden emberi cselekvés mögött a szexuális ösztönt keresi, Adler viszont a hatalomvágyat.

A gõzgép feltalálása és a nagyfokú hitelélet megindulása lehetõvé tette a gyáripar kialakulását és ezzel a kapitalista rendszer létrejöttét. Marx további következtetései csak részben valósultak meg és ami a legkülönösebb, épp a marxizmus ideológiáján felépülõ szociáldemokrata pártok az okai nagy részben, hogy Marxnak nem lett igaza.

A tõkekoncentráció valóban jelentkezett. Franciaország egész gazdasági életét, hitelpolitikáját 200 család irányította. Az U.S. A.-ban a General Motors Co. trösztje több nagy autógyárat egyesített 1916-ban. A konszernek ugyancsak e tõkekoncentráció jellegzetes tünetei. Japánban a Mitsui és a Mitsubisi bankházak az ipar, a kereskedelem, a bányászat és a hitelélet terén egyaránt gazdasági diktátorok.

A tõkekoncentrációt viszont kiegyenlítik a kartellek és az ipar fejlõdése. Az elõbbi a szabadverseny kizárásával lehetetlenné teszi, hogy gyengébb cégek tönkremenjenek, az utóbbi pedig állandóan újabb tõkét hoz a termelésbe. Mióta Marx a tõkekoncentrációt kimondta, azóta született meg az egész óriási méretû elektromos ipar, a rádió, telefon és televíziós iparral, az egész motor, autó, repülõgépipar, a hadiiparnak újabb ágai, a film és általában a fotóipar, egy roppant arányú vegyészeti és gyógyszeripar stb. Az elnyomorodást pedig éppen a szakszervezetek és a munkáspolitikai pártok akadályozták meg s kezdetben jó ideig ezek mind marxisták voltak. Szervezkedésükkel, sztrájkokkal, parlamenti harcokkal olyan eredményeket értek el, amelyek ha nem is elégítik ki a munkásságot, kétségtelenül megóvják az elnyomorodástól, és máris olyan életnívót biztosítottak számára, amilyenrõl 100 évvel ezelõtt álmodni sem mert. A szakszervezetek például Franciaországban amellett, hogy a sztrájkmozgalmakat állandóan folytatják, a fizetéses szabadságon kívül egy teljes havi u. n. tizenharmadik hónapi bérfizetést követelnek, továbbá a szokásos két hét helyett három heti kezdõfizetéses szabadságot, külön fizetett szabadságot házasodás, gyermekszületés, költözködés esetére stb. A forradalmi átalakulást és az azt követõ proletár diktatúrát pedig a szociáldemokrata pártok

elalkudták, szemben a kommunistákkal.

A forradalmat, amely Marx szerint elkerülhetetlen a nagy gazdasági átalakulásoknál, szintén nem találjuk meg ebben a vonatkozásban sehol. Sem a rabszolga, sem a feudális, sem a kapitalista korba való átmenetet nem kísérik forradalmak. A korai kapitalizmusban lejátszódó forradalmak nem a kapitalista rendszer megszületéséért törnek ki, hanem részben a feudális, részben a kapitalista elnyomás miatt. Közép- és Délkelet-Európában pedig nacionalista jellegûek.

A szocialista rendszernek, mintegy merõben új társadalmi berendezkedésnek a szükségszerûségével, szintén eltér Marx a hegeli dialektikától. Hegelnél szintézisben oldódnak fel az ellentétek, Marxnál a régi teljesen megsemmisül és merõben másnak adja át a helyét.

Hamar most a Marxtól gazdasági felépítménynek nevezett államforma, kultúra változásait vesszük szemügyre a gazdasági rendszerek változásaival kapcsolatban, azt kell látnunk, hogy vagy semmi, vagy igen kevés kapcsolat van köztük.

Az írásos és építõkultúra kétségtelenül a már földmûvelést ûzõ, tehát megtelepedett népeknél kezdõdik. Az ok azonban nem a földmûvelés, tehát az új termelési forma, hanem a megtelepülés, mert tudományt kifejleszteni és mûvelni, épületeket emelni dolgok természeténél fogva örökös mozgásban lévõ nomád népek nem képesek, hanem csak a megtelepültek. A rabszolga-intézménynek meg éppen semmi köze az ókori mûveltségek létrejöttéhez.

A feudális korban nagy mûvelõdési átalakulás kezdõdik. A szerelem halhatatlanítása, a lovagi becsület fogalma, a vallásos rajongás mind e kor szülötte és új fejezetet nyit a társadalmi életben és a mûvészetekben. De ahogyan a feudalista rendszer megszületésének nincs semmi köze a gazdasági változásokhoz, úgy nincsen ennek az új szellemû kultúrának sem. A keresztény szellem és az ezt megvalósító lovagrend a megteremtõje a feudális kor új mûveltségnek idõbelileg is legalább 200 esztendõ választja el a hûbéri intézmény elindulásától: a frank birodalom alapításától. Az egyidejûség amúgy sem jelent feltétlenül okozati összefüggést. A feudális-korabeli kultúra hatalmas átalakuláson megy keresztül az újkor kezdetén a XVI. században. A feudalizmust felváltó kapitalizmus eredete a XVIII. század végére nyúlik s a XIX. századbeli nagy mûveltségi fejlõdés, bár egybeesik a gazdasági átalakulásokkal, nem eredõje annak. Ezt a jellegzetes új kultúrát a liberalizmus szelleme teremti meg. A liberalizmus szülõi pedig a felvilágosodás írói. Ez a felvilágosodás teszi lehetõvé a jobbágyság megszüntetésével a kapitalista gyáripari fejlõdést, tehát világos, hogy a szellemi változás megelõzte a gazdasági átalakulást és nem abból született. Sõt minden gazdasági, termelési változás oka a teremtõ szellem.

Az államformák változása minden marxi gazdálkodási típuskorban fellép. Az ókorban éppúgy megtaláljuk a demokráciát, a királyságot, köztársaságot, császárságot, arisztokratikus rendszert, mint más korokban, mint napjainkban is.

A nagy világvallásoknak kultúrateremtõ és alakító szerepe világos kell hogy legyen mindenki elõtt. Azokat sem gazdasági okok, hanem egy-egy nagy prófétai lélek alkotta meg. A kultúra általában véve állandóan fejlõdõ, gyarapodó szellemi vagyona az emberiségnek, amelyet gazdasági erõk befolyásolhatnak, de nem teremthetnek és nem alakíthatnak ki.

Egybevéve az eddig elmondottakat megállapíthatjuk, he Marx történelmi materializmusa helytelen, mert a szellemet, a világteremtõ erõt nem lehet letagadni, másodszor, mert a történelmet a hatalmi és uralkodási vágy, a kényelemszeretet, nagy eszmeáramlatok, kultúrkörök érintkezése sokkal inkább irányítják] mint gazdasági erõk.

Amikor a proletárok forradalma megdönti a kapitalista rendet, akkor születik meg a szocialista rend. S a szocializmus nem ismer magántulajdont, ennélfogva nem lehet kizsákmányolás, a társadalom nem oszlik többé kizsákmányolókra és kizsákmányoltakra, és így létrejön az osztálynélküli társadalom.

------- 2. rész-----

Koós Kálmán: Voltunk, vagyunk, leszünk 2. rész

Amilyen hosszasan vizsgálja, boncolgatja Marx a kapitalizmust, annyira rövid az általa elképzelt szociális társadalmi és gazdasági rend próféciájában. Pedig ez is fontos lett volna. Talán még õ is elõre látta volna, hogy mire vezet.

A marxi kommunizmust azóta az orosz-szovjet állam megvalósította, tehát nem nehéz megtudni, hogy milyen a szocialista állam.

A magántulajdon megszûnik, a termelõeszközök (föld, gyárak) köztulajdonba mennek át. De mit jelent az, hogy köztulajdon? Mindenki kap belõle egy részt? Ez ugyebár nem lehet, mert akkor ismét megszületne a magántulajdon. De ha nem kapják; meg a munkások, azért valakinek azt irányítani, vezetni, kezelni kell. Ezt a munkát természetesen az állam látja el, pontosabban az államnak erre a feladatra kinevezett tisztviselõi. Ott vagyunk tehát, ahol voltunk. Egyesek kezelik a tõkét, irányítják a termelést s minthogy az ellenõrzést az állam, illetve annak vezetõi végzik, semmi sem biztosítja, hogy a termelés a nép céljait szolgálja és hogy a termelés haszna a dolgozóké lesz. Ismét megszületik egy kizsákmányoló osztály és ez maga az állami bürokrácia vezetõrétege, mint ahogyan a kezdeti feudális világban a magasrangú királyi tisztviselõk kaptak hatalmas vagyonokat és zsákmányoltak ki a jobbágyokat. A szocialista állam önmagát tökéletesnek és a nép államának jelenti ki, ennélfogva nem tûr ellentmondást és sztrájkot, mert okfejtése szerint, aki ilyesmit tesz, az a nép ellensége. Osztálynélküli társadalomban amúgy is képtelenség lenne az osztályharc.

Az osztálynélküli társadalom másik tévedése a marxizmusnak. A társadalmi rétegezõdés elkerülhetetlen. Ha más nem, de a vezetõk és vezetettek osztálya, mondjuk inkább rétege, mindig minden társadalomban fellelhetõ. A szocialista társadalomban sem egyformák a fizetések. A vezetõ nagyobb jövedelmû, mint az egyszerû munkás. A tanultság foka szintén értékkülönbséget idéz elõ a társadalomban, sõt, elvileg ez bontja szét vezetõkre és vezetettekre. Az ember pedig mindig ember marad. Nem tudja megváltoztatni sem vallás, sem másféle eszme. A hatalomvágy, a gazdagodás, a jó élet utáni vágy mindig fog élni benne s minthogy a szocialista államban ez éppen és egyedül az állami vezetõknek, még pontosabban, az államot képviselõ párt vezetõinek lehetséges, ezért az uralkodó, kizsákmányoló osztály a szocialista államban is megmarad, csupán összetevõi változtak meg. Ebbõl adódik, hogy a szocialista állam lényegében nem más, mint államkapitalizmus s a kapitalisták az állam és a párt hatalmasságai.

A marxizmus tehát mind filozófiai felfogásában, mind a jövõ szocialista államára vonatkozóan téves, a XX. században már teljesen idejét múlta, államszervezésre nem alkalmas.

KERESZTÉNY SZOCIALIZMUS

Két pápai encyclica: a Rerum novarum (1891) és a Quadrogesimo Anno (1931) szabják meg a keresztény szocializmus útját. Jákli István a magyar katolikus munkásmozgalom történetérõl szóló kis német nyelvû írásában (Der Kampf ist noch nicht zu Ende) azt mondja, hogy a Rerum novarum kiadása forradalmi tett volt.

Valóban azt volt, mert az evangéliumokban nincs semmi, ami egy alulról jövõ szociális mozgalomnak alapja lehetne... "Ne legyetek szorgalmatosok a ti életetekrõl, mit egyetek,

mit igyatok sem a ti testetekrõl, mivel öltöztessétek!" (Máté VI.)

Ne legyetek azért szorgalmatosok, ezt mondván: mit együnk, mit igyunk és mivel ruházzuk magunkat?" (Máté VI. 31.)

Ne legyetek azért szorgalmatosuk a holnapi napról: mert J holnapi nap gondot visel az õ dolgairól. Elég a napnak az õ mindennapi szorgalmatossága." (Máté VI. 34.)

Az evangéliumok alapján a munkásság nem követelheti a jobb megélhetést, a több bért, a jövõjérõl való gondoskodást, mert még azzal sem kellene törõdnie, hogy másnap mi lesz vele. Az egyház csaknem 1900 esztendeig ehhez a jézusi tanításhoz ragaszkodott] és az elesetteknek, a nyomorgóknak, a kiuzsorázottaknak a keresztényi türelmességet, a sorsban való megnyugvást prédikálta és a túlvilági kárpótlást ígérte. Lelkünk üdvösségével törõdjünk, ne a földi életünkkel. Keressétek elõször az Istennek országát és annak igazságát, és mindazok megadatnak nektek." (Máté VI. 33.V.) Sem a rabszolgák, sem a jobbágyok nem tudtak a sorsukon változtatni, mert nem volt hozzá lehetõségük. Politikai, sõt emberi jogaik sem voltak, szervezkedniük nem lehetett már csak szétszórt településük miatt sem. A jobbágy-paraszt általában nehezen mozduló, konzervatív tulajdonságú lélek. Az õ számára a kereszténység vigasztalást jelentett.

A kapitalista korban kialakuló munkásság erõsen más jellegû. Városban él, szervezkedésre képes, tanultabb, messzebblátó, mint a paraszt, forradalmi szellemû és sorsán javítani akar. Helyét és jövõjét ki akarja harcolni a társadalomban. A munkásságot nem lehet ájtatos szavakkal féken tartani és sorsába való belenyugvásra kényszeríteni. Ha pedig a vallás nem tud mást nyújtani neki, akkor vallástalanná válik.

Amennyire nincs helye a keresztény tanokban egy alulról, a tömegek felõl jövõ szocializmusnak, épp annyira követelõén lehetséges egy felülrõl jövõ szocializmus. A felebaráti szeretet saroktétele a kereszténységnek, etikai parancsa. A pápai encyclicák keresztén} szocializmusa erre a felebaráti szeretetre, a Charitásra épül föl.

A felebaráti szeretet, az irgalmas szamaritánus példabeszédét magyarázva, a bajbajutottak megsegítését jelenti. A szamaritánus felebarátja lett a rablók támadását elszenvedett embernek azáltal, hogy segített rajta. Tehát úgyis mondhatnék: légy felebarátja (segítõje) embertársadnak.

Az egyházak a charitást e szûk értelemben gyakorolták mindig, gyámolítottak, alamizsnával segítették a betegeket, nyomorultakat, koldusokat. Irgalmasságot cselekedtek a szerencsétlen sorsúval. Budapesten a szegénygondozó szervezet neve Charitas volt.

A Rerum novarum a Katolikus Egyház szocializmusát a charitasra építi. Kiinduló pontja a magántulajdon védelme, amely az encyclica megállapítása szerint a természetjog védelme alatt áll és elítéli az osztályharcot, mert az gyûlöletet támaszt. Az egyetlen orvosság a társadalom betegségére: megújulni a keresztényi szeretetben és akkor a két osztály, a tõkés gazdagoké és a szegény proletároké testvéri kézfogással egyesül a testvéri szeretetben.

Amiként elítéli a gazdagok kíméletlen önzését, éppúgy helyteleníti a sztrájkot is. Az állam feladatát abban látja, hogy szolgálnia kell a közérdeket az osztó igazság szem elõtt tartásával. Részesítsen kedvezményben, támogasson mindent, ami a munkásság sorsát javíthatja. A munkásság és a tõkések közötti viszony rendezésére a pápa nem tartotta alkalmasnak az államot és e feladatra a corporatiókat kívánta feljogosítani. Megállapította,

hogy bizonyos munkásszervezeteket olyan egyének vezettek, akik a kereszténységre és a nemzet biztonságára egyaránt veszélyt jelentettek és terrorizálták a munkásságot. A katolikus munkásszervezetek az általános fejlõdést szolgálják és lehetõség nyílik általuk egy boldogabb jövõre. Az állam azonban ne avatkozzék e szervezetek belsõ dolgaiba, csupán védje meg azt.

A Rerum novarumnak sok helyes megállapítása és bölcs útmutatása ellenére van egy eredendõ súlyos hibája: az, hogy ötven esztendõt megkésett. Akkor jelent meg, amikor az Internacionálé már a marxizmus materialista és vallástalan táborába szervezte a világ munkásságának nagy részét. Nem kerülheti el azt a kritikát, hogy tulajdonképpeni szülõoka a magántulajdon, a földbirtok védelme, amelyben maga a Római Egyház is érdekelt, továbbá az osztályharc által gyûlölködõvé és a materializmustól hitetlenné vált proletariátusnak újbóli megnyerése az Egyház számára és csak másodsorban a munkásságnak nyomora. Ez annál is inkább elítélhetõ, mert évszázadokon keresztül nem emelte föl szavát az elnyomott jobbágyságért akkor sem, amikor jóval nagyobb befolyása volt az állami ügyekben, mint a liberális korban eltekintve néhány buzgó, kitûnõ szociális érzékkel rendelkezõ pap mint volt Magyarországon Mátyás korában Temesvári Pelbárt Ha ez az encyclica a Kommunista Kiáltvány elõtt jelent volna meg, valószínû, hogy sok minden másképpen alakult volna Európában, de a világpolitikában is, mert a XX. század történelmi már valóban a szociális okok mozgatják.

De jobb késõn, mint soha. A Rerum novarum kinyilatkoztatta Katolikus Egyház morális álláspontját az újkor legsúlyosabb kérdésében, ha megkésve is, de a többi keresztény egyház még megkésve sem.

Az encyclicából kétségtelenül hiányzik a közgazdasági szemlélet. Ezt nem lehet hibául felróni, mert az Egyház a hit és az erkölcs õre és nem feladata közgazdasági rendszerek, vagy teória alkotása. így történik meg, hogy amint közgazdasági terület téved hibát ejt. A Rerum novarum szerint a nemzetek gazdagságának egyedüli forrása a termékeny munka. Ugyanaz a hibás felfogás, amelyet már megtalálunk a Németországi Szocialista Munkáspárt gothai programjában (1875): die Arbeit ist die Quelle allen Reichtums. Nyilvánvaló ugyanis, hogy egy nemzet gazdagsága elsõsorban földje gazdagságától, annak termékenységétõl, bányakincseitõl függ és csak másodsorban a belefektetett munkától. A második encyclica kijavítja ezt a hibát, mondván, hogy: a föld gazdagsága is szükséges. Általában a Quadragesimo Anno; közgazdasági szemlélete tágabb és alaposabb. Rámutat arra, hogy a liberális verseny nem lehet közgazdasági szabályozó erõ, mert gazdasági diktatúrához vezet és ezzel a ténnyel az egész túlhajtott individualizmus is megbukik. A kapitalista rendszerben az állam is a szolgaság rangjára esett, a nagytõkések szolgája lett. Ugyancsak igen világosan kifejti, hogy a gazdasági hatalom voltaképpen nem is a tõke tulajdonosainak a kezében van, hanem azokéban, akik a pénztõkét kezelik tehát a bankárokéban. Ezek korlátlan urai a pénznek és a hitelnek. Ennek révén az egész gazdasági életet a kezük között tartják. Nincs semmi erkölcsi gátlásuk mondja róluk a pápa kezükbe akarják kaparintani elõ, szõr a gazdasági uralmat, aztán a politikai hatalmat s végül a nemzetközi élet urai akarnak lenni.

A Rerum novarum különbséget tesz a vagyon jogos birtoklása és felhasználása között és e lényegbevágó megállapítást a Quadrarresimo Anno kihangsúlyozza. A birtoklás egyéni jellegû, míg a fölhasználás szociális vonatkozású. Ez a megállapítás kihúzza a kommunizmus eszméje alól a talajt, mert ésszerûvé válik mindenki elõtt, hogy nem a birtoklás, hanem a termelõ vagyon felhasználása érinti a közösséget és ebbe az államnak, mint a közjó õrének beleszólása lehet. Kár, hogy a Rerum novarum állandóan csak a

földbirtokról beszél, mint magántulajdonról, pedig az ipari, marxista munkásság az ipari termelõeszközökkel, a gyárak berendezésével törõdik és azt akarjaköztulajdonba venni.

A Rerum novarum szemlélete még nem tud teljesen megszabadulni a charitas alamizsnálkodási módszerétõl. A gazdag adja fölöslegét a szegénynek, mert ezt követeli a felebaráti szeretet. Az emberi életbõl nem lehet a szenvedést kitörölni, legyünk tehát türelmesek.

A munkáskérdés azonban nem szegény kérdés és NI. Pius encyclicája is ezen az állásponton van, mert kijelenti, hogy a proletariátus és a szegénység nem ugyanaz. A munkásság sem nem alamizsnát, sem nem a gazdagok feleslegét kéri, hanem a sajátját követeli. Ez lényeges felfogásbeli különbség, de éppen ez az, ami nem erkölcsi, hanem közgazdasági probléma. Erkölcsi csupán abban a vonatkozásban, hogy a tõkés megadja-e a munkásnak, ami annak jár, vagy pedig kizsákmányolja, annak jogos részét a termelésbõl megtartja magának. Ha ugyanis az utóbbit cselekszi, akkor meglopja a munkást. A közgazdasági probléma ezzel szemben az, hogy a termelés hasznából mennyi illeti meg a tõkést és mennyi a munkást.

Az adakozás, az alamizsnálkodás mindezen kívül van. Alamizsnára, segítésre szorulók mindig voltak és mindig lesznek. Minden társadalomban találunk támogatásra szoruló betegeket, nagy családokat, árvákat, keresetképtelen magánosokat, jövedelem nélküli öregeket, akik iránt gyakorolni kell a szép keresztényi intelmeket: az éhezõnek enni adjatok, a szomjazónak inni adjatok, a ruhátlanokat felruházzátok.

XI. Pius körlevele újból elhatárolja a keresztényi szocializmust a marxi szocializmustól. Ez utóbbinak mérsékelt formája, a szociáldemokrácia tett ugyan néhány engedményt, így az osztályharcot és a magántulajdont illetõleg, de alapvetõen különbözik a társadalomról vallott felfogása az Egyházétól. A keresztény elv szerint az ember Isten dicsõségére van alkotva, ezt kell szolgálni, míg a szocializmus (marxizmus) felfogása szerint az emberi életcélja önmagában van, és ezt a célt kell megvalósítania a társadalom keretén belül. Jó katolikus tehát nem lehet igaz szociális Quadragesimo Anno éppúgy mint a Rerum novarum az erkölcsi megújhodást hirdeti. Az emberi társadalom csak akkor tud meggyógyulni, ha visszatér a keresztény tanokhoz és mindéi intézményt és minden ember lelkét a keresztény eszmék járják] át. Az osztálykonfliktus megszüntetését a hivatásszervezetek (céhek, vagy korporációk) tudják elvégezni, amelyekben mindegyik fél a közösség elõtt megmondhatja, hogy a másik fél egyoldalii hatalma milyen bajokat eredményezhet.

Ha a keresztény szocializmusnak, mint mozgalomnak a II. világháború elõtti lehetõségeit vizsgáljuk Magyarországon, akkor azt kell látnunk, hogy súlyos akadályokba ütközött. Az elsõ nagy akadály az, hogy Magyarország nem olyan tiszta katolikus ország, mint Olaszország, vagy Spanyolország. Bár a két pápai körlevél az általános keresztényi erkölcs elveit határozza meg a gazdasági és társadalmi életben, mégis kihangsúlyozza katolikus mivoltát és az eredményt a katolikus munkás organizációktól várja. Magyarországon, mint más vegyesvallású országban is, a katolikus és protestáns egyházak között a viszony nem volt krisztusinak mondható és épp mert a keresztény szocializmus kezdeményezõi pápák voltak, nem számíthatott a protestáns tömegek érdeklõdésére és támogatására, noha külföldön oly kiváló protestáns képviselõje volt, mint az angol Kingsley. Ezt a mindenesetre sajnálatos tényt nem lehet elmellõzni olyan országban mint Magyarország, ahol a lakosság kétharmad katolikusságával egyharmad protestánsság áll szemben. A korporációs rendszert a fasiszta Olaszország, Salazar Portugáliája és Dolfuss Ausztriája

valósította meg. Mindhárom állam tiszta katolikus.

Jákli Istvánnak az elõbb említett írásában olvashatjuk, hogy a keresztény szocializmus az I. világháború után visszasüllyedt a háború elõtti nívóra az Egyház vezetõ köreinek konzervatív magatartása miatt. Ez bizony szomorú dolog volt, mert azt jelenti, hogy a fõpapok, talán csak az egy Prohászka püspök kivételével egészen egyszerûen mellõzték a pápai körlevelet. Tudomásul vették, hogy vannak, a szociális kérdésekben hivatkozhattak rájuk, mint a Katolikus Egyház hivatalos és bölcs állásfoglalására s ezzel részükrõl a dolog el volt intézve. Alkalmam volt látni egyházi nagybirtok uradalmainak belsõ életét. Bizony nem látszott meg rajtuk az encyclicában megszabott keresztény szocializmus gyakorlati megvalósítása. Hol volt az uradalmi cselédség között szó az emberi méltóságról, a munkás és a munkaadó közötti érdekelt összhangról, a munkás tisztességes megélhetésérõl és jövõjérõl való gondoskodásról? A hatalmas pusztákon semmivé oszlott a Vatikán kiáltó hangja. Az egyházi birtokokon a cselédség sorsa ugyanolyan volt, mint általában a világi nagybirtokokon. Amikor a Quadragesimo Annoban XI. Pius szavait olvassuk, hogy mennyire ijesztõ az a veszély, amely a modern mûhelyekben a munkások erkölcsét, a fiatalasszonyok és lányok szemérmességét veszélyezteti és a lakások siralmas állapota mennyire árt a családi élet bensõségének, akkor eszünkbe jut a mezõgazdasági munka "õsi mûhelye" és az egyetlen szobába zsúfolt nagy családok élete.

A keresztény szocialista mozgalom Magyarországon a harmincas évek második felében kezdett erõteljesebb szervezkedésbe. Vezetõi fiatal papok voltak, akiknek jó szándékát, szociális felfogását nem lehet kétségbevonni. A hiba másutt mutatkozott. Mint már említettem, vegyes vallású országban egy hangsúlyozottan felekezeti mozgalom nem érhet el egyetemes sikert (enélkül reformálni nem lehet), márpedig ez a szervezkedés egyrészt a katolikus egyházközségekbõl indult ki és politikai téren, mint a Magyar Katolikus Szociális Népmozgalom jelentkezett. A másik nagy baj volt, hogy az alsó papság keze meg volt kötve. Hiába lángolt bennük a lelkesedés, csak addig mehettek, ameddig feljebbvalóik megálljt nem parancsoltak nekik. A fõpapok mentalitását már láttuk erre vonatkozólag.

A Der Kampf ist noch nicht zu Ende." szerzõje a II. világháború után született keresztény szocialista lelkesedésének neofita buzgalmában olykor téves és hangzatos kijelentésekre ragadtatja magát. Azt írja, hogy a katolikus munkásmozgalom a társadalmi és gazdasági élet újjászervezésének alapfeltételét az életforma radikális megváltoztatásában jelölte meg, ellentétben a bal és szélsõjobboldali pártokkal, amelyek követeléseik megvalósítását a hatalom birtoklásával kötötték össze.

Elõször is az életforma társadalmi és gazdasági berendezkedésünket jelenti, tehát annak gyökeres megújítása már magával társadalmi és a gazdasági újjászervezéssel egyenlõ, és nem puszta alapfeltétel. (Három oldallal elõbb a szerzõ is ezt mondja.) Másodszor, hogyan lehet bármiféle átalakítást politikai hatalom nélkül véghezvinni? Ezt a szerzõ maga sem hiheti el, mert õ írja, hogy a hivatásszervezetek mellett megalakult a mozgalom politikai pártja is.

Az "új embereket akarunk" jelszó igen szépen hangzik. Még a bolsevisták is az "új szocialista embertípus"-ról beszélnek és írnak. Sajnos, meg kell állapítani, hogyha a keresztény államokban évszázadok, sõt évezred alatt nem alakult, ki az igazi keresztény embertípus, akkor nem fog ezután sem. Ezt várni annál inkább naivság lett volna, mert új emberekké elsõsorban a tõkéseknek kellett volna válniok. Ismerjük a tõkések önzését és tudjuk azt is, hogy a tõkések legtöbbje nem volt keresztény, így keresztény szellemû

egyéni átalakulást tõlük sem elvárni, sem megkövetelni nem lehetett.

Ugyancsak alapos túllendülés az a kijelentés, hogy az 1938-39-es években a tömegeket meggyõzték, hogy az egyetlen járható út a keresztény szocialista mozgalomé. Nem kis elfogultság kell ilyent állítani, araikor tudjuk, hogy az 1939-es választásokon 52 mandátumot kaptak a nemzetiszocialista pártok. Azt állítani, hogy a katolikus hivatásszervezetek csakhamar döntõ tényezõk lettek a magyar munkásság körében, már nem is elfogultság.

Mint sztratéga szintén ilyen kiválónak mutatkozik a szerzõ. Azt állítja, hogy a szervezkedés a falukon indult el, hogy aztán a városokat eképp vasgyûrûbe fogva, meghódítsák. Falu sohasem tudja a várost meghódítani és befolyásolni. Abban az idõben papok által vezetett mozgalom másutt nem kezdhetett el komoly szervezkedést mint falun, ahol a pap és a nép érintkezése sokkal szorosabb mint a városban és ahol, úgyis mondhatjuk, sok helyütt a pap kezében tartja a parasztságot. A városokban a munkásság elõtt nem volt hitele a keresztény szocializmusnak, ami fõképpen az elsõ háború után szerepelt tehetetlen keresztény kurzusnak volt köszönhetõ. A mozgalom késõbb is városi szervezeteinek tagjait többnyire vallásos egyesületek és szervezetek ifjai közül toborozta.

Nem minden él és éle nélkül írja Jákli István, hogy a Quadragesimo Anno nem szervezkedési utasítás Sturmabteilung"ok felállítására. Ebben ugyan igaza is van és Magyarországon a keresztény szocialistáknak nem volt karhatalmi alakulatuk, legyen szabad azonban emlékeztetnem mindenkit arra, hogy Ausztriában a keresztény szocialista Dollfuss kormánynak megvolt a maga Sturmabteilungja: a Starhemberg Rüdiger herceg vezetése alatt állt Heimwehr szervezetben.

Amennyire túllépték az osztrákok a Quadrageshno Anno kereteit egy privát milícia szervezetével, annyira lépték túl a magyarok a Rerum Novarumot a sztrájkjog elismerésével, mert mint láttuk, az elsõ encyclica elítélte a sztrájkot.

Mindezeken kívül volt egy nagy hiánya a keresztény szocialista mozgalomnak Magyarországon. Csak szociális térre terjedt ki a programja és a nemzeti problémák elõtt tájékozatlanul állt a mozgalom tagja. A kommunizmussal és a nemzetiszocializmussal, mint totális hatalmakkal való szembenállás egyrészt még nem nacionalista program, másrészt az Egyház a maga részérõl szintén totalitásra törekszik és aki hátralapoz a történelem évkönyveiben, az nem túlságosan épületes dolgokat talál abban az idõben, amikor az Egyház valóban totális hatalommal rendelkezett.

Egyébként a keresztény szociális mozgalmak sem a tömegek bizalmát nem tudják megnyerni, sem tevékenységükben komoly eredményt elérni mindaddig, amíg a tõkések oldalán érdekelt Egyház közvetlen befolyása és irányítása alatt állanak. Ezt éppen az igazi megújhodást, gyökeres társadalmi és gazdasági átalakulást õszintén kívánó és azért küzdõ keresztény szocialista vezetõknek kellett észrevenniük

HUNGARIZMUS

Magyarországon a harmincas évek derekáig három politikai párt játszott fontosabb szerepet. A mindenkori kormánypárt, amelyet Gömbös Gyula átszervezett, hogy a minden fejlõdést akadályozó "csáklyásokat" kiszorítsa; a városi munkásság körében talajra talált

marxista szociáldemokrata párt, amely eladdig egyetlen lehetõségként kínálkozott a munkások számára; végül a Kisgazdapárt, amely eredeti hosszú neve szerint a polgárok pártolója is lett volna, de valóságban csak a falusi parasztság körében hódított tért.

Nem volt tehát igazi egységes párt. Nem volt olyan párt, amely a nemzet minden rétegének nagy többségét át tudta volna ölelni. A politikai pártok hû vetületeiként jelentkeztek az osztályokra tagozódott magyar társadalomnak. A kormánypárt a nagy többségét csak a nyílt szavazási rendszer terrorisztikus módszereinek köszönhette. Nem volt Hazánkban semmiféle társadalmi egység, nem lehetett tehát a politikában sem.

Az I. világháború után született szociális mozgalmak a nemzeti egység nevében indultak útnak külföldön, szemben a marxi eredetû szociáldemokrata és kommunista osztályharcos pártokkal. A fasiszta korporáció kihirdetett célja volt az osztályharc és osztályellentétek megszüntetése, a nemzeti szocialista hitlerizmus pedig a teljes német népi egységet akarta megszervezni, magábaépítve minden társadalmi osztályt. így érte el mindkét mozgalom, hogy az értelmiség, a középosztály csatlakozott soraihoz, amit egyesektõl eltekintve nem tett meg a nemzetközi jellegû és osztálygyûlöletet támasztó marxista, vagy bolsevista mozgalmak felé.

A hamvába holt szegedi gondolat elvetélése után megmerevedett magyar élet, súlyosan terhelve a világgazdasági krízis nyomorával, friss levegõre, új politikai áramlatra, új belsõ berendezkedésre vágyott. Az átalakulás ihletét a nagy külföldi példák vonzóereje adta, amelyek egy új korforduló eszméi, egy új világnézet formái gyanánt tûntek fel a megváltásra váró tömegek elõtt.

Az elindulás rosszul történt. Nem az új eszmék magyar testre szabásával, hanem puszta másolásként. Meskó Zoltán volt kisgazdapárti képviselõ 1932-ben hitleri kefebajusszal az orra alatt, barna ingben, ententeszíjjal és horogkeresztes jelvénnyel bejelentette a parlamentben egy magyar nemzeti szocialista földmûves és munkáspárt megalakítását.

Meskó Zoltán egész egyénisége kitûnik ebbõl az esetbõl. Minden koncepció híján, egyszerûen politikai divatot látott a német tömegmozgalomban és Hitler, mint Führer, nagyobb hatással volt rá az egész eszmei elgondolásnál. A külsõségek ragadták meg és tartalomnak elegendõnek tartotta a zsidókérdést, ami egyébként az 1919-es fajvédõk hagyatéka volt. A német kopírozással ezenkívül jóidõre diszkreditált minden nemzetiszocialista jellegû mozgalmat sokak elõtt, mert a német" szó mint Habsburg örökség nem túlságosan jól hangzó Magyarországon.

Hibáját csakhamar belátta õ maga is és a külsõségeket, mint legfeltûnõbb kifejezõ jeleket, megváltoztatta. Egyenruhaként a zöld inget vezette be, jelvénynek Szent László hadijelvényét a nyilaskeresztet választotta. Pénz azonban nemcsak a háborúhoz, de a politikához is kell. A fasiszta mozgalmat az olasz nagytõkések, Hitlert a nagy német gyárosok és a porosz junkerek támogatták. Meskó az arisztokraták felé tapogatózott, így került a pártjába gróf Pálffy Fidél és a 40.000 holdas gróf Festetics Sándor. A kettõ közül az elsõ volt az õszintébb, a magyar megújulást kívánó politikus, míg az utóbbinak inkább csak egy újfajta politizálási lehetõség volt a nemzetiszocializmus.

A Meskó féle párt sokat vajúdott, de jó szervezõket termelt ki magából és erõs pártszervezeteket épített fel a vidéken. A vezetésben igen sok változás, kilépés történt. Festetics vette át a vezetést, Pálffy gróf kilépett és új pártot alapított. Majd Meskó hagyta ott Festeticset és a Kisgazdapártból kilépett képviselõkkel szintén új pártot alakított,

Közben Festeticset otthagyta Balog István és ugyancsak egy új, de képtelen pártot hozott létre.

Természetesen, ott ahol egy 40.000 holdas Festetics gróf van, földreformról nehéz beszélni. így aztán csaknem egészen a zsidó kérdésre terelõdött az új mozgalmak figyelme, bár nem lehet mondani, hogy a földkérdés nem került szóba. Ezekben a pártokban is mûködtek jó parasztpolitikusok és "Földreform vagy parasztpolitika" címen egy egyszerû, de jóképességû paraszt fuvaros írt könyvet.

A sok kisebb-nagyobb, magát nemzetiszocialistának valló pár között egészen csendesen indult egy új párt 1935-ben: a Nép Akarat Pártja. Vezetõje egy fiatal, nyugalmazott vezérkari õrnagy; volt: Szálasi Ferenc. Új és sajátosan magyar vonatkozású elveit "Cél és követelések" címen állította össze. Szervezési munkáját nem grófokkal, hanem munkásemberekkel kezdte és született vezéregyénisége csakhamar a magyarországi nemzeti szocialista mozgalmak élére állította. A megkövesedett rendszer rendõrminisztere Keresztes-Fischer Ferenc rögtön észrevette benne az úri Magyarország legveszedelmesebb ellenfelét. Szálasit letartóztatták és az állam és társadalmi rend felforgatására irányuló szándék vádja alapján három évi börtönre ítélték. (Az elõzõekben már láttuk, hogy milyen volt ez az úgynevezett rend.)

Szálasi Ferenc pártja idõk folyamán kénytelen volt a rendõri és belügyminiszteri terror folytán nevét többször változtatni. De az eszmei tartalom mindig ugyanaz maradt: a Hungarizmus. Ennek az eszmének a hívei alkották párton belül, vagy kívül, pártszünetelése idején mint most az emigrációban a hungarista mozgalmat. A hungarizmust Szálasi második munkájában: az Út és Célban rendszerezte ismét és ez maradt végleges tartalma. A sajátosan magyarországi követelményekhez és az örök magyar érdekekhez szabott eszmerendszer a Hungarizmus. Azért volt olyan hatalmasan sodró ereje, azért dobogtatta meg milliók szívét Magyarországon, azért szívott magához rövid idõn belül majdnem minden más nemzetiszocialista pártot. Az, aki a hungarizmus elveit és igazságait átérezve fogadta magába és vált hívévé, nem tudott attól soha elválni, és hûséges híve maradt haláláig. Az úgynevezett árulók valójában sohasem voltak hungaristák, csak politizálók, konjunktúra politikusok, vámszedõk, vagy társutasok.

Mielõtt továbbmennénk, lássuk, hogy mi a Hungarizmus.

A nemzetiszocializmuson általában a német hitleri rendszert értik, Szálasi ellenben új világnézetû korszellemet ért rajta és ennek a hitlerizmus csak egyik német válfaja. A Hungarizmus pedig e világnézet és korszellem magyar gyakorlata.

A Hungarizmus nemzeti és szocialista.

Szocialista azért, mert nem egyes kiváltságos egyének, vagy osztályok, hanem az egész nemzet boldogítása a célja, e nemzeti közösségben az egyénnek és a közösségnek az erkölcsi, szellemi és anyagi érdekeit akarja összehangolni.

Nemzeti azért, mert szocializmusát nem internacionális mozgalmakon és ideológián keresztül valósítja meg, hanem a legtermészetesebb népi közösségen a nemzeten belül.

Amint látjuk, ezt a nacionalista szocializmust teljesen meg kell különböztetnünk a marxi szocializmustól. A marxizmus szocializmusa csak a proletároké és nem az egész nemzeté. A marxi szocializmust az osztályharc révén vívja ki a munkásosztály és ebben a harcban a

tõkésosztály, a burzsoázia megsemmisül. Maga az osztályharc nemzetközi jellegû, mert a világ munkássága együttesen folytatja a "világ proletárjai egyesüljetek" jelszó alatt.

A marxizmus lényegében internacionális osztályszocializmus. A Hungarizmus ellenben nemzeti egyetemes szocializmus.

A Hungarizmus nacionalizmusából folyik, hogy nem a trianoni Csonkaországra, nem csupán a magyar népre van szabva, hanem az ezer éves Nagy Hazára és annak a területén élõ valamennyi népre és népcsoportra, amelyek a magyar néppel együtt alkotják a Magyar Nemzetet.

A valamennyi népcsoport közé Szálasi nem számítja be a zsidóságot anélkül, hogy külön megemlítené ezt a népet. Azt mondja ugyanis, hogy a Hungarizmus vonatkozik a Kárpátok ölelte Dunamedence területén élõ összes "honképes és talajgyökeres" népcsaládra. Ez az a kifejezés, ami alkalmat adott a zsidóságnak a gúnyolódásra s amely gúnyolódás a zsidósággal szembenálló egyes úgynevezett jobboldaliak is átvettek komikus módon. Pedig ez a kifejezés rendkívül találó. Azonkívül igen megfelel a magyar nyelv természetének, amely tudvalevõén szemléletesebb minden más nyelvnél, a mondanivalót képekben igyekszik kifejezni. Talajgyökeres az a nép, amely mintegy gyökerekkel kapaszkodik abba a talajba, abba a földbe, amelyben él. Hozzátapad, nehezen válik el tõle. Abból a földbõl táplálkozik munkája révén. Ezzel szemben a zsidóság nem talaj gyökeres, hanem, mint az élõsdi növények, gyökereivel más élõlény, más népek testére tapad és azok életnedvét szívja el.

A talajgyökeres nép természetébõl fakad, hogy hont alkot magának. Ott van az otthona, ahol él, ahol lelkének láthatatlan gyökerei a földhöz kötik. Képes arra, hogy hona, otthon legyen; tehát honképes. A zsidóság viszont nem képes erre. Vándorol egyik országból a másikba, csak azt keresi, hogy hol élhet jobban. Mihelyt sorsa megnehezül, tovább áll, megy más országba. Õ az örök bolygó nép. Ez a tulajdonsága megvolt már azelõtt mielõtt Judeából szétszóródott volna. Nemcsak vándornép, ha nem bevándorló is. Letelepszik más népek hazájába, szívó gyökereivel él más népek testén és mikor ezt már nem teheti, leválik és bevándorol másik országba. Megtestesülése az ubi bene ibi patiria (ahol jól megy, ott a hazám) mondásnak. Ennek bizonyítékát éppen napjainkban láthattuk. Újra megszületett az önálló zsidó állam Izrael, de a németországi és ausztriai lágerekben élt zsidóság nem sietett az új állam boldog polgára lenni, inkább az; U.S.A.-ba, vagy Kanadába vándorolt, ahol nagy lehetõségek nyíltak meg számára.

A Hungarizmusnak, mint államalkotó ideológiának végcélja a Pax Hungarica: a Magyar Béke. Láttuk az elõzõekben, hogy a magyarság életét súlyos betegségek sorvasztották. A nemzet egységét nehéz megoldásra váró problémák bontották meg. A nemzetiségi, a föld, a munkás és a társadalmi kérdés a békétlenség, a gyûlölködés, a széthúzás miazmáit terjesztette. Ebben az elmérgesedett helyzetben, ebben a békétlen magyar világban hirdette meg a Hungarizmus a Magyar Békét, a magyar ellentétek megszüntetését.

A Pax Hungarica jelenti a nemzetiségi békét a Nagy-Hazában. A Hungarizmus hont és hazát ad a népcsoportoknak, kultúrautonómiát biztosít számukra.

A Hungarizmus felfogása szerint a Hon és a Haza két különbözõ fogalom. A Hon az a terület, amelyben egy nép él és dolgozik. A Haza ennél több. A Haza jogokat és szabadságot biztosít a kötelességek mellett. A Hazában minden becsületes embert megbecsülés illet. A Hazában a nép minden tagja egy nagy család összetartozó tagjai

egyikének érzi magát. A Haza az a honterület, amelyben nemcsak él az ember, de amelyet vérével megvédeni is hajlandó. A feudális kor csak Hont adott a parasztnak, akár magyar, akár nemzetiségi volt. A liberalizmus pedig egyenesen kiölni igyekezett a haza fogalmát a világpolgár fogalmával s a marxizmus ugyanezt cselekedte a nemzetköziség jelszavával.

A Hungarista államrendszerben a Hon Hazává lesz minden kárpátmedencei nép vagy népcsoport részére. A magyarság egyeteme részére éppúgy, mint a nemzetiségek számára. Minden nép és népcsoport szabadon használhatja nyelvét, gyermekei saját iskoláiba járhatnak, a népmûvelés minden eszköze rendelkezésére áll, önkormányzati közigazgatás és bíráskodás és az önkormányzaton belül érdekképviseleti gazdasági önkormányzat biztosítja számukra a Haza valóságát.

Ezeket a jogokat a kisebbségek azáltal szerezték, hogy évszázadokon át ontották vérüket a magyar birodalomért, hozták erkölcsi, szellemi és anyagi áldozataikat. A magyarsággal, a magyar hazával nem önmaguktól kerültek szembe, hanem külsõ izgatás, idegen érdekek aknamunkája révén. S ha Magyarország nem tudott Haza csak Hon lenni a nemzetiségek számára, ez a tény ugyanúgy sújtotta a magyar népet is. Ennek oka pedig abban keresendõ, hogy a honfoglalás után az államépítési mintákat mindig olyan államoktól vettük át, amelyek belsõ egységüket már elérték, így céljaikban egységes nemzeti erõkifejtést tudtak nyilvánítani, az államcél és a nemzetcél egy lehetett. A magyar államépítés elkezdésekor a Kárpátmedence belsõ népi egysége nem volt meg s így ha a nyugati államrendszereket fel is építettük, a népcsoportjainkat nem tudtuk az államiság szerves részeivé tenni és államcélunk nem fedte a népcsoportok népi céljait. A külsõ erõk ezért tudták a Kárpátmedence nemzetiségeit megnyerni a maguk számára, mert olyan Hazát Ígértek nekik, amelyben népiségüket teljes mértékben kifejleszthetik, ahol a népi céljuk azonos az államcéllal. Az ígéret természetesen Ígéret maradt és a nemzetiségek súlyos csalódásokon mentek keresztül az utódállamokban.

A nemzetiségi jogok biztosítása és szentesítése azért szükségszerû követelmény a hungarisztikus felfogás szerint, mert minden nép csak öröklött természeti adottságaiból tudja legmagasabb emberi értékeit kifejleszteni és csak akkor lesz hazájának hálás, elégedett, hasznos és hûséges fia, illetve akkor válik a Hon az õ számára Hazává, ha sajátos természeti adottságainak megfelelõen élhet.

A Kárpát-Duna medencében sajátságos kultúrterület alakult ki, és a kultúra kiépítéséhez minden ott élõ talajgyökeres nemzetiség hozzájárult. Mindegyik adott és mindegyik kapott. Ez a fejlõdés hasznos és természetes és tovább kell folytatódnia, hogy egy olyan hungarisztikus kultúra alakuljon ki, amely biztosítani tudja az egymásra utalt népcsoportok közerkölcsiségét, közszellemét és jólétét. Minden kárpátmedencei nemzetiség tehát kell, hogy ápolja* kifejlessze sajátos kultúráját, mert ezzel és csakis ezzel tudja gyarapítani a Dunatáji hungarisztikus kultúrát.

A Hungarizmus, mint látjuk az ezeréves Nagy-Haza valóságát tartja szem elõtt. Ezt napjainkban fontos hangsúlyozni, mert a II. világháború után akadtak úgy nevezett magyar politikusok, akik demokratikus hazugságoktól és saját butaságuktól megszédülve lemondtak a Kárpátmedence történelmi egységének helyreállításáról, akik a történelmi és geopolitikai valóságok helyett a demokrácia blöffjeinek futóhomokjára építették elképzelésüket, akik történelmet akartak csinálni, holott látókörük nem terjedt túl a vakondtúrás szélénél.

A Hungarizmus a Magyar Nagy-Hazát a következõ valóság alapokra támaszkodva követeli és fogja felépíteni.

E Nagy-Haza, a Csonka-Házával ellentétben, minden vonatkozásban zárt egység. Medenceország, amelyet északon, keleten és délkeleten erõsen feltüremlett lánchegység ölel körül, széles és tárt kaput mutatva nyugat és dél felé. A Duna e területet Nyugat és Kelet természetes gyûjtõ és elosztó helyévé teszi. A tájrészletek szerint és perifériálisán elhelyezkedett nemzetiségek geopolitikai egymásrautaltsága nyilvánvaló, ennélfogva minden olyan érdekterületre való darabolás, amelyeknek erkölcsi, szellemi és gazdasági gyújtó és súlypontjai a Kárpátmedencén kívül esnek, káros, bûnös és minden kárpátmedencei népnek hatalmas veszteségét vonja maga után.

A Kárpátok ölelte magyar Nagy-Haza gazdaságföldrajzi szempontból is tökéletes és zárt egység. Közép és Délkelet-Európa gazdasági magva, egyensúlyának biztosítéka, õstermelés szempontjából eladó, ipar szempontjából felvevõ terület. Ennek az egyensúlynak a felbontása egész Közép-Európa veszedelmét jelenti és elsõsorban a kikapcsolt és átcsatolt területek gazdasági elsorvasztását vagy kizsákmányolását eredményezi. Ez a valóság szomorú bizonyítást kapott a Trianon utáni idõkben.

A Kárpátdunai táj geopolitikai egységébõl következik stratégiai helyzete is. Ha ez a zárt terület nem áll egységes katonai, illetve az ezt feltételezõ politikai vezetés alatt, semmilyen idegen hatalom terjeszkedésével szemben meg nem védhetõ és ez a tény mindegyik kárpátmedencei nép tragédiáját okozza.

Ha a Kárpátmedence egysége megbomlik, megbomlik rögtön a középeurópai erõk egyensúlya. E terület csatatere lesz a germán, latin és szláv erõknek, se harcban beleavatkozik az angol és francia érdek is, hogy a maguk világpolitikai, közelebbrõl Közép és Délkeleteurópai helyzetét megóvja vagy kibõvítse.

A történelmi Nagy-Magyarország tehát, mint a középeurópai béke biztosítéka, európai szükség. Ez a politikai egység a nemzetiségek számára mint életközösség vitális érdek, fennmaradásuk, erkölcsi, szellemi és gazdasági fejlõdésük, jólétük egyetlen alapja és lehetõsége.

A Hungarizmus hitvallása szerint a magyar népcsaládnak történelmi feladata és hivatása, hogy e fenti valóságalapokon a Nagy-Haza zárt egységét felépítse s az érdekelt és érintett népcsoportok közös akaratával szentesítse minden e területen kívül eredõ befolyástól mentesen. E feladat honszerzõ és honalkotó. Hont szerez az összes népcsoportoknak és azt hazává teszi számukra, amit szívvel és értelemmel magukénak mondhatnak.

Ha ezt az egységet e területen kívül esõ erõk teremtenék meg, akkor a Kárpátok-ölelte Dunamedence népcsoportjai olyan állami és népi rendszerbe kerülnének, amelyet nem az õ akaratuk, hanem az érdekelt nagyhatalmak közös akarata szentesítene. (Ez a jóslat pontosan beigazolódott a jaltai konferencián, amelyen az érdekelt nagyhatalmak orosz érdekterületté nyilvánították az egész Kárpátmedencét. A Szovjetorosz államrendszerbe való végleges és valóságos beillesztése, ha ez a helyzet fennmarad, csak idõ kérdése.)

További tétele a Hungarizmusnak, hogy az új államban a magyarság vezetõ és irányító szerepe mindenkor életkövetelmény, állami és népközösségi létkérdés, az állami és népi rend alapja, az erkölcsi, szellemi és anyagi élet összehangolt kiteljesülésének biztosítéka, az egyes testvérnépcsoportok egymás közötti súrlódásmentes népi rendjének õrzõje.

A magyarság irányító és vezetõ szerepének ugyancsak megdönthetetlen valóságalapjai vannak. Ezek a következõk:

A Kárpát-Dunamedencében az egész történelem folyamán egyedül a magyarság tudott ezer éven át szerves állami rendszert kiépíteni. Ezt a területet politikailag, társadalmilag és gazdaságilag egyesítette és minden külsõ támadással szemben önfeláldozóan védte.

A magyarság központi elhelyezkedésénél fogva minden nemzetiséggel közvetlenül érintkezik. A medenceország centrumában, geopolitikai súlypontján a természetes irányító és összetartó erõ. A magyarság, mint turáni eredetû nép, egyik Közép, vagy Dél, keleteurópai népnek sem rokona. Sem a pángermán, sem a pánszláv, sem a nagyromán eszmét és politikai törekvést nem vallhatja s nem fogadhatja el, vagyis semmiféle olyan erõ nem befolyásolhatja, amely a Kárpátmedencén kívülrõl elindulva e tájegységének megbontására igyekszik. Ennélfogva az ott élõ népek között egyedül alkalmas arra, hogy e terület egységét kézben tartsa, politikai és katonai védelmét irányítsa. S mert a nemzetiségek vérségi és nyelvi származásuk folytán, külsõ bontó érdekek aknamunkája következtében széthúzó erõt jelenthetnek, szükséges egy semerre sem húzó, csak a Nagy-Haza érdekeit szem elõtt tartó népnek a központi vezetése és ezt a feladatot a fent mondottak alapján a magyarság végezheti el.

Mindezekbõl következik, hogy a Kárpát-Dunamedencében a demokratikus politikai egyenlõség elve népi vonatkozásban nem állja meg a helyét, mert könnyen e táj politikai egységének a megbontásához vezethet. Mint már mondottam, a demokrácia nem' lehet cél, csak eszköz ha megfelel a közjónak. Minthogy ebben a vonatkozásban nem felel meg, tehát nem fogadhatjuk el államépítõ követelményként.

A Hungarizmus a nemzetiségekkel kötött és népszavazással szentesített életszerzõdésben foglalt jogok ellenében ugyanazt a cselekvõ hazafiságot, nemzetépítõ munkálkodást és hûséget követeli meg tõlük, mint a magyar népcsalád tagjaitól. A Nagy-Haza területén élõ honképes és talajgyökeres népcsoportok együttesen alkotják a hungarista népi közösséget: a magyar nemzetet. (Megfelel a politikai nemzet fogalmának.) A Hungarizmus a népszavazás követelményeirõl nem mond le, mert a Nagy-Haza megépítéséhez szükséges szerzõdést nem egyes személyekkel akarja megkötni, (mint az utódállamok tették) hanem a magyar nép összessége fog szerzõdést kötni a testvéri népcsoportok összességével.

A nemzetnek minden tagja honpolgár és állampolgár. Honpolgár népcsoportja kötelékében, állampolgár a népcsoportok összességébõl alkotott Hungarista Magyar Államban.

A Hungarizmus célja tehát az, hogy az 1526-ban elbukott magyar államiságot több mint 400 évi kényszerszüneteltetés után helyreállítsa; az összes népcsoportok számára adott új életcéllal és élettartalommal népszavazás útján szentesített autonómiával a korszellemnek megfelelõen felépítse a Magyar Birodalmat, ahol hont és hazát lel minden Kárpát-dunai nemzetiség.

Összegezve a magyar népcsalád és a nemzetiségek egy birodalomban való egyesítésének alapjait, azokat a sors, társ és életközösségben állapíthatjuk meg.

A Kárpát-dunamedencei népek sorsa egy volt a történelem folyamán és ugyanaz fog maradni mindig, akkor is ha e táj politikai egységét megbontják. E sorsot egyik népcsoport sem kerülheti el. A szenvedések egyformán sújtják valamennyit s az erkölcsi, szellemi és

anyagi jólét egyaránt haszna valamennyinek.

A Kárpát-Dunamedence gazdasági egysége törvényszerûleg utalja egymásra az ott élõ népcsoportokat. Ebbõl a törvényszerûségbõl ered a társközösség, mint a gazdasági erõk kihasználásának, a gazdasági virágzásnak egyetlen lehetõsége.

A sors és társközösség parancsolóan írja elõ a Kárpát-dunai népcsoportok részére az életközösséget, mint boldogulásuk egyetlen járható útját.

Az élet, társ és sorsközösségnek a Hungarizmussal bõvült tartalma teremti meg a Magyar Békében a nemzetiségi békét és jelenti egyúttal magát az egységes Magyar Nemzetet is. A Pax Hungarica további céljai:

A gazdasági béke. Ez jelenti a munka és termelés eredményébõl folyó haszon arányos megosztását a termelés tényezõi között, hogy megszüntesse a pénzkapitalizmus keletkezésének és létezésének lehetõségét és a munkásság nyomorát., 'í

A társadalmi béke, mely nem ismer kiváltságos osztályokat, feudális, klerikális és liberális tõkésuralmi osztályt, felsõ, közép és alsó osztályt, hanem csak a dolgozók egységes közösségét, amelyben megbonthatatlan népi egységként kapcsolódik össze a nemzettartó parasztság, a nemzetépítõ munkásság, a nemzetvezetõ értelmiség, a nemzetvédõ katona és a nemzeti halhatatlanság két záloga: a nõ és az ifjú.

A politikai béke, ahol nem önzõ pártérdekek vezetik félre aj politikai nemzetet, hanem egyetlen politikai vezérgondolat irányítja a közösséget a nemzet boldogulásának biztosítása érdekében a többi európai nép közösségében.

Míg a nemzetiségi béke a Hungarizmusnak nacionalista tartalmát jelenti, a gazdasági és társadalmi béke nyilvánvalóan szocialista mivoltából fakad. A politikai béke pedig e kettõ megvalósítására irányuló erõfeszítés eredménye.

Szálasi Ferenc konstruktív szellemiségének tanújele, hogy miután a Pax Hungaricában megjelölte a Hungarizmus céljait, mint egy új állameszmény nemes vonalú épületét, megadja az alapokat, amikre építeni kell.

A Hungarizmusnak három alapja van. Ezek: erkölcsi, szellemi és anyagi alap.

A Hungarizmus egyetlen erkölcsi alapja a kereszténység. A magyar nemzetiszocializmus gyakorlata szétválaszthatatlan Krisztus tanától" olvashatjuk az Út és Célban a krisztusi erkölcsi világrend megvalósításának harcos eszköze a Hungarizmusban kiteljesülõ magyar nemzetiszocializmus."

Szálasi Ferencnél a kereszténység nem volt blöff, üres szólam, hogy politikai sikereket érjen el a hívõ keresztények között. Mélyen hívõ és gyakorlati vallásos életet élõ katolikus volt és eszményképének Prohászka Ottokárt az izzó magyarlelkû, keresztény szocialista fõpapot tartotta, akinek egyénisége és tanításai igen nagy hatást gyakoroltak rá. A Hungarizmus szó is Prohászkától ered. Székesfehérvár püspöke volt talán az egyetlen a maga korában a magyar fõpapok között, aki nem írott malasztnak tekintette a pápai körlevélben vázolt keresztény szocializmust, hanem megvalósítandó követelménynek s õ volt az egyetlen, aki ki merte mondani, hogy nem lehet addig béke a magyar népben, amíg a nincstelen parasztok milliói mellett az Egyház óriási birtokai terpeszkednek.

De ha a Hungarizmus keresztény világnézetet valló államot akar kiépíteni, világos, hogy el kell távolítania azt a nagytömegû nem keresztény népcsoportot (a zsidóságot), amely az országban mind gazdasági, mind kulturális mind politikai téren olyan hatalomhoz jutott, hogy a keresztény jelleg nem csak háttérbe szorult, de veszélybe is került.

Az erkölcsi alap irányszabása szerint a vallásoktatás feladata, hogy igaz keresztény embert formáljon, a nemzetnevelés feladata pedig, hogy igaz keresztény emberbõl hazáját, nemzetét és fajtáját szeretõ egyént neveljen. Igaz Istenhit és igaz Krisztusszeretet kizárólag csak igaz nemzetszeretethez és hazaszeretethez vezethet és fordítva: igaz nemzetszeretet és hazaszeretet vezessen el bennünket az igaz Isten és Krisztus megismeréséhez", olvashatjuk ismét.

A hungarista erkölcsi rendszer nem ismer felekezetnélküliséget, az istentelenség minden formáját elveti és a vallástalanságot megszünteti.

Ez az elv ellenkezni látszik a lelkiismereti és gondolati szabadsággal. Hitet nem lehet, illetve nem szabad senkire rákényszeríteni. Vagy hisz valaki meggyõzõdésbõl, vagy nem hisz. Ez ellen sem az egyén, sem más nem tehet. Egy meggyõzõdéshez ateistát nem lehet rákényszeríteni, hogy higgyen. Ez igaz, de itt jelentkezik a közérdek. Az istentelenség ugyanis a legtöbb esetben, épp a tömegembernél, erkölcstelenséggel jár (az általános erkölcsöt, illetve erkölcstelenséget értjük ezalatt, nem a szexuális erkölcsöt). Törvénynek, szabálynak akkor van hatóereje, ha mögötte hatalom, tekintély, erõ áll. Az erkölcsi törvények legfõbb õre az Isten, ezért aki nem hisz Istenben, fölöslegesnek tartja az erkölcsökhöz való igazodást. Márpedig a gyakorlati életben erre a mi esetünkben keresztényi morálra éppúgy szükség van, mint az állam törvényeinek megtartására. Ha tehát az egyén esetleges ateista felfogását nem is áll az államhatalom módjában megváltoztatni, de terjesztésének útját kell állnia, mert ez az államrend és a köz érdeke.

A Hungarizmus az egyházak felé nyíltan megszabja álláspontját. A világi totalitásra törõ politizáló egyházat nem tûri el, de a vallási egyház a Hungarizmusban fogja minden körülmények között a legigazabb, leghívebb, legerõsebb támaszát megtalálni. Mi igaz hittel és meggyõzõdéssel fogjuk vallásunkat vallani, de nem értünk egyet azzal, hogy a politizáló egyházak szabják meg, milyen egyházpolitikai feltételek teljesítése mellett üdvözülhetünk csak."

Köztudomású, hogy a hitleri nemzetiszocializmusban olyan ideológiai irány kapott erõsen lábra, amely a faji gondolat talajáról kiindulva valamilyen ködös mítosz vallást akart bevezetni. Ennek az úgy nevezett új pogányságnak a vádját a magyar nemzetiszocializmusra is rá akarták vetni az ellenségek. Érdemes erre vonatkozólag az Út és Cél idevonatkozó részét idézni.

„Az új pogányság csak azért lehet, mert van új farizeizmus.

A liberalizmus volt az, amelyik kitenyésztette az erkölcsi, szellemi és anyagi pogányságot. Kiirtotta Istent a lelkekbõl, kiégette a Haza ideáját és valóságát a szívekbõl és az aranyborjú imádat egész szertartását építette fel. A pogányság vádja elõször az õ fejükre száll és ezt tudniok kell az egyházaknak is. Ezzel a farizeuskodó keresztény-pogánysággal szemben csak mint ellenhatás született meg az új pogányság mint szükségszerû reakció, erkölcsében, szellemében és anyagi elképzelésében valószínûleg tisztultabb, nemesebb, erkölcsösebb is kell legyen annál, mert hiszen akkor nem ellene született volna meg.

De mindettõl eltekintve: nincs új pogányság nálunk!

Úgy látszik azonban, hogy gyanúsan buzgó hangoztatásával a liberális oldal újabb jogcímet szeretne teremteni, amivel a dolgok lényegérõl ismét elterelheti a figyelmet. Az ismert harcmodor: árnyékokra, mellékeseményekre és mellékcélpontokra összpontosítani a nemzet ítéletét, hogy a fõbûnösök menekülhessenek s a lényegi gazságok tovább folyhassanak!"

Végül így fejezi be: "Mi nem az új pogánysággal fogjuk kiverni a liberális rendszer pogányait, hanem a mélységes istenhitben gyökerezõ magyar nemzetiszocializmussal."

Szálasi Ferenc a Hungarizmus erkölcsi alapjainak rendkívüli fontosságot tulajdonított a nemzet életében. E felfogása nagyszerûen ütközik ki a következõ sorokban, amelyekbõl szinte egy vallási rajongó hangját érezzük: Hazánk harmonikus egysége az igaz magyar növel magasztosult család és az igaz magyar pappal magasztosult vallás két hatalmas pillérén nyugszik. Egyik pillér meglazulása megbontja nemzettestünk biztos egyensúlyát is. A Hungarizmuson épülõ magyar nemzetiszocialista állam rendje az az erõ, mely nem fogja megengedni a pillérek meglazítását és mindenkit, aki ezzel kísérletezik, büntetõ hatalmának vasszigorával kímélet nélkül sújtani fog."

Ha a Hungarizmust, mint nemzetiszocialista eszmerendszert az elnevezésében is meg akarjuk különböztetni a német nemzeti szocializmustól, akkor az erkölcsi alapról kiindulva "keresztény nemzeti szocializmus"-nak nevezhetjük teljes joggal.

A Hungarizmus végcéljában a Nemzet áll. Azt akarja elérni, hogy a Nemzet összes erõit kifejleszthesse, hogy teljes mivoltában kiteljesedjék. Szellemi alapja, kultúrpolitikája ennélfogva nem lehet más, mint a népi kultúra. A magyarság kultúrája nem nyomja el a dunatáji testvérnépek kultúráját. A hungarisztikus kultúra pedig egybefogja, rendszerezi és így egy egységes nemzeti szellemi életet alakít ki.

Minden népnek a saját kultúrája olyan mint a bõre. Szervesen hozzátartozik, másét fel nem veheti, mert akkor elõbb önmagát kellene megnyúznia. A kultúra hû kifejezõje a nép gondolat és érzés világának, a világról alkotott felfogásának, képességeinek. Egészében véve alkotóerejének megnyilvánulása és tükörképe. Ha már most azt vizsgáljuk, hogy mi okozza a népek egymástól való különbözését s ennek megfelelõen kultúrájuk sajátos eltéréseit, akkor a népek meghatározóját: a fajt találjuk. A fajiság az emberi mivolt alaptényezõje, ez határozza meg vérmérsékletét, szemléletét, lelki reakcióit. Ez tehát kultúrájának is ötvösmûhelye. A Hungarizmus a fajt csak ebbõl a szempontból látja és értékeli, viszont ezzel semmi újat nem mond, hanem csak a puszta valóságot rögzíti. Ha bizonyítva kívánjuk látni, hogy a fajiság mennyire befolyásolja a kultúra minõségét, gondoljunk például a francia nemzet irodalmára. A francia latin eredetû, mint az olasz, vagy a spanyol, irodalma mégis elütõ a többi latin nép irodalmától. A francia nép nagy zömében a latin és a gall nép keveredésébõl származik s a kialakult népi szellemben az egykori gall fajisága az átöröklés titokzatos hálózatán keresztül ma is tevékenyen hat és a francia irodalomban minduntalan feltûnõ könnyedség, játékosság, erkölcsi felületesség és pikantéria az, esprit gaulois" (gall szellem) néven ismerünk.

„A magyar faj teremtõ ereje, szellemi képessége, a magyar kultúra bensõ értéke nem áll hátrább egyetlen kultúrnépnél sem. Ebbõl a ténybõl fakad kultúrönérzetünk és az a kötelességül hogy senki idegentõl szellemi téren nem fogadhatunk el senkitõl anélkül, hogy mi is ne adnánk, másrészt, hogy széles körré kiterjesszük és intézményeink

kiépítésével a lehetõ legmagasabb színvonalra emeljük. A magyarságnak magyar kultúrát adunk. Idegen szellemû kultúrát nem tûrünk, de megbecsüljük, megbecsültetjük és az egész világgal megismertetjük az igazi magasrendû kultúránkat, melyet fajunk több százados küzdelmes munkával turáni lelkébõl kitermelt és értékké emelt. A kultúra hordozóját, a faji a kultúra dinamikus tényezõinek sorában elsõ helyre emeljük."

Hosszú-hosszú századokon keresztül a nép mûvelõdés tekintetében magára volt hagyva. A társadalom magas kultúrájából jutott le hozzá semmi. De ha nem fejlõdött, legalább saját kultúrája megmaradt érintetlenül. A liberális korban aztán a város kultúrája már elérte a parasztságot, de bár ne érte volna el, mert; amit az iskolán kívül kapott, az igen gyakran a kultúrának csak az utánzata, üres cicomája volt, sõt a kultúra kicsúfolása és gyalázása, amit pénzéhes emberek jól jövedelmezõ üzleti vállalkozásként kezeltek. A liberalizmusban maga a népi kultúra került veszélybe. A Hungarizmus ezt a beteges állapotot akarja megszüntetni, mondván, hogy a magyar kultúra nem lehet csak a nagyvárosok, osztályok, kasztok, társadalmi csoportok fényûzése, kiváltsága avagy idegen üzleti vállalkozások cégére, hanem az egész] magyar népközösség lelki tulajdona, szellemi közkincse kell, hogy legyen. A magyar kultúra eredetében, céljában, rendeltetésében és tartalmában: népkultúra. A népi tömegekben rejlõ sok alkotó tehetséget felszínre hozzuk, a nemzeti kultúra szolgálatába állítjuk..."

A parasztköltõk közül több igen tehetséges egyéniség állott a mozgalom soraiba. Ezek közül meg kell említenünk Sértõ Kálmánt, ezt a nagyrahivatott, de fejlõdésében elgáncsolt, tönkretett paraszt fiatalembert. Sértõ a liberális zsidó oldalról, a Színházi Élet és a Társadalmunk mocsarából vergõdött át a Hungarizmus tiszta vizére. A zsidók szenzációt, tehát jó üzletet csináltak belõle s ahelyett, hogy a mûvészi fejlõdés, a tehetségpallérozás útját nyitották volna neki, belevitték a fõváros erkölcsi és szellemi fertõjébe s mikor testileg is ronccsá vált, akkor eldobták, mint az értéktelen holmit. Megcsömörölve és kiábrándulva ebbõl az aljas világból került a hungaristák táborába s hûségesen ott is maradt korán bekövetkezett haláláig.

A kultúrának, a kultúra fejlesztésének, továbbadásának célja van. A Hungarizmus ezt a célt a következõkben határozza meg:

Célunk olyan új magyar lelki típus kitermelése, mely faji, népi talajban gyökerezik; a nemzettudatból a nemzetönérzet, öncélúság és a nemzeti hivatástudat magaslatára emelkedett olyan nemzedék felnevelése, mely testben, lélekben erõs, szép, nemeslelkû, becsületes, önzetlen, önfeláldozó, vallásos, maga erejében bízó, fegyelmezett engedelmeskedni, tûrni, szenvedni, dolgozni, tanulni, hinni, önállóan kezdeményezni tud, elõretörõ, önérzetes, bátor, kitartó, eszményekért lelkesül, a Hazáért, a fajáért élni, ha kell, halni is kész. A szép, jó, igaz erényei lelki összhangban építik nemes jellemét, olcsó megalkuvás helyett szívesen választja a kemény harcot, mert tudja, hogy sem õ, se faja nem alávalóbb egyetlen nemzetnél sem és joga van az elsõk sorában helyet foglalni, a saját tehetségébõl kiharcolt erejébõl és nem mások érdekébõl és érdemébõl."

A cél tehát a legideálisabb jellem, mondhatjuk, amelyben az egyéni értékhez feltétlenül hozzákapcsolódik mindaz, amit az egészséges nacionalizmus megkíván. Mert nem elég egy nemzet fiának érezni magunkat, nem elég egy nemzethez való tartozásunk tudata, hanem ismernünk kell nemzetünk céljait, hivatását, hogy abban mi is erõnktõl telhetõleg munkálkodjunk. A nemzet erkölcsi és szellemi kincseinek megismerésén kívül, ismernünk kell nemzetünk magaválasztotta feladatait, amelyek politikai és gazdasági helyzetét a nemzetek nagy közösségében kijelölik. Nem kell külön rámutatnom arra, hogy mind a

liberálkapitalizmus, mind a marxizmus nem ismerte a nacionalizmust, mint az egyén jellem szilárd bázisát, mert a nemzet fogalmát az egyik fölöslegesnek, a másik pedig veszedelmesnek tartotta. A Hungarizmus viszont a saját meglátásaiból eredõ világképben pontosan kijelöl te a magyar nemzet helyét, céljait és feladatait.

"Olyan széleskörû népkultúrát akarunk, olvashatjuk továbbá az Út és Célban, hogy a magyarság széles rétegei ne csak a fizikai élet robotját, a mindennapi kenyérgondok keserû verejtéké érezzék, hanem erkölcsileg és szellemileg felszabadulva a nap oldalra kerülhessenek s elegendõ lelki rugalmassággal bírjanak az élet szépségeinek, értékeinek megismeréséhez, az élet nemes örömeinek befogadásához. Mert csak egy életerõs, életvidám, rugalmas lelkületû népközösség fiatal tagjait lehet nagy nemzeti eszmék, célok lelkes szolgálatába sikerrel beállítani se célokért önfeláldozó munkásságra és kitartó harcra rávenni. Akik szürke és örömtelen hétköznapokon az idegen érdekû kartellek és nagytõke munkásai, lelkeikkel alig törõdhetnek, csak üres, tengõdõ életet folytathatnak, nem ismerhetik nagy nemzeti és fajvédelmi kötelességeinek széles körét, aminek betöltése reájuk vár."

A Hungarizmus szellemi alapjául tehát azt választja, ami a magyarság valóságát jelenti: a népi kultúrát. Ez a népbõl ered, ez õrzi magyarságunkat s ennek birtokában leszünk igazi részesei a magyar népi közösségnek. A liberalizmusból kifejlõdõ kultúra elszakad a népi kultúra õstalajától, népi romantikája pedig meghamisítja azt. A Hungarizmus visszavezet az õsi kultúrtalajra, mert csak azon tudunk megmaradni mindenkor magyarnak.

Szálasi Ferenc megállapítása szerint a nemzetiszocialista rendszereknek a szocializmust illetõen nem volt ideológiájuk, csupán a marxizmussal szemben foglaltak elutasító álláspontot és politikai, valamint társadalmi tényezõiket lehetett kimutatni. Ez a megállapítás sem nem hibás, sem nem túloz. A hitleri nemzeti szocializmusban csak a nacionalizmusnak volt erõsen kidolgozott ideológiája a fajra felépítve, míg az olasz nemzeti szocializmus: a fasizmus nem rendelkezett tulajdonképpen semmiféle ideológiával, hanem csak programot adott.

A munkás nem elégszik meg a tagadással, állítást követel, annál is inkább, mert a marxi ideológia tartalmat jelentett számára s amikor azt kiveti magából, úgy érzi, hogy ûr támad bensejében. Ennek az ûrnek a betöltésére alakította ki Szálasi Ferenc a Hungarizmus szocializmusának ideológiáját, az anyagi alapot: a szociálnacionálét.

A Hungarizmus nem tudja elképzelni a nacionalizmust szocializmus és a szocializmust nacionalizmus nélkül. "Ellensége vagyok minden nacionalizmusnak, melyben nincs szocializmus. De ellensége vagyok minden szocializmusnak is, melyben nincs nacionalizmus" - mondotta szó szerint Szálasi Ferenc. A szocializmust nélkülözõ nacionalizmus sovinizmussá fajul, a nacionalizmust nem ismerõ szocializmus pedig materializmussá. Mindkettõ veszedelmes, mert imperializmushoz vezet, erõszakos rendszereket szül.

A szociálnacionálé elsõ elve, hogy az anyagi élet alá van rendelve a nemzet erkölcsi és szellemi életének. Célja éppen az, hogy a nemzet erkölcsi és szellemi életszintjét emelje. Az anyag mindig eszköz és nem cél.

A Hungarizmus szociálnacionáléjának ez az elve amennyire merõben ellenkezik a marxizmus materializmusával, annyira megegyezik a keresztény szocialista tanítással. Nem lehet másként, hiszen a Hungarizmus keresztény nemzeti szocializmus, erkölcsi

alapja a keresztény hit.

Az anyagi életet a szocialista szabad gazdálkodáson nyugvó magángazdálkodás jelenti és a magángazdálkodások tömege a nemzetgazdálkodásban összpontosul.

A magángazdálkodás elvével a szociálnacionálé elismeri a magántulajdont. Nem az állam termel, kereskedik, gazdálkodik, egy szörnyeteggé fejlesztett bürokrácia segítségével, mint a kommunista állam teszi, hanem az egyén. Az egyénnek a magángazdálkodása alapjában véve szabad, mert maga választja meg a gazdálkodása területét és saját eszére, képességére van bízva a munkája. Mindamellett ez a szabad magángazdálkodás szocialista, mert a társadalommal szemben kötelezettségei vannak és alá kell rendelnie magát a közérdeknek, a közjónak. A szociálnacionálé rendje határt szab a határtalanul igazságtalan vagyonosodásnak, amely milliók elsorvasztására vezet. Joga van beleszólni a tõke jövedelmének felhasználásába, mert az egy ember által összehalmozott tõkének van egy határa, amelyen felül a tõke, már nem egyetlen egy ember munkájának a gyümölcse, hanem a tõke felhalmozódásához a dolgozó nemzet a termeléssel, a népi közösség milliói a fogyasztással, az államhatalom pedig a termelés, fogyasztás és haszon élvezetének a nemzet akaratából történõ biztosításával járulnak hozzá." A termelõ magántulajdon birtoklása kötelezettségekkel jár együtt. Lássuk most már mit tanít a tõkérõl a szociálnacionálé. Tõke minden, ami alattunk, felettünk, bennünk és körülöttünk van, ami az erkölcsi, szellemi és anyagi világban fellelhetõ. Aki a tõke ellen beszél, a világmindenség ellen szól. Tõke és élet egy. A körülöttünk érzékelhetõ tõkébõl kell merítenünk, hogy élhessünk, hogy életünk céljait elérhessük. A tõke tehát eszköz, amely számunkra adatott Istentõl. A kérdés csak az, hogy a tõke milyen viszonyban van az egyénnel."

A tõke viszonya az egyénhez szabja meg az egyes rendszerek gazdasági életének természetességét, vagy természetellenességét, erkölcsösségét, vagy erkölcstelenségét." A szociálnacionálé megalkotója e ponton rámutat a marxizmus képtelen belsõ ellentmondására: A marxizmus hirdeti: A tõke nem lesz úr mirajtunk!" S emellett hirdeti a történelmi materializmust! Az anyagelvûség egyenjogát, így a tõke uralmát. A legbutább, legostobább ellent ' mondás, mely eddig ideológiában megszületett."

A tõke a liberalizmusban az erõszakosabbé, aki a többit törve; nyes alapon eltiporja. A marxizmusban az államé, a szociálnacionáléban a nemzeté felségjogánál fogva, amely a tõkét, mint eszközt nemzettagjai rendelkezésére bocsátja.

A termelést: a nyerstõke átalakítását a munkás végzi. A liberalizmusban a munkás proletár és a tõkés spekulációt elégíti ki munkájával, mert a termelés célja nem más, mint a tõkés haszna. A marxizmusban a proletár az állami spekulációra dolgozik, mert a tõke az államé és a cél az állam haszna. A szociálnacionáléban nem a proletár, hanem a nemzet megbecsült dolgozója termel életszükségleteinek kielégítésére, mert a cél: a Nemzet, tehát az egyének millióinak erkölcsi, szellemi és anyagi erõssége, biztonsága, a Haza fogalmának valóra váltása.

A termelés által elõállított termelvényeket értékesítik és ebbõl az értékesítésbõl származik a haszon. A haszon a liberalizmusban a tõkéé, a marxizmusban az államhatalomé, a szociálnacionáléban pedig a nemzeté, a nemzetet alkotó tagoké.

A liberalizmus magánkapitalizmusával és a marxizmus államkapitalizmusával szemben a szociálnacionálé nemzetkapitalizmus. A Hungarizmus minden vonatkozásban a nemzetet

látja. Nacionalizmusának, szocializmusának céljába egyaránt a nemzetet állítja. Ezen a Nemzet" szón nem valami megfoghatatlan, elvont, misztikus fogalmat ért, hanem a népközösség millióit. A szocializmusnak csak akkor van értelme, ha elismerjük az egyén öncélúságát, azaz a nemzetet alkotó egyének millióinak erkölcsi, szellemi és anyagi érdekeit. A szabadgazdálkodás szociális mivolta és a nemzetgazdálkodás elve csupán a határokat szabja meg, ameddig az egyéni öncélúság elmehet a közösség, tehát a többi egyén érdekeinek megsértése nélkül. Viszont ez ismét magából a szocializmus fogalmából következik. A liberalizmus azért nem lehet szociális, mert a hatalmasabbnak és az erõszakosabbnak nem kell tekintettel lennie a közösség érdekeire. Valójában tehát diktatúrát jelent. A marxizmusban pedig azért nincs szocializmus, mert anyagelvûségénél fogva az ember mint szellemi lény elveszti jelentõségét és csak mint termelõ, gazdasági alany jön számításba. Továbbá azért is, mert mint Conrad írja a munkáskérdés és a szociálpolitika lényegében kultúrkérdés, mert a kultúra ébreszti fel az egyéni öncélúság tudatát, a marxizmus szerint pedig a kultúra csak a gazdasági viszonyok függvénye: felépítménye tehát másodrendû dolog.

A szociálnacionálé a gazdasági életben egyenesen szükségesnek tartja az egyéni öncélúságot, mint természetes önzést. Ezt mondja: "A természet nem az anyagelvûséget, az anyagiasságot ültette az emberekbe, hanem a természetes önzést, melynek nemcsak anyagi, hanem erkölcsi és szellemi vonatkozásai is vannak. A szociálnacionálé a maga felfogásában ezt a természetes önzést fogja be a népi közösség kiegyensúlyozott gazdasági életének biztosítására. A természetes egészséges önzés a kölcsönös megsegítés alapján áll. A beteges, természetellenes önzés az egymás elleni harc elvét vallja és megteremti a materializmus tévtanát, melybõl a liberalizmus, egészségtelen gazdasági rendszere születik. A természetellenes, beteges önzés, mindenben csak zsákmányt lát, minden igyekezete oda irányul, hogy minél többet zsákmányolhasson. Számára a haza zsákmányterület, a nemzet és tagjai rabszolgák, a társ) és sorsközösség vezetõi, az államhatalom pedig semmi más, mint zsákmányéhségének és zsákmányolásának õrzõje, védõje és törvényesítõje."

"A természetes, egészséges önzésbõl születõ kölcsönös megsegítés képes csak oly társ és sorsközösségek felépítésére, melyben a Haza és a Nemzet valóságok lesznek, melyben a tulajdon, a család, a vallás és a magánvagyon egymáshoz kötött viszonyai tényleg a civilizált állami és népi rend felépítését és megmaradását törvényesítik, biztosítják és védik."

Mint láttuk, a nemzetgazdálkodás az egyéni gazdálkodások tömegébõl tevõdik össze. A nemzet, mint egész termel, értékesít, hasznosít, gyarapszik jövedelmében és vagyonában. A nemzetjövedelem gyarapodása akkor egészséges, ha ezzel párhuzamosan tagjai vagyona is erõsödik, fejlõdik, mert nem az államnak kell gazdagnak lennie, hanem a nemzet egyedeinek. A nemzeti jövedelem alatt értjük Heller Farkas meghatározása szerint a nemzet gazdasági javaihoz egy idõszakban, például egy éven belül, hozzánövekvõ jószágmennyiséget. De hogy ez a jószág mennyiség az állam, vagy néhány nagytõkés vagyonát gyarapítja-e, azt már a nemzetjövedelem fogalma nem szabja meg. A szociálnacionálé felfogása szerint és természetesen a nemzettagok érdeke szerint is, nem mindegy, hogy néhány száz, vagy ezer ember gazdagszik-e évente, a nemzet együttes munkájának eredményeképpen, vagy pedig minden dolgozó.

A szociálnacionálé alaptétele, hogy a nemzetgazdálkodás a nemzet felségjogában gyökerezik. A nemzet gazdasági felségjogát átadja felelõs hatalmi tényezõjének, az államhatalomnak, hogy ez az átadott gazdasági hatalommal éljen is a népi közösség javára

és hasznára. Ez a felfogás teljesen ellenkezik a liberális elvvel, mert a liberalizmus közgazdasági rendszere az egyének önmagára hagyott, állami beavatkozástól mentes gazdasági tevékenységén alapszik. A nemzet egyetemét képviselõ és akaratát kifejezõ államnak tehát még beleszólása sem lehet a liberális gazdálkodásba, nemhogy felségjoga lenne a nemzetgazdálkodás. A szélsõséges gazdasági liberalizmus az u. n. manchesteri iskola még a. szociálpolitikát (munkásvédelem, munkásbiztosítás) sem akarja megtûrni.

A nemzetgazdálkodásnak, mint elvnek gyakorlati megvalósítása a munkarenden keresztül történik. A munkarend jelenti az egyén munkajogát és munkakötelességét, a munka megbecsülését, a munkaviszonyt, a munkabíráskodást, a munkaegészségügyet és a munka etikát, tehát mind azt a területet, amelyen az egyén gazdasági tevékenysége a közérdekkel érintkezik, illetve a szocializmus értelmében közérdekûvé válik. A liberális rendszerben a munka sem nem jog, sem nem kötelesség. Elvileg az dolgozik, aki akar. Valójában a legtöbb ember számára kényszer, mert munka nélkül nem tud megélni. A szociálnacionálé szerint mindenkinek joga van a munkához, tehát az államnak kötelessége arról gondoskodnia, hogy mindenki munkát találjon. Viszont kötelessége is mindenkinek a munka, mert munka nélkül nem lehet megélni: ha valaki mégis munka nélkül megél, sõt jól él világos, hogy azt csak más emberek munkájának felhasználásával, kizsákmányolásával érheti el. Magyarán szólva: nem tûr heréket a társadalomban.

Aki a munkát megbecsüli, az a munkást is megbecsüli. Nemzetiszocialista államban nem lehet lenézett munka, ennélfogva nem lehet sem büdös paraszt, sem büdös proli. A legegyszerûbb munka ' is becsületesebb, mint a mások verejtékébõl való élõsködés. A régi világban a munkátlan, dologtalan feudális uraknak és nagytõkéseknek járt ki a tisztelet, hódolat, ellenben a dolgozó parasztot, munkást sokszor ember számba sem vették. Hungarista rendszerben ez képtelenség.

A munkaviszony jelenti a munkás helyzetét az üzemben, munkahelyén. Magába foglalja a munkafegyelmet, a munkaadó és munkavállaló jogviszonyát, a bérfizetés módozatát, a bérvédelmet és a munkásvédelem bizonyos ágazatát (túlóra stb.).

A munkásbíráskodás feladata, hogy a munka körül felmerülõ összes vitás ügyekben döntsön a szociálnacionálé szellemében hozott törvények és rendeletek alapján.

A munkásvédelem egyik igen fontos ága a munkaegészségügy azaz a munkás testi épségének és egészségének védelme a munkahelyen.

Említettük, hogy a szociálnacionálé felfogása szerint az egyes gazdasági rendszerek erkölcsösségét a tõke és az egyén egymáshoz való viszonya szabja meg. E viszonynak a kifejezõje, értéke mérõje a munkaetika. Azt is láttuk, hogy a Hungarizmus tõkerendszere a nemzetkapitalizmus, tehát egy olyan rendszer, amelyben a tõke a nemzetet, a dolgozók millióit szolgálja. A tõke és az egyén viszonyában a tõke játssza mindig az alacsonyabb szerepet, ami természetes, hiszen arra való, hogy az egyén szükségleteit kielégítse. A tõke és az egyén viszonya a tõke hasznából való részesedésben realizálódik a legjobban. Ennélfogva a liberalizmus és a marxizmus erkölcstelensége ezen a téren ütközik ki leginkább, mert az elsõ rendszerben a tõke haszna a tõkésé, a másikban pedig az államé.

A szociálnacionálé megállapítja, hogy a termelésnek három tényezõje van: a tõke, a tervezés és a munka. E három tényezõ szerves egészet alkot és a termelés csak akkor lehetséges, ha e három tényezõ egyszerre, egy idõben jelen van. A termelt cikkek értékesítésébõl vetõdik le a haszon, keletkezik a nemzeti jövedelem és ebbõl gyarapszik a

nemzet tagjainak magánvagyona. A termelés, értékesítés, haszon, jövedelem és magánvagyon egymástól és a nemzet összességétõl elválaszthatatlan. A tiszta haszon a termelés három alaptényezõje: a tõke, a tervezés és a munka között oszlik meg arányosan. Ez a nemzetgazdálkodás alaptétele és kifejezõje a hungarista szocializmus és gazdálkodási rendszer erkölcsének. Az igazságos elosztás megakadályozza az egészségtelen vagyoneltolódásokat, a szociális nyomort okozó vagyonfelhalmozódást és az öncélú tõke parancsuralmát.

A hungarista nemzetgazdálkodás alkotmánya fogja meghatározni azokat az eseteket, amikor az államhatalom a nemzet egyetemes érdekében az egyes természetes vagy jogi személyek tulajdonjogát átmenetileg, vagy véglegesen, teljesen, vagy részlegesen megszüntetheti. Átmenetileg például a háború, háborús veszély, vagy egyéb nagy veszély idején; véglegesen akkor, ha a vagyonnak természetes vagy jogi személy birtokosai lázadást követnének el a nemzetgazdálkodás és a szocialista szabad gazdálkodás ellen. A vagyon birtokjogának felfüggesztése háború esetén megakadályozza, hogy a tõke birtokosai, vagy bárki más, a nemzet roppant erõfeszítését, súlyos áldozatait a maguk vagyoni gyarapodására, háborús vagyon szerzésére használják fel. Aki pedig nem akar beleilleszkedni a nemzetgazdálkodás munkarendje által teremtett nemzeti társközösségbe, magatartásával ellenszegül a nemzet millióinak érdekeivel, nem lehet birtokosa termelõ tõkének, mert az csak a maga hasznára, a szociális rend ellen használná fel.

A dolgozó nemzet akaratát a hivatásrendek fejezik ki, amelyek a magyar nemzetiszocialista munkaállamnak államhatalmi tényezõi. Minden dolgozó ennélfogva mint közjogi hatalmi tényezõ jelentkezik a nemzet életében. A hivatásrendek törvényesítik, szentesítik és védik a dolgozó nemzet munkaalkotmányát, amely a dolgozó nemzet erkölcsi, szellemi és anyagi rendszerét és rendjét jelenti.

A Hungarizmus a nemzetkapitalizmus megszervezésével kapcsolatosan az egyik legfontosabb feladatának tartja a pénz és hitelrendszer átalakítását a nemzetgazdálkodás követelményeinek megfelelõen.

A liberális aranyfedezetû pénzrendszerben a pénz is árú lett, amit vettek, eladtak, üzérkedtek vele és az elsõ hatalommá vált. Nem eszköz volt a nemzet életében az erkölcsi, szellemi és anyagi hatalom alátámasztására, hanem maga a hatalom. "Erkölcse, hogy pénz nélkül semmi sem lehetséges, pénzzel minden elérhetõ, megvásárolható: Isten, erkölcs, szellem, hatalom, nemzet, nép, család és nem utolsósorban minden bûnök bocsánata."

Hogy jobban megértsük a Hungarizmus pénzpolitikáját, út kell röviden tekintenünk a pénz fogalmát és az arany misztériumát.

Az arany nagyfokú értékelése még a történelem elõtti idõkre nyúlik vissza, amikor cserekereskedelem folyt, azaz árúért árút adtak. A hiúság ösztöne már a diluviális kor barlanglakó õs emberénél jelentkezett, aki kovakõbõl és állati csontokból fogból készített ékszert a maga cicomázására. Amikor aztán az ember megismerte az aranyat, legszívesebben azt használta fel ékszer és egyéb dísztárgyak készítésére, egyrészt mert a tompa sárgafényû fém tetszetõs volt, másrészt pedig nem rozsdásodott, nem ment tönkre. Aranyat szerezni nem lehetett olyan könnyen mint kovái követ, vagy csontot, csak kereskedelem útján lehetett hozzájutni, s így az emberek szívesen adtak cserébe érte sok más árut. Az arany tehát becses árú lett az emberi hiúság folytán, mert gyakorlati értékkel nem rendelkezett, nem tartozott az elsõrendû életszükségleteket kielégítõ áruk közé. A cserekereskedelmet végzõk aztán az aranyat bármi ellenében szívesen elfogadták, meri õk

is bármit tudtak vásárolni érte. így lett az arany áruhelyettesítõ eszköz, azaz pénz. Hasonló, de kisebb jelentõségû szerepet játszott az ezüst. A mexikói rendkívül gazdag ezüstbányák felfedezése után az ezüst világpiaci jelentõségét elvesztette s mint pénz, ma már csak Kínában fut az arany mellett.

Az újkorban jött divatba a bankjegy. Amíg a pénz áruhelyettesítõ, addig a bankjegy pénzhelyettesítõ. A bankok jogot kaptak, hogy a tulajdonukban lévõ aranyról utalványt adjanak, amelyet kötelesek voltak a bemutatásra azonnal aranyra becserélni. Ez az utalvány a bankjegy. A bankjegy egyszerûsítette a pénz; forgalmat, mert a papír jóval könnyebb, mint a súlyos arany,; azonkívül az arany a használatban kopik is. Késõbb az államok ja bankjegy kibocsátását egyetlen bankra bízták különleges törvények alapján s ez a jegybank bankjegyet csak hitel formájában juttathat a gazdasági életbe. Ezzel kezdõdött meg a pénz, az arany öncélúsága. Az arany mindig fontos szerepet játszott az; emberek életében, mert a sok arany gazdagságot jelentett. A vagyon, az igazi gazdagság a feudalizmus korában mégis a föld volt, mert annak mûvelése által, kincseinek kihasználásával lehetett aranyat szerezni. Minden gazdagság közvetlenül, vagy közvetve a földbõl eredt. A hitelélet rendszeresítésével fõ jövedelmi forrássá vált a hitelezés, az az egyszerû tény, hogy a bank pénzt adott kamatra a rászorulóknak. A pénz a kamat által önmagát gyarapítja. Vegyük ehhez hozzá, hogy a késõbbi gyakorlat folytán a jegybankok több bankjegyet bocsáthattak ki, mint amennyire nemesfém-fedezetük volt és ez a gyakorlat van ma is érvényben. Az arányt törvény szabja meg. Például egy milliárd pénzegység értékû aranyfedezetre három milliárd pénzegységû bankjegy bocsátható ki. Ez a valóságban azt jelenti, hogy a jegybank egy milliárd helyett három milliárd után szed kamatot. így nyereségét megtriplázhatja. Mint láttuk, a középkorban az Egyház tiltotta a kamatszedést s ezért hitelezéssel legtöbbnyire csak zsidók foglalkoztak. Az újkor és legújabb kor legnagyobb bankházainak többsége zsidó magánkezekben volt (Fuggerek, Rotschildok stb.), késõbb átalakultak részvénytársaságokká, de a részvénytulajdonosok és az irányítók legnagyobbrészt zsidók maradtak.

A kapitalizmus óriási gazdasági fejlõdése tette szükségessé a nagyfokú hitelélet kialakulását erre hívta fel a figyelmet Széchenyi is abban az idõben a pénzhitelezés pedig magával hozta az aranyimádatot, a pénz öncélúságát. Munka nélkül óriási jövedelmet biztosít az arany birtokosának.

A kamathitelnek további következménye is van. A kamat miatt tulajdonképpen mindig több pénzt kellene visszafizetni a bankba, mint amennyi onnan kikerült. Emiatt a gazdasági életben állandó a lekötöttség, az adóshitelezõi viszony és emiatt fejlõdtek ki a bankszerû fizetési módozatok: a giro, a clearing, a csekk, amivel pénz nem mozdul. (Feltehetõ, hogy ez a tény okozza az állandóan visszatérõ gazdasági válságokat is, mert elõbb, vagy utóbb a gazdasági élet valamelyik szektorában bekövetkezik miatta a fizetésképtelenség. A két háború közötti világválság a bankok fizetésképtelenségével kezdõdött. Túltermelés nem lehetett, mert az eladhatatlan árukkal szemben ott állott az éhezõ, életszükségleteit kielégíteni akaró nép, de nem tudott vásárolni. De e probléma fejtegetésétõl el kell tekintenünk, mert nem tartozik a Hungarizmus ideológiájához.)

A bankjegy nemesfém fedezete sokszor illuzórikussá vált. Akkor t. i. amikor az államok felfüggesztették az arany beváltási kötelezettséget. Hiába volt aranyfedezet, az aranyat nem lehetett megkapni. Az arany urai: a nemzetközi zsidó hatalmasságok azonban továbbra is ragaszkodnak az aranyfedezet szükségességéhez és a jegybankok magánjellegéhez. Érthetõ, mert ez biztosítja számukra a gazdasági é.s ezen keresztül a politikai világhatalmat. E tudós közgazdászok azzal érvelnek, hogy szükség van egy

állandó értékû értékmérõre és erre a célra legmegfelelõbb az arany, mert évente aránylag nem sokkal gyarapszik a világkészlet. Ne elõször is szó fér az arany értékállandóságához, mert ezen a téren is nagy cigánykodás folyik. Az u. n. pénzleértékelés valójában az arany felértékelését jelenti, minthogy a bankjegynek aranyfedezetû rendszerben nincsen saját értéke, hanem csak függvénye az aranynak. A másik nagy baj meg éppen az, hogy a világ aranykészlete csekély arányban növekszik, sõt eshetõség van arra, hogy az aranybányák és aranymezõk belátható idõn belül kimerülnek. A világ lakossága ellenben nõ mégpedig roppant arányban. Több mint két milliárd ember él jelenleg a földön és az emberiség száma hetente egy félmillióval növekszik. Számítások szerint a század végére eléri a négy milliárdot. Ennek az iszonyú embertömegnek az eltartása csak úgy válik lehetségessé, ha a mezõgazdaság, az ipar, a forgalom, a kereskedelem is óriási arányban fejlõdni fog. De a roppant arányú befektetésekhez szükséges hitelhez, hol lesz elegendõ arany? Gazdasági világvége lesz? tette fel a kérdést Szálasi Ferenc az Út és Célban aztán így folytatta: Meglehet, hogy ezek a tudós arany imádók éhen fognak halni, mert nem fogják a kenyeret megvenni olyan pénzzel, amelynek nincs aranyfedezete."

A nemesfémfedezet nélküli pénzrendszer, az u. n. papírvaluta csak addig volt problematikus, amíg a közgazdasági tudomány ki nem derítette, hogy a papírpénz is lehet végleges pénz, ha bankszerûen, azaz hitel formájában kerül forgalomba. Ha a hitel útján forgalomba került papírpénz megszabott idõn belül éppúgy visszafolyik a kibocsátó helyre, mint a bankjegy, pénzbõséget, pénzhígítást nem okoz. Inflációra csak akkor vezet, ha az állam saját fizetései helyében, nem pedig hitelként engedi a papírpénzt a gazdasági életbe s így az ott is marad és csak egy kis része folyik vissza adóba. Ha az állam a papírpénzt törvényes erõvel védi és adófizetésbe elfogadja, a közönség éppúgy használhatja, mintha aranyfedezet volna mögötte. A külforgalmat az utóbbi idõkben sok állam clearing útján bonyolítja le, tehát annyit importál, amennyit exportál, így nincs szükség külföldi kifizetésre sem, ami megkívánná az aranyfedezetû pénzt.

E meggondolások alapján a Hungarizmus felfogása a pénzrõl a következõ: A pénz áruhelyettesítõ eszköz, áruszolgáltatásra, munkaértékesítésre munkaértékelésre szolgáló utalvány. Nem lehet aranyelismervény ahogyan azt a múltban kívánták és az arany birtokában lévõ magán tõkések ezt még ma is hatalmi szóval megkívánják. A Hungarizmus rendszerében a nemzet termelõ munkájának és fogyasztóképességének párhuzamos fokozásával a bankjegyforgalmat növelni lehet anélkül, hogy a pénz értéke csökkenne.

Azok számára, akik azt hiszik, hogy az arany jelenti a jólétet, idézzük a XVI. századbeli Spanyolország helyzetét. Amerika felfedezése után ömlött az (rabolt) arany Spanyolországba és mégis mi volt az eredmény? Az árak felszöktek, a külkereskedelem megbénult és az emberek éheztek az arany hegyek alatt.

A valódi jólétet az árubõség jelenti. Teljesen közömbös e szempontból, hogy a munka-árucserét milyen fizetési eszköz segítségével bonyolítja le a társadalom. Pontos csupán az, hogy ebbõl a fizetési eszközbõl sem több, sem kevesebb ne legyen, mint amennyi szükséges.

Arra is utaltunk már a zsidókérdés tárgyalásánál, hogy a bankok a hitel révén a legnagyobb gyárkapitalistát is a kezükben tudják tartani. Lássuk, mit ír errõl az Út és Cél:

"A zsidó bankokrácia azzal a hitellel, amely végeredményben a jámbor magyar közönségnek a bankokba összehordott pénzecskéibõl és a Magyar Nemzeti Banktól

élvezett visszleszámítolási hitelekbõl tevõdik össze, a magyar nemzet és a magyar faj rovására a legfelháborítóbb módon visszaél. A magyar nép tõkéjébõl a legszemérmetlenebb zsidó fajvédelmet és a legkérlelhetetlenebb nemzetrablást folytatja. Hitelt oly feltételek mellett, mely az anyagi fellendülést lehetõvé teszi, csak zsidó vagy zsidó emlõkön élõ kap. Mindenki más tönkremegy és a bankok kamatrabszolgájává válik, ha bankhitelre szorul."

Ezeknek az állításoknak az igazságát az emigrációban élõ magyarok közül is minden bizonnyal sokan érezték a saját bõrükön. Ha egy magyar vállalkozó versenytársat jelentett egy zsidónak, a zsidó tõke megfojtotta.

Nos a Hungarizmusban az államhatalom "a pénzkibocsátás és hitelnyújtás jogát nemzetfelségjognak fogja nyilvánítani, a takarékbetétek elfogadásának és gyûjtésének jogát megfelelõen fogja szabályozni. E felségjogot az állam a Nemzet szolgálatára m szervezett hitelszervezetekre fogja átruházni."

"A Magyar Nemzeti Bank Rt. mint részvénytársaság meg fog szûnni és a magyar nemzetiszocialista államhatalom egyik végrehajtó szerve lesz. Fõtanácsa, melyben jelenleg kizárólag a bankokrácia, a nagyipar és a nagybirtok képviselõi foglalnak helyei az érdekképviseletek kiküldötteibõl fog összetevõdni. Az érdekképviseleti fõtanács állapítja meg a nemzeti háztartás szükségleteit, javasolja a hitel szükségletet."

Az elmondottakból világosan kitûnik, hogy a szociálnacionálé és a hungarista pénz és hitelpolitika célja az, hogy a gazdasági, hatalom a magyarság kezébe kerüljön, hogy minden anyagi erõ a nemzet javát és célját szolgálja, tehát a célja egy belsõ gazdasági honfoglalás.

Ha a Hungarizmus ideológiájával tisztában akarunk lenni teljesen, ismernünk kell a társadalom szemléletét is.

A Hungarizmus a parasztságban a nemzet megtartó és fenntartó rétegét látja. Nemzet megtartó, mert õ végzi a honfoglalást és a haza védelmét; az országok határa addig terjed, ameddig a paraszt ekéje szánt, a parasztság adja, termeli ki magából a nemzet értelmiségét s a vezetõréteget. Azok, akik a magyar lelkiséget és a sajátos magyar kultúrát akarják keresni, azok mindig a néphez és a népmûvészethez fordulnak. Nemzetfenntartó a parasztság, mert hiába a nagy gyárak és bankok teli zsákjai, a kenyeret] a föld és a paraszt földbe fektetett munkája adja. A paraszt tehát a legtisztább nacionalizmus kifejezõje és õrzõje.

Aki a parasztot önzõnek, ravasznak tartja, gondoljon arra, hogy a parasztságot felemelés és vezetés helyett mindig becsapták, kihasználták, félrevezették, tehát a paraszti ravaszság csak egyenlõ minõségû védõfegyver. Önzése egészséges önzés, mert aminek szükségérõl és jóságáról meggyõzõdött, azt az élettõl álszemérem nélkül elfogadja. De hogy nem materialista, arra bizonyíték, hogy él benne minden nemes, magasrendû alkotás nélkülözhetetlen elõfeltétele: a szép szeretete és mûvelése.

A Hungarizmus szakít a liberalizmus agrárállam fogalmával és parasztállamot akar megszervezni, mert nem az anyagot, hanem az embert nézi és az embert látja fontosnak. Az agrárállam hoz csak paraszt-proletár kell, de a proletárrá tett parasztságon keresztül válik proletárrá az egész nemzet. A liberális demokrata államszemlélet az államot csak materialista szemszögbõl ítéli meg, ezért megállapítja, hogy a nagybirtok a hitelképesebb,

a tõkeerõsebb, gazdaságosabb, ennélfogva hasznosabb a kisbirtoknál. A hungarizmus a parasztság erejében a nemzet erejét látja. "A paraszt az, aki nyeri, vagy veszti nemzete nagy harcait. Bár bukjék el mindenki, de ha a paraszt szívósan állva tud maradni: az a nemzet megélt, nem veszhet el."

A paraszt nemzetfenntartó és megtartó nacionalista feladatának csak akkor tud megfelelni, ha õ a föld felelõs tulajdonosa és ezzel a földbéke biztosítva van nemzetünk életében. "Földbékérõl pedig csak akkor lehet szó, ha a föld a paraszt felelõs tulajdonában és felelõs megmûvelésében van és munkájának eredménye és gyümölcse a paraszt családjának és Nemzetünknek közös jó hasznát biztosítja."

A Hungarizmus a munka megbecsülése elleni bûnnek tartja a nagybirtokrendszernek vak tõkeimádatból folyó oly mérvû fenntartását, mely a fizikai mezõgazdasági munkával foglalkozó tömegek számára nemcsak, hogy lehetetlenné teszi a birtokszerzést, de az elképzelhetõ legnyomorúságosabb megélhetési viszonyok közé szorítja õket, a meglévõ kisbirtokos osztályt pedig a gazdasági élet aránytalan harcában magára hagyja és ezzel egykézésnek, sorvadásnak és tengõdésnek teszi ki."

"Éppen ezért a magyar nemzetiszocialista állam meg fogja találni a módját, annak, hogy a jelenlegi mezõgazdasági proletariátust (1938) becsületes munkája ellenértékeképpen a nagybirtok rovására kisbirtokos osztállyá alakítsa át, valamint arra is módot talál, hogy megfelelõ szövetkezeti rendszerek létesítésével, szakoktatással és irányított gazdálkodással a kisbirtokot az állam szempontjából is sokkal hasznosabb és gazdaságosabb intézménnyé fejleszthesse, mint a liberális demokrata rendszerek nagybirtokai."

A parasztságnak kisbirtokossá történõ átalakításával a Hungarizmus a nemzetet beleágyazza a magyar földbe, hogy legyenek örök, biztos, szilárd alapjai, melyekrõl le nem taszíthatja többé soha senki. Eképpen lesz a magyar parasztállam a nemzet végvára minden imperialisztikus törekvés ellen, jöjjön az belülrõl, kívülrõl, akár gazdasági, akár szellemi pusztító fegyverekkel.

A munkásság a Hungarizmusban a nemzetépítõ réteg. A parasztság által termeit nyersanyagból építi a nemzeti jövedelme a nemzet vagyonát és a fogyasztásra szánt árukat és mint a szocializmus képviselõje, a hungarizmus harcában fejezi be gyõztesen az ember, a föld, a munka és a nép megbecsüléséért folytatott évezredes harcát és éri el a végcélt: a földbéke, a munkabéke, a társadalmi béke és a nemzetbéke életösszhangját, a pax Hungaricát, vagyis mindazt, amit a természetes világrend örök erkölcsi törvényei megkövetelnek.

A liberalizmus pénzkapitalizmusának profitgazdálkodásában a munkás csak proletár, aki azért dolgozik, hogy a profitgazdát eltartsa. Ezt a proletárt a marxizmus ideológiai csõdje zsákutcába vezette, a szociáldemokrata vezetõk kiszolgáltatták a nemzetközi, zsidó nagytõkének, Magyarországon azonkívül a Bethlen kormánnyal kötött egyezmény értelmében hivatalos ellenzékké tették, elalkudva jogos követeléseit, kiölték belõle az Isten és Haza szeretetét, de nem adtak helyébe mást, mint erkölcsi, szellemi és anyagi bitangolást és aljas ösztönük törvényeit. Ebbõl a plutokrata rendszerbe szervesen beépített marxi politikai, gazdasági és társadalmi rabszolgaságból a felelõtlen proletár mivoltból emeli ki a Hungarizmus a munkást és teszi meg a népközösség felelõs építõjévé; egy olyan rendszerben, amelyben az összes társadalmi rétegek összefogása a kizsákmányolásnak még a visszatérési lehetõségét is megsemmisíti. A munkásság építi meg a nacionalizmusban a szocialista rendet a szociálnacionálé alapján, mely a magyar népi

összes dolgozóját az istenhit, hazaszeretet és szocialista népi jólét elvein egyesíti. A munkásság a társadalmi harcokban a vezetõ harcos elem, de az építést is csak vele lehet elvégezni. A hungarizmus nagy elve: "aki elsõ a harcban, elsõ a hatalomban is. Harcunk csak kötelességeket ró reánk, jogainkat úgy fogjuk elnyerni harcban, vérben, áldozatban, verejtékben és szenvedésben megépített munkaállamunkban ahogyan kötelességünket teljesítettük."

A Hungarizmus az értelmiségben a nemzet vezetõ és irányító rétegét látja. Az értelmiségen azonban nem csak a középosztályt érti, hanem mindazokat, akik a tudatos értelmen keresztül valamely közület felelõs irányítását, vezetését, személyes tudásukkal és cselekvésükkel kiérdemelték, tehát a parasztságnak és a munkásságnak éppúgy megvannak a maga értelmiségei, mint ahogyan a középosztály egyes rétegeinek nincs meg.

A középosztálynak nevezett társadalmi réteg fogalma, összetétele még a társadalomtudomány elõtt sem tiszta. Szálasi Ferenc a polgárságot látta benne a következõ tagozódással: kisebb vagy nagyobb tõketulajdonos ipari középosztály, a gazdasági vonatkozásban proletár hivatalnok réteg, az ugyancsak gazdasági proletár jellegû magánalkalmazottak, a sokszor a szélsõségek (szalonbolsevizmus, radikalizmus, szellemi vagy politikai nihilizmus) útjait járó szabadfoglalkozásúak. Végül a nyárspolgár, aki leginkább a szociáldemokrata pártban lelhetõ fel.

"A középosztály gerinctelensége, nemtörõdömsége, a földtõl való idegenkedése, a nemzetélet ezer irányú gyakorlati megnyilvánulásaitól való húzódása, lélektelen gépszerûsége, hitetlensége, erkölcsi elüszkösödése, elanyagiasodása: mindannyi ténye és eredménye a bûnös kéznek, mely gyökértelenné süllyesztette és erkölcsi, szellemi és anyagi tengõdésre kárhoztatta, önmagában meghasonlott és fásulttá undorodott lelkében minden hazafias nemzetmentõ megmozdulás iránt ájult és érzéktelen maradt."

A Hungarizmus az értelmiség lelki újjászületésén keresztül hitét, önbecsülését és az elhivatás felemelõ tudatát akarja visszaadni. Holt minden betû, csak a betûk szelleme az élet. Népünkért, Nemzetünkért küzdeni ez az a munka, amelybõl a lelki és testi erõk fakadnak. Értelmiségünk e munkájának tehát életének is erõteljes értelmét fogja látni."

Lelkileg és erkölcsileg megerõsítjük, hogy a magyar láthatárt átfogó tekintetével élesen fel tudja ismerni, hogy a Nép és a Haza ideája az, amiért élni és dolgozni kell."

Az értelmi tudat megnyilvánulásai szerint Szálasi Ferenc az értelmiséget három csoportba osztotta. Az elsõ csoportba tartoztak e sorolás szerint a zsidó szellemmel, vagy vérrel fertõzöttek. Ezek azok, akiknek nincs egyéni meggyõzõdésük, vagy ha volt, eladták. Akiknek szeme csak azt látja, amit a zsidó érdekek engednek, csak azt hallja, amit a háttérbõl súgnak... Bérbevett elkárhozott lelkek. Elõttük a pénznek és nyomornak nincs szaga, az élet indítékainak nincs jelentõsége. Õk hazánk igazi szellemi és erkölcsi élõsdijei, akiknek henye boldogsága azon alapszik, hogy maguk sem tudják hová süllyedtek és maguk sem tudják, mit tesznek, különben lelkiismeretük és bûntudatuk korbácsa halálra ostorozná õket. Ez az a csoport, amely harcunkból, nemzetünk élethalálharcából kibújik." Ezt a No. 1 társaságot leginkább a középosztály felsõbb rétege adta.

A No. 2 csoportba tartoztak azok, akiket az elsõ csoport tagjainak bûnei fásulttá tettek, akik elfáradtak, és reménytelen lemondók lettek. E típust a hivatalnok rétegben lehetett

megtalálni. Akarat és gerinc nélkül kiszolgáltak minden hatalmast. Sodródtak az eseményekben mert elvesztették gyökerüket a nemzetben, õk a legboldogtalanabbak, mert értelmük és tudatuk gyakran rávilágít romlatlan lelkük mélyén a helyes útra." Szálasi Ferenc a mozgalom egyik fontos feladatának tartotta, hogy ezeket az embereket felszabadítsa a tragikus gátlások alól, visszaadva önbecsülésüket, visszavezetve a népi közösségbe.

A No. 3. csoportba azokat sorolta Szálasi, akik megõrizték magukban a drága magyar föld illatát, akik paraszti gyökereikkel, szívósan megkapaszkodtak a magyar erkölcsök, a magyar szokások, a magyar emlékek, a magyar múlt talajában, nem szegyeitek átmenteni és vallani faji vonásaikat mindentõl, mindenben mindenütt az idegen és vad élet ellenséges légkörében, ezek azok, akik a mozgalom elébe jöttek tudatosan, lelkük, szívük, értelmük minden kincsével, romlatlanok voltak, egészségesek, és a felelõsségvállalás bátor és férfias öröme telítette õket.

A Hungarizmus rendszerében az értelmiség feladata, hogy a nacionalizmust összehangolja a szocializmussal. Tehát õ a tiszta hungarizmus megtestesítõje és a társadalmi béke kifejezõje. Ezenkívül az értelmiség feladata, hogy az Európa-közösség nagy munkaterületén dolgozzék a konnacionalizmus, azaz a nemzetközösség elve alapján. Ez pedig nem más, mint az egymásra utalt nemzetek politikai, gazdasági és társadalmi közössége az egyes nemzetek felségjogi önállóságának csorbítása nélkül valójában tehát a hungarizmus európai vetülete.

A magyar nemzetiszocializmus az értelmiségbõl választja ki az államrendszer legfontosabb irányító és vezetõ szervét: a nemzetvezérkart.

A Hungarizmusban tehát nincsenek egymás alá rendelt társadalmi osztályok, hanem csak egymás mellett álló rétegek, amelyek egymással egyenlõ értékûek. Az egyiknek létezésére és munkájára éppúgy szükség van, mint a másikéra, Az egyén értékét így nem az szabja meg, hogy melyik társadalmi réteghez tartozik, hanem saját egyéni képességei, tudása, jelleme és szorgalma.

A Hungarizmus egyetemességre törõ ideológiai rendszerében megrajzolja egy új világnak, a nacionalizmus és a szocializmus közös világnézetébõl fakadó új rendnek a képét is.

Az új világkép megrajzolásánál a hõsi életszemléletbõl indul ki. Ez kell, hogy legyen a szép, az igaz és a jó élet alapja. A hétköznapok hõsiességének és a nagy életáldozat vállalásoknak csak akkor van értelme, ha abból a szép, az igaz és a jó jön létre, ezekért viszont érdemes meghozni minden áldozatot.

Szálasi Ferenc katona ember volt. A katonai lélek számára legfontosabb a rend. Ez a rendszeretet egyesült nála az igazságszeretettel és így adta meg az új világkép alapjául a rendet és az összhangot.

Az igazság azt követeli, hogy minden nép számára biztosítani kell a föld jószágkészletét. Nem lehet tehát sem liberális, sem imperialista kizsákmányolás. A technika szédületes fejlõdése következtében a földgömb úgy mondhatjuk összezsugorodik, a száz és ezerféle érdek között tehát rendet kell teremteni.

A hungarista felfogás az emberiség három építõ alapsejtjének a családot, a telephelyet és az üzemet tekinti. A család valóban mindenki és minden ideológia elõtt kivéve az

anarchistákat az emberi közösségnek alapja, az emberi együttélés õs sejtje. A családok telephelye, azaz lakóhelye és üzeme, vagyis az a hely, ahol az elsõrendû életszükségletek kielégítéséhez szükséges javakat megszerzi, a történelem elõtti idõkben nem volt állandó. Az emberek a végtelen üres szárazföldeken szabadon mozoghattak. Az emberiség szaporodásával ennek vége szakadt. Megszületett az egyszármazású, egy nyelvet beszélõ, egy szellemiségû családok közössége: a nép, mert rájöttek, hogy anyagi szükségleteiket jobban ebben a közösségben tudják biztosítani és önmagukat védeni. A családok társ sors és életközössége tehát a nép és mint ilyen, az emberiség erkölcsi, szellemi és anyagi életének építõkockája.

Földrajzi, gazdasági, történelmi stb. okoknál fogva egység jelentõ területen azonban többféle nép is lakhat, amelyek között a természetes, parancsoló szükség erkölcsi, szellemi és anyagi életösszhang kialakítására törekszik (Kárpát-Dunamedence.): Ha ebbõl az életösszhangból az érdekelt népek között társ sors* és életközösség születik meg, akkor létrejön a nemzet, s ennek alapjai azok a politikai, társadalmi és gazdasági tényezõk, amelyek az ebben a közösségben élõ népek összehangolt és együttes; jó hasznát és biztonságát szolgálják. A hungarista ideológia szerint az ilyen terület az élettér. Minthogy semmi sem jön létre magától, azért a nemzetet is meg kell szervezni, a népek között a mozgást és összefogást elindítani. Amelyik nép ezt a nagy és felelõs munkát elvégzi, az a vezetõ nép. A francia élettérben pld. a francia nép szervezte nemzetté a francia, breton, normán és az elszászi német népet. A német nemzetet az egymással rokon, de különbözõ fajiságú és nagy nyelvbeli eltéréseket mutató népekbõl szervezte össze a porosz nép. Az élettér törvénye alapján az akadályozó erõ megszûntével az osztrák nép is ebbe a népi közösségbe akart belépni 1918-ban, de újabb akadályozó erõk: a népek önrendelkezési jogát" hirdetõ nyugatiak nem engedték. Az orosz nép a keleti élettérben rengeteg kisebb-nagyobb más népet szervezett egybe: az orosz nemzetté.

A fejlõdésben nincs megállás. A nacionalizmus és szocializmus összhangjában kiteljesedett nemzet önmagában továbbfejlõdni nem tud, így a többi nemzethez való életviszonyát kell rendeznie erõs, tartós, igazságos alapon. Ebbõl a szükségbõl jön létre az imént említett konnacionalizmus, azaz nemzetközösség, tehát az egymásra utalt nemzetek érdekszövetsége. E nemzetközösséget a kultúra, a civilizáció és a technikai gazdálkodás tényezõi határozzák meg, ennélfogva: "nemzetközösséget alkotnak mind azok a nemzetek, amelyeknek kulturális, civilizatórikus és technika gazdálkodási életük és igényeik élet-, társ- és sorsazonosok. Az a földterület, amely a rajta nemzetközösségben élõ nemzetek erkölcsi, szellemi és anyagi életszükségletét biztosítani tudja, a nagy tér.

Ha a hungarista ideológia e felfogása alapján szemléljük az európai berendezkedést, nem nehéz meglátni, hogy életterek és nagy terek voltak és vannak, akkor is, ha valaki nem akar róluk tudni. A lényeges különbség, hogy ezek az életterek és nagyterek nem azon elvek alapján épülnek fel, amiket a Hungarizmus hirdet. Az u. n. nyugati keresztény kultúrközösség voltaképpen olyan élettér, ahol a szellemi és erkölcsi erõk egysége jelentkezik, de ahol állandó harc dúl a nemzetek között. Nyugat bölcs politikusai, nagy és elõrelátó államférfiai, az örök emberi jogok demokratikus védõi és hõsei s több egyéb hangzatos jelzõ birtokosai, szemrebbenés nélkül, egy darab papírfecnire írva népeket és nemzeteket soroltak minden természetes szükségszerûség nélkül a pánszláv bolsevista orosz nagytérbe.

Az elmondottak alapján tárgyilagosan megállapíthatjuk, hogy kultúránkban és történelmünkben a Hungarizmus az elsõ magyar születésû ideológia, amely világnézeti igénnyel és jelentõséggel lép fel.

Ennek a világnézetnek filozófiai elve az integrálódás, a részek összegezõdése. A családok alkotják a fajt, a fajok a népet, a népek a nemzetet, a nemzetek a nemzetközösséget. A családok telep és üzemhelye építi föl a hont, a honterület az életteret és az életterek a nagyteret. Ezeknek az integrálódásoknak erkölcsi alapja sohasem lehet erõszak, hódítás, zsákmányolási vágy, kirablási szándék, hanem csak természetes szükségbõl eredõ társ sors és életazonosság. Ez az erkölcsi alap oly szilárd, amelyet mindenki nyugodtan, minden bizalmatlanság és féltékenység nélkül elfogadhat. Azok az életterek és azok a nemzetközösségek, amelyek nem ennek az erkölcsnek az alapján születtek meg, elõbb-utóbb szét fognak esni. A nagyterek alakítására Európában sokféle próbálkozás történt. A legújabb idõkben kétségbe nem vonható kívül esõ hatalmak irányítják ezeket a nem életképes és nem természetes rendezéseket. így teljesedik be az, amit Szálasi Ferenc 1943-ban mondott: tudomásul kell vennünk azt a tényt, hogy abban az esetben, ha az európai nagytér nem fogja tudni beállítani a szükséges nacionalistaszocialista rendszerét, mert erre képtelen, akkor ne csodálkozzék, ha földgömbünk másik két nagytere (Amerika és Ázsia) fog nálunk rendet teremteni." Nos, Európa nyugati részének életébe Amerika nyúl bele, keleti felébe pedig ázsiai erõforrásokra támaszkodva az orosz.

Felvázoltuk a Hungarizmus ideológiáját, amelynek erkölcse aj kereszténység, szelleme a nacionalizmus, anyagi alapja a szocializmus. A Hungarizmus így látja az új világot, amelynek meg kell születnie. így látja a célt, így látja a hozzávezetõ utat. Ebben látja áldozatainak és szenvedéseinek értelmét, hõsi halottai életadásának parancsoló szükségét, így látja népünk hivatását, feladatát, kötelességét, felelõsségét és jogát e vérszentelte és életáldozó új világban és így látja csak biztosítottnak földgömbünknek földbékéjét, munkabékéjét és bennük a Hungarista Birodalom minden népének tényleges dicsõségét, nagyságát és boldogságát.

A HUNGARIZMUS JELENTÕSÉGE

A hungarista ideológia ismeretében meg kell most vizsgálnunk, hogy mi volt a jelentõsége a Hungarizmusnak, az azt képviselõ mozgalomnak és a mozgalmat megtestesítõ pártoknak. Az elõzõekben már láttuk, hogy a nemzeti és szociális megújulás gondolata Európában tulajdonképpen Magyarországon született meg elõször és a szegedi gondolat" néven ismertük. A gondolat azonban sohasem vált tetté. Horthy kormányzósága alatt a nemes hagyományokat ápoló történelmi osztályok" konzervativizmusa és a kevésbé nemes (vagy éppen ugyanolyan?) hagyományokat ápoló nagytõkések liberalizmusa elfojtott minden szükség-parancsolta fejlõdési és haladási lehetõséget. E rendszer jelszava volt politikai téren: legyen úgy mint régen volt; társadalmi téren: az úr a pokolban is úr (hát még Magyarországon); gazdasági vonatkozásban (jobbfelõl üt, nekem fütyül, balfelõl üt, nekem fütyül). Az osztály és kaszt jellegû pártoknak sem ideológiája (ha egyáltalán volt), sem programja nem ölelte fel az egyetemes magyar életet. Szálasi Ferenc az ország különbözõ részein végzett vezérkari tanulmányai során jött rá, hogy micsoda veszély fenyegeti az országot, amelytõl keletre a pánszláv bolsevizmus egy kolosszális birodalmat épít fel világforradalmasító ideológia alapján. Az ország belsõ szociális állapota kitûnõ talaj a marxi bolsevista propaganda számára, a Kárpátok védõgyûrûjétõl megfosztott csonka terület pedig stratégiailag teszi lehetetlenné a Dunamedence megvédését és így a rajta élõ valamennyi nép a bolsevizmus elõbb, vagy utóbb bekövetkezõ expanzív törekvéseinek áldozatul eshetik. Szálasi Ferenc teljes valóságában átérezte a magyarság tragikus helyzetét, nacionalizmusa és szocializmusa tehát nem megszokásból, divatból, vagy külföldi példák nyomán született meg, sem nem könyvekbõl merítette, hanem

érzelmi alapon indult el, ezért vált eggyé egész lényével. Egész ideológiáját a sajátos magyar helyzetnek, a magyar problémák teljes ismeretében alkotta meg és a magyarság korszerû fejlõdésének elveit egy zseniális konstrukciójú egységbe foglalta.

Ennek az ideológiának a hívei gyorsan szaporodtak és alkották összességükben a Hungarista Mozgalmat. A mozgalom a politikai küzdõtéren különbözõ nevû pártok alatt szerepelt.

Ha már most a hungarista ideológia jelentõségét keressük, azt a következõkben állapíthatjuk meg:

Nem engedte elsikkadni a szegedi gondolatot és a fajvédõk céljait, tehát mindazt, amit a háborús összeomlás és a forradalmak poklai után magára eszmélt magyarság helyesnek, jónak és igaznak felismert és a jövõ egyetlen járható útjának tartott.

A liberális világ bûneivel szemben ébredezõ nemzeti és szociális világnézetnek sajátosan magyar értelmezést és szemléletet adott.

A nemzetközi jellegû és ideológiai, valamint politikai csõdbe jutott szociáldemokráciától elhódította a munkásság nagy részét. A nemzetet fenyegetõ nagy külsõ veszély elõestéjén nacionalista érzéssel telítette meg és pótolni tudta a marxista osztályöntudatot.

A történelmi Nagy-Magyarország népei és területi integrálódásának elsõ és egyedül helyes ideológiáját építette fel legyen úgy, mint régen volt" revíziós politika helyébe.

Határozottan kijelölte a szociális igazság és haladás útját. Többé nem lehetett lekommunistázni az élet jogait, jobb szociális helyzetet követelõ munkást.

A Horthy rendszer kasztjellegével és a marxizmus osztályharc elvével szemben a társadalmi egységet hirdette meg és azt a mozgalom, meg a párt önmagában megvalósította.

A konnacionalizmus elvével a nemzetek közötti béke és együttmûködés egyetlen járható útját jelölte ki és az egyetlen lehetõséget az európai népi szétesettségbõl egy igazságos és egészséges integrálódási folyamat megindulásához, ennek révén az állandósult békeállapot létrejöttéhez. A konnacionalizmus az elsõ európai, sõt világ jelentõségû politikai ideológia, amely magyar lélekbõl és kultúrából született.

A feudalizmus és a liberalizmus materiális felfogása és életgyakorlata helyébe a keresztény morált helyezte a politikai, társadalmi és gazdasági újjáépítés elvéül.

Mindezt összegezve, kétségtelenül rögzíthetjük azt a valóságot, hogy az 1867-ben megindult, önállósuló magyar politikai gondolkozásban a Hungarizmus volt az elsõ egyetemes és minden részében sajátosan magyar ideológia. A két világháború közötti idõszakban az egyetlen politikai koncepció, amely az egyetemes magyar nép és nemzet egyetemes problémáit magában foglalta.

Ezekbõl önként következik a mozgalom és a párt jelentõsége is, mert ezek feladata volt a hungarista ideológia megõrzése, terjesztése a politikai harc révén, a hatalom megszerzése és az ideológia nyomán az új állam országépítési gyakorlati terveinek elkészítése.

A Hungarizmus ideológiájának megismerése, jelentõségének tisztázása után önként felmerül a kérdés, miért volt hát annyi ellensége, miért mocskolták annyit és miért áll ma is a leghevesebb támadások, gyalázások kereszttüzében?

A felelet egyszerû. Lényegénél és létezésénél fogva veszélyeztette a magyarországi konzervatív feudalizmus és liberális kapitalizmus érdekszövetségét, tehát az ország gazdasági, társadalmi és politikai hatalmát kisajátító nagybirtokosságot és az egész zsidóságot. Azonkívül szembekerült a munkásság érdekvédelmét kisajátító, de azt eláruló marxista szociáldemokráciával is. így érthetõ, hogy a Hungarizmusnak és pártjának megjelenése óriási riadalmat keltett ezekben a berkekben, mert tisztán látták, hogy ha szabadon tud dolgozni, egészen rövid idõn belül elsöprõ gyõzelmet arat a megváltásra váró magyarság körében.

A rendszer részérõl késhegyig menõ gyilkos harc indult a hungarista tábor ellen és ebben a harcban nem nyilvánítottak semmiféle nemes hagyományt, úri magatartást, arisztokratikus szellemet, amiknek hangoztatásával olyan szívesen füstölik körül önmagukat e rendszer képviselõi még ma is. A politikai machiavellizmus legdurvább eszközei, a politikai harc legocsmányabb, legrafináltabb módjai nem voltak számukra rosszak, hogy hátain pozíciójukat megõrizzék.

A hungaristák elnyomására a feladatot elõször az akkor angolbarát Imrédy Béla kapta. A harcot azonban mindvégig nagy képességû rendõrminiszter Keresztes-Fischer Ferenc vezette Sombor-Schweinitzer országos rendõrkapitány segítségével.

Az elsõ és legfontosabb tennivaló volt részükrõl: megakadályozni a hungarista ideológia terjeszkedését, megismerését a né között és Szálasi Ferencet félreállítani. Tehát vádat emeltek Szálasi ellen az állam és társadalmi rend felforgatására irányul szándék miatt és három évi börtönre ítélték. Ez történt 1938-ban, vagyis abban az évben, amikor az európai események a gyors kifejlõdés felé rohantak, tehát egy rendkívül kritikus esztendõben. Az Út és Cél nem kerülhetett nyilvánosságra, aztán pedig a háborús veszély, illetve háborús állapot miatt felállított cenzúra akadályozta meg a hungarista ideológiával foglalkozó cikkek megjelenését, vagy legalábbis úgy agyonhúzgálták, faragták õket, valamint Szálasi beszédeit, hogy alig lehetett rájuk ismerni.

A magyar néptõl erõszakkal elzárt ideológiát azután agyongyalázták. Minthogy a Hungarizmus nemzetiszocializmusnak mondotta magát, mi sem volt természetesebb, hogy ráfogják: német ideológia, idegen eszme. Nem kell a magyarságnak. Pedig Benesnek a pártja is a nemzetiszocialista" nevet viselte, noha Benesre igazán nem lehetett ráfogni, hogy Hitlert akarta volna utánozni. Kiragadtak a szövegbõl néhány szokatlan szót, szóösszetételt s mint véres zászlókat lobogtatták körül az országban a sajtó hasábjain mondván: látjátok micsoda zagyva beszéd, micsoda ködös gondolatok, zavaros ideák. Ebbõl viszont az következett önként, hogy aki megírta, az is zavaros. Tehát Szálasi nem normális. Hatalmas plakátok jelentek meg az utcákon, rajtuk egy csomó magyar képpel. Volt azokon tehenet fejõ parasztasszony, meg falusi templomtorony, minden ami a magyar szívnek kedves és ott virított hatalmas betûkkel a felszólítás: Ne áldozd fel Hazádat zavaros eszmékért. Azután jött a legsúlyosabb, a leggyalázatosabb vád: a hazaárulás vádja, a guruló márkák meséje. A németek pénzelik a nyilasokat, mert azok hajlandók a kezükre adni az országot, ha hatalomra segítik õket. Imrédy Béla kormányrendelettel megtiltotta az állami tisztviselõknek, hogy politikai pártba belépjenek. Ez a rendelet teljesen a hungaristák ellen irányult, mert a kormánypártnak azután is tagjai lehettek, a marxista és egyéb pártokban meg olyan ritka volt egy állami alkalmazott, mint a fehér holló. A

középosztálynak a népi politika felé irányozódó tagjait tehát diktatórikusán távoltartották a párttól, hogy rámondhassák: a pártot a nép salakja alkotja, mert az arisztokratikus vezetõ osztály elõtt mindenki csõcselék, aki nem úriember.

Közben elérkezett az 1939-es választások idõpontja, az elsõ titkos választások Magyarországon. Keresztes-Fischernek alaposan hozzá kellett fognia a munkához, hogy a hungaristák és általában a különbözõ nemzetiszocialista pártok elõretörését megakadályozza. A rendszer és a zsidóság nem csalódott nagy támaszában. Rendõrminiszteri mivoltának valóban csúcsteljesítményét adta, az eredmény mégis alatta maradt annak, amit reméltek.

Már a választási törvény úgy volt megalkotva, hogy az ellenzéki pártok a legsúlyosabb pénzügyi nehézségek elõtt állottak, ha mindenütt jelöltet akartak indítani. Minden induló képviselõjelöltnek ugyanis 2000 pengõ óvadékot kellett letenni. Kétszáznegyvenöt képviselõjelöltet véve számba csaknem fél millió pengõt jelentett. A kormánypárt részére ez nem volt akadály, mert kivette az államkasszából és a választások után visszatette. A pénzügyi nehézség azonban még nem volt minden. Agent-provokateurökkel beugrattak néhány forrófejû fiatalembert a Dohány utcai bombamerénylet elkövetésére, ami után természetesen feloszlatták a pártot közvetlenül a választások elõtt. A párt vagyontárgyait lefoglalták, sok vezetõt internáltak. Hubay Kálmán képviselõ, aki Szálasi bebörtönzése után a pártot vezette, bejelentette ugyan az új párt, a Nyilaskeresztes Párt megalakulását, de a választási küzdelmekben való bocsátkozás igen súlyos kérdõjel jegyében történt. Az Andrássy út 60 alatti székházban kölcsönkapott Íróasztalok mellett, egyetlen írógéppel indult el a pártmunka egy hónappal a választások elõtt A terror tovább folyt Betiltotta véglegesen a párt Összetartás címû lapját és ideiglenesen, a választások idõtartamára, a hungaristákhoz állt Magyarság címû napilapot is.

A mozgalom tagjai ennyi nehézség láttára elõször nyilvánították ki azt a nagyfokú áldozatkészséget, amit csak egy eszmében mozgalomban való fanatikus hit tud kiváltani és amely azóta jellemzõje a hungarista mozgalomnak. Mindamellett a párt vezetõsége bizonyos megalkuvásra kényszerült. Elfogadott képviselõjelöltnek olyanokat, akik addig ugyan nem voltak a párttagok, de akkor hajlandók voltak a párt programjával a választásokon fellépni és a választásokat finanszírozni. Ezek legtöbbje alkalmi nemzetiszocialista volt, opportunista ember, õk hagyták ott legelsõnek a pártot, mihelyt nem tetszett nekik valami. Fõ mandátum volt.

A választások alatt csúf és rafinált trükkökkel igyekezett a rendszer a választókat a nemzeti szocialista pártok ellen hangolni. Falukon elhíresztelték, hogy az urak úgy is megtudják, hogy ki kire szavazott, jó lesz vigyázni. A parasztember eléggé jól ismerte a városi urakat ahhoz, hogy ezt el is higgye. Sok helyen csavargó cigányokra zöld inget húztak, hogy lerontsák a párt tekintélyét a falusiak elõtt. A propagandisták autói elé jancsiszögeket szórtak. Ki tudná elõsorolni a sokféle trükköt, amit a rendõrség feje, meg a szolgabírák kitaláltak. Teleki Pál gróf miniszterelnök úgy is mint fõcserkész, nem átallotta választási beszédeiben maga is megismételni a guruló márkák meséjét, elfeledkezve a cserkészek elsõ törvényérõl, amely úgy szól hogy a cserkész egyenes lelkû és feltétlenül igazat mond. De a választásokon nem babra ment a játék, tehát semmiféle fegyvertõl nem riadtak vissza. Mindenesetre jellemzõen figyelemreméltó, hogy aj németek állítólagos guruló márkáiról sem Horthy, sem Kállay nem tesz említést emlékirataiban.

Minden trükk, minden hazugság, minden elnyomás ellenére a nemzetiszocialista pártok több mint egy millió szavazatot kaptak. A Nyilaskeresztes Párt harmincöt mandátumot

nyert el, a többi nemzetiszocialista párt együttvéve tizenhármat.

A nagy belpolitikai viharban egyéb villámok is csapkodtak. Érdemes néhányról megemlékezni. Elõször Szabó Dezsõ írt egy hatalmas pamfletet Hungarizmus és a halál" címen. A magyar irodalomnak ez az õsbölénye, akinek hatalmas tehetségénél csak önteltsége és gõgje volt nagyobb és Európa koronázatlan írófejedelmének tartotta magát, epébe, vérbe, sósavba mártott tollal írta dühödt kirohanását a Hungarizmus ellen. Az ellenreformáció korabeli hitvitázók modorában. Szabó Dezsõ nem ismert el semmit és senkit önmagán kívül. A XX. század magyar életének két karddal verekedõ kuruca volt. "Feltámadás Makucskán" címû szatírájában még azt a Klebelsberg grófot is pángermánizmussal vádolta, aki a nagy magyar Alföldön az iskolák ezreit állította fel a faluk és tanyák világában. A Szálasi személye és a Hungarizmus elleni dühének oka az a találkozó volt, amely Szálasi és õközötte folyt le. Az író mértéktelen önteltsége valószínûleg felbosszanthatta Szálasit, mert a következõ epés megjegyzést mondta neki: "Ön, ha tehetné, leborulva imádná saját magát." Elképzelhetjük, hogy Szabó Dezsõ vérig sértõdött hiúsága megbántásán és ezután írta az említett pamfletet.

Nagy ovációval fogadta a baloldal Budaváry László: Zöld Bolsevizmus címû könyvét. Budaváry nemzetgyûlési képviselõ volt 1920-ban, attól kezdve hiába próbálkozott az egri választókerületben, hogy mint az ottani kékinges "cikrák" vezére, képviselõként befusson. Valószínûleg pénzre volt szüksége, mert képviselõjelöltködésbõl nehéz megélni, ezért írta ezt a könyvet, amely már címében elárulja szokatlan méretû ostobaságát. A legnagyobb reklámot Török András: Szálasi álarc nélkül" címû könyve érte el, mert Török Szálasi politikai pályafutásának kezdetén elsõ munkatársai közé tartozott. A nagy sajtókürtölés csak akkor hallgatott el, amikor a megindult sajtóper során Török sorra visszavonta állításait és bocsánatot kért a könyvében megtámadott személyektõl.

A rendszer és a baloldal óriási ellenpropagandája kétségtelenül eredményes volt, fõképp az értelmiség soraiban és növelte azoknak a számát, akiket Szálasi Ferenc az értelmiségi tudatmegnyilvánulás alapján a No. 2. csoportba osztott.

A Hungarizmus vezére soha nem engedte meg, hogy az õ személyét gyalázó, ócsárló cikkekkel a hungarista sajtó foglalkozzék, azokra választ adjon. Ennek helyes vagy helytelen voltáról lehet vitatkozni, de kétségtelen, hogy Szálasi nemes jellemének és emberi nagyságának bizonyítéka. Ügy érzem, nem vétek az õ szelleme ellen, ha most e helyen elõvesszük azokat a kifogásokat, vádakat, amelyek a gúny, a kipellengérezés fegyverei voltak ellenségek kezében és amiket a jóhiszemû félrevezetettek is szajkóztak.

A kifogások gyakran egészen korlátoltak voltak. La Rochefouilcauld egyik maximája jut eszünkbe önkénytelenül: Les esprit médiocres condamnent d'ordinaire tout ce qui passe leur portée." (A közepes szellemek rendszerint elítélik azt, ami képességüket meghaladja.) Beszédeit, írásait nem ismerték, néhány olyan kiragadott szón lovagoltak, amik szokatlanok voltak elõttük.

Nos, a tudományos írásokkal foglalkozó emberek jól tudják, hogy az írók gyakran kerülnek nehéz helyzetbe, amikor újszerû fogalmat akarnak kifejezni s nem találnak rá megfelelõ szót a szókincsükben, vagy amikor két olyan fogalmat kell pontosan el, határolni egymástól, amiket a közbeszéd összekever. Gondoljunk a nyelvújítókra: mennyi gúny érte õket annak idején és mégis nekik lett igazuk.

Szálasi Ferenc filozófus lélek volt. Errõl bárki meggyõzõdhetett, aki csak rövid ideig is beszélt vele. A dolgok lényegét kutatta és mindennek a mélyére hatolt. Szerette a tömör meghatározást, a szabatos rövid kifejezéseket. Innen erednek újszerû szóösszetételei. Egy helyen például azt írja: kenyérbiztos haza. Valaki más ezt talán így mondta volna: a haza, ahol a kenyér min mindenki számára biztosítva van. Hét szó és két névelõ, õ ugyanezt két szóval fejezte ki. Gyakran használt szó volt nála a valóság, például a haza valósága, a vér valósága. Ezzel a szóval pontosan meg akarta különböztetni a tényleges létezést a csupán csak követelményként, feltételként, elképzelésként élõ fogalmaktól. A közbeszéd nem tesz sok különbséget a hon, a haza, az anyaföld között. Mint láttuk, a Hungarizmus ideológiájában a Haza mást jelent, mint a Hon, de mást is mint az anyaföld. Az anyaföld mindig egyetlen. Hazát lehet cserélni, de anyaföldet nem. A nép elõtt, mindig a hazát emlegették a politikusok, de a nép nagy részének csak kötelességei voltak azon a földön, jogai nem. Számukra csak a Haza ideája létezett. A Hungarizmus a Haza valóságát akarja megépíteni. A vér, mint a fajiság kifejezõje a német nemzetiszocializmus nacionalista ideológiájában misztikus értelmezést kapott és a megfoghatatlan vérmítosz" alapján valami új faji vallást kezdtek népszerûsíteni. A Hungarizmus nem ismert semmiféle vérmítoszt. Csak a vér valóságát ismeri, vagyis azt a letagadhatatlan tényt, hogy faj van, a faji tulajdonságok öröklõdnek és kultúrában senki sem adhat mást, csak mi lényege, ami fajiságából, vagy faji keveredésébõl ered.

Legtöbbet élcelõdött a baloldali és a zsidó sajtó a "vérrög" szón. Nos, ez az a szó amit Szálasi sohasem mondott. Az a mondat, ahonnan ezt a szót hamisan származtatják, a következõképpen hangzik: "A paraszt a fegyveres nemzet eleje, biztosítja a vér és a rög, a magyar élet és a magyar tér hõsi életviszonyát." A Nyolc Órai Újságban jelent meg elõször levél formájában egy cikk, amit állítólag egy újságolvasó írt és abban ragasztotta össze az illetõ a vér és a rög szavakat vérröggé. Nem kell magyar királyi ész annak belátásához, hogy a vér és a rög meg a vérrög között olyan a különbség, mintha azt mondom valakinek "te szamár" avagy "te és a szamár", (a levél íróját az elsõ illette volna!). A különös és komikus csak az volt, hogy a vérrög inszinuáció felett a jobboldali sajtó, jobboldaliak és álnemzetiszocialisták egyaránt évõdtek, közben arról cikkeztek és szónokoltak, hogy a zsidó sajtó megfertõzi a magyarságot.

Mi az, hogy Kárpát-Duna Nagy-Haza? Miért nem mondja, hogy Nagy-Magyarország? kérdezték némelyek, amikor ez a kifejezés a sajtóban napvilágot látott. Pedig ebben az idõben már közismertek voltak az ilyen fogalmak: mint Dunamedence, Kárpátdunai térség, a Kárpátok ölelte Dunamedence. Ezeken az összetételeken nem akadt fenn senki. Ám lássuk, mi ez a négy tagú összetétel! Szálasi tudatosan használta ideológiájában a Haza szót. Az ország szó egy földterületet s az azon megszervezett államot jelenti. A Haza ennél mint láttuk sokkal többet jelent. A nacionalista és szocialista ideológia megalkotója elõtt nem az ország, hanem a haza fogalma élt és annak valóságát akarta megteremteni. De nem a csonka hazáét, hanem a Nagy-Hazáét. Miért nem mondta, hogy magyar nagy haza? Amikor ez a kifejezés elhangzott, a magyarlakta területek nagy részét már visszacsatolták. Vajon ez lett volna a magyar nagy haza? Az a szorosan vett terület, ahol csak a magyar nép él ? Nem, hanem a Kárpátok ölelte Dunamedence egész területe, a magyar népbõl és a testvér népekbõl szervezett) magyar nemzet élettere. A Nagy-Haza meghatározásánál tehát földrajzi körülhatárolás fontosabb, mint a népi, mert ezzel feje ki célját: a nemzetet is. Arról a Nagy-Hazáról van szó tehát, amelyet nem csupán a Duna jellemez, hanem amelyhez a Kárpátok is hozzátartoznak. Sem nem kisebb, sem nem nagyobb területi haza tehát: A Kárpát-Duna Nagy-Haza. " Már megint micsoda kifejezés: népszemélyiség? hallotta aztán. Mért nem mondja, hogy kisebbség, vagy nemzetiség? A magyarázat a következõ:

A kisebbség már önmagában alárendeltséget jelent. A demokrácia elve szerint a többség akarata érvényesül a kisebbség felett. Nos, ahol kisebbség, népi kisebbség van, ott valóban az államalkotó nép uralkodik a kisebbség felett még pedig úgy, hogy a kisebbségnek sem joga, sem akarata nem érvényesülhet. A kisebbségek sorsa az elnyomás. A Hungarizmus ilyent nem ismer. A nemzetiség színtelen szó. Egy ország területén élõ, az államalkotó nép népiségétõl idegen népcsaládot jelöl. A népszemélyiség sokkal színesebb, sokkal többet mond, mint ahogyan például a személy fogalma is több, mint az ember fogalma. A jog nem embert, hanem személyt, személyiséget ismer. A személynek vannak jogai és kötelességei. A személy köthet szerzõdést, vállalhat kötelezettségeket és szerezhet jogokat. Az ilyen személy lehet jogi személy" is, azaz egyének olyan csoportja, amelyet együttesében tekint a jog egy személynek, például egy vállalat, egy cég. A hungarista ideológiában a nemzetiségnek jogai és kötelességei vannak és velõk a magyar nép társ sors és életközösségen alapuló szerzõdést köt, amit népszavazás szentesít. A. nemzetet alkotó népek tehát egymás felé, mint személyiségek, azaz népi vagy népszemélyiségek szerepelnek.

Beszélnünk kell továbbra arról a vádról, amely Sulyok Dezsõ szájáról hangzott el a magyar parlamentben, arról t. i. hogy Szálasi nem magyar. Idegen származású, elõdeit Szálosjánnak hívták Ezt a vádat nem átallja Horthy Miklós újra idézni az emlékirataiban: "mint örmény, szlovák, meg német elõdök leszármazottja, legfeljebb csak negyedrészben volt magyar " írja Szálasiról.

Elõször azt kell tisztáznunk, hogy ha ez az állítás igaz is lenne, vajon emelhetõ-e vádként Magyarországon.

Vajon van-e egyetlen csepp magyar vér annak a Habsburg-Lotharingiai háznak a tagjaiban, akik közül királyt akarnak a magyar trónra emelni? Vajon elfelejtettük már a 13 aradi vértanú nevét, akik között Damjanich, Leiningen, Aulich Schweider, Knézics, Pöltenberg és Lahner szerepeli

Vajon már nem tudjuk, hogy a Zrínyiek horvát származásúak voltak*

Vajon ki tartotta fontosnak utánanézni, hogy Csernoch és Serédy-Szapucsek hercegprímások ereiben mennyi magyar vér keringett ? És mit szóltunk akkor, amikor a bolsevista sajtó nagy örömmel közölte, hogy Mindszenty hercegprímás apját Pehmnek hívták?

Felhánytorgatja-e valaki Petõfinek, hogy Petrovich volt a neve és Gárdonyinak, hogy Ziegler?

Vajon az olyan nevek mint Eckhardt, Peyer, Pfeiffer hány negyed magyar vért takarnak?

A példákból elég ennyi. Ebbõl is levonható az az elvi jelentõségû megállapítás, hogy Magyarországon a magyar népi származást kutatni helytelen dolog, mert Magyarország történelmét és kultúráját valamennyi Kárpát-dunai nép együttes erõvel alkotta és vitte. Hogyan akarjuk, hogy az elszakított népszemélyiségek szívesen visszajöjjenek, ha már most olyan megkülönböztetést és kijelentést teszünk, hogy szlovák, német vérû, mit akar hát vezérkedni a magyar politikában.

Szálasi Ferenc ideológiája nem a faj, hanem a nemzet alapján áll. Miért akarták tehát a faji, vagyis inkább a népi idegenséget fegyverül használni ellene

De mindezen kívül az állítás nem is igaz. Hubay Kálmán huszonnégy órán belül letette a Ház asztalára a hiteles okmányokat, amelyek Sulyok Dezsõ állításait megcáfolták. Az ügy miatt elindított per tárgyalása során pedig kiderült, hogy a Szálosján nevet belehamisították az egyik Sulyok féle származási okiratba. Ezt Horthy éppen olyan jól tudta, mint mi magunk. Nem illett volna tehát az ilyen állítást megismételnie.

Foglalkoznunk kell még azzal a váddal, hogy a Hungarizmus nácizmus, azaz a német nemzetiszocialista ideológia kopírozása. Horthy ezt írja emlékirataiban: "a nácik eszmevilága a magyar belpolitikában is követésre talált és olyan pártok alakítására vezetett, amelyek a magyar belpolitika hagyományos kereteit megbontották." Aki ismeri a náci eszmevilágot, az az eddig tárgyaltak után már is láthatja, hogy a nácizmus vádja nem igaz.

A hitlerizmus lényege az egy faj egy állam elv. Tanítása szerint a németséget, mint faji egységet egyetlen államba, a némely birodalomba kell tömöríteni. A kultúrát az árja népek teremtették, ezek között a legmagasabb rendû, a legtökéletesebb a németséget alkotó északi faj. Ennélfogva nekik, mint Herrenvolknak joguk lehet más népek felett is uralkodni.

A Hungarizmus nem faji államot, hanem a történelmi hagyományoknak és a geopolitikai adottságoknak megfelelõen nemzetállamot hirdet. Elve tehát nem a fajközösség, hanem a népközösség. í Azonkívül tisztában voltunk és vagyunk azzal, hogy az árja meg] az északi faj felsõbbrendûsége nem valóság. Az euráziai kultúrát a turáni szumir nép indította el és a sémi népek folytatták. Utoljára jöttek az árja népek. Tehát minden nép lehet kultúraalkotó. Az északi faj felsõbbrendûsége tiszta faji sovinizmus, amit semmi: sem bizonyít. Ettõl eltekintve a német népet nem csupán az északi faj alkotja, hanem igen nagy százalékban az alpesi faj is (bajorok, osztrákok stb.) Hitler maga sem volt északi típusú. Faji egységrõl, tehát a németek sem beszélhetnek.

Láttuk, hogy az élettér és a nagytér mit jelent a hungarista ideológiában, (egyik sem új fogalom, hanem csak új elnevezés.) A hitleri ideológiában az élettér túlnyúlik az állam területén és magába foglalja azokat a területeket, ahol részint gazdasági érdekeltségei, részint a túlnépesedésbõl kifolyólag népcsoportjai vannak. E területeken gazdasági és politikai elõjogokat akar szerezni magának. Nagytérré az által válik, hogy jogot szerez e területek gazdasági fejlesztéséhez. Világosan látható, hogy egy gazdaságilag megkötött, gyarmataitól és világpiaci lehetõségektõl megfosztott, tehát közvetlen szomszédjaira utalt ország gazdasági ideológiája, amely sem meghatározásaiban, sem erkölcsi alapjában nem egyezik a hungarista felfogással.

Ellenben a Hitler rendszer legnagyobb gyûlölõje a Hungarista Mozgalom egyik legnagyobb ellensége: Bajcsy-Zsilinszky Endre fogadta el a náci faji gondolatot, amikor törzsökös magyarok egyesülete" néven magyar faji alapon álló szervezkedést kezdett. Még jó, hogy elõbb, idejében neve mellé tette anyja Bajcsy nevét, mert a lengyel Zsilinszky név nem hangzott túlságosan törzsökösnek.

Már most ami a magyar belpolitika hagyományos kereteit illeti, ez kissé fejtörést okoz nekünk õszintén megvallva. Úgy gondolta a kormányzó, hogy csak olyan pártoknak szabadna létezniük, amiknek már múltjuk van" Dehát azok is egyszer megalakultak, elkezdõdtek! Attól kezdve más párt, új párt nem alakulhat? Marxista pártnak szabad lenni, mert az már hagyományos, de nemzetiszocialista pártnak nem, mert az újszerû!

Azt gondolom, a hungaristák azért vétettek a belpolitikai hagyományok ellen, mert sem nem osztály, sem nem kaszt szervezkedést végeztek, hanem a nemzeti társadalom minden rétegét felölelõ mozgalmat és pártot állítottak a politikai arénába. Azért vétettek, mert nem voltak hajlandók elárulni sem eszméiket, sem híveiket azzal, hogy hivatalos ellenzéki párttá válva megelégedjenek kis részleteredményekkel és az örökös ellenzékieskedéssel hanem nyíltan kimondották, hogy a politikai harcuk célja a hatalom átvétele, mert csak a hatalom eszközével lehet megvalósítani céljaikat. Azért vétettek, mert a pártélet náluk nem a választások elõtti hónapokra korlátozódott, mert a népet nem megfizetett választási zsoldosokkal: kortesekkel akarták megnyerni, hanem állandóan foglalkoztak a párthívekkel, hogy Öntudatos és felkészült párttagok hirdessék önzetlenül politikai céljaikat és nyerjék meg a nép bizalmát a mozgalom számára.

Mindez azonban már nem a "hagyományos keretek" megbontása, hanem a belpolitikai hagyományoké. Azoké a hagyományoké, amelyek a feudálisok és kapitalisták érdekszövetségébõl születtek. Ilyen hagyományokra nem lehetett tekintettel lenni, sõt ezek ellen kellett harcolni

A ZSIDÓTÖRVÉNYEK

A zsidókkal szemben hozott elsõ intézkedés Magyarországon a numerus clausus volt. Ez sok eredménnyel nem járt. A zsidók továbbra is túltengõ helyet foglaltak el az ország szellemi életében, a gazdasági hatalom pedig csorbítatlanul a kezükben maradt. A magyarság öntudatos nacionalista rétege változatlanul harcolt a magyarság érdekeiért a belpolitikában se harc élére a 30-as években a nemzetiszocialista mozgalmak kerültek. Felrázták a nemzet közvéleményét és ennek nyomására készült el az u. n. egyensúly törvény, amelynek célja lett volna, hogy az ország gazdasági erõinek a zsidóság javára történt túlságos eltolódását ismét egyensúlyba hozza vissza.

Horthy azt állítja emlékirataiban, hogy a magyar kormány az erõszakos német követelések megelõzése végett hozta a zsidótörvényt 1938-ban. Ha a rendszer akkoriban a világ elõtt bizonyítani akarta volna, hogy nem önként, hanem német nyomásra cselekedett, akkor éppen nem kellett volna megelõznie a németek követeléseit, ne mondjuk: kitalálni elõre a gondolatait hanem megvárni és akkor lehetne az erõszakra hivatkozni.

Ez az állítás csak utólagos és felesleges mentegetõzés. A zsidótörvényt a nemzeti közvélemény kényszerítette ki, hiszen Horthy maga is elismeri: Tagadhatatlan, hogy a polgári középosztályban is elterjedt olyan érzés, amely jogos érdekei megrövidülését látja abban, hogy a gazdasági életben és a szabadfoglalkozások terén az állások jelentõs részét, számarányát jóval túlhaladó mértékben foglalta el elõle a zsidóság, amely szívós faji összetartást tanúsított és a nemzeti jövedelem 23 %át mondhatja a magáénak."

A zsidótörvény végrehajtására öt esztendõ állott rendelkezés mert a törvény szerkesztõi azzal számoltak, hogy ezen öt esztendõ alatt a helyzet úgyis "gyökeresen" megváltozik. Világos, hogy gyökeres változáson mindenféle fasizmus, nemzetiszocializmus bukását gondolták, amikor aztán ismét nem lesz zsidótörvény minden a régi mederben fog folyni, a zsidóság élvezni fogja továbbra is kiváltságos helyzetét, a magyarság pedig megmarad másodrangú polgárnak a saját hazájában. Ha nem is öt, de hé év alatt tényleg gyökeresen megváltozott a helyzet, de ebbõl törvénykészítõknek is vajmi kevés hasznuk volt.

Horthy a zsidótörvényt azzal is igyekszik menteni, hogy az ne nürnbergi mintájú faji törvény volt, mert a vallást vette alapul! Erre vonatkozólag megjegyezhetjük, hogy ha a nemzet érdeke szempontjából okvetlenül szükségesnek mutatkozott zsidótörvényt egyesek üldözésnek minõsítik, akkor alapjában véve teljesen mindegy, hogy faji üldözésrõl, vagy vallási üldözésrõl van szó.

Az egyensúly törvény azonban nem egyensúlyt, hanem a rendszer és a zsidóság közötti megértést eredményezte, akár csak húszas években. "Velünk született lovagiasságunk, emberiességünk és jogérzékünk a nem zsidók és zsidók közt a megértést Magyarországon rövidesen megint helyre állította" írja Horthy az elsõ háború utáni korszakról.

Ehhez a lovagiassághoz lehet néhány szavunk. Legelõször idézzük Karácsony Sándornak, a magyar lelkiséget kutató jeles professzornak idevágó sorait: "... hamarább bizonyul a gyakorlatban baleknek, mint igazi lovagnak... A lovagias magyar világi életében mindenét odaadta a kalmárlelkû nyugateurópainak. Jókai nyelvén szólva Peczolt (bezahlet) uraméknak az ingét is levetette és sohasem kért, nem is kapott semmit, mindig kárt vallott, mindig kisemmizték, mindig rossz üzletet csinált, dehát nem csoda, hogy nem ért a krajzleroskodáshoz, igazi úr! Elhiszem, hogy ebbõl nagyon sok mindenkinek volna haszna, ha a magyar valójában ilyen volna, még azt is elhiszem, hogy éhes disznó makkal álmodik s aki ilyennek szeretné a magyart, lassanként valóságnak veszi szívének titkos vágyát, még azt is elhiszem, hogy cél szentesítette eszközként iparkodik a magyarba, mennél több magyarba, lehetõleg a magyarság egyetemébe bele szuggerálni, hogy legyen csak ilyen." (A magyar lélek)

Szálasi Ferenc ugyancsak találóan ír a lovagiasság kérdésérõl az Út és Célban. A zsidóság és fizetett tárgyilagos közgazdasági nagyságai hirdetik azt a hazugságot, hogy a magyar ember kereskedelemhez és iparhoz nem ért, mert lovagias és úr, aki nemes hagyományait védi és õrzi, született katona. Eddig nem tudtuk, hogy a kereskedelemhez és iparhoz való hozzáértés fõ alkotó elemei a lovagiatlanság és neveletlenség, hagyománygúnyolás és a katonakötelezettség alól való kibújás. De úgy kell legyen, mert akkor miért emelnék ki a zsidók annyira a mi fajtánk fõ jellemvonásait, mint olyanokat, amelyek nem egyeztethetõk össze az általuk beültetett kereskedelemmel és iparral."

Mindenesetre különös, hogy ezt a lovagiasságot az illetékesek éppen a magyar nép felé nem gyakorolták. A lovagiasság a gyöngék, az elnyomottak védelmét, az ellenféllel szembeni nagylelkûségét jelenti. Hol nyilvánult meg ez a lovagiasság évszázadokon keresztül a magyar parasztsággal szemben, amelyet földhözkötöttek, még gazdáját sem volt joga szabadon választani és deressel fizettek a hibáiért? Hol volt ez a lovagiasság a trianoni korszak három millió nincstelen, kisemmizett parasztja iránt? És hol volt az éhbérért dolgozó munkásság felé, amelynek sorsa még az olyan elefántcsonttoronyban élõ poétát is megrendítette, mint Babics volt

Nem magamért sírok én: testvérem van millió
És a legtöbb oly szegény, oly szegény
Még álmából sem ismeri ami jó."

Lovagiasak voltunk a német felé, a Habsburg felé, Vitám et sanguinemet kiáltottunk Mária Teréziának és elküldtük jobbágyainkat harcolni az örökös tartományokért. Szobrot emeltünk Erzsébet királynénak, mert ó csoda, akadt 400 év alatt egy Habsburg feleség, aki szerette a magyarokat. Lovagiasok voltunk a zsidóság felé, mert a lovagok" elõtt sincs a pénznek szaga, a plebs, a magyar nép meg nyomoroghatott, a lovagiasságból már nem

jutott el hozzájuk, kimerült addig, míg az egyetértést a zsidósággal létrehozták.

Mi az ilyen lovagiasságból nem kérünk és balekok sem akar lenni, még ha Szabó Dezsõ is mondja nagy szomorúsággal, hogy a magyar a történelem legnagyobb balekje. Úgy szól a közmondás: segíts magadon, az Isten is megsegít. Nos, a zsidótörvény ilyen önsegítés volt a magyarság számára, mert a keresztényi hangoztatástól, sopánkodástól, vagy dörgõ vezércikkektõl, még a puszta imádságtól sem lesz semmi. A nemzetnek nem csak kifelé kell helyzetét törvényekkel, szerzõdésekkel biztosítania, verekednie, hanem befelé is, ha a szükség úgy kívánja. A szükségesség pedig fennállt, ezt kénytelenek voltak még a filoszemiták is elismerni.

Az utólagos és felesleges mentegetõdzést nemcsak Horthynál találjuk. A háború után Pilátusbetegség lépett fel, sokan mossák a kezüket, hogy õk nem bûnösök, õk nem ezt akarták, nem így akarták. Ez a kézmosás nem egyszer a legtermészetesebb magyar érdekeket is érinti, s e tünetek olyanoknál is észlelhetõk, akiknél valóban fölösleges a "lavabo", így pld. Szalay Jeromos idéz "Mit üzen a vértanú prímás" címû könyvében Molnár Kálmán pécsi egyetemi tanárnak 1938-ban a Magyar Nemzet"-ben megjelent cikkébõl: "Ezen a napon szomorú voltam, mert ez a tör vény felcsúfolása minden emberi jognak" (mármint a zsidó törvény). Hogy a Magyar Nemzet"-ben ilyent írtak azon nem csodálkozhatunk, mert ez a lap a kuruckodás és a kokárda színeibe öltözött zsidó érdekvédelmet szolgálta. De, hogy Szalay Jeromos erre azt írja, hogy "ez volt a meggyõzõdése minden rendes embernek" ez már érthetetlen. Elfelejtkezett volna Prohászka Ottokárról, ha már a több millió jobboldali magyart nem is tartja rendes embernek? Bizonyára nagyon jól tudja, hogy mi volt Prohászkának, a nagy magyar püspöknek a felfogása a zsidókérdésben. Vagy meg kell elégednünk a puszta szavakkal, a bajok feltárásával, az okos cikkekkel, de a cselekvésig, a szükséges törvények meghozásáig már nem szabad eljutnunk, mert akkor megszûnünk rendes embereknek lenni? A zsidóság hatalmának korlátozása az emberi jogok felcsúfolása volt, de a parasztság és a munkásság nyomora az jogos volt? Hogy 1942-ben az egyik budapesti zsidó gyógyszerárugyárban húsz-harminc fillér órabért fizettek a munkásnõknek, azon nem szomorodott el Molnár Kálmán! Az elszomorodás pontján válnak el útjaink a Molnár Kálmánoktól, mert mindenki akkor szomorodik el, amikor a hozzá közel állókat éri valami baj. Mi a magyar nép bajain szomorodtunk el, õk a zsidók baján, a zsidó törvényen.

Ez a magatartás annál érthetetlenebb Szalay Jeromos részérõl, mert Márton Áron címû könyvében nem csak a Katolikus Egyháznak, de az egész magyarságnak védõügyvédjét ismertük meg személyében. De így hisszük, jogos a kérdésünk: Vajon a nemzetiségi kérdés csak akkor érdekes, ha a nemzetiségeket elszakították tõlünk azzal a földdel együtt amelyen laknak? A zsidósággal ez nem történhetett meg, ennélfogva zsidó nemzetiségi kérdés nem létezhetik? Vajon nem igaz-e, hogy Nagy-Magyarországot a külsõ hatalmak tépték szét, a Csonka-Hazát pedig a zsidóság hódította el a magyarságtól? Valóban annyira lovagiasak, azaz annyira balekok volnánk, hogy már a saját létérdekeinket sem tudjuk felfogni ? Avagy a keresztény vallás ok egy nemzetnek az öngyilkosságra?

A "Der Kampf ist noch nicht zu Ende" már idézett írásban is találunk szükségtelen megjegyzést, amely úgy szól, hogy a magyarság remélte a zsidóság és a németség asszimilációját. Egy keresztény nép, egy nem keresztény népet legyen izraelita, mohamedán, buddhista nem tud asszimilálni. Ettõl eltekintve, a magyarság senkit sem akart asszimilálni, de éppen a túloldalon állóknál találjuk azt a tendenciát, hogy az asszimilálódottaknak felhányják idegen eredetüket, mint ahogyan annak idején sem tetszett a magyar uraknak az "oláh" Hunyadi János, aki mellesleg nem is volt oláh

származású. A zsidókérdés és a német fajelmélet ellensúlyozására bedobták a köztudatba az elsvábosodás riasztó gondolatát, nem gondolva arra, hogy ezzel egyrészt csak erõsítik a fajelméletet, másrészt pedig külpolitikailag veszélyeztetik az országot, mert a nagy világfelfordulásban, amikor annyi ellenségünk volt, még a politikai szövetségesünket is ellenségünkké teszik.

A nagynémet gondolatot melengetõ hazai svábság magatartásával épp úgy, mint a hitleri Németország faji sovinizmusával a nemzetelvet kellett volna maradéktalanul szembeállítani, de nem csak a szónoki emelvényeken, hanem az állami élet minden vonatkozásaiban is.

A zsidóság hevesen reagált a zsidótörvényekre. Minthogy évezredek alatt sohasem látták be, hogy bennük van a hiba, természetesen most sem ismerték el. Nem vitás, hogy voltak közöttük olyanok, akik egyénileg semmi bajt, vagy veszedelmet nem jelentettek az ország belsõ egyensúlyára, ám hogyan lehetne ezt a keveset a sok százezerbõl egyénenként elõkeresni. A törvények különben is sok kivételezést tettek.

A zsidók azzal érveltek, hogy õk is magyarok, csak a vallásuk más. Ez olyan érv volt, amit õk maguk sem hittek el. Nemcsak a magyarság, de semmi más nép, még az amerikai sem tartja magát azonosnak a zsidósággal. A zsidóság olyan jellegzetes faji vonásokkal rendelkezik, melyek már a külsõben erõsen elütnek minden más néptõl. Ez a tény le nem tagadhatóvá teszik a népi különbözõséget. Ezt fokozza az ortodox zsidóság viselete a kaftán, a kerek kalap, a pajesz. Hogyan mondhatnánk egy pajeszos, kaftános zsidóra, hogy az magyar? A haladó, kultúrzsidó pedig egyszármazású az ortodox galíciai zsidósággal, azonosítja is magát vele, tehát miért tekintsük a magyar nép tagjának? Mind a zsidó gyerek, mind a magyar gyerek már kis elemista korában megtanulja a bibliából, hogy a zsidóság más nép mint a magyar, mert más a történelme is.

Éppen a zsidó törvények után derült ki, hogy a zsidóság nem érez együtt a magyarsággal. A parasztságunkat a Dózsa-féle forradalom után földhöz kötötték, semmi joga nem volt, de a hazáért, ami számára csak hont jelentett, harcolnia kellett. A zsidóság, mihelyt nem lehetett többé korlátlan úr az országban, azonnal ellene fordult, nem törõdött semmit a magyar nemzet és állam érdekeivel. Szemükben már az is bûn volt, hogy Magyarország a hitleri Németország oldalára állott a nagy világküzdelemben. A trianoni bilincsek megtörése, országrészek visszatérése nem érdekelte, nem lelkesítette õket. Õk az üldözöttek, azzal fenyegetõztek, hogy keresztény fejekkel fogják kirakni az Andrássy utat. Ha igazán magyarok lettek volna, épp a zsidótörvény idején kellett volna arról bizonyságot tenniök. Ne csak akkor legyünk hangos magyarok, amikor az anyagi jóléttõl dagad a zsebünk és a pocakunk. A sok millió nincstelen parasztnak el kellett menni a honért vérét, életét áldozni, s el is mentek zokszó nélkül. A zsidóknak még harcolniok sem kellett, mégis gyalázták a magyarságot. Belsõ ellenséggé váltak, onnan várták maguk számára a boldogságot, a felszabadulást, ahonnan a magyarság számára csak a szenvedés, nyomor és a leigázottság jöhetett. El is jött, mert voltak gyászmagyarok, akik a döntés nagy óráiban nem a magyar nemzettel, hanem a zsidósággal azonosították magukat. A történelem egyenlõen fog ítélni mindegyik felett.

ÍGY BUKOTT EL MAGYARORSZÁG

Az 1938-as esztendõ nem csupán Magyarországon volt mozgalmas. A világpolitika zajlani

kezdett, mint a jég a tavaszi olvadáskor. A zajlást a hitleri Harmadik Birodalom indította el. Hitler kifejezett célja volt a versaillesi békeszerzõdés megsemmisítése, mert méltatlannak, lealázónak tartotta a német néphez. Nagy sikerének egyik oka éppen ebben a mindig hangoztatott szándékában rejlett. Elve viszont az volt, hogy katonai hatalom nélkül nem lehet eredményes külpolitikát vezetni. Annyi szava van minden nemzetnek a világarénában, amennyi fegyveres erõre támaszkodik és amennyi szilárd elhatározást mutat arra, hogy szükség esetén ezt az erõt használja is.

Miután leszerelni egyik gyõztes állam sem akart, Németország is felfegyverkezett és 1938-ban elég erõsnek érezte magát ahhoz, hogy kitûzött céljait megvalósítsa. Az elsõ lépés Ausztria volt. Az Anschlussal Hitler valójában nem tett mást, mint hogy a népek önrendelkezési jogát érvényesítette, azt az elvet, amelyet a gyõztesek hirdettek, de megcsúfoltak. Ausztria már 1918-ban kinyilvánította azt a szándékát, hogy Németországhoz akar csatlakozni, mert érezte, hogy egykori társországai nélkül önmagában életképtelen. A csatlakozást akkor a nyugati hatalmak megakadályozták. Az osztrák nép határtalan lelkesedése, amellyel 1938 március 15-én a bevonuló német csapatokat és Hitlert fogadta, elég bizonyíték arra, hogy az Anschluss nem csak 1918-ban, de húsz év múlva is éppen olyan õszinte vágya volt.

Ausztria után Csehszlovákia következett. Ez az államszörnyeteg a népek önrendelkezési elvének hangoztatásával, valójában annak kigúnyolásával született meg a csehek vezetése alatt, Magyarországot feldarabolták, mert sok volt a nemzetisége és arra alkották Cseh-Szlovákiát, amelynek 13.6 millió lakosából csak 6.5 millió volt cseh. A rokonszármazású, de az egyesülést ne óhajtó és abból semmi hasznot nem látott 2.5 millió szlovákon kívül 3.3 millió német lakott Cseh-Szlovákiában. Ha a 2.5 millió szlováknak joga volt annak idején, hogy állítólag önmaga rendelkezzék sorsa felõl, akkor joga lehet a 800.000-rel több németnek is ahhoz. A csehek húsz esztendõ alatt csak minden demokráciát megcsúfoló erõszakkal tudták ezt a semmi kohéziós erõvel nem rendelkezõ államot összetartani. Nemcsak Magyarország, de Németország is állandóan a Népszövetséghez fordult a kisebbség elnyomása miatt, de tudjuk, hogy a Népszövetség a gyõzte érdekeit szolgálta, a vesztesek ügyeivel nem törõdött. (Jellemzõ, hogy a nürnbergi per során a bíróság nem engedélyezte, hogy ezeket a panaszokat Ribbentrop kérelmére kikérjék Genfbõl.)

A nyugati demokraták logikátlansága, elfogultsága vagy rosszindulata ezen a téren is elképesztõ. Bernard Pares amerikai szerzõ "Russia" címû könyvében (1949) kárhoztatja, hogy a náci propaganda minden németnek, bárhol is éltek volt, egy birodalomban való egyesítését követelte. Négy oldallal tovább pedig írja: "az 1918-as szerzõdések fõérdemeinek egyike az volt, hogy ezek a néptöredékek (csehek, lengyelek, ukránok, románok, szerbek és olaszok) visszatértek abba a nemzeti egységbe, amelyhez valójában tartoztak."

Tehát ha a szláv népek egyesítése végett területeket szakítanak el, országot darabolnak fel, az helyes, igazságos, jogos. De ha a németek követelik népük egyesítését, az már aljas náci propaganda, bûn a béke és más népek szabadsága ellen. (De azért legyünk demokraták!)

1938-ban a szudétanémetek is jogegyenlõséget, majd autonómiát követeltek a csehektõl. A községi választások a Szudéta területen a Német Párt nagy gyõzelmét hozták. A helyzet egyre jobban elmérgesedett, mert a csehek terrorral próbálták a szudétanémetek önrendelkezési jogának követelését elfojtani. Anglia ekkor még nem volt felkészülve a háborúra. Chamberlain angol miniszterelnök Hitlerrel személyesen tárgyalt, majd

megtörtént a müncheni konferencia, amely Németországhoz csatolta Szudétaföldet. Ezt követte a bécsi döntés, aminek eredményeképp a Felvidék magyarlakta területei visszatértek Magyarországhoz. Szlovákia és Kárpátalja önkormányzatot kaptak.

Miksche cseh ezredes azt írja a "Danubian Federation"-ban, hogy 1938-ban a kisebbségi kérdés olyan betegséghez hasonlított, amelyet elhanyagoltak, mígnem a sebészi beavatkozás elkerülhetetlenné vált. Azt is nyíltan kijelenti, igen valószínû, hogy Masaryk állama idõvel darabokra esett volna szét tisztán belpolitikai okoknál fogva, Hitler minden intervenciója nélkül.

Amennyire õszintén ír ma Miksche, annyira hamis volt akkoriban Anglia magatartása. A müncheni egyezményt követõ napon Chamberlain Hitlerrel aláírt egy közös nyilatkozatot. E szerint az angol-német viszony elsõrendû fontosságú mindkét népre és Európára is, továbbá, hogy az elõzõ napon aláírt egyezményben és az angol-német tengeri egyezményben a két nép azon óhajának szimbólumát látják, hogy soha többé ne viseljenek egymás ellen háborút.

Három nappal késõbb Chamberlain bejelentette az angol felfegyverzés siettetését.

Jerzy Potoczky washingtoni lengyel követ 1938 november 21-én keltezett jelentésében azt írta, hogy az U.S.A. párizsi követének kijelentése szerint csak háború vethet véget Németország õrült" terjeszkedésének. Mégis 1938 decemberében francia-német megnemtámadási szerzõdést írt alá Párizsban Ribbentrop és Bonnet, a két külügyminiszter.

Magyarország a trianoni békediktátumban elvesztette kétharmad területét, ennek ellenére tudott élni. Csehszlovákia sokkal kevesebbet veszített 1938 õszén, mégis, Miksche szavai szerint, elvesztette a mankóit, amelyekre támaszkodott s pénzügyi és ipari téren káoszba esett. 1939 március 15-én Cseh-Szlovákia teljesen felbomlott. Szlovákia kikiáltotta önállóságát, Kárpátalját megszállta a magyar hadsereg, Hitler pedig bevonult Prágába. Cseh-Morvaország megszállása Hitler részérõl nem erõszakos lépés volt. Március 14-én Dr. Hacha, Cseh-Szlovákia elnöke egyezményt írt alá Berlinben Hitlerrel és a németek ezen egyezmény értelmében vonultak be Cseh-Morvaországba. Az a tény, hogy az egyezményt elõzõleg írták alá, kizárja az erõszak lehetõségét, a németek erõszakos politikát gyakoroltak volna a csehek Hacha elnök lemondhatott, vagy elmenekülhetett volna, mi ahogyan Benes mind a kettõt megtette. Berlini tartózkodása alatt Hacha állandó összeköttetésben volt kormányával és a Cseh-Morva protektorátus megalkotásához megkapta annak hozzájárulását. Nem volt más választása Hachának, írja Miksche, mivel Cseh-Morvaország Szlovákia elszakadása után tisztán gazdasági oknál fogva nem tarthatta fenn önálló létét.

A Cseh-Szlovák köztársaság megszûnése elõször nem keltél semmi felháborodást Nyugaton. Szlovákiát több állam elismeri Chamberlain pedig az angol alsóház ülésén kijelentette, hogy müncheni egyezmények nem szakadtak meg, mert nem garantálhatták egy olyan állam határait, amely önmagától hullott szét. Viszont három nappal késõbb az angol kormány és a francia is felemelte szavát a "német kezdeményezés önkényes jellege ellen.

Horthy annak idején és az emlékirataiban szintén hangsúlyozta, hogy a területi visszacsatolások békés úton történtek. Ez igaz, viszont az is igaz, hogy ha e békés eszközök mögött nem áll német hadsereg, bizony szóba sem került volna a trianoni

békediktátum revíziója. Fegyveres erõ és elszántság nélkül lehetett a genfi sóhivatalnál instanciázni, lehetett Pesti Hírlap albumokat kiadni, csak éppen eredményt nem lehetett elérni. 1940-ben Észak-Erdély már a magyar hadsereg háborús elszántsága követ keztében tért vissza.

Tárgyilagosan megállapítható, hogy az Anschlussal és a Szudétaföld elcsatolásával Németország nem tett mást, mint hogy érvényesítette a nyugatiak népi önrendelkezési jogelvét. Cseh-Morvaország megszállására pedig maguk a csehek hatalmazták fel írásbeli egyezménnyel.

A háború mégis készült már. Nem azért, mert Németország jogtalanságokat követett volna el, hanem, mert Churchill már 1937-ben megmondotta: "Ha Németország újra erõs lesz, le kell rombolni." 1938-39-ben kiderült, hogy Németország újra igen erõs. Tehát le kellett rombolni, mert így kívánta Anglia egyensúlypolitikája. Azt már nem látták elõre az okosok, hogy mi lesz Európával a rombolás után.

A német-lengyel ellentét Danzig miatt élezõdött ki. Danzigra, melynek lakossága 90 %-ban német és a versaillesi békeszerzõdések elõtt Kelet-Poroszország fõvárosa volt, épp úgy tartott jogot Németország, mint Magyarország mondjuk Kassára, vagy Kolozsvárra. Lengyel és Németország között a viszony sohasem volt jó. Pilsudsky elnök mondotta, hogy szövetséges politika alkalmazása a németek felé a lengyel nép évezredes németgyûlöletébe ütköznék. Igaz, hogy 1934-ben német-lengyel egyezményt kötöttek, de az aláírás elõtt a német kormány külön kijelentette, hogy az egyezmény nem jelenti a német-lengyel határ elismerését. Az egyezmény fedezete alatt a lengyelek a német kisebbségek ellengyelesítését végezték s hogy a munkájukat könnyebben folytathassák, 1934-ben kiléptek a Népszövetség kisebbségi bizottságából. Anglia és Franciaország is tiltakoztak a lengyelországi kisebbségek elnyomása ellen.

Németország 1938 október 24.én kezdte meg az elõzetes tárgyalásokat a berlini lengyel követtel Danzig és az úgynevezett folyosó ügyében. Majd 1939 januárjában Ribbentrop német külügyminiszter ment Varsóba.

A roosevelti kormány ekkor már megkezdte tevékenységét Németország ellen. Roosevelt jó barátja Bullit párizsi amerikai követ rávette a franciákat, hogy a keleteurópai államokkal szembeni semleges álláspontjukat adják fel.

Gróf Jerzy Potoczki washingtoni lengyel követ 1939 január 16-án keltezett s a lengyel külügyminiszterhez intézett jelentésében rendkívül fontos dolgokat közölt annak a beszélgetésnek alapján, amelyet Bullit követtel folytatott annak Párizsba való utazása elõtt. A félórás beszélgetés alatt Bullit az U.S.A. álláspontját a következõkben fejtette ki:

Roosevelt elnök elítéli a totalitárius államokat. A háborús elõkészületek siettetése tengeren, földön és levegõben egymilliárd kettõszázötven millió dollár költséggel.

Roosevelt véleménye az, hogy Franciaország és Anglia vessen véget a totalitárius államokkal szembeni egyezkedõ politikájának és semmiféle területi változást érintõ tárgyalásba ne kezdje azokkal.

Erkölcsi biztosíték arra vonatkozólag, hogy az Egyesült Államok lemondanak izolációs politikájukról és háború esetén kész tevékenyen résztvenni Anglia és Franciaország oldalán. Amerikának szándéka, hogy minden pénzügyi és elsõrendû nyersanyag forrást

rendelkezésükre bocsásson.

Nem nehéz megértenünk, hogy mi késztette Rooseveltet az elszigetelõdési politika feladására és a "náci-fasiszta" államokkal szembeni éles állásfoglalására.

Roosevelt a New Deallel nem érte el a kívánt hatást. Bár a munkanélküliség csökkent, még mindig milliók voltak állandó munka nélkül. Az elnök környezetében és közigazgatásában sok volt a zsidó (Amerikában is õk a legnagyobb demokraták) és természetesen teljes erejükkel agitáltak a hitleri Németország ellen. Régi fogás, hogy a nehéz belpolitikai helyzetrõl a figyelmet súlyos külpolitikai problémák felvetésével terelik el. A totalitárius államok és az amerikai demokrácia ideológiájának különbsége azonban nem lett volna eléggé hatékony az amerikai közvélemény felizgatására és befolyásolására. Roosevelt tehát megállapította, hogy angol-francia vereség esetén Németország veszélyezteti né az Egyesült Államok gazdasági érdekeit. (Különös, hogy most a demokraták szerint a totalitárius Szovjetunió nem veszélyezteti az U.S.A. érdekeit és ki lehet egyezni vele egy békés koegzisztenciában.) Lukasiewicz párizsi lengyel követ arról számol be 1930 februári jelentésében miniszterének, hogy Bullit szerint Washington magatartása csakis az Egyesült Államok anyagi érdekeitõl; függ és nem ideológiai problémáktól. Ez persze nem volt igaz,, mert Roosevelt külpolitikájának indító oka a nácizmus iránt érzett és táplált gyûlölet volt. Már az 1937 október 5-én tartott beszédében megtámadta Német és Olaszországot, valamint Japánt. A szovjetrõl hallgatott. A müncheni egyezmény után 1938 novemberében visszahívta a berlini követet.

Az U.S.A. Angliát biztosította, Anglia pedig Lengyelországot. A lengyelek erre visszautasították a német ajánlatokat. Közben döntõ esemény történt. Németország, hogy megakadályozza körülkerítését, tárgyalásokba kezdett a Szovjettel. Az angolok és franciák már elõbb Moszkvába mentek, hogy rávegyék Sztálint egy németellenes szövetségre. Sztálinnak egyelõre a németek barátságára volt inkább szüksége és így született meg 1939. augusztus 23-án a német-orosz megnemtámadási szerzõdés.

Horthy szerint ez a hírhedt egyezmény nagy felháborodást váltott ki Magyarországon. Arról azonban hallgat, csak a sokat beszélõ Kállay árulja el emlékirataiban, hogy 1942-ben Kállay miniszterelnöki kinevezése elõtt arról beszélt, hogy Magyarország a Szovjetunió szövetségese is lehet, ha a Szovjet nem akarja bolsevizálni Magyarországot."

Németország nem akart szövetségese lenni a Szovjetuniónak, csupán azt szándékozott megakadályozni, hogy a nyugati hatalmak körülkerítsék és háború esetén két fronton kelljen egyszerre harcolnia.

A német-lengyel viszony augusztus folyamán egészen kritikussá vált. A lengyel kormány biztosította az angol kormányt, hogy hajlandó személyes tárgyalásokba bocsátkozni a németekkel, de ehelyett mozgósított. A német rádióállomások augusztus 31-én este 8.15-kor közölték a német ajánlatokat, a lengyel rádió 11 órakor válaszolt és elutasított minden tárgyalást. Másnap hajnalban kitört a háború.

Szeptember 2-án, tehát a háború második napján Mussolini ajánlatot tett a versaillesi béke revíziójára. Hitler és a francia kormány elfogadta az ajánlatot, de Anglia nem. így aztán szeptember 3-án Anglia és Franciaország hadat üzent Németországnak.

Hogy mennyire nem Lengyelország megsegítése, hanem Németország megsemmisítése volt a céljuk, az világosan kitûnt akkor, amikor a Szovjet is megtámadta Lengyelországot.

Angliának hadat kellett volna üzennie a Szovjetunió ellen is az angol-lengyel egyezmény értelmében, de nem tette.

A lengyelországi villámhadjárat után Németország nyugat relé fordult és megkezdte elõkészületeit a nyugati hadjáratra. Ezt az idõt használta fel a Szovjet a maga céljainak elérésére. A tél folyamán megtámadta Finnországot és ha nem is szállta meg egészen, fontos területeket mégis megszerzett magának.

1940 tavaszán a németek megszállták Dániát, villámhadjáratokkal Norvégiát, Belgiumot, Hollandiát és Franciaországot. Nem vitás, hogy a háborúba nem lépett államok területén a német az angolokat elõzték meg az okkupációval. 1940 õszén Louis Regier a Vischyi kormány megbízásából titkos küldetésben járt Churchillnél és szemére hányta: Vous avez déjá jeté dans gueule du crocodile la Pologne, le Danemark, la Norvégé, la Hollande, la Belgique, la Francé". (Ön már a krokodil torkába dobta Lengyelországot stb.... lásd Louis Rougier: Les accords secrets franco-britanniques.) A kis államok megszállását súlyos bûnként róttták fel a németek számlájára, de azt természetesnek vették, hogy Izlandot és Grönlandot az angolszászok megszállták, egészen fölöslegesen, mert a nagy távolság miatt ezeket szigeteket a németek tengeri flottájuk gyengesége folytán úgysem tudták volna veszélyeztetni. Késõbb Iránt szállták meg angolszászok és a Szovjetunió együttesen.

Közben a Szovjet folytatta a maga elõrenyomulását Nyugat-Európa felé. 1940 júniusában okkupálta elõször Litvániát, majd Észt és Lettországot. A kelet felé jogait érvényesítõ Németország ellen háborút indított Anglia, míg a nyugat felé törõ Szovjetunió terjeszkedései hidegen hagyták.

Franciaország leverése után Hitler békeajánlatot tett Angliának, amellyel õ sohasem akart háborút, hanem a szövetségét kereste. A Szovjet terjeszkedése bizonnyal nyugtalanította a németeket. A Balti államokon kívül ugyancsak 1940 júniusában az oroszok megszállták Besszarábiát és Bukovinát is. Az angolokat azonban ez sem érdekelte, és visszautasították a loyális német békeajánlatokat. A visszautasítás Roosevelt politikájának eredménye volt, aki az U.S.A. teljes erejével való megsegítésérõl biztosította Angliát, ha tovább folytatja a háborút Németország ellen, mert a tengerentúli demokraták már csak egy célt láttak, leverni a náci-fasisztákat, ha kell a Szovjet segítségével. A Szovjet is totalitárius állam, de nem üldözte a zsidókat, sõt a zsidók irányították, tehát, az amerikai demokratikus zsidóság megbocsátotta neki, hogy diktatúrát gyakorol.

A német békeajánlatnak az angolok részérõl történt visszautasítását Horthy azzal magyarázza, hogy Hitlernek már semmi hitele sem volt a nyugati világ elõtt.

A kérdés most már az, hogy ennek a nyugati világnak milyen volt a morálja, lehetett-e bízni benne. Több tény közismert, így például, hogy Lengyelországot rábiztatták a háborúra, de megvédeni nem tudták. Az angolszászok oldalán harcolt, szerb Mihajlovics tábornokot veszni hagyták Tito kezén. Vannak kevésbé közismert tények is, amelyekrõl az imént említett Louis Rougier professzor könyvébõl szerezhetünk pontos tudomást.

Rougier 1940 október 22-én érkezett Londonba, mint a vichyi kormány megbízottja, hogy tárgyalásokat folytasson Churchillel. A tárgyalásokról jegyzõkönyvek készültek s a jegyzõkönyvek értelmében egyezményt kötött 1940 decemberében Halifax és Chevalier, mint a két kormány megbízottjai.

A jegyzõkönyvi megállapodás egyik sarkalatos pontja az volt, hogy a vichyi kormányhoz hû maradt francia kolóniát nem támadja meg Anglia, a francia kormány viszont nem próbálja meg a de Gaullehoz pártolt kolóniákat visszaszerezni, továbbá, hogy a tengelyhatalmaknak semmiféle katonai bázist nem ad át a gyarmatokon. Ennek ellenére 1940. november 23-án négy angol hadihajó jelent meg Dakar elõtt, az egyiknek fedélzetén de Gaullal és partraszállást akart végrehajtani. A franciák ellenálltak, mire a hajók három napon keresztül lõtték a várost.

1941-ben de Gaulle csapatai az angolok segítségével megszállták Syriát. Dentz francia tábornok elõször ellenállt, majd a testvérharc megakadályozására megszüntette az ellenségeskedést. Egyezményt kötöttek, amelyben a de Gaulleék megígérték, hogy Dentz tábornok, sem egyetlen katonája ellen a háború után eljárást nem indítanak. Mégis 1945 április 20-án Dentz tábornokot lefokozásra és halálra ítélték. Kegyelmet kapott, de még az év decemberében a börtönben a hidegtõl meghalt. A védelem hivatkozott a Pétain és Churchill kormány között kötött egyezményre, de a bíróság nem fogadta el, mert Churchill letagadta, hogy õ Pétainnal egyezségre lépett. Késõbb Churchill védnöksége alatt 82 angol külügyminisztérium a jegyzõkönyvek meghamisított szövegét adta ki. A brit miniszterelnök tagadásának második áldozata Pétain marsall, az elsõ világháború verduni hõse lett, akit egy szótöbbséggel ugyancsak halálra ítéltek. A kedves 01 Man farizeussága teljes volt" írja Rougier Churchillrõl.

Churchill azért tagadta le a vichyi kormánnyal kötött titkos megegyezést, mert a perek megindulása idején folytak az angliai választások és nem akart fegyvert adni a Munkáspárt kezébe maga ellen. Az ellenzék ugyanis nagyon jól ki tudta volna játszani az angol nép elõtt a Churchill-Pétain megegyezést, azért így is a Munkáspárt gyõzött.)

Rougier abban az idõben az U.S.A.-ban tartózkodott. Személyesen akart a tárgyalásokra elutazni, de barátai lebeszélték rá, mert akkoriban sok embert öltek meg Párizs utcáin s a gyilkosságokat a kommunisták a degaulleistákra, a degaulleisták pedig a kommunistákra fogták. A jegyzõkönyvek fényképmásolatait elküldte de Gaullenak, de azokat nem látta senki a tárgyalásokon.

Jaques Chevalier, aki Halifaxai az egyezményt kötötte, életfogytiglani kényszermunkát kapott és vagyonát elkobozták.

A franciák azzal biztatták Indokínát a háború alatt, hogy ha segít a japánokat kiverni, akkor meg fogja kapni a függetlenséget. Az indokínaiak harcoltak, de a háború végén nem kapták meg függetlenségüket. A harcot tehát tovább folytatták, de most már a franciák ellen s minthogy a maguk erejébõl képtelenek lettek volna rá, elfogadták a bolsevisták segítségét. A segítés örve alatt aztán Ho-Chi-Min hadseregét és országát sikeresen bolsevizálták.

A tények rövid ismertetése után mindenki saját maga megítélheti, hogy melyik állam vetheti a szemére a másiknak az igazmondás megcsúfolását, az üres ígérgetést, a meg nem tartott egyezmény vádját.

Az 1940-es év Magyarország számára sem maradt eseménytelen. Miután a Szovjetunió bekebelezte Besszarábiát és Bukovinát, Magyarország is fellépett területi követeléseivel. Az ellentéteket ismét német-olasz döntõbíráskodás intézte el. Észak-Erdély és a Székelyföld visszakerült Magyarországhoz. Ennek ellenében viszont olyan szerzõdést írt alá Teleki, amelynek alapján a német népcsoport ha nem is kimondottan írja Horthy de

ténylegesen Berlin rendelkezése alá tartozott". Nem sokkal azelõtt újra a hungaristákat vádolták azzal, hogy szét akarták tépni Szent István palástját. Most ez a vád a rendszer fejére hullott vissza. A szerzõdés aláírása a bécsi döntés után történt, tehát nem lehet úgy feltüntetni a dolgot, mintha vagy a szerzõdés elutasítása, vagy Észak-Erdély visszacsatolása között kellett volna választani. Továbbá azért sem, mert Horthy szerint is a magyar-román tárgyalások, majd annak sikertelensége utón a döntõ bíráskodás azért történt, hogy Magyarország és Románia között a katonai összeütközést elkerüljék. Tehát a magyar kormány kezében is lett volna ütõkártya, amit a németekkel szemben kijátszhatott volna, hogy azok túlzott követeléseivel szembeszálljon. A szerzõdés meglehetõsen súlyos pontokat tartalmazott. Nem csak azokat amelyeket Horthy említ meg, hanem például azt is, hogy az állami élet minden területén a hazai németségnek számarányának megfelelõen kell pozíciót biztosítani. Igaz, hogy az elsõ zsidótörvény a 6%-os zsidóság számára 20 %-os részesedést biztosított a gazdasági és a szabad pályákon, viszont ez számukra csökkentés volt, míg a Teleki által aláírt szerzõdés a jogok fokozását jelentette.

A szerzõdés aláírásának követelése német oldalról teljesen ostoba dolog volt. Magyarországon a népi németek érvényesülését senki sem akadályozta, tehetségéhez mérten már csak azért is tudott mindegyik boldogulni, mert általában anyagilag jó körülmények között éltek, tehát a magasabb fokú iskoláztatás nem jelentett nehézséget számukra. Más oldalról pedig a németellenesek gyûlöletét fokozta és a rendszer igazolva látta magát a németek elleni antipátiájában. A sorozatos hadisikerek ellenére Németország még egy befejezetlen háborúban állott, szövetségesei érzékenységére sokkal nagyobb gondot kellett volna fordítania.

Ám, ha az igazságot teljes egészében akarjuk látni, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a magyarok részérõl is törtek elég borsot a németek orra alá, még pedig olyan módon, hogy annak erõs szaga a mi orrunkat is csípte. A háború után többen dicsekedtek azzal, hogy segítették a Magyarországon internált lengyel katonák szökését, akik aztán a nyugatiak hadseregéin újra harcoltak a németek ellen (és jórészük ott veszett Monte Cassino alatt). Nem nehéz belátni, hogy amennyivel erõsödött a nyugati front, annyival gyöngült a németek ereje és ez épp a keleti fronton érzõdött meg. Ha annyi német katona, amennyit a lengyel légió lekötött, Budapest felmentési kísérleténél rendelkezésre állhatott volna, minden bizonnyal sikerülhet, volna a hadmûvelet. Ezek a magyarok azonban csak az orruk láttak s most még jogosnak találják, hogy rövidlátásukkal dicsekedjenek.

A nemzetközi politikának fontos eseménye volt az 1940 szeptember 27-én aláírt német-olasz-japán háromhatalmi egyezmény, tengely részérõl ennek az volt a célja, hogy az Egyesült Államokat távol tartsák a háborútól, a konfliktus kiszélesedését megakadályozzák. Az egyezmény a tengely feladatául jelölte ki Európa újjászervezését és Japán feladatául a Távol-Keletéét. Ma is sokan gúnyolódnak a tengely Európa rendezésén. Hogy milyen lett volna, arról konkrét terveket senki sem tud felmutatni, de hogy Európát mégis újjárendezték az igaz, s hogy ebbõl nem kérünk, az is igaz. Pedig ezt a rendezést nem náci-fasiszták csinálták, hanem a nyugati demokráciák beleegyezésével és áldásával a Szovjet. A körülcsodált Nyugat szemében az államok semmivel sem jelentettek többet, mint a gyûlölt hitleri Németország elõtt.

Horthy minden esetre téved, mikor azt állítja, hogy sem Bismarck, sem II. Vilmos császár Németországa nem kísérelt meg soha olyan lépést, amely a mi szabadságunkat és függetlenségünket érintette volna. Téved, mert elfelejti, hogy az I. világháború idején Vilmos császár Erdélyt odaígérte a románoknak. A kis nemzetek mindig hátrányban vannak a nagyokkal szemben igen jó politikus kell ennek a hátránynak a

kiegyensúlyozásához. A Horthy rezsim politikusai a háború alatt semmi esetre sem igazolták, hogy erre a feladatra alkalmasak voltak.

Magyarország rövidesen csatlakozott a háromhatalmi egyezményhez. Horthy szerint csak azért, hogy idõt nyerjünk. Ez akkori állítólagos felfogás teljesen ellenkezik az abban az idõbeli vezetett politikával. Ha Horthy arra számított volna már 1940-ben, hogy a tengely úgyis elveszti a háborút, akkor miért szerezte vissza Erdély egy részét és a következõ évben Délvidéket?

Azért-e, hogy e náci jellegû imperializmussal (elrabolt területek visszaszerzésével) rossz pontokat szerezzen magának Nyugat elõtt, amely ugyebár nem imperialista? Teljesen ésszerûtlen lett volna ez az országgyarapítás ilyen külpolitikai kilátások mellett. Az ilyen kijelentés sem más, mint pilátusi kézmosás. A háború ebben az idõben újabb frontra szélesedett ki. A hadmûveletek kedvezõtlenül alakultak az olasz hadseregre nézve és a helyzet csak akkor változott meg, amikor kitört a Jugoszláv háború.

Magyarország 1940. december 12-én örök-barátsági szerzõdést írt alá Jugoszláviával. Egy ilyen örök barátsági szerzõdés különös dolog olyan állammal, amellyel szemben területi követeléseink voltak. Érthetõ egy megnemtámadási szerzõdés akkor, ha dél felõl biztosítani akartuk volna magunkat, de a politikában örökérvényû szerzõdést kötni, igen fellengzõsen hangzik.

Jugoszlávia 1941 március 24-én Bécsben szintén csatlakozott a háromhatalmi egyezményhez. Jugoszláv részrõl az egyezmény, mint kiderült, csak a kormány óhaja volt. A tél folyamán Donovan amerikai ezredes Jugoszláviában járt, hogy a szerbeket németellenes magatartásra bírja. Ha a kormánynál nem is, de egyéb politikai körökben, fõképp pedig a hadseregben megbízatása sikerrel járt. Amikor Cvetkovich miniszterelnök és Markovics külügyminiszter a háromhatalmi egyezményhez való csatlakozás után hazatért, letartóztatták õket és Simovics tábornok vezetésével új kormány alakult és a hadsereget készültségi állapotba helyezték. Nem vitás, hogy az egész puccs Németország ellen irányult. A németek erre megtámadták Jugoszláviát, Magyarország a hadmûveletekben szintén résztvett és ennek során Bácska ismét visszakerült Magyarországhoz. Horthy az emlékirataiban nagy mellébeszélést visz véghez ezen a ponton, mint ha sajnálná és kegyelné, hogy a Délvidéket akkor visszaszereztük. Azt írja például: Hitler bizonyosra vette, hogy örömmel ragadjuk meg az alkalmat Dél-Magyarország visszaszerzésére.. Ez a megjegyzése elárulja, hogy a magyar helyzetet teljesen tévesen ítélte meg, akárcsak a németek nagy többsége. Voltak persze nálunk is olyanok és nem csak nyilaskeresztesek, akik már korábban nyíltan a német vonalra állottak; ezekre alighanem talált Hitler feltevése.

Ebbõl a pár sorból az derül ki, hogy legalábbis Horthy szerint akik a revíziót komolyan vették, nem pedig csak hazafias frázisok, meg díszalbumok kiadói profitjának lehetõsét ként azok mind a német vonalon állottak. Továbbá, hogy õ, Horthy Miklós nem állott a német vonalon, következésképp nem ragadta meg örömmel az alkalmat Dél-Magyarország visszaszerzésére. Horthynak saját magáról mondott véleményét meg lehet cáfolni és bebizonyítani, hogy õ is örömmel vette a revízió lehetõségét legalábbis addig, amíg a bölcsek mérsékletre nem intették.

Teleki Pál miniszterelnök a német ajánlat után 1941 április 2-án egy befejezetlenül maradt levelet írt báró Apor Gábor szentszéki követhez. Ezt a levelet angol fordításban a Journal of Central Europen Affairs 1947. áprilisi száma közölte. Ebbõl az angol szövegbõl

visszafordítva magyarra olvasható a levél a Nyugati Magyarság" 1953. évi negyedik számában. Íme a levél idevonatkozó része:

H. (Hitler) a náci Sztójain keresztül üzenetet küldött a K. hoz (kormányzó) kérdezve, vajon meg akarjuk-e most valósítani déli igényeinket, plusz a tenger, plusz amit csak akarunk. K. ismét egészen el van ragadtatva s mi több, elragadtatása csak nõtt, amikor aludt rá egyet. Azt akarta írni, hogy testestõl-lelkestõl vele van és kész a cselekvésre... az én helyzetem igen nehéz, mert a K., a hadsereg, a kormány és a parlamenti többi fele e kérdésben ellenem van."

Ha már most mindenféle mellébeszélést, önigazolást, kézmosás félretéve vizsgáljuk az akkori helyzetet, a következõket láthatjuk. Magyarország elõbb csatlakozott a háromhatalmi egyezményhez, mint ahogy aláírta a jugoszláv-magyar örök barátsági szerzõdést. Jugoszlávia rúgta fel a háromhatalmi egyezményhez való csatlakozását a belgrádi puccsal és a hadsereg készültségi állapotának elrendelésével. A francia vezérkar irattárában a németek olyan okmányokat találtak már elõzõleg, amelyek azt bizonyították, hogy az angolok nagyszabású hadmûveleteket akartak elkezdeni Görögországban. Azért idézték elõ a puccsot Jugoszláviában, hogy aztán a háborút a Balkán felõl is vezethessék Németország ellen. A balkáni front már az elsõ háború alatt nagy szerepet játszott, nem csoda tehát, hogy a németek itt is elébevágtak az angoloknak. A háromhatalmi egyezményt aláíró államok kötelezték magukat, hogy egymást minden politikai, gazdasági és katonai erejükkel kölcsönösen támogatják, abban az esetben, ha valamelyik szerzõdõ felet olyan hatalom támadná meg, amely a folyamatban lévõ háborúban mindaddig nem vett részt." Szõrszálhasogatás lenne azt állítani, hogy a németek támadták meg Jugoszláviát. Ha egy gyanús külsejû egyén nekem jön, vajon tartozom-e megvárni, míg az üt elõször, vagy megelõzhetem a támadásban? A belgrádi puccs felért egy hadüzenettel és Magyarországot az a szerzõdés kötötte, amelyet elõbb írt alá.

Teleki Pálnak a két szerzõdés látszólagos összeütközése miatt támadt lelkiismereti aggályai teljesen fölöslegesek voltak és talán nem is támadtak volna, hogy ha szeme, gondolkozása állandóan nem Londonon függött volna. Az öngyilkosság pedig éppen nem megoldás. Kevés volt miniszterelnök lenne a világon, ha mindegyik, ahelyett hogy lemondana, öngyilkos lenne, amiért valamilyen neki nem tetszõ dolog miatt nem akarná vallani a felelõsséget. Horthy szerint Teleki önmagát tette felelõssé, amiért a németekkel (nem amiért a jugoszlávokkal!) szövetkeztünk és a nemzet becsületét kockára tettük. A nemzeti becsület önmagunk elõtt nem került vitába, nemcsak a fentebb már elmondottak miatt, hanem mert Magyarország csak az önálló Horvátország kikiáltása után lépett hadba, azaz akkor, amidõn Jugoszlávia (Szerb-Horvát-Szlovén Királyság) de jure és de facto megszûnt, tehát az örök barátsági szerzõdés másik partnere nem volt többé. Ezt pedig Teleki is elõre tudta, mert az idézett levélben azt is írja, hogy a koronatanácson (április 1) többek között a következõ határozatot hozták: "addig nem mozdulunk, amíg a németek el nem érik Zágráb környékét, amikor is a horvátok valószínûleg átallnak." A Nyugatnak pedig van-e joga egyáltalán becsületbeli ügyekben bíráskodni? A belgrádi puccs talán becsületes dolog volt? De ez tetszett a nyugatiaknak hiszen õk készítették elõ s mert nekik látszott kedvezõnek. Az elsõ háborúban a Központi Hatalmak szövetségese Románia árulást kövei el, de Nyugat nem vetette szemére a becstelenséget, mert az õ javát szolgálta. Sõt megjutalmazták becstelenséget, neki adták Erdélyt 1.5 millió magyarral. S mi a becsület az egész trianoni békediktátumban ? Teleki tragédiáját az okozta, hogy mindig arra gondolt, mit szól ehhez London? Londonnak pedig bizonyára tetszett volna, ha olyan öngyilkosságot követünk el, mint Lengyelország és Jugoszlávia. Tehát Teleki maga követte el az öngyilkosságot a nemzet helyett. A Horthyhoz írt (és elveszett búcsúlevélben

az állt állítólag, hogy "gazemberekkel szövetkeztünk." Ezt a kitételt Horthy a németekre érti. Tehát nem a belgrádi puccs rendezõi voltak a gazemberek, akik fellépésük, megtagadták a frissen aláírt egyezményt, hanem a németek, akik háborús kihívásnak megfelelõen cselekedtek. De ha Teleki önmagát tette felelõssé, amiért miniszterelnök létére ezt a szövetséget nem akadályozta meg, akkor miért írja róla Horthy, hogy az, ritka tulajdonsága volt, hogy a "politikai jövõ alakulását elõre meglátta"?

A balkáni villámhadjárat csak mellékepizód volt. Fõeseménynek a német-orosz háború számított. Ezt az ellenségeskedést olyan események elõzték meg, amelyekrõl gyanítani lehetett a véres harc közeledését. A finn hadjárat, a Balti államok megszállása majd bekebelezése, Besszarábia és Bukovina elcsatolása Romániától, mind ezek egyrészt stratégiai elõkészületeknek számítottak, másrészt az orosz minderrõl nem értesítette elõre a németeket, noha az egyezmény arra kötelezte volna. Viszont méltatlankodott akkor, amikor Németország csapatokat küldött a háromhatalmi egyezményhez csatlakozott Bulgáriába, számítva egy angol balkáni partraszállásra. A belgrádi puccs után a Szovjet egyezményt kötött a jugoszláv kormánnyal. Ez már nyílt szembefordulásnak számított. Az is gyanús volt, hogy a Szovjet 1940-ben tárgyalásokat folytatott Angliával. S míg a lengyelországi hadjáratban csak 65 hadosztály vett részt, addig 1941 tavaszán már 158 legnagyobb részt páncélos és motorizált hadosztály állott a német-orosz határon. A Szovjet újabb követelésekkel lépett fel: Engedményeket akart kicsikarni Bulgáriában és a török tengerszorosok felett.

Mindezek hatására az a vélemény alakult ki Németország vezetõ köreiben, fõként a pártban, hogy a német-orosz egyezmény hibás volt, mert ennek örve alatt a Szovjet a maga területi követeléseit diktálta és Nyugat felé terjeszkedett. Ezért szánta rá magát Hitler a Szovjetunió elleni háborúra s ennek Horthy szerint már májusban meg kellett volna indulnia, de a jugoszláv háború miatt késedelmet szenvedett. Hitler arra számított, hogy pár hónap alatt végez a Szovjettel. (Mint Vilmos császár hitte 1914-ben: Mire a levelek lehullanak...) Mindenképpen el akarta kerülni a két frontos háborút és úgy vélte, hogy a Szovjetet gyorsan lerohanhatja, mielõtt Amerika Nyugaton beleavatkoznék a háborúba és egy esetleges partraszállással újabb frontot teremt.

A történelem az életnek olyan tanítómestere, akitõl senki sem tanul semmit. Napóleon és Vilmos császár intõ példája nem volt elegendõ. A villámháborúk sorozatos sikerei elbizakodottá tették Hitlert. Ennek ellenére, meg az olaszok gyengeségének ellenére, mégis megnyerhette volna a háborút Németország a Szovjet ellen, ha Japán a háborúba lépésével nem követ el szintén súlyos hibát.

1941 áprilisában Japán a Szovjetunióval megnemtámadási szerzõdést kötött. Ekkor már tervbe, vette az U.S.A. megtámadását és biztosítani akarta magát a Szovjet felõl. Arra számított, hogy a németek egyedül hamarosan elintézik a Szovjetet, õ pedig Amerikát és az európai nagyhatalmakat ûzi el Ázsiából. Németek, japánok egyaránt rosszul számítottak. Ha Németország és Japán egyszerre támadta volna meg a Szovjetuniót az óriási birodalom két vége felõl, Oroszország hamarosan összeroppant volna, mert hadseregét teljesen két felé kellett volna szakítania és Sztálinnak nem lett volna módjában azt a hatalmas átszervezõ inunkat sikeresen elvégeznie, amellyel a Sztálingrádi visszavonuló szovjet hadsereget összerázta és új lelket öntött bele, no meg a szibériai hadosztályokkal feltölthetett, mert nem kellett Japán felõl támadástól félnie.

A német-szovjet háború 1941 június 22-én tört ki, Magyarország pedig június 27-én lépett hadiállapotba a Szovjetunió ellen. Horthy Miklós, a világ elsõ antibolsevista államfõje, itt

is mosakszik, és a hadbalépést titkos összejátszás, sõt összeesküvés eredményének tulajdonítja. Azt állítja, hogy Bárdossy elhallgatta elõtte azt az orosz ígéretet, amely szerint semlegességünk esetén a Szovjetunió támogatta volna Magyarországot az erdélyi kérdésben. Továbbá, hogy 1944-ben tudta meg: a háborúba lépést váltó Kassa elleni bombatámadást a kassai repülõtér parancsnoka Krúdy Ádám repülõezredesnek Bárdossyhoz intézett jelentése szerint nem orosz, hanem német gépek hajtották végre, amibõl az derülne ki, hogy Bárdossy az összeesküvõk közé tartozó akik mindenképpen bele akarták vinni az országot a Szovjet elleni háborúba. Megcáfolja a feltevést az a tény, hogy, mint Horthy írja, a Hitlertõl kapott és a hadbalépést kívánó levelet tárgyaló elsõ minisztertanácson Bárdossy miniszterelnök még "diplomáciai összeköttetés megszakítására sem volt hajlandó." A második minisztertanács (június 23.) Werth vezérkari fõnök elõterjesztését tárgyalta, amely arról szólt, hogy ha Magyarország vonakodik belépni a háborúba, egész Erdély megszerzése helyett kockára teszi azt is, amit a bécsi döntésben visszakapott. "Bárdossy álláspontját ez az érv sem ingatta meg" írja Horthy. Hogyan, mikor, kivel játszott tehát össze Bárdossy és fõképp miért, ha olyan határozottan ellene volt a hadbalépésnek. Nem értjük, Horthy miért csak az emigrációban jött arra rá, hogy orosz légierõ akkoriban örült, ha az elõnyomuló németeket támadhatta, nemhogy egy még háborún kívül álló országot provokált volna bombatámadással. Horthy tehát elhiszi, hogy a bombatámadást németek hajtották végre. Pedig hihetetlen, hogy németek annyira ostobák lettek volna, hogy egy föltételezett, provokációt pótló támadást fényes nappal német gépeken hajtsanak végre. Ezt legfeljebb csak akkor merték volna megtenni, ha repülõtér és a légelhárítás parancsnokai is benne lettek volna az összeesküvésben. Minthogy azonban éppen a repülõtérparancsnok látott és jelentett német gépeket, világos, hogy nem voltak benne semmiféle összeesküvésben. Ezzel szemben tény az, hogy a magyar elhárító szolgálat késõbb, szovjet iratok alapján még nevét is megállapította azoknak a cseh pilótáknak, akik orosz gépekrõl bombázták Kassát és Munkácsot. Horthy is feltételez egyébként, hogy Krúdy ezredes tévedhetett megfigyelésében.

Nem hihetõ egyébként az sem, hogy a németek, ha már õk dobiak volna is bombát Kassára, akkor éppen hadbalépésünk esetén Emukra is olyan fontos épületet, mint a postapalota, pusztítsanak el. Postaforgalom akadályozása, távíró berendezések elpusztítása csak a szovjet érdekében állhatott.

Még ha így is lett volna Moszkva ígérete Erdélyre vonatkozóan, ki hiszi azt el neki! Amikor 1944-ben a szovjet elérte a vele hadiállapotban nem lévõ Bulgária határát, rögtön hadat üzent neki és ezzel kényszerítette a bulgárokat maga mellé a háborúba. Tudjuk azt is, hogy a kommunisták a háború folyamán Romániában azzal agitáltak, hogy ha Románia a Szovjet mellé áll, akkor megkapja ismét Észak-Erdélyt, az erdélyi magyarok közt meg azt suttogták, hogy ha támogatják a kommunistákat, akkor Dél-Erdély is vissza fog térni.

Horthy tehát utólag hajlandó lett volna elhinni a szovjet ígérgetést, de megfeledkezett arról, a szovjet fenyegetésrõl, amelyrõl pedig õ tesz említést, amikor ezt írja: Visinszki helyettes külügyi népbiztos április 12-én kijelentette Krisstófy követünk elõtt, hogy a Szovjetunió Magyarország akcióját Jugoszlávia ellen nem helyesli. E mellett fenyegetõ szavak is hangzottak el: hogy Magyarország egy napon még majd szerencsétlenül jár és rongyokra tépik."

A háború utáni magyarországi újságokból bárki meggyõzõdhetett arról, hogy a Szovjetunió megígérte a jogos magyar területi követelések támogatását a békekonferencián. Elõfeltétel természetesen az u. n. háborús bûnösök kiirtása és a nemzeti

érzésû jobboldali magyar vezetõ réteg megsemmisítése volt. Párizsban aztán meg sem nyikkantak az oroszok a magyarok érdekében. A nem szláv és ellene a végsõkig harcoló nem ortodox magyarság erõsítése semmiféleképpen nem állott érdekében. Az efféle vörös maszlagot csak Nagy Ferenc és társai hitték el, tegyük hozzá, hogy örömest, mert véres bosszúállásukat a nemzeti érdek köntösébe bujtathatták saját lelkiismeretük elõtt, ha ugyan egyáltalán rendelkeztek ilyennel.

A japánok 1941 december 7-én hadat üzentek az U.S.A.-nak és megtámadták Pearl Harbour hadikikötõt. Amennyire hiba volt az, hogy Japán a Szovjetunió helyett az U.S.A.-t támadta meg, annyira hiba volt, hogy Németország aztán szintén hadat üzent az Egyesült Államoknak. A német vezetés úgy gondolkozott, hogy a háromhatalmi szerzõdés halottá válik, ha a szerzõdõ felek semmi háborús szolidaritást nem mutatnak egymás lé és hogy a hadiállapot, ha jogilag nem is, de virtuálisan fennállt a két állam között, mert az amerikai hadihajók parancsot kaptak, hogy tüzeljenek a német tengeralattjárókra. Ez a gondolkozás teljesen helytelen volt, mert ha Japán nem tartotta kötelességének, hogy Németország iránti szolidaritásból hadat üzenjen a Szovjetuniónak, a németeknek sem kellett volna ilyen gondjuknak lenni. Ha az U.S.A. hadihajók elsüllyesztettek néhány német tengeralattjárót, azok viszont elsüllyeszthettek volna néhány amerikai hajót hadüzenet nélkül. Németország, látszik, nem számolt azzal, hogy az amerikai népet minden hecc lés ellenére roppant nehéz lett volna a háborúba belevinni, ellenséges hadüzenet nélkül. Az amerikai nép nem akarja vérét hullatni, ha nem nagyon muszáj. Roosevelt számára a németek elleni háború ideológiai háború volt, s mégis elõzõleg azt hangoztatta, hogy csakis gazdasági érdekek vezetik Németország ellen. Nyíltan bevallani az amerikai nép elõtt, hogy világnézeti alapon háborút viselni képtelenség lett volna. Roosevelt, környezetének hatására már 1939-ben elhatározta, hogy belép a háborúba, de õ nem üzenhetett hadat. Ki kellett provokálnia, hogy az ellenkezõ oldalról történjék a hadüzenet és ez a számítása sikerült Ha az ember egyfelé lövöldöz, másfelé is könnyebben megnyomja a ravaszt.

December 7-ike Magyarországra nézve azért volt jelentõs, mert Sztálin követelésére e napon üzent hadat Anglia nekünk. A tengely nyomására viszont a magyar kormány üzent hadat az U.S.A.-nak december 12-én. Az U.S.A. ezt elõször nem vette tudomásul és csak 1942 június 5-én írta alá Roosevelt a Magyarország elleni hadüzenetet.

1942-ben több fontos magyar vonatkozású háborús és politikai esemény zajlott le. Január folyamán történtek az u. n. újvidéki események, vagy mint Horthy írja: megbocsáthatatlan hatalmi túlkapások. Mint ahogyan a háború utáni közszellem, azaz a gyõzõk álláspontja kívánja, Horthy is a magyar parancsnokokra hárítja a vádat és bûnösséget, annál is inkább, mert Kállay idején õ maga utasította Szombathelyi vezérkari fõnököt, hogy a törvény teljes szigorát érvényesítõ új hadbírói eljárást tegyen folyamatba." Ez a fogalmazás sok mindent elárul. A baloldal, élén Kállayval, az eredménytelenül végzõdött elsõ vizsgálatba nem nyugodott bele. Horthy ezt a bele nem nyugvó társaságot a közvéleménnyel azonosítja. Ez az úgynevezett közvéleménytársaság jó pontokat akart szerezni Nyugaton annál is inkább, mert Kállay célja és feladata, mint látni fogjuk, a Nyugattal való titkos megegyezés és a háborúból való kilépés volt. Különösen Kállay Miklós a késõbbi miniszterelnök szorgalmazta erélyesen újabb hadbírói eljárás folyamatba tételét" olvassuk Horthy emlékirataiban. A kormányzó, saját idézete szerint, nem az igazság kiderítése végett indította el az új hadbírósági eljárást, hanem a törvény szigorának érvényesítésére. A katonai per tehát politikai perré vált, ahol felülrõl megadják a direktívákat az ítélethez. Kállayék a maguk szempontjából minden esetre jól spekuláltak, õk az ellenséges tábor gyõzelmét biztosra vették s már elõre ahhoz igazodtak, azaz az Újvidéki eseményekért

halálos ítéleteket hozó haditörvényszéki ítélettel lerázták a felelõsséget a számonkérõ Nyugat és Tito elõtt. A háború alatti és utáni idõk egyik legnagyobb tömeggyilkosa Tito, ennek ellenére is ki akarta kérni Horthyt, de az amerikaiak elutasították.

Az újvidéki hadtestparancsnok Feketehalmi-Czeidner és társai annak idején azzal védekeztek, hogy õk partizán lázadást fojtottak el, kíméletlenül, de egyedül hatásos módon. Még kitüntetést is kaptak érte. Akik mint katonák akkoriban a Délvidéken szolgáltak, azok tudják, hogy a partizán tevékenység miatt katona csak csõre töltött fegyverrel és legalább kettesével mehetett ki az utcára. Az ártatlanok" ahogy Horthy nevezi agyonlövése után megszûnt a partizánok terrorja és ez az eredmény fényesebben beszélt, mint Bajcsi-Zsilinszky Endre képviselõházi interpellációja ebben az ügyben. Ha pedig ismerjük a Balkánon lefolyt szörnyû, véres partizán csetnik háborút, azt is elképzelhetjük, hová fejlõdhetett volna Délvidéken is a partizán tevékenység, ha nem fojtják el idejében.

Orvlövészek, partizánok ellen mindenütt egyforma módszerekkel járnak el. Kérdezzük csak meg az Indokínát járt francia idegenlégiósokat. Hivatkozhatunk közismertebb tényekre is. A brit maláj félszigeten támadt kommunista felkelést Gerald Temple, Anglia legbrutálisabb generálisa verte le két és fél év alatt (1952-54) olyan brutalitással, írja a svájci Weltwoche (1954 június 18) hogy a szocialisták haja az égnek állt tõle. Hogy ez a brutalitás nem szaloncukor osztogatásból állott, azt gondolhatjuk.

Mindenesetre különös, hogy nem elégszünk meg azzal a rágalommal, mocsokkal, amiket ellenségeink vádként ránk szórnak, hanem még mi magyarok is szekundálunk nekik, ahelyett, hogy azokról a szörnyûségekrõl beszélnénk a nagyvilágban, amit velünk szemben követtek el. A németeknek van annyi eszük, hogy azt írják meg, amit a csehek és a szerbek mûveltek a kezükre jutott németekkel. Az "Európa in Trümmen" és az "Ein Volk ist ausgelöscht" címû könyvek legalább olyan borzalmakról rántják a leplet, mint amilyeneket a német haláltáborokról írtak.

1942 februárjában az országgyûlés elfogadta a kormányzóhelyettes választásról szóló törvényt és ugyanazon hó 19-én megválasztotta erre a méltóságra Horthy Istvánt, a kormányzó fiát.

Március 10-én Kállay Miklós új kormányt alakított. Ezzel a háborús idõnek egy szaka lezárult és új fejezet kezdõdött. Az addigi idõkben hol angol barát, hol német barát kormányok vezették az ország politikáját. A németek szövetségesei voltunk és angolok felé kacsintgattunk. Kállayval ez a politika már külsõleg marad meg, tartalmában egyértelmû: szembefordulni a németekkel, átállani az angolokhoz, abbahagyni a szovjetellenes háborút.

Tegyünk tehát mi is pontot e háborús fejezet végéhez és tekintsünk át rajta, hogy mi volt helyes, mi volt hibás, mit kellett volna, vagy mit lehetett volna tenni.

Abban a nagy világégésben, amely ismét földünkre zúdult Magyarország többféle politikát folytathatott volna és éppé emiatt a többféle lehetõség miatt merültek föl súlyos politikai ellentétek a nemzet különbözõ rétegeiben.

Az elsõ lehetõség az lett volna, amit a zsidók szerettek volna és a maguk részérõl eléggé propagáltak a No. 1 csoportba tartozó újságírókon és egyéb intellektüeleken keresztül is. Semmi kapcsolatot a nácikkal. Visszautasítani minden ajánlatukat és az angolokhoz

fordulni.

Nem kétséges, hogy ilyen politikát keresztülvinni, amikor a Felvidékrõl, Erdélyrõl, Délvidékrõl volt szó, a nemzeti közszellemmel szemben képtelenség lett volna. Húsz éven keresztül a revíziót hirdettük és amikor lehetõség nyílik rá, akkor utasítsuk vissza, csak azért, mert a németektõl indul ki, a zsidók pedig gyûlölik a németeket?

De az sem kétséges, hogy ha angolbarát politikát folytattunk volna, a németek legkésõbb 1941-ben megszállták volna Magyarországot, akár azért, hogy a román olajhoz vivõ utat biztosítsák, akár azért, hogy a Jugoszlávia, vagy a Szovjet elleni támadáshoz a felvonulási területet biztosítsák, akár pedig egyszerûen azért, hogy egy megbízhatatlan területet semlegesítsenek a hadseregük hátában.

A fenti oknál fogva szigorú semlegesség esetén sem kerülhettük volna el a német megszállást. Magyarország történetét, sorsát ebben a háborúban geopolitikai helyzete elháríthatatlanul meghatározta. Norvégia geopolitikai adottsága nem hasonlítható a Magyarországéhoz, még sem tudta a megszállást elkerülni.

Ha a németek már 1939-ben vagy 1940-ben, vagy akár 1941-ben megszállják az országot, akkor mindaz, ami ennek következményeként csak 1944-ben történt, már évekkel elõbb megkezdõdött volna. A magyarországi zsidóság teljes egészében arra a sorsra jutott volna, mint a lengyel, román, cseh, vagy szlovák zsidóság. A zsidóság hálás lehet azért a politikáért, amely elejét vette a német megszállásnak. Ehhez azonban higgadt ész kellene, nem ádáz gyûlölet.

Továbbá az ország bombázása is hamarabb megkezdõdött volna. Ugyanis valamilyen csodálatos brit észjárás folytán, amíg Magyarország szuverenitásának a birtokában hadiállapotban állott Angliával és háborút viselt Anglia szövetségesével a Szovjetunióval, addig nem bombázták, mihelyt a németek megszállták, tehát önakaratát és felelõsségét elvesztette, elkezdték bombázni.

Visszaszerezni amennyi területet lehet, de kívül maradni] Szovjet elleni háborún, lehetett volna egy újabb út. A neme okkupációja így sem maradt volna el. Vagy azért, hogy a szállás alatt önkénteseket toborozzanak, mint tették azt más megszállt országban, vagy még inkább azért, hogy olyan kormányt ültessenek be, amely hajlandó lett volna a Szovjet elleni hadüzenetre.

Ráállni a Szovjet vonalára és harcolni a németek ellen, mint demokráciák tették. Miénk lehetne egész Erdély. Ilyen politikához az kellett volna, hogy Magyarországot a trianoni idõkben Károlyi Mihály vagy Kún Béla vezesse. Az antibolsevista szellemben nevelt hadsereget még 1944 októberében sem lehetett a Szovjet mellé állítani. Megkaptuk volna Erdélyt a háború után hálaképpen, de vajon mondhatjuk-e biztosra, hogy Magyarországnak szovjet szövetsége esetén Románia német barát lett volna-e. Románia egész politikája 1939-tõl kezdve arra irányult, hogy Erdélyt megmentse magának a magyaroktól. Magyarország németbarát volt, tehát õ a keleti francia is az lett. Feltehetõ, hogy ha Magyarország a Szovjet oldalára áll, akkor Románia is a vörös hadsereg mellett masírozott volna. Csehszlovákia és Jugoszlávia mindenkor kedvesebbek voltak a Nyugatnak és Keletnek is, tehát ezekkel szemben sem számíthattunk volna területi követeléseink kielégítésére. És el tudjuk-e képzelni, hogy min ment volna keresztül Magyarország a kezdeti német siker idején? Arról nem is beszélve, hogy az ország már akkor hadszíntérré vált volna. És ami még súlyosabban esik latba: egy jövendõ Európa

rendezés során úgy tekintenének ránk, mint önkéntes szovjet barátokra.

Bárhogyan is forgatjuk a dolgot, Magyarország mást, mint németbarát politikát nem folytathatott. Sorsát semmiféleképp nem kerülhette el. Nyugat szövetségesei: Lengyelország, Csehország ugyancsak Moszkva zsákmányai lettek. Magyarországra, gyõzök hozták a bolsevizmust. Ha a Szovjet szövetségesei lettül volna, akkor jutalomképpen kaptuk volna meg, sõt saját akaratunkból kifolyólag saját magunkat bolsevizáltuk volna.

Ennyi sok volna után egy a bizonyos. Magyarország azt tette, amit tehetett és amit érdekei diktáltak. A tragédiánk abban rejlik, hogy nem úgy tettük, amint kellett volna. Egy olyan óriási világküzdelemben, amelyben a lét, vagy nemlét forog kockán, nem lehet sem kesztyûs kézzel, sem félkézzel beleszállni. Nem arról volt szó, hogy a németeket milyen mértékben segítjük így akarja Horthy feltüntetni hanem magunkat hogyan akarjuk megvédeni. Ha másra nem, határaink védelmére teljes erõvel fel kellett volna készülni. Nem a trianoni, sem nem a bécsi határok védelmére, hanem a Kárpátokéra. Ott, ahol az országot az orosz invázió ellen meg kellett volna védeni a háború befejezéséig. Nem ez történt, mert az állam vezetõi összetévesztették az angolszász érdekeket a magyar érdekekkel és a súlyos tévedésüket még ma, az óriási tragédia után sem akarják csökönyösségükben beismerni.

Horthy két miniszterelnököt menesztett zsidóellenes magatartása miatt: Imrédyt, aki meghozta a második zsidótörvényt és Bárdossyt, aki újabb zsidótörvényt akart hozni.

Bárdossy elbocsátásának más oka is volt. Horthy az U.S.A. hadbalépése után az angolszászok gyõzelmére számított, ezért angol külpolitikai orientációt vett tervbe. Ehhez az új külpolitikához új és igen megbízható ember kellett. Legalkalmasabb lett volna Bethlen István gróf, Horthynak a Leó-szelleme, de közismert németellenes magatartása miatt provokációnak hatott volna Németország felé.

Nem kétséges, hogy Bethlen ajánlotta maga helyett Kállayt Horthynak. Kállayval egy második Bethlen került a miniszterelnöki székbe. Nem csak személyes jóbarátok voltak, hanem teljesen azonos politikai felfogásúak is. Mindketten a feudális vezetõ réteget képviselték. Amikor Bethlen kilépett Gömbös pártjából, egyedül Kállay követte. Az Országos Öntözésügyi Hivatal igazgatójává történt kinevezésekor, mint állami fõtisztviselõnek, le kellett mondania képviselõi mandátumáról, de Horthy a legelsõ üresedéskor kinevezte felsõházi tagnak.

Kállayban tehát úgy bízhatott meg Horthy, mint Bethlenben, és az a nagy elõnye volt vele, hogy a belpolitikában addig nem játszott szerepet. Nem csak a németek, de még a kormánypárti körök sem igen ismerték.

Horthy csak meglehetõs hosszú kapacitálással tudta rávenni Kállayt, hogy elfogadja a miniszterelnökséget. Kállay az emlékirataiban idéz abból a megbeszélésbõl, amit Horthyval folytatott. Elképesztõ Horthy akkori felfogása. A Szovjetben egész egyszerûen nem látott veszélyt, nemcsak azért, mert az angolok középeurópai politikájára számított, hanem mert szerinte az oroszoknak nem kellenek sem a magyarok, sem a románok, mivel hogy egyik sem szláv nép. Nem tudta Horthy, hogy a Szovjet birodalomban hány millió nem szláv él? Nem volt tisztában a bolsevizmus céljaival õ, a világ elsõ antibolsevista államfõje és még csak a pánszlávizmust sem ismerte?

De még ennél is sokkal súlyosabb és elképesztõbb az a kijelentése, hogy az oroszok szövetségesei is lehetünk, ha azok nem akarnak minket bolsevizálni.

A pánszlávizmus rombolta szét Nagy-Magyarországot. A szláv mozgalom elindítója és európai politikai tényezõvé kifejlesztõ ereje Oroszország. A pánszlávizmus nem csak a Balként akarja megszerezni, hanem egész Európa felett a hatalmat, és roppant eurázsiai világbirodalmat teremteni orosz vezetés alatt. Mi lesz Magyarországból, ha önként szövetséges társává alakul a kétszáznegyvenmilliós szláv tömegnek ? Hol lesz a magyarság száz, vagy kétszáz év múlva? Vegyük hozzá, hogy ez Oroszország jelenleg bolsevista. El lehet-e képzelni reálisan, hogy egy kétszázmilliós szovjet államhoz szövetségesként csatlakozó kis nyolc-tízmilliós nemzet meg tud maradni bolsevizálódás nélkül, amikor a Szovjet célja a világ bolsevizálása ? Horthy tekintélyét a történelemben antibolsevista magatartása alapította volna meg. A Kállay által közölt eme kijelentései szétzúzták ezt alapot.

Kállay miniszterelnöki megbízatásakor fölkereste elõdjét Bárdossyt, aki igen hevesen támadta meg, mert ismerte utódja politikai felfogását. Katasztrófába fogod vinni az országot, mondotta Kállaynak. Rohanni fogsz az angolok után és sohasem fogod elérni õket, mint Bethlen sem tudta és senki más sem. Õk lekötelezettjei az oroszoknak és a Kis Ententenek... El fogod veszíteni Németország barátságát és Magyarország egyedül fog maradni. Nem változtat a tényen, ha Németország veszít, mi akkor is a vesztes ellenségek listáján fogjuk végezni. Ez el volt határozva az elsõ világháborúban és Trianonban." Mindenki elõtt világos, hogy Bárdossynak lett igaza. Csak éppen Kállay nem ismeri be. Azt írja, hogy nem tett különösebb erõfeszítést, hogy meggyõzze Bárdossyt hamis logikájáról. Ezzel szemben Macartney professzor, aki Kállay emlékirataihoz az elõszót írta, a pártszenvedélyeken és a magyar tragédián kívülálló idegen tárgyilagosságával megállapítja, hogy Bárdossy próféciája teljesedett be, nem csak azért, mert Nyugat nem teljesíthette a jogos magyar követeléseket, hanem mert a Szovjetuniótól sem védhette meg. Horthy teljesen hamisan jövendölt akkor, amikor azzal érvelt, hogy Németország veresége nem jelentheti az orosz beengedését Európába, írja Macartney az elõszóban.

Ez a megállapítás ítélet is egyúttal. Ítélet a magyar vezetõréteg akkori angolbarát politikája felett, amely délibáb után futott, árulóvá vált, barátokat legfeljebb csak önmagának, de nem a nemzetnek szerzett. Súlyos mulasztásokat követett el, amelyek eredményeképpen a nemzet csaknem védtelen maradt, amikor a bolsevizmus szörnyû réme megjelent a Kárpátok hágóinál. Marschalkó Lajos igen helyesen jegyzi meg Vörös Vihar címû könyvében, hogy a feudálisok az életformát" akarták megmenteni. Igen, azt akarták, a nagybirtokot, a kastélyokat, a munkátlan életet, a Nemzeti Kaszinót és mind ehhez fenntartani a három millió paraszt-koldus intézményesített nyomorát, hogy ez a Kállay által agyondicsért vékony réteg gondtalanul élje le földi életét és meghaljon abban a tudatban, hogy rá a túlvilágon is kiváltságok várnak, ha roppant jövedelme morzsáival eleget tett keresztényi felebaráti kötelezettségének.

Mert a szélsõjobboldal ezzel az életszemlélettel és a belõle fakadó politikával élesen szembehelyezkedett, tehát Kállay kijelentette, hogy a nyilasokat a nemzet ellenségeinek kell tekinteni. Pedig nem a nemzetrõl volt szó, hanem csak a feudálkapitalizmus haszonélvezõirõl, vagy pártpolitikai síkon: a kormánypárt egy részérõl és a felsõházról. Kállay szerint azonban egész Magyarországon csak a felsõház és általában véve az arisztokrácia volt értékes. Minden szépet elmond róla: nacionalista, liberális, szociális szellemû, az anyagiasság távol állt tõle, a legmûveltebb és természetesen náciellenes. A felsõház jelentette a nemzet elitjét és ez az elit képviselte a nemzetet. Aki tehát ellene volt

ennek az együttesnek, az ellensége volt a nemzetnek, ez körülbelül Kállay okoskodása. Tehát egészen diktatórikus: aki nincs velem, az ellenségem. Aki nem kommunista, mondják a bolsevisták, az fasiszta. Aki pedig fasiszta, az a nép ellensége.

Kállay miután elfoglalta a miniszterelnöki széket, hamarosan hozzálátott, hogy angol orientációját gyakorlatilag érvényesíti Elõször Lisszabonban a lengyeleken keresztül lépett félhivatalos érintkezésbe az angolokkal, majd késõbb hivatalosan az amerikaiakkal is.

Ankarában a kapcsolatok kiépítését Ullein-Reviczky Antal kezdte el. Ennek folyamányaképpen 1943 januárjában Frey András, a Magyar Nemzet" címû lap külpolitikai szerkesztõje angol megbízottakkal tárgyalt. Az angolok semmiféle politikai jellegû ígéretet nem tettek, hanem katonai tárgyalófeleket kértek. Kállay világosan látta, hogy az angolok csak katonai hasznot akarnak húzni ellenszolgáltatás nélkül. Ennek ellenére közölte velük, hogy Magyarország hajlandó feltétel nélkül megadni magát. Kállay véleménye szerint is a feltétel nélküli megadás nem helyes, mert ilyen helyzetben egészséges békérõl nem lehet szó, hanem csak békediktátumról. Saját véleménye sem zavarta döntéseiben.

A szélsõjobboldalt árulónak tartotta, mert az õszerinte akarta szolgáltatni az országot a fegyveres szövetséges Németországnak, õ pedig már 1943-ban kiszolgáltatta volna az ország feltétel nélkül az ellenséges hatalomnak. Nem kétséges, hogy feltétel nélküli megadásnak elsõ következménye az összes vissi szerzett területek elvesztése lett volna. Mint ahogyan az lett a háború elvesztéséé. Akárhogyan magyarázkodik Kállay, az angolok nem tekintették az õ akcióját másnak, mint menekülési próbálkozásnak a süllyedõ hajóról. Ezt meg is mondták nyíltan a rádión keresztül. Kállay megkapta a B.B.C. adásából mindazt, amiben a szélsõjobboldalt részesítette: rágalmazták és Quislingnek nevezték. Persze ez még nem minden. Angol részrõl a tárgyaló fél a magyar származású Pálóczy Horváth György volt, akirõl a magyarok tudták, hogy moszkvabarát, és nem volt más feladata, minthogy a Balkánon zavart idézzen elõ politikailag és katonailag egyaránt. Ilyen piszkos munkára ugyanis angol gentleman nem vállalkozott.

Az angolok még csak azt sem tudták garantálni, hogy majd õk szállják meg az országot. Sõt amikor ezt a kérdést Pálóczy Horvátnak elõterjesztették, az rögtön megmondta, hogy ne is várjanak választ. E sok nullával szemben Kállayék még is pozitív ígéreteket tettek és akciókat hajtottak végre. ígéret volt, hogy a csapatokat visszavonják Oroszországból, lecsökkentik, majd beszüntetik a szállításokat Németországnak, adott pillanatban fegyveresen fordulnak szembe Németországgal, német okkupációs kísérlet esetén pedig azonnal fegyveres ellenállást tanúsítanak. Pozitív akció volt, hogy titkos adón keresztül állandóan tájékoztatták az angolokat a magyar és német politikai és katonai helyzetrõl, a hadiszállításokat csökkentették és többször kérték Hitlert, hogy csapatainkat engedje haza. Az angol rádió kormányellenes propagandájára pedig azt mondták a bölcs angol barátok jó strucc módra, hogy az nem fedi a hivatalos angol véleményt.

Kállay többször kihangsúlyozza emlékirataiban, hogy a magyar külpolitika irányváltoztatását nem a katonai helyzet miatt, hanem elvi okokból vitte véghez. Amikor õ miniszterelnök lett, a német katonai erõt még nem érte vereség. Hanem õ gyûlölte a nácizmust és angolbarát volt mindig.

E logika szerint tehát, ha egy angolbarát angol politikát folytat, az nemes, magyar, hazafias tett. De ha egy németbarát német politikát folytat, az hazaárulás, aljasság.

Ha már most feltesszük a miért kérdést, akkor eljutunk a probléma alaposabb megvilágításához. Keresztény ember nem lehet nemzetiszocialista, mondja Kállay. A nácikkal szövetkezni bûn, írja Sulyok Dezsõ. Nem indokolják ugyan, de kitalálhatjuk, hogy miért. Azért, mert a hitlerizmus vallásellenes és antiszemita, tehát embertelen, amellett imperialista is. Ha ez igaz is, mit láttunk a túloldalon? Az angolszászok szövetkeztek a Szovjetunióul, amely ugyancsak vallásellenes, osztálygyûlölõ és imperialista aljassága, embertelensége, kegyetlensége pedig sokkal nagyobb, mint a nácike volt errõl Kállay nem ír, de Sulyok Dezsõ annál többet, személyes tapasztalatai alapján. Anglia mindén a kis népek szövetségese volt, mondja Kállay. Igaz ez? Elég csak az írekre és burokra gondolnunk. De saját állításaival is összeütközésbe került Kállay. Könyve végén említést tesz egy angol kapitányról, aki a vele való beszélgetések után kezdte fölfedezni saját angol népében mindazokat a hibákat, amikkel a nácikat vádolták: "imperializmus, nacionalizmus, faji megkülönböztetés, kapitalista stb." Horthy pedig maga mondotta, hogy Magyarország a Szovjetunió szövetségese lehet, ha az lemond az ország bolsevizálásáról.

Bûn volt a nácikkal szövetkezni? Akkor miért szólította fel 1935-ben a Saarvidék lakosságát a katolikus püspökük, hogy a Német Birodalomba való visszatérésre szavazzanak? Miért nyilatkoztak úgy a Rajnavidék megszállásakor 1936-ban, a katolikus püspökök, hogy "Szavazatunkat a Hazára adjuk."? Miért gratuláltak 1936 augusztusában a fuldai püspöki összejövetel résztvevõi Hitlernek a spanyol polgárháborúba való belépésekor? És mert bûn volt, ugye azért üzentek 1937 évi újévi üzenetükben, hogy támogatják Hitlert a vörös veszély ellen. S mert bûn volt, azért jelentették ki ugyancsak Fuldában a püspökök, hogy a végsõ német gyõzelem után különleges hálaadási ceremóniákat fognak bejelenteni a német csapatok a Hitler iránti lojalitásból. S mert bûnös volt a háború, bizonyára azért proklamálta az 1943. év augusztusi püspöki pásztorlevél, hogy a hitleri háború jogos, mert Németország hõsi küzdelmet folytat a bolsevizmus ellen, hogy megvédje a hazát és megoltalmazza azt kiszámíthatatlan szerencsétlenségtõl.

Világos, hogy egy ország külpolitikáját, szövetségkötését elsõ sorban nem világnézeti, vagy erkölcsi megfontolások irányítják, hanem az érdekek. 1939-ben Németország nem világnézeti azonosság miatt kötött egyezményt a Szovjetunióval, hanem érdekbõl. Kállay azt mondja, azért, mert diktátor csak diktátorra érti meg magát. Pedig éppen két diktátor fér meg bajosan egymás mellett, mint ahogyan két dudás sem egy csárdában. Amellett megfeledkezik Kállay arról, hogy az angolszászok sokkal hamarabb és következményeiben súlyosabb szövetséget kötöttek a nettel. Akkor tehát Roosevelt és Churchill is diktátor volt? Viszont ha érdekeinket tekintettük, akkor csak a tengelyhatalmak mellé állhattunk. A Szovjetunió felõl a bolsevizmus és a pánszlávizmus egyaránt fenyegetett. Az angolszászok a trianoni alapján állottak és a volt Kis Ententet támogatták. A feudális és féldiktatórikus Magyarországgal szemben mindig is bizalmatlanok voltak. A háború alatt látható lett, hogy defetista politika mellett Magyarországot az angolszászok már nem tudják elérni, és az a Szovjet karmaiba hull az angolszász demokraták áldásaival kísérve. Az Atlantic Charta szép ígéretei füstbe mentek, s míg az átkozott nemzetiszocialisták életterekre osztották Európát, addig a humánus demokráciák érdekszférákra és Magyarország menthetetlenül, sõt közmegegyezésre Szovjet érdekszférába került. Hitler maga mondotta egy beszédében, hogy "a nemzetiszocializmus nem export eszme." Ezzel szemben a bolsevizmus célja a világ proletárjainak egyesítése természetesen Moszkva vezetése alatt. S hogy a nyilaskeresztesek nem Németországból importálták a magyar nemzetiszocializmust, azt épp Kállay bizonyítja szinte hihetetlen õszinteséggel. Ezt a nemzeti szocializmust (már mint a magyart) írja mind amellett szabad összekeverni a német náci változattal. Ennek a

magyar nemzeti szocializmusnak fõ jellemvonásai voltak, egy határozott antikommunista, antimarxista magatartás; hazaszeretet; bizonyos, nem jelentéktelen mértékû antiszemitizmus." Itt aztán újból feltehetjük a kérdést, hogy ha a hazaszeretet fõvonása volt a nyilaskereszteseknek, akkor miért kellett a nemzet ellenségeinek tekinteni õket és hazaárulóknak gyalázni? Az elfogulatlan Macartney professzor az, aki az igazságot és megmondja: mindegyik oldal szimpatizált azokkal az országokkal, amelyeknek ideológiai apparátusa hasonló volt az övéhez, kérte segítségét és fordítva, felajánlotta a saját segítségét, egyúttal arról is tanúságot tesz Macartney, hogy ez a segítség kérés és adás nem vezetett el hazaáruláshoz. Ezt írja ugyanis: "ez volt mindig a túlhangolt feltétele a nemzeti érdekekkel való összeférhetõségnek - csak egy nagyon kevés kommunista ágens az egyik oldalról és egy hasonlóan kis számú német ágens a másikról, akiket egy töredék nyilaskeresztes párt képviselt (nem a Szálasié) tette félre mindig ezt a feltételt." Ezzel a zárójelben tett megjegyzéssel, hogy nem a Szálasié, bizonyítja Macartney, hogy a hungaristák csak annyiban várták a német segítséget, amennyiben ez a segítség összeegyeztethetõ volt a nemzet érdekeivel, tehát revíziós követeléseinek megvalósításában és fegyveres támogatásban a Szovjet ellen.

Kállay tehát nem a hadihelyzet kényszerítõ volta miatt, hanem egyéni szimpátiája folytán olyan külpolitikát kezdett, amely a nemzet vitális érdekeivel merõben ellenkezett s bár akkor az angolszászok ideiglenes háborús érdekeit szolgálta, ma már láthatjuk, hogy valójában az õ távolabbi érdekeiknek sem felelt meg, mert csak a szovjet térnyerését segítette elõ Közép-Európában.

Kállay miközben mélységesen elítéli a náci diktatúrát, elmondja, hogy õ milyen diktatúrát gyakorolt Magyarországon egyetlen megbízható segítõtársa Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter segítségével.

Az új miniszterelnököt a kormánypárt nem fogadta rokonszenvvel. Egyesek nyíltan megmondták, hogy ha nem fogadja el a párt álláspontját, akkor nem fog tudni kormányozni. Teljesen idegen és bizalmatlan környezetben kezdte el munkáját Kállay, senki elõtt nem beszélhetett terveirõl, minden szavát kétszer meg kellett fontolnia míg kiejtette. A jobboldali felfogású minisztereket nem cserélhette ki, mert ezzel felkeltette volna a németek gyanúját. Új választásokat nem mert kiírni, mert ez csak a vele szembenállók táborát erõsítette volna meg. Az õ igazi támaszai az arisztokraták, a magas klérus és a zsidóság vezetõi voltak. Politikája tehát nem találkozott sem a nép, sem a nép képviselõinek helyeslésével. Tisztán és maradéktalanul osztályérdekeket szolgált. Szokásos logikátlansággal még is leírja néhányszor, hogy a nemzet õmögötte állott. Az ilyen kijelentését éppúgy néni kell komolyan venni, mint például azt, hogy Horthy volt Európa legnépszerûbb államfõje, vagy hogy Bethlen István gróf nagy népszerûségnek örvendett Magyarországon.

Politikájának érvényesítéséhez szükségessé vált a szélsõjobboldal elnyomása. A cenzúra teljesen lefogta a nemzetiszocialista ó hangját, sõt ideiglenesen, vagy véglegesen beszüntették a nyilaskeresztes lapokat. Volt idõszak, amikor egyetlen napilapja volt a hungaristák pártjának. Imrédy egy alkalommal azt mondta Kállaynak, hogy legalább annyi szabadságot engedélyez az õ pártjának, mint a baloldali pártoknak. Imrédy pártja szintén a szélsõjobbhoz számított. Az internáló táborok nyilaskeresztesekkel voltak tele. Imrédy kérése jogos volt, mert a baloldal szabadon mûködhetett, sõt mondhatjuk, garázdálkodhatott a magyar politikai életben. Keresztes-Fischernek mindig szimpatikusabb volt a baloldal a jobboldalnál. Az õ kezdeményezésére alakult meg 1941 szeptemberében Nagy Ferenc vezetése alatt a paraszt-szövetség azzal a céllal, hogy a

kisparasztságot elzárja a jobboldal befolyásától. Nem valami zseniális program, de többre nem tellett, A baloldal vezetõi, mint Tildy, Szakasits, Ferenc, Rassay, Payer, többször jelentek meg Kállaynál Keresztes Fischernél megbeszélésre. Kállay kifejtette elõttük, a háború után történelmi missziót kell teljesíteniük. Elõttem nem vitás, hogy ezt a bizonyos missziót lényüknek megfelelõen tökéletesen teljesítettek. A Szociáldemokrata Párt nyugodtan szervezkedhetett, agitálhatott a háború folytatása ellen. Röviden és velõsen: a baloldal szabad kezet kapott, hogy garnitúrát nevelhessen a bolsevizálás idejére. Az újságcikkeket, híreket ki lehetett cenzúrázni, de az országgyûlési közleményeket, tudósításokat nem és minthogy 1943-ban igen kényes és kellemetlen interpellációkat jegyeztek be a szélsõjobboldalról, Kállay egészen egyszerûen május 6-án elnapolta a Házat. Egy féléven keresztül Kállay, Fischer és Sombori-Schweinitzer szabadon uralkodtak az országban.

1943-as esztendõ nagy szerencsétlenséggel kezdõdött az országra nézve. Január 12-én dermesztõ hidegben az oroszok elõbb olasz, majd a magyar szakaszon áttörték a doni frontot és ezt követõleg megkezdõdött a Vörös Hadsereg elõretörése Európában. A 2-dik magyar hadsereg emberanyagának a fele, felszerelésének 90%-a odaveszett. Kállay megállapítja, hogy a magyar had szelleme, küzdõképessége korántsem volt olyan kitûnõ, mint õ világháborúban. Keresi az okát, de az igazi okot nem találja meg. Ez érthetõ is, mert az igazi ok az õ politikája volt: baloldali sajtó és pártok defetista mûködése, a szabadon mozgó zsidók suttogó propagandája, az illegális, úgynevezett Békepárt lélekrombolása, a jobb és a szélsõjobb elnyomása. Hogyan harcolhatna teljes odaadással a katona, ha lelkét itthon megmérgezték, ha telebeszélték a fejét, hogy ehhez a háborúhoz nekünk magyaroknak semmi közünk, ez a háború csak a német érdeket szolgálja, miért kell meghalnia a magyar katonának stb... Ha a katona lelkében megbillent a szilárd hit a harc célját és önfeláldozásának értelmét illetõen, akkor a harcos szellem már veszélybe került.

1943 júniusában megbukott Mussolini. A tengely egyik fele letörött. A baloldal még hatalmasabb akcióba kezdett. A Kisgazda Párt szövetséget kötött közös akcióra azzal a Szociáldemokrata Párttal, amely már egyszer, 1919-ben összeolvadt a Kommunista Párttal. Volt azonban annyi eszük, hogy megbeszéléseiken a Szovjetet nem említették. Mintha nem is lett volna rá lehetõség, hogy az be fog törni Magyarországra. A kisgazdák részérõl ez tiszta struccpolitika volt, a szociáldemokraták pedig jobbnak vélték ha hallgatnak róla, mert nem ismerhették biztosan a Kisgazda Párt felfogását. Megváltozott a helyzet, amikor 1944-ben a Vörös Hadsereg már a Kárpátokhoz közeledett és az angolszászok még sehol sem voltak. Elõ lehetett jönni a farbával, mert már nem volt más választás. És miért ne, amikor a nyugati demokráciák kijelentették, hogy mindenki demokrata, aki a nácik ellen harcol. Tehát a bolsevisták is demokraták. A magyar politikusoknak nagyon jól kellett volna tudniok, hogy ez nem igaz, hiszen emlékezhettek az 1919-es kommün patkányuralmára és ismerniök kellett volna a hatalmas antibolsevista irodalmat is, de nagy demokrata mivoltukban inkább annak hittek, amit Roosevelt mondott, annál is inkább, mert ez alátámasztotta vágyálmaikat: kiirtani a nácikat és beülni a hatalomba. Tehát 1944-ben az úgynevezett Magyar Közösség titkos szervezet közremûködésével megalakították a Nemzeti Függetlenségi Frontot (N.F.F.), vagy másképpen az Ellenállási Frontot. Ennek a következõ pártok voltak a tagjai: Kisgazda Párt, Szociáldemokrata Párt, Nemzeti Parasztpárt, Polgári Demokratapárt és az illegális Kommunista Párt. Az a díszes társaság, amely ma Amerikában a hivatalos fórumok elõtt antibolsevista álarcban tetszeleg, tehát összefogott a kommunistákkal, hogy az orosz megszálláskor átvegye a hatalmat. De azért Kállay leírja, hogy a nácizmus készítette elõ mindenütt a talajt a kommunizmus számára. Ennél nagyobb képtelenséget még Kállay is

ritkán mondott. Mindenki, aki a gyerekcipõbõl már kinõtt, tudja, hogy a német nemzetiszocializmus és az olasz fasizmus, mint a kommunizmusnak a reakciója született meg. Hogyan lehetne hát az elõfutára, a talaj elõkészítõje? A nemzetiszocializmus és a fasizmus nélkül Európa már régen bolsevizálódott volna, hiszen innen adódik a bolsevisták óriási gyûlölete a két mozgalom iránt. A magyar nemzetiszocializmust a Csonka-Ország stratégiai helyzetébõl eredõ veszélyeztetettségi érzése, valamint a belsõ beteg politikai, gazdasági és társadalmi állapotok teremtették meg. Ki készítette elõ a talajt Magyarországon a Szovjet számára? Azok-e, akik az ország határain túl vonulva vitték és vezették a nemzet végsõ küzdelmét a Vörös Hadsereg ellen, s e cselekedetükért hõsi, vagy mártírhalált haltak, avagy azok a politikusok, akik 1944-ben már kezet nyújtottak a föld alatt szervezkedõ Kommunista Pártnak, vagyis akkor amikor a teheráni értekezlet után (1943 november 28. december 1.) nyilvánvalóvá vált, hogy a nyugati demokráciák Kelet-Délkelet-Európát már átengedték a Szovjet Uniónak, Mihajlovicsot már elejtették Tito kedvéért? A teheráni konferencia után már Kállay is olyan reménytelennek látta az angolbarát politikát, hogy le akart mondani és csak Horthy kérésére maradt. A zsidó kérdés válsága Kállay ideje alatt egyre jobban elmerült. Nem érdektelen dolog, hogy Horthy és Kállay is elismerik a zsidókérdés jelentõségét Magyarországon, míg azonban Horthy az elsõ zsidótörvényt a német kényszer elkerülése végett hozta és szükséges rossznak mondja, addig Kállay azt írja, a megoldás útja az kellene legyen, hogy a zsidóságot kényszerítsék a nemzettel szembeni kötelességei teljesítésére. "A zsidóság megszorítása gazdasági téren alapföltétele a magyar nép gazdasági fejlõdésének, mely ellen senki sem véthet" írja többek között. Amennyire ez a kijelentése, annyira téves egy másik: "A magyar antiszemitizmus nem gyökerezett a szellemi és az erkölcsi életben." Kállay szerint az antiszemitizmus tisztán materiális, gazdasági eredetû. Ebben súlyosan tévedett. Közismert tény, hogy Európát két önálló, egymástól jellegzetesen eltérõ kultúrkörre osztotta a keleti egyházszakadás. A nyugati katolikus és protestáns Európa más, mint a keleti ortodox Európa. A szellemi és erkölcsi különbözõség óriási annak ellenére, hogy mindezek a vallások keresztények. Hogyan nem volna akkor a zsidókérdésnek szellemi és erkölcsi alapja, amikor ez meg egyáltalán nem keresztény vallás? A háború alatt aztán sajátos jellege támadt a zsidó problémának. A zsidóság érdeke teljesen ellenkezett a magyarságéval, ennek következtében belsõ ellenséggé vált s a zsidók ennek megfelelõen viselkedtek. Szabotálás, kémkedés, a munkaszolgálatosok dezertálása, suttogó propaganda, rémhírek keltése mind a fegyvertelen zsidóság eszközei közé tartozott, amelyekkel saját céljaidért de Magyarország érdekeinek ellenében dolgozott. A józan ész azt kívánta volna, hogy úgy tekintsék õket, mint ha egy velünk hadiállapotban lévõ ország állampolgárai lettek volna. Sem Kállay, sem Keresztes-Fischer, sem bárki más humánus magatartását senki sem ítélheti el utólagosan. De eltekintve attól, hogy ezt a humanitást a nyilaskeresztesek a maguk irányában nem érezték, Kállayék humanitása a zsidók iránt jóval felülmúlta azt a határt, amelyet a hadban álló nemzet érdekei megengedtek volna. Míg egyrészrõl bevezették ugyan a zsidó munkaszolgálat intézményét és törvényt hoztak a zsidó földbirtokállag megszüntetésérõl, más részrõl olyan szarvakat adtak nekik, hogy még õk fenyegetõztek: "keresztény fejekkel fogjuk kirakni az Andrássy utat." Kállay külpolitikája a németek nagyfokú ellenszenvét keltette föl, belpolitikája viszont a jobb és szélsõjobboldali tömegeket keserítette el, mert a nemzet létérdekét látták veszélyeztetve általa, növelte antipátiájukat a zsidók iránt, s a késõbben bekövetkezett súlyos atrocitások nagyrészt erre az okra vezethetõk vissza.

A szélsõjobboldal vezetõ férfiai több ízben próbálkoztak kihallgatást nyerni a kormányzótól. Kérésüket mindig elutasították. Természetesen Szálasi sem kerülhetett akkor Horthy elé. Csupán Kállay fogadta egyszer két órás kihallgatáson, de mint írja a lehetõ legrosszabb benyomást tette rá. Gyûlölt ellenségének tekintette mindig, nem csoda,

ha ilyen ítéletet alkotott róla.

A fogadás után néhány nap múlva Szálasi egy emlékiratot küldött a miniszterelnökhöz, aki csak annyit válaszolt rá: "nem tudok érdemben válaszolni soraira, mert azok mind gondolkozáson, mind fogalmazásban magyartalanok és így érthetetlenek számomra." Szálasi Ferenc a párt 1944 januári nagytanács ülésén ismertette azokat a lépéseket, amelyeket a kormányzónál elérendõ audiencia tárgyában tett, valamint a Kállayhoz eljuttatott memorandumot is. Csodálatos dolog, minden jelenlévõ nagy részt Egyszerû munkás és paraszt ember egyszeri hallásra megértette. Kállay, aki elõtt írott szöveg állt, amit tanulmányozhatott, nem értette meg. Inkább azokat a miniszteriális és egyéb hivatalos írások közismert magyartalanságát kifogásolta volna, amiket a jogászi szófacsaráshoz nem szokott átlagember gyakran még többszöri elolvasás után sem tudott megérteni.

No de nem is itt volt a baj. A kormánypárt jobbszárnyának 32 képviselõje az elnökön Lukács Bélán keresztül szintén eljuttatott egy memorandumot a miniszterelnökhöz. Az idõpontot nem lehet tisztázni. Horthy szerint 1944 februárjában, Kállay szerint 1943 õszén. Érdemes néhány részletet idézni:

"a tengelytõl való eltávolodás és az angolszász orientáció egyes körökben azt a tévhitet kelti, hogy az angolszászok szövetségesét a Szovjetet sem kell komoly veszedelemnek tekinteni.. Belpolitikai életünk balratolódásának bekövetkezhetõ legsúlyosabb fejleményét abban látjuk, hogy minél közelebb jön a háború, annál inkább nõ a veszélye annak, hogy a német haderõ a bizalom hiánya miatt nem mint fegyvertárs, hanem mint megszálló jelenik meg a felvonulási területté vált Magyarországon... Is! Egyetlen nemzet, sem állhat fenn az önvédelem elhatározott szándéka nélkül. Ha valamely nemzetben nincs meg a védekezésre való komoly nemzeti elhatározás, akkor az a nemzet elveszett. Sajnos, ezen a téren a magyar közvéleményben teljes a tanácstalanság és a zûrzavar. És ugyanakkor folyik a gát nélküli agitáció, Amely még a bolsevista veszedelmet is lebecsüli... A fentiek alapján hangsúlyozottan rá kell mutatnunk, hogy az az út, amelyen az ország bizonyos idõ óta megindult, lelki megosztottságra, lelki közömbösségre és mindenesetre lelki demilitarizálódásra vezet, szinte matematikailag kiszámítható, hogy ezeknek az okoknak következtében a legnagyobb katasztrófa akkor zúdulna az országra, ha bekövetkeznék az, amit bizonyos körök hirdetnek, vagyis, hogy a németek elvesztették a háborút... A fentiek után végkövetkeztetésünk ez: a szegedi gondolaton alapuló kemény, az egész nemzeti társadalmat átható fegyelmezett egységbe foglaló katonás szellemû jobboldali politikát kell követnünk."

Erre a memorandumra még két sorban sem válaszolt Kállay, pedig saját pártjából eredt, sõt beszédek, vagy beszélgetések során sem hozta szóba. Mint írja, a legszívesebben kizárta volna az aláírókat a pártból, ha nem tartott volna attól, hogy átmennek az Imrédy pártjába. Kállay mentalitásának hû kifejezõje, amit ezekrõl az aláíró képviselõkrõl mond Hóman Bálintot kivéve: "jelentéktelen emberek írták alá, akik semmi szerepet nem játszottak sem a politikai, sem a közéletben." Országgyûlési képviselõk, törvényhozók, akiknek semmi szerepük nincsen a politikai életben! Kolosszális! Hiszen még csak azzal sem lehet vádolni õket, hogy Fejbólintó Jánosok, mamelukok voltak, akik vakon, gépiesen helybenhagytak mindent, amit a kormány akart. Éppen ez az emlékirat bizonyította, hogy önállóan gondolkozó és cselekedni tudó emberek voltak.

Annál nagyobb dicséret illeti Kállay részérõl azt a memorandumot, amelyet Tildy és Bajcsy-Zsilinszky adott át neki. A memorandum kelte korábbi mint a kormánypárté, július

31, tehát közvetlenül Mussolini bukása után íródott. Sugalmazása minden valószínûség szerint az angol szociáldemokratáktól ered. 1943 tavaszán ugyanis a Délkeleteurópai államok szociáldemokratái Stockholmban konferenciát tartottak és ennek elnöke az angol George Gibson volt. A magyarországi szociáldemokrata pártot Kéthly Anna képviselte. Gibson megadta a megfelelõ direktívákat a szociáldemokrata képviselõknek. Mint Sulyok Dezsõ könyvébõl értesülünk (Zwei Nächte ohne Tag), ez idõben kezdõdtek a kisgazda és a szociáldemokrata képviselõk találkozásai és megbeszélései, amelyek augusztusban a már említett egyezményben végzõdtek. A Kisgazda Párt memorandumához az irányelveket, joggal feltételezhetjük a Stockholmban kapott szociáldemokrata direktívák adták. Lényege abban állott hogy a háromhatalmi egyezményhez való csatlakozásunk nem jelentett szövetséget a nemzetközi jog szoros értelmében s minthogy a szovjet elleni háborúbalépésünk alkotmányellenes volt, tehát vissza kell térni az alkotmányhoz, megszüntetni a zsidótörvényeket, a szélsõjobboldalt letörni, visszahívni csapatainkat az utolsó emberig az orosz frontról, "így visszatérni, mielõtt késõ lenne, ahhoz a hagyományos politikánkhoz, amely soha nem volt ellenséges Oroszország irányában. Magyarország katonai helyzetét egy lehetséges angol-amerikai balkáni invázió szemszögébõl nézték vagyis politikai elképzeléseiket egy be nem következett katonai lehetõségre építették fel s nézetük szerint inkább kellett volna vállalni konfliktust Németországgal, mintsem harcot az angolszászok ellen. Katonai és politikai okokból, nem tartották valószínûnek, hogy semlegességünk proklamálásakor Németország megszállta volna Magyarországot.

Próféciájuk olyan volt, mint egész politikájuk: hamis. Nem számítottak német megszállásra, tehát az bekövetkezett. A Balkánon angolszász partraszállásra számítottak, tehát az nem történt meg.

A Szociáldemokrata Párt a maga részérõl szintén memorandummal fordult Kállayhoz. A miniszterelnök mind a két iratot olyan fontosnak tartotta, hogy kijuttatta Svájcba is. Ezen kívül: sokszor folytatott a baloldali vezetõkkel megbeszélést, amelynek tárgya a háborúból való kiugrás és annak elõkészítése volt. Az elõkészítés tisztogatásban állott volna. Mind a kormánypártot és a kormányt, mind a vezérkart és a hadsereget megtisztítani a németbarátoktól, továbbá teljesen megszüntetni a jobboldali propagandát. Peyer legfontosabbnak a teljesen szabad szociáldemokrata propagandát tartotta, mert szerinte csak a Szociáldemokrata Párt lett volna képes mind a német, mind a bolsevista nyomásnak elállni. Hogy a bolsevista nyomásnak hogyan állt ellen a multi, azt bizonyította az 1919-es egységokmány s hogy a továbbiakban hogyan állt ellen, az kiderült a háború után. E politikájának gyümölcse 1944-re megérett. Csak éppen csúszott az egykori agrárminiszter számításába. Mosoly-zamatos gyümölcs helyett olyan hullott az ölébe, amely keserû volt mint az epe. Nem csak neki, de az egész nemzetnek.

Hitler 1944 márciusában magához kérette Horthyt, aki a meghívásnak vonakodva bár, de eleget tett. 18-án történt a találkozó. Ennek során Hitler Horthy elé tárta Kállay áruló politikájának lépéseit, amelyekrõl a német titkos szolgálat idejében értesült. Kállay szerint Horthy így válaszolt Hitlernek: "Szíveskedjék tudomásul venni, hogy történelmünk ezer esztendejében nem történt árulás."

Ez igaz, de csupán csak 1942-ig. Addig amíg Kállay nem lett a miniszterelnök. Mi volt az árulás? Ám lássuk!

Dunamócson tábort rendeztek be a lengyel menekültek részére, hogy azok a Dunán folyó német szállításokat megfigyelhessék. Balatonbogláron titkos rádióleadóállomást

bocsátottak rendelkezésükre, hogy megfigyeléseiket Nyugatra közvetíthessék.

A kormány tudtával, beleegyezésével és segítségével a Kisgazdapárti Varga Béla meg a zsidó Fábián Béla kb. 50.000 lengyel szökését segítette elõ Anders és Sykorszky seregébe.

1943-tól kezdve rádión keresztül állandóan tájékoztatták az angolokat a magyar és a tudomásukra jutott német politikai és katonai helyzetrõl. Ezek a hírszolgáltatások Pálóczy-Horváth angol ügynökön keresztül történtek, akirõl tudták, hogy titokban a szovjet embere és így számolhattak azzal, hogy a magyar és német katonai titkokat egyúttal az oroszoknak is kiszolgáltatták.

A hadiipari termelést, mint Kállay dicsekedve írja, a zsidó kézben lévõ bank és ipari tõke sikeresen leszabotálta, úgy hogy Magyarország még a szerzõdésileg vállalt szállítási kötelezettségeinek som tett eleget Németország felé.

A szerb partizánoknak hadianyagot szállítottak, mikor magunknak sem volt elegendõ.

Nem tudjuk, hogy mi az árulás, ha mindezek Horthy és Kállay szerint nem merítik ki az árulás fogalmát.

De ez még nem minden. Ha egy zsidót, vagy kommunistát titkos rádióleadás miatt elfogtak, a hadbíróság elé állították és könnyen kötelet kaphatott. Néhány nyilaskeresztes párttag szintén állított fel titkos adót, hogy mindazt, amit a Kállay féle diktatórikus cenzúra belefojtott a szélsõjobboldalba, legalább ezen az úton közöljék a magyar néppel. Nem az ellenséggel játszottak össze, nem kémkedést végeztek, ellenkezõleg, a szovjet ellen hadviselõ nemzet lelki ellenállását és erejét akarták növelni propagandájukkal. Elfogták õket és 10-15 évi börtönt kaptak, akkor, amikor a kormány politikai és katonai hírszolgálatot végzett velünk hadiállapotban lévõ ország felé. Ha egy hadiüzemben egy munkás akárcsak tévedésbõl, vagy ügyetlenségbõl is komolyabb kárt okozott, könnyen hadbíróság elé kerülhetett szabotázs vácijával. A csepeli Weiss Manfréd gyár egyik üzemmesterét majdnem halálra ítélték egy vagon elromlott áru miatt. Szerencsére idejében kiderült, hogy a hibát egy új pótanyag alkalmatlansága okozta. Ugyanakkor a kormány tudtával a plutokraták, a "nemzet elitje", köztük felsõházi tagok, az egész haditermelést leszabotálták, aminek katasztrofális következményei 1944-ben jelentkeztek s az ország pusztulását és bukását eredményezték. Micsoda moralitás, micsoda lelkület kell ahhoz, hogy ezek után még Kállay meri aljasoknak nevezni a nyilaskereszteseket!

Minden kormánynak joga van ahhoz, hogy ha elkerülhetetlennek látja, akkor fegyverszüneti tárgyalásokat kezdjen. Amit azonban a Kállay kormány mûvelt, az messze túlment ezen a jogon és formális árulás volt a fegyvertárs ellen, annál is inkább, mert közölték az angolokkal azt is, hogy adott pillanatban a németek ellen fogják a fegyvereket fordítani. Hogyan mondhatta tehát Horthy Hitlernek: Ha valamikor a körülmények arra kényszerítenének, hogy létünk megmentése érdekében az ellenségtõl fegyverszünetet kérjek, biztosíthatom önt, hogy ezt a szándékomat nyíltan és becsületesen elõre tudomására hozom majd a német kormánynak."

A német csapatok március 19-én megszállták Magyarországot. Bekövetkezett az, amit a M.É.P. 32 képviselõjének tudomásul sem vett, említésre sem méltatott memoranduma megjósolt. A német haderõ nem mint fegyvertárs, hanem mint megszálló lépett az ország földjére. Hitler igen elhibázta ezt a lépést, mert a baloldal propaganda lehetõségét növelte meg, általános visszatetszést keltett, holott azzal a fenyegetéssel, amellyel Horthyra

Kleissheimben nyomást gyakorolt, megszállás nélkül is elérte volna a célját: Kállay távozását és németbarát kormány alakulását. Hitler azonban biztos akart lenni dolgában. Ismerte Kállay szándékait, talán tudomására jutott az amerikai katonai misszió Budapestre érkezése is, amelyet a honvédség részérõl hivatalosan fogadtak és mert nem akart semmit kockáztatni, tehát Horthy távollétében okkupálta az országot.

A német megszállással bizonyossá vált, hogy aljas rágalom a baloldalnak az az állítása, amit Teleki is serényen hangoztatott az 1939-es választások elõtt, a németek pénzelik a nyilasokat, hogy 1 hatalomra juttassák õket. Nos, most ott voltak a németek, hogy 1 nekik megfelelõ embert ültessenek a miniszterelnöki székbe, de akit Weesenmayer ajánlott az nem Szálasi Ferenc, hanem Imrédy Béla volt. Az egész országban pedig egyetlen férfi akadt, aki nyíltan, nagy tömeg elõtt tartott beszédében helyteleníteni merte a németek erõszakos lépését, ez a férfi viszont Szálasi Ferenci volt.

Hol voltak a németek bevonulásakor magyar nácik, akiket; hazaárulóknak bélyegeztek, akiket mindig azzal vádoltak, hogy ja németeknek akarják eladni az országot? Sehol. Maga Kállay írja, hogy sehol nem fogadták a németeket. Sehol egy üdvözlõ szó, sehol egy kendõlobogtatás, síri csönd mindenfelé. A nyilaskeresztesek nem rohantak a német katonák elé, hogy nyakukba boruljanak és azt mondják: csak hogy itt vagytok, titeket várunk már régóta, hogy ettõl a piszkos rendszertõl, meg a zsidóktól megszabadítsatok minket.

Ezzel szemben nézzük meg a baloldaliakat a szovjet megszálláskor. Lássuk õket: a tisztességeseket, a jó hazafiakat, a jelenlegi önreklámozott antibolsevistákat, a bölcseket. Sulyok Dezsõ írj ja a könyvében, hogy amikor az elsõ szovjet katonákat meglátta, kitárt karokkal sietett feléjük és Isten hozott-tal köszöntötte õket. Istenhozott-tal annak a Vörös Hadseregnek a katonáik amelynek nyomán a rémület, a pusztulás, a halál járt a magyar földön és a meggyalázott nõk százezreinek a sikolya tört az égi felé. Nagyobb istenkáromlás ritkán hangzott el Magyarországon! Kovács Imre megírta azt a tivornyázást, amit a debreceni kormány tagjai feleségükkel együtt rendeztek az orosz megszállók társaságában, amikor a háború még javában folyt, ezer és ezer magyar pusztult el a nyomor és éhség sötét árnya borult a megszállott országrészekre, nõk százai lettek öngyilkosok szégyenükben s a csecsemõk meghaltak, mert sem az anyáknak nem volt tejük, sem tehéntej nem volt. Aztán ezek az emberek csaptak fel vádlónak a jobb és szélsõjobb ellen és morált nem ismerõ lelkiismeretükkel ítélkeztek felette és gyalázzák még ma is.

Kállayt teljesen váratlanul érte a német megszállás és rögtön fegyveres ellenállásra gondolt. A három hadseregparancsnok: Náday István, Beregffy Károly és Vörös János teljesen céltalannak látta az ellenállást, mert a Dunántúlon semmi katonai erõ nem volt, de egyébként sem volt senki az országban, akinek joga lett volna parancsot adni a németekkel szembeszállni. Kállaynak még az is megfordult az eszében, hogy a polgárságot fegyverzi fel, meg a rendõrséget állítja szembe a bevonuló németekkel, de aztán hamar belátta ennek a tervnek a képtelenségét, sõt nevetségességét. A hadsereg körül elkövetett szabotálásnak eredményei már ekkor megmutatkoztak. 1939 november 1-én 400.000 magyar katona állt fegyverben, bár kétségtelen, hogy felszerelésük gyenge volt. 1940-ben félmilliós hadsereg vonult fel elég jó, bár még korántsem megfelelõ fegyverzettel a román határra. 1944 március 19-én pedig, amikor a szovjet hadsereg vészesen közeledett a Kárpátok felé, a mozgósított hadsereg a következõkbõl állott: nyolc gyalogos, egy lovas és két páncélos hadosztály, valamint két hegyidandár. Nem sokkal több, mint 100.000 ember. A kiképzett katonák száma 1944-ben egy millió fõt tett ki. Emberanyag tehát volt elegendõ, de hol volt

a felszerelési 1940-ben már fél milliót fel tudtak fegyverezni. 1944 áprilisáig a bombatámadások megindulásáig kereken négy nyugodt esztendõ állott rendelkezésre a felszerelés tökéletesítésére. 1943 januárjában a doni vereség idején kb. 100.000 ember felszerelése veszett oda. 14 hónap alatt azt is pótolni lehetett volna. Kállay 1944-re 300.000 fõnyi jól felszerelt hadsereget akart kiállítani. Hol volt ez a hadsereg? A Tatárhágót leharcolt egységek, csendõrhadosztályok védték. A Kállay rendszer szabotázsában ez volt a legsötétebb és a legvégzetesebb. Miniszterelnöksége kezdetén pedig állítólag azt mondotta, fel kell készülnünk, hogy adott pillanatban intakt hadseregünk legyen, mert akkor meg tudunk akadályozni egy esetleges új 1918-at. Aztán õ volt az elsõ, aki gondoskodott arról, hogy se komoly hadsereg ne legyen, se szellemében ez a had ne legyen intakt.

Március 19-én érkezett vissza Horthy Budapestre. Azonnal koronatanácsot tartott, amely ugyan semmi döntést nem hozott, de Kállay és Keresztes-Fischer kijelentette, hogy a német megszállás pillanatától kezdve minden ténykedés, így a volt kabinet lemondása és egy új kinevezése törvénytelen.

Kállay akkor este fölkereste a kormányzót és figyelmeztette, hogy az ország elvesztette szuverenitását s hogy Horthy csak saját felelõsségére cselekedhet. A kormányzó nagy problémája volt: menni, vagy maradni. Ha lemond, a németek beválthatják fenyegetésüket és szlovák, román, horvát hadosztályokat küldenek Magyarország megszállására. Ha marad, mindazért ami elõreláthatólag be fog következni, vállalnia kell a felelõsséget. A lemondás esetére vonatkozó okoskodás meglehetõsen gyenge. A németek 1 minden áron kerülni akarták, hogy a megszállás brutálisnak tûnjék fel fõképp a nyugati hadviselõk elõtt, ezért például a sajtónak adott közleményben Horthy tiltakozása ellenére az állt, hogy a megszállás a magyar államfõ beleegyezésével történt. A kormányzó maradására vonatkozólag Horthy és Kállay homlokegyenest ellenkezõt állítanak. Horthy ezt írja Kállayról: Nyomatékosan megkért, hogy maradjak meg állásomban és hogy még nyomás esetén se vonuljak vissza."

Kállay viszont így ír: "I begged him earnestly to abdicate as a demonstration" azaz Komolyan kértem arra, hogy tüntetésképpen mondjon le." Ugyancsak Kállay emlékirataiban olvashatjuk, hogy a török követségrõl levelet küldött Horthynak és ebben is figyelmeztette, hogy mondjon le, mert,: "the time had come for him to abdicate", (eljött az idõ a számára, hogy lemondjon). A két emlékiratnak ilyen lényeges dologban mutatkozó ellentéte tisztán mutatja, hogy nem csak a múlt eseményeinek tisztázására, hanem és talán elsõ sorban önigazolásra íródtak.

Horthy és Kállay megegyeznek abban a véleményben, hogy; olyan brutálisan erõszakos cselekedetre, mint egy idegen ország megszállása, a törvényes miniszterelnök lemondatása és saját érdeknek megfelelõ új kabinetelnök kineveztetése, csak a nácik képesek. Ezzel szemben tény, hogy az Északafrikai hadjárat idején egy napon angol katonaság vette körül Egyiptomban Faruk király palotáját, kényszerítették a királyt, hogy a németbarát miniszterelnököt bocsássa el és egy angolbarátot nevezzen ki.

Kállay a török követségre menekül, Horthy pedig Sztójay Dömét a berlini követet nevezi ki miniszterelnökké. Megkezdõdik a belsõ ellenség eltávolítása. A zsidóknak sárga csillagot kell a ruhájukra varrni, gettókba tömörítik õket és a vidéki zsidóságot Németországba szállítják munkára. Három hónap alatt csaknem félmillió zsidót visznek ki az országból. Csak a fõvárosi zsidóság marad. Azt Horthy maga védi egy Budapestre rendelt páncélos hadosztállyal. Az új Ogotaj Khannak, Sztálinnak szörnyû hordái már a

kárpáti hágókat támadják, de a magyar páncélosok a budapesti zsidókat védik. Ha az egyik ellenség támadja a Kárpátokat, hadd maradjon benn a másik a fõvárosban. A régi rendszer még mindig valami álomvilágban ringatózik. Anglia érdeke még mindig fontosabb az ország érdekénél. A zsidóság még mindig fontosabb a magyar népnél. Ne mondhassák ránk, hogy nem voltunk humánusak azok, akik foszforos bombák eleven poklát árasztották a német városokra, azok, akik a csepeli, kispesti, gyõri munkástelepeket rombolták le a földig s akik aztán Hirosimánál egyetlen kis atombombával 200.000 embert semmisítettek meg egy pillanat alatt s legalább ugyanannyit égettek össze, tettek tönkre, nyomorékká egész életükre még csak nem is katonákat, hanem civil férfiakat, nõket, gyermekeket. De mi humánusok akarunk lenni, hiszen azok is voltunk mindig, csak Dózsa Györgyöt meg Gubecz Mátét megsütöttük tüzes trónon s a XX. században még mindig 3 millió koldus-paraszt húzta az igát hazánkban hogy néhány száz nagyúr jól éljen. Mert ez a néhány száz jelentette az elitet, a nemzetet. A többi csak nép, tömeg, modern rabszolga. A zsidó viszont üzleti fél, a pénz ura és a világ diktátora.

A németek megtartották ígéretüket. A megszálló csapatokat fokozatosan kivonták és a letartóztatott személyeket, képviselõket és felsõházi tagokat szabadon engedték, kivéve Peyer Károlyt a marxisták vezérét és Keresztes-Fischer Ferencet. Õket Mauthausenbe vitték.

A nyár folyamán megtörtént a partraszállás, a szövetségesek inváziója. A németek a csatorna felõl várták a támadást, amelyet az angolszászok Normandiában hajtottak végre. A német fõparancsnokság a Calais-Boulogne körül állomásozó hadsereget továbbra sem engedte Normandiába, mert azt hitte, hogy az ottani partraszállás csak cselfogás és a fõtámadás mégis a csatornán keresztüli fog bekövetkezni. Amikor rájöttek tévedésükre, már késõ volt. Az angolszászok szilárdan megvetették lábukat a francia földön.

Magyarország katonai helyzetére a döntõ fordulat augusztusi 23-án következett be. Románia ezen a napon átállt a szovjet mell lé. Világos volt, hogy ha a szovjet hadsereg betör Dél-Erdélybe, lehetetlen lesz az Alföldre való kijutását megakadályozni. Az Alföldön feltartóztatni pedig képtelenség.

A román átállás készülõdését a kolozsvári hadtest hírszerzõi szolgálata jelentette a németeknek. De minthogy õk nem tudtak róla, tehát a magyaroknak sem hitték el, mert õk mindent jobban tudtak. 21 hadosztályuk került fogságba, ami igen súlyos veszteséget jelentett. De a magyar szívek feldobbantak. Most megszálljuk Dél-Erdélyt, mert meg kell szállnunk. Magyarország csak a Kárpátok szorosainál védhetõ meg az orosz betörés ellen. Az utcákon plakátokat ragasztanak ki, amelyeken egy kis tank látható, amint kúszik fel a Kárpátok csúcsára. Alatta a felírás: Fel a Kárpátokra. Biztos, hogy így lesz gondolja ujjongó lélekkel minden jó magyar, másért miért tennék ki ezeket a plakátokat ?!

Marschalkó Lajos a Vörös Viharban drámai módon jeleníti meg a Dél-Erdély ügyében tartott minisztertanácsot. A miniszterek az asztalt verik: Dél-Erdélybe be kell vonulni. Veres János vezérkari fõnök azt állítja, hogy nincs hozzá elég erõnk. A vezérkari elõadók másképp festik a helyzetet. Dél-Erdélyben a román hadseregben felbomlott a rend és a fegyelem. A tiszteket lelövik s a legénység megszökik. Az Észak-Erdélyben lévõ magyar haderõ a csendõrséggel és rendõrséggel elegendõ a megszálláshoz.

Ámde a hadsereg felett nem a minisztertanács rendelkezik Dél-Erdély megszállására csak Horthy adhatna parancsot. De nem ad. Nem ad parancsot, mert a Vár szerint ez a háború nemi a mi háborúnk. Dél-Erdély õsi magyar föld, de az angolszászoknak más a

véleményük. A Csonka-Országot csak a Kárpátok ívén lehet megvédeni, de a Vár nem akar védeni. A Vár ki akar lépni a háborúból, még akkor is, ha ez orosz megszállást jelent, tehát be kell engedni az oroszt a magyar földre, hogy aztán azt mondhassa: nincs más mit tennünk, mint letenni a fegyvert. Batu Kán szörnyû serege elõtt 40.000 orosz fejszés verte szét a Kárpátok hágóinak torlaszait. Sztálin szörnyû hordái elõtt még az sincs, aki eltorlaszolja a Dél-erdélyi szorosokat. Pedig a szovjet hadsereg még erõsödik, Románia nem letette a fegyvert, hanem átállt a szovjet mellé. Két nap múlva Moszkva hadat üzent Bulgáriának. Szófia rögtön kapitulál és szintén a szovjet mellé sorakozik.

Horthy elérkezettnek látja az idõt, hogy a belpolitikai változást végrehajtsa. Sztójay beteg volt, lemondatták. Ki más volna alkalmas most a miniszterelnökségre, mint katonaember, aki a fõparancsnoknak, Horthynak a parancsait feltétlen engedelmességgel, mint alantas, végrehajtja. A miniszterelnök tehát Lakatos Géza vezérezredes, külügyminiszter pedig Hennyey Gusztáv altábornagy lett.

A várható belsõ ellenállást úgy próbálják semlegesíteni, hogy a politikai pártokat feloszlatják.

A Várban a fegyverszünetre vonatkozó tárgyalások már augusztus közepén, tehát a Lakatos kormány megalakulása elõtt elkezdõdtek. Horthy Faragó Gáborral, az oroszul tudó volt moszkvai katonai attachéval tárgyalt, akit Vörös János, a vezérkar fõnöke ajánlott a kormányzó figyelmébe. Innen mindjárt érthetõ az is, hogy a román átállás után tartott minisztertanácson Vörös János miért ellenezte Dél-Erdély megszállását, õ már tudta, hogy Horthy nem akar harcolni, hanem Faragót akarja Moszkvába küldeni.

Szeptember 7-én Horthy közli a minisztertanáccsal, hogy szándéka van a háborúból kiválni. Szeptember 8-án titkos tanácsosok beszélik meg a helyzetet és a háború befejezése mellett döntenek. Kik ezek a titkos tanácsosok? Négy katona: Vörös, Röder, Lakatos és Hennyey, aztán a civilek: Tasnádi Nagy András a képviselõház elnöke, meg Kánya Kálmán, a többi mind gróf: Bethlen gróf, Eszterházy Móric gróf, Károlyi gróf, Bánffy Dániel gróf és Teleky Béla gróf.

Szeptember 9-én Faragó Gábor lakásán a házigazda, továbbá Lakatos, Hennyey és Szentiványi Domonkos, már mint biztos tényt tárgyalják meg a fegyverszünetet.

Szeptember 22-én Horthy az angolszász fõhadiszállásra küldi Náday tábornokot azzal a Howie angol ezredessel, aki a titkos rádiózást végezte a szövetségesek felé Budapestrõl. A szövetségesek természetesen Moszkvához utasítják Nádayt. Mit remélt Horthy ettõl a küldetéstõl, azt nem tudni. Hogyan akart az angolszászokkal egyezményt kötni, amikor az orosz állt magyar földön? Nem látta a bolgár esetet? Bulgária nem volt hadiállapotban a Szovjetunióval, de amikor a román árulás következtében egyik napról a másikra hirtelen a határán termettek az oroszok és a bulgárok fegyverszünetet akartak kötni az angolszászokkal, Moszkva hadüzenete a szovjet melletti hadbalépésbe erõszakolta Bulgáriát. Két nap múlva újabb tanácskozás Horthynál. A tanácskozáson újabb gróf vesz részt: Zichy Ladomér, aki a zólyomi orosz partizánvezértõl hoz üzenetet: a Szovjet kormány készséggel áll rendelkezésre, hogy a fegyverszünet ügyében magyar delegációt fogadjon. Horthy erre leül és saját kezûleg francia nyelvû levelet ír Sztálin Marsainak. Dél-Erdély nem kellett, tehát világ elsõ antibolsevista államfõje levelet írt Sztálinnak és fegyverszünetet kért. Ez a levél jelenti a szolgaság kezdetét. A kormányzat árulóvá, becstelenné vált, mert a németektõl féltette önállóságunkat és szabadságunkat s most ez az eredmény: lehajtani nyakunkat a szovjet igája alá, lemondani önállóságunkról és

szabadságunkról, elismerni egy istentelen, barbár ázsiai despota hatalmát magunk felett. Ám vesszen minden, csak a kormányzói szék megmaradjon. Lám a románok több kárt okoztak a hadviselésükkel a Szovjetuniónak, mint Magyarország, és az átállás után Mihály román királynak nem kellett mennie. Sztálini a kis népek oltalmazója. Õ megérti, hogy csak azok a gazember nácik kényszerítettek minket a nagy és dicsõséges szovjet elleni háborúba.

Ez nem üres vád Horthy ellen. Amikor Gyöngyösi kommunista külügyminiszter azt tanácsolta Molotovnak, hogy a Szovjetunió kérje ki Horthyt és állítsa szovjet bíróság elé, mint háborús bûnöst, Molotov azzal utasította vissza, hogy a Szovjetunió egyáltalán nem tekinti Horthyt háborús bûnösnek és ha az 1944 október 15-i fegyverletétel sikerült volna, épp úgy a helyén maradhatott volna, mint a román király. (Ideiglenesen persze, mert késõbb Mihályt is menesztették.)

A Moszkvába küldött bizottság Horthy levelével szeptember 28-án indult el Budapestrõl Zólyomba, ahol az orosz partizán parancsnok nagy vacsorával fogadta kedves vendégeit és megtáviratozta Moszkvának, hogy a magyar megbízottak megérkeztek.

Szeptember 30-án megérkezett Sztálin repülõgépe és a három kiküldöttet: Faragó Gábort, Szentiványi Domonkost és gróf Teleky Gézát Moszkvába vitte. Elõször Kuznyecov a vezérkari fõnök helyettes fogadta õket, majd néhány nap múlva maga a vezérkari fõnök Antonov. Antonov már ekkor kijelentette, hogy legfontosabb dolog a magyar és szovjet csapatok együttmûködése.

Minthogy a küldöttség nem vitt magával Horthytól írásbeli felhatalmazást a fegyverszüneti szerzõdés aláírására, azért Faragó rádión kérte a kormányzót, hogy küldje azt utánuk Nemes József õrnaggyal, továbbá beszámolt, az Antonov hadseregtábornokkal történt megbeszélésrõl az átállásra vonatkozólag. A Várból haladékot kértek a fegyverszünet megkötésére azzal az indokkal, hogy Budapesten megnövekedett a német csapatok száma.

------- 3. rész-----

Koós Kálmán: Voltunk, vagyunk, leszünk 3. rész

Molotov a szovjet külügyminiszter október 8-án fogadta a magyar küldöttséget és közölte velõk a fegyverszüneti szerzõdés feltételeit, amelyek a következõk voltak:

Magyarország köteles kiüríteni az egész általa elfoglalt csehszlovák, jugoszláv és román területeket, illetve területekrõl visszavonja az összes magyar csapatokat és köztisztviselõket az 1937 december 3-án érvényben volt határokra. A kiürítésnek 10 napon belül meg kell történnie. Kezdõ idõpontnak az a nap számít, amikor a magyar kormány megkapja a fegyverszüneti szerzõdést. A kiürítés megfigyelésére és ellenõrzésére a három szövetséges kormány (U.S.A., Anglia, Szovjet Unió) megbízottakat küld Magyarországra és e megbízottak szovjet elnöklet alatt, mint Szövetséges Bizottság mûködnek. Magyarország kötelezi magát, hogy Németországgal minden összeköttetést, megszakít, azonnal megüzeni Németországnak a háborút, de a szovjet kormány kijelenti, hogy csapataival kész segítséget nyújtani.

Faragó azonnal közölte a fegyverszüneti feltételeket Horthyval, akitõl október 9-én megjött a válasz, hogy a szerzõdést aláírhatják. Az írásbeli felhatalmazás, amit Nemes József õrnagynak kellett Moszkvában vinnie, késett, azért Molotov azt javasolta, hogy írják alá annak megérkezése elõtt, mert Horthy táviratilag már megadta a felhatalmazást.

Az aláírás október 11-én este pár perccel 8 óra elõtt megtörtént.

Idevezetett a csak osztályérdeket tekintõ politika. Ezt eredményezte huszonöt évi antibolsevista magatartás után az angolbarátság, a háború szabotálása, az árulások sorozata, a jobboldali; elnyomása. Az antibolsevista Magyarországnak, ahol kommunista párt csak föld alatt létezhetett, be kell állnia a Vörös Hadsereg martalócaként Európának szovjetorosz meghódítására. Harcolnia kell, hogy a pánszlávizmus gyõzzön és Európa egy kultúrában, ízlésben, gondolkodásban idegen világ hatalmi körébe kerüljön, õ maga pedig a Kreml vazallusává süllyedjen. Világbolsevizmus és pánszlávizmus a magyarság két halálos mérge. Be kellett venni õket, mert a Várban magyarok laktak ugyan, de idegen érdekek uralkodtak.

A Vár egykori ura szépíteni szeretné a dolgot s ezt írja: "Mikor értesültem a szovjet csapatoknak a békés lakossággal szemben leírhatatlanul kegyetlen viselkedésérõl, rá kellett szánnom magam arra a lépésre, amely annyi tragikus élmény után is a legsúlyosabb maradt számomra. Moszkvához fordultam."

Nos, a nagy orosz offenzíva Dél-Erdélybõl Magyarország ellen október 6-án indult meg, Faragóék pedig október elején Moszkvában voltak, s az elõkészületek már augusztusban megkezdõdtek, A másik ködösítést akkor követi el Horthy, amikor ezt írja: kiküldöttek azt a megbízást kapták, hogy fegyverszüneti tárgyalások felvételére és azok során következõ feltételek elérésére törekedjenek: a hadmûveletek haladéktalan megszüntetése, az angolok és amerikaiak részvétele Magyarország megszállásában és német csapatok szabad elvonulása."

Ezt olvasva, fel kell tételeznünk, hogy Horthy nem ismerte bolsevizmus lényegét. Azt kell hinnünk, hogy valóban csak min a reakció feje a nagybirtokos osztály érdekében volt ellensége kommunizmusnak és nem volt tisztában a szovjet világveszedelmet jelentõ törekvéseivel és nyíltan megvallott céljaival. Arra kell gondolnunk, hogy az 1919-es

tapasztalatok és 25 évi antibolsevista kormányzás után és ellenére Horthynak is csak annyi ismerete volt a bolsevizmusról, mint a más világrészben lakó és a kandallója mellett kedélyeskedõ Rooseveltnek. Máskülönben hogyan gondolhatott volna arra, hogy a bolsevisták majd meginvitálják Olaszországból, vagy Franciaországból az angolszászokat, hogy "tessék jöjjetek, segítsetek megszállni Magyarországot, nehogy itt mi azt tehessük, amit akarunk s nehogy lehetõségünk legyen véletlenül bolsevizálni Magyarországot."

A német csapatok szabad elvonulásának biztosítására irányuló törekvés emlegetése csak olyan állítás, amivel Horthy az egykori fegyvertárssal szemben szeretné utólag a becsületét megvédeni. De arról nem ír, hogy ténylegesen mi volt a szerzõdésben. Mert abban benne volt, hogy Magyarország hadat üzen Németországnak. Éppúgy, mint Románia, Bulgária és Finnország. Mindez meg van írva a bolsevista kiadásban 1947-ben megjelent "Debreceni Feltámadás" címû könyvben, amely könyvet tulajdonképpen az ügy szereplõi írtak, mert azok nyilatkozatai alapján állították össze. Letagadni tehát nem lehet. Amikor pedig a debreceni kormány kötött fegyverszünetet a szovjettel 1945 január 20-án, az is rögtön hadat üzent Németországnak.

Hangsúlyozni kell, hogy nem csupán szövetségeseink elárulását jelentõ átállásban van a bûn, hanem történelmi hivatásunk, jövõnk és egész Európa elárulási szándékában. S ez a súlyosabb. Ha Anglia és az U.S.A. együtt harcoltak a Szovjettel, ahhoz nekünk e téren semmi közünk. A kettõ közül egyik sem tartozik Európához. Amerika külön világrész, Anglia pedig egy Európán kívüli, kontinenssel felérõ világbirodalom feje. Mindkettõ világhatalom, amelynek nem kell félnie, hogy akár a bolsevizmus, akár a pánszlávizmus egykönnyen lenyelheti. De Magyarország Európa szívében fekszik, eggyé vált Nyugat szellemi világával, kultúrájával. S a mi feladatunkat, kötelességeinket nem Anglia, vagy az U.S.A. demokratái írhatták elõ, hanem azokat múltunk hagyományai, jövõnk reményei és becsületünk kellett, hogy diktálják.

London és Washington urai parolázhattak Sztálinnal, de mi magyarok nem.

Horthy október 20-án akarta a fegyverszünetet életbeléptetni, a Szovjet azonban október 16-át tûzte ki az utolsó napnak.

Ezért Horthy elkészítette a fegyverszüneti kiáltványt, parancsot adott az elsõ és második hadsereg visszavonulására, ezek egy, részét Budapestre rendelte biztonságként, majd október 15-én vasárnap d. e. 10 órára koronatanácsot hívott egybe. Ezen bejelentette, hogy fegyverszünetet kér a Szovjettõl.

Horthy a fegyverszüneti szerzõdés megkötésével teljesen önkényesen járt el. Szerinte ennek joga õt, mint a legfõbb hadurat illette, Lakatos szerint a kormányt is, viszont a kormány az országgyûlés megkérdezése nélkül nem dönthetett ebben a súlyos kérdésben. Le is mondott rögtön bár ez csak formalitás lett, mert a lemondott kormány mindjárt újra alakult. A volt kormányzó önkényeskedése más oldalról is kitûnik a fegyverszüneti szerzõdéssel kapcsolatban. A Szovjet kormány ezt a szerzõdést] csak ideiglenesnek tartotta. Molotov kijelentette, hogy ha a kormányzó és a kormány ezt az elsõdleges szerzõdést vagy inkább csak nyilatkozatot, mert csak a magyar kiküldöttek írták alá, elfogadja, akkor fog összeülni mind a három szövetséges és Magyarország megbízottaiból álló bizottság a végleges fegyverszüneti egyezmény megtárgyalására. Horthy aláíratta a nyilatkozatot anélkül, hogy arról a kormányt elõre tájékoztatta volna. Tehát tulajdonképpen még a Szovjet feltételének sem tett eleget.

A koronatanácsot megelõzõleg történt, hogy ifjú Horthy Miklóst, aki követ volt Braziliában és a brazil hadüzenet után térti vissza Magyarországra, a Gestapo elfogta. A kormányzó fia, a család akkori nagy ügybuzgalmában léprement. Azt hitte Tito megbízottaival fog találkozni Bornemissza Félix hivatalában, és azok helyett németek várták, akik elfogták és Matthausenbe vitték. Sztálin nem volt elegendõ a Vár konspirátorainak, Titóra is kíváncsiak voltak.

Horthy mind fiának, mint Bakay vezérezredesnek Budapest városparancsnokának október 10-én történt elrablását olyan erõszakos cselekménynek tekintette, amire csak a nácik képesek. Ilyent nyugati demokraták soha sem csinálnának. Az ilyen tévhiedelmek megcáfolására említem meg, hogy Teherán rendõrfõnökét Fazlullah Zahedi generálist a háború alatt a lakásáról az angolok elrabolták és Palesztinába internálták, mert gyanújuk szerint Zahedi a németekkel állott összeköttetésben. Zahedi 1953-ban Mossadegh után Perzsia miniszterelnöke lett. Mondanom sem kell, hogy Irán geográfiai helyzeténél fogva korántsem játszott olyan fontos szerepet Anglia számára, mint amilyent Magyarország jelentett 1944 õszén Németországnak. Egyetlen nagyhatalom sem engedi, hogy érdekeit, fõképp katonai, vagy éppen létérdekeit kis államok veszélyeztessék.

A koronatanács ülése közben érkezett meg Weesenmayer követ Horthyhoz, aki közölte vele, hogy a fegyverszünet mellett döntött. Weesenmayer távozása után a kormányzó elküldte kiáltványa szövegét a rádióba felolvasásra, ami délután 1 óra körül megtörtént. E tájt jelent meg Horthynál az Olaszországból jött Rahn német nagykövet, hogy megpróbálja rávenni elhatározásának megváltoztatására.

Amikor Horthy ezt a részt tárgjalta emlékirataiban, ismét kitûnik, hogy valójában szégyenli a németekkel szembeni árulást. Ezt írja ugyanis a Rahnnal való beszélgetésrõl: ezért belebocsátkoztam annak megbeszélésébe, hogy miként lehetne megakadályozható, hogy az oroszok a németek háta mögé kerülhessenek."

Ha mondta ezt Horthy, akkor félrevezetni akarta Rahnt, vagy nem merte bevallani az árulást. De mert az emlékirataiban nem írja, hogy csak ilyen belsõ szándékkal beszélt, tehát az olvasót is félre akarja vezetni. Hogyan akarta, volna megakadályozni a németek bekerítését, amikor benne állt a fegyverszüneti nyilatkozatban, hogy Magyarország azonnal hadat üzen Németországnak? A "Debreceni Feltámadás" címû könyvben olvashatjuk Dálnoki Miklós Béla elõadását, aki ezeket mondotta többek között október 15-re vonatkozólag: parancsot adtam a hadsereg kebelében lévõ német csapatok lefegyverzésére. Megparancsoltam Jolsvay v. k. ezredesnek, szállásmesteremnek, hogy a német gépkocsi oszlopokat fegyverezze le és a gépkocsikat a honvédség részére vegye birtokba... Azonnal kiadtam a parancsot, hogy az arcvonalat fordítsák a németek ellen."

Miklós Béla nagyon jól ismerte Horthy szándékait, mert október 10-én nála volt a Várban és parancsot kapott arra, hogy í Nemes József õrnagyot, az írásbeli felhatalmazás vivõjét tegye) át a fronton.

A rádióban felolvastatott kiáltványban Horthy arra hivatkozott, hogy a németek nem segítették a magyar csapatokat, tehát az országot megvédeni nem tudja. Ezzel szemben könyvében olvashatjuk Guderian október 15-én kelt parancsát, amely az egész magyar térséget német hadmûveleti területnek nyilvánította.; Dalnoki Miklós kijelentése szerint az elsõ hadsereg a németeknek volt alárendelve. Ezekbõl világos, hogy német csapatok is harcoltak a magyarok oldalán. De a lényeg nem is ez, hanem amit Horthy írt Hitlerhez 1044 elején küldött levelében. Ebben a következõk olvashatók: "A magyar különlegesen

bensõ kapcsolatban áll hazája határaival: ezek az õ számára egyúttal politikai törekvései és katonai erõfeszítése határait is jelentik. Ahhoz, hogy minden erejét belevesse a küzdelembe, országa földjén, vagy annak közvetlen környékén kell harcban állania... Felesleges ismételnem, hogy teljes elszántsággal szállunk szembe az országunk ellen intézett minden támadással, még pedig saját erõink bevetésével. Felelõsségünk szempontjából nagy jelentõségû, hogy haj tárainkat az ellenséggel szemben mi magunk egyedül védelmezzük. Ezzel tartozunk tulajdon nemzetünknek."

Errõl a tartozásról minden esetre jól megfeledkezett Horthy, éppúgy, mint a felelõsségrõl és az elszántságról is. Egyetlen lovas hadosztályról tesz említést, amely 1944 nyarán még határainkon kívül, Varsó körül harcolt. Nem tûnik ki könyvébõl, hogy; ez az egy hadosztály 1944 októberében még mindig lengyel területen volt, vagy már hazakerült. Az azonban tény, hogy ennél az egy hadosztálynál jóval jelentékenyebb német erõk harcoltak magyar területen az oroszok ellen. Az ország megvédésének akaratáról, hõsies elszántságáról szó sem volt Horthy részérõl, pedig a honvédségnek már országa földjén kellett harcolnia. Hol volt a Kállay-féle 300.000 fõnyi jól felszerelt hadsereg? Sehol. Ami volt, azt is visszarendelték. Október 11-én, amikor a vörösök elfoglalták Kolozsvárt, ugyanakkor már Szegedre is bevonultak. Nincs ellenállás semerre, az orosz élek szabadon futnak elõre az Alföldön és az elsõ tankok beszaladnak Kecskemétre. Nem volt katonai erõfeszítés, nem volt teljes elszántság, nem volt felelõsség, csak az volt fontos, hogy Nyugat kedvében járjunk, amely eladott az orosznak megmaradjon a kormányzóság és haja szála se görbüljön az ellenségnek drukkoló budapesti zsidóságnak.

Horthy felhívása tehát elhangzott a rádióban. Nyilvánvaló volt, hogy vagy baloldali, vagy szélsõjobboldali forradalmi megmozdulásnak kellett következnie. A magyar kormánynak egy része és a közszellem antibolsevista volt, megmaradásáról a Vörös Hadsereg megszállása után szó sem lehetett volna többé, a kormányzást, a közszellem irányítását a baloldalnak kellett volna átvennie. Ámde a még meg nem szállt területeken, elsõ sorban a fõvárosban még nagy számú német katonaság tartózkodott s bár a politikai pártokat feloszlatták, azok a föld alatt tudtak még dolgozni. Ha igaz lett volna, amit Horthy, fõképp pedig Kállay, meg a többi baloldali politikus állít, a zsidókkal egyetemben, hogy a magyarok már alig várták a háború végét, hogy nagy többségükben utálták a németeket, hogy a hadsereg nagy része is németellenes volt, hogy a szélsõjobboldal a népnek csak egy kis töredék és söpredék részét alkotta, mi sem lett volna egyszerûbb, mint a baloldali forradalmi hatalom átvételt végrehajtani. Történtek is elõkészületek, amennyiben néhány politikus és katonatiszt terveket dolgozott ki a munkásság felfegyverzésére. (A Fekete Könyv õszintébb, mert elárulja, hogy a zsidó munkaszolgálatosokat akarták fegyverrel ellátni.) A nagy készülõdésbõl aztán csak annyi lett, hogy Kovács Imre október 15-én autón végigszáguldott a fõvárosban és itt-ott belelõtt a levegõbe.

A baloldali hazugságokra legfényesebben az a tény mutat rá, hogy Dalnoki Miklós Béla még a saját parancsnoksága alatt állott elsõ hadsereget sem tudta átállítani az orosz mellé, vagy akár csak a fegyverletételt végrehajtani. így aztán nem maradt más hátra a számára, mint, hogy õ menjen át az oroszokhoz a hadserege helyett, írd és mond, három személyt víve magával: a vezérkari fõnökét, segédtisztjét és a csicskását.

Az egész baloldal, amely csillagászati távolságban állott a magyar nép felfogásától és érzésvilágától, leszerepelt. Elkövetkezett tehát a szélsõjobboldal forradalmi lépése. E tény megítélésénél nem az játszik szerepet, hogy német tigris-páncélosok vonultak fel a Várba, hanem az, hogy a döntõ pillanatban olyan férfiak, olyan politikai erõk törtek elõre és vették át a kezdeményezést, amely mögött a hadsereg, a parlamenti többség és a nemzet

egyeteme állott. Ha nem lettek volna tigrisek Budapesten, ha egyetlen szál német katona sem tartózkodott volna a magyar fõvárosban, a hungarista forradalom akkor is megtörtént volna. Mert ez a nemzet forradalma volt, azé a nemzeté, amely ismerte a bolsevizmust, 25 esztendõn keresztül antibolsevista szellemben élt és ifjúsága így nevelõdött. Azé a nemzeté, amely 1000 éves történelme folyamán soha nem mutatott gyávaságot, megalázkodást, de szembe mert nézni és szembe mert szállni a sorsával, a végzetével is. Október 15-én Budapesten a helyõrség, a rendõrség, a csendõrség átallott Szálasi Ferenchez. Mit számított hát, hogy egy maroknyi testõrség Kállay Miklós fiával az élén védeni akarta a Várat? Hogy a német páncélosok felvonultak, csak annyiban volt jó, hogy kevesebb magyar vér folyt.

Horthy a saját nemzetét gyalázta meg, amikor azt írta: "Sokakra úgy hatott az én rádiókiáltványom, mint a már elviselhetetlen feszültség szorongatását megszüntetõ felszabadulás." Tudniillik nem írja hozzá, hogy e sokak a csillagos házak lakói voltak, nem pedig a magyarok. A csillagosok feszültsége feloldódott, de a magyaroké felfokozódott. Ez természetes volt, hiszen az egész háború alatt a magyarság és a zsidóság öröme, vagy bánata, reménykedése, vagy sérelme homlokegyenest szembenállott egymással. Október 15-én délben mintha csak Petõfi riadója zúgott volna át a megmaradt országrészek fölött: jön az orosz! "Most itt a Duna partján, tetemre hívom a magyar fõvárost; mondotta Horthy 1919 november 16-án Budapestre való bevonulása alkalmával. Ez a város megtagadta ezer éves történelmét, ez a város porba rántotta a szent koronát, meg a nemzet színeit és vörös rongyokba öltözött." Vajon eszébe jutottak-e Horthynak e szavak október 15-én? Mert ezen a napon Budapest hívta tetemre a kormányzót. Az ezer éves történelméhez hû maradt fõváros tetemre hívta az államfõjét; aki meg akarta tagadni nemzet múltját és becsületét és engedte volna, hogy önként vörös rongyokba öltözzék.

A hungarista hatalomátvételhez az alkotmányos alap is elkészült. Horthy fegyverletételi terve nem maradt titokban, ezért a bekövetkezendõ eseményekre a parlament szélsõjobb és jobboldali, sõt középállású tagjai felkészültek, megalakították a Nemzeti Szövetséget az alsó és felsõházban egyaránt. A felsõház, a nemzet elitje" száz százalékig náciellenes és nyilasellenes volt, mint Kállay Miklós állítja. Hogyan volt lehetséges, hogy ott is akadtak, akik résztvettek ebben a politikai tömörülésben, hiszen nyilvánvaló volt, hogy amikor megtörténik a fordulat, akkor már csak Szálasi Ferenc jöhet? Nem másért, mint azért, amit Hubay Kálmán mondott a budapesti rádióban: Most remegtek, hogy a szovjet itt dörömböl Budapest kapuinál. Most remegtek, hogy hiába volt a nagy angol barátság, hiába volt a semleges útlevél, hiába dicsértétek Sztálint a pompás paloták foteljeiben. A szovjet nektek sem kegyelmezne, ha karmaiba kerülnétek.. Ti fegyházba vetettétek Szálasi Ferencet és most várjátok, hogy a 9323-as fegyenc szabadítson meg benneteket."

Ha tudni akarjuk, hogy Szálasi Ferenc miért tette meg október 15-én történelmi lépését, akkor tudnunk kell, hogy mit mondott az utolsó szó jogán a vértörvényszék elõtt 1946 február 5-én:

"1944 október 15-én választani kellett, hogy a magyar nemzet és vezetõsége Kelet felé megye, vagy Nyugat felé. Az én döntésem nem lehetett más, mint az, hogy ki kell tartani, mert a harc idõnyerésért, a drága idõért folyik és aki megnyeri ezt az idõt, az megnyerte a háborút is.

Ténykedésemnek más alapja nem volt. Nem is lenne értelme, hogy más alapot adjak döntésemnek, mert a legteljesebb ellenkezésbe jutnék azzal az ideológiával, amelyhez konokul ragaszkodom."

Az ezer éves magyar hivatásérzés és öntudat int felénk e szavakból és az ország helyzetének az adott idõpontban a legtisztább felismerése. Nem a demokrata szövetségeseknek gyõzelmérõl volt szó a fegyverletételkor, hanem a szovjet elõtti meghódolásról. Nem a demokrácia állott a magyar nép elõtt, hanem a bolsevizmus réme. Nem fölszabadítás, hanem baromi leigázás. Nem az út egy igazságosabb, szociálisabb jövõ felé, hanem a nemzeti katasztrófa a vörös rém uralma felé. Nem a haladás Nyugat rögös, de fejlõdõ kultúrösvényein, hanem zuhanás Kelet szellemi és erkölcsi züllésébe, rabszolgaságába. Vagy Nyugat: a szabadság lehetõsége, vagy Kelet: a biztos rabság. Más út nem volt és ezt az egyszerû tényt, amit a politikai mezítlábasok, a nyilas csõcselék olyan világosan látott és megértett, a nemzet ideiglenes vezetõiül feltolakodott, magukat demokratáknak nevezõ, de minden demokráciát megcsúfoló purimvezérek ma sem képesek felismerni. Mindezek ellenére a háború továbbfolytatása a gyõzelem, illetve a szovjet megszállásától való megmenekülés lehetõsége nélkül nem lett volna értelmesebb, mint Lengyelország hõsies önfeláldozása 1939-ben. 1944 októberében úgy látszott, hogy a németek stratégiailag a háborút elvesztették. De ez még nem jeleni tette azt, hogy a háborút valóban el is kellett vesztenünk. Egy haditechnikai újítás döntõ módon befolyásolhatja a hadihelyzetet. Az osztrák-porosz háborút a poroszok nyerték meg az elõször alkalmazott hátultöltõ puskák segítségével. Az elsõ világháború döntését nagyban elõsegítette az új angol fegyver, a tank. Japánt egy új csodafegyver, az atombomba kényszerítette megadásra. Ilyen csodafegyverek bevetését várta a háború utolsó fázisában a német nép és a magyar nép is ezekben hitt és bízott. S: , ezek a csodafegyverek nem a német vezetõség maszlagjai voltak. Nem csak a már bevetett V1 és V2 bizonyíték erre, hanem egy francia szerzõnek a könyve, amelynek a magyar címe: "A németek megnyerhették volna a háborút". A könyv a megszállók kezébe került német hadititkok alapján a német titkos fegyvereket tárgyalja és megállapítja, hogy ha a németeknek lett volna idejük ezeket a fegyvereket bevetni, megnyerték volna a háborút Miért folyt tehát a háború utolsó szakaszában a küzdelem? Azért, amit Szálasi mondott: az idõért. Nem az õ hibája, sem a magyar népé vagy a hadseregé, hogy ez az idõért folytatott súlyos harci eredménytelen maradt. De még az se, hogy nem tudták a szovjet elõretörését addig feltartóztatni, amíg a nyugati csapatok elérték volna a Dunántúlt. Szálasi Ferenc az elõzõ kormányok bûnös mulasztásainak súlyos felelõsségét vette át a hatalommal. A végzet ismét Magyarország ellen dolgozott. A körülmények úgy alakultak, hogy a bukást nem lehetett elkerülni.

Horthy gúnyosan ír arról, hogy Szálasi október 16-án két ízben is megjelent nála és kérte miniszterelnöki kinevezését. "Hogy valaki saját kinevezését kérje, még nem fordult elõ életemben" írja. Ez lehet, de az 1944 október 15-16-i események sem. Amin Horthy gúnyolódni akar, az éppen Szálasi Ferenc alkotmánytiszteletét és már fölöslegesen nagy kormányzó hûségét bizonyítja. Miniszterelnöki kinevezését az alkotmányos formaságok megtartásával akarta elérni.

Horthy azt állítja, hogy október 16-án délután azért írta alá Szálasi Ferenc miniszterelnöki kinevezését és saját lemondását, mert Lakatos, a volt miniszterelnök és Weesenmayer német követ tudomására adták, hogy ettõl függött Miklós fia élete. A kinevezés és lemondás tehát érvénytelen. Szálasi puccs szerûen, idegen hatalom segítségével került az ország élére. Még ha így is állt volna a dolog, Horthy megfeledkezik valamirõl. Arról, hogy õ is hasonlóképpen, forradalmi, ellenforradalmi úton jutott hatalomhoz. Katonai szervezkedését Szegeden az entente misszió és francia csapatok védelme alatt végezte és Kún Béla kommunista rendszerét a román hadsereg söpörte el elõtte. Ha Horthy ilyen hatalomra jutását igazolta a történelem elõtt a bolsevizmus elleni harc, az országnak a kommunizmustól való megszabadítására irányuló törekvése, akkor Szálasi forradalmi

lépését még inkább igazolja az a tény, hogy az országot ugyanennek a veszedelemnek sokkal súlyosabb formájától, a szovjet megszállásától, a Vörös Hadsereg barbarizmusától és szovjet gyõzelem esetén holtbiztosán újból bekövetkezõ kommunista rendszertõl akarta megvédeni. Mindezeken túl még van egy nagy különbség közöttük Szálasi javára. Horthy nem volt más, mint az osztály érdekeit féltõ nagybirtokosság reakciójának a megtestesítõje, Szálasi ellenben ízig-vérig szociális lelkületû államférfi, akinek egyik fõ célja volt az elnyomott társadalmi rétegek felszabadítása.

Horthy arra is hivatkozik, hogy Szálasi miniszterelnökségét és nemzetvezetõi megbízatását csonka parlament ismerte el, mert az országgyûlés tagjai közül többen letartóztatásban voltak. Ezzel a kijelentéssel állítsunk szembe egy kérdést. Ha a fegyverletétel és az ország szovjet megszállása olyan simán történt volna, ahogyan Horthy akarta, akkor a nemzetiszocialista és a Nemzeti Szövetségnek többi képviselõi talán a helyükön maradtak volna? Nem tartóztatták volna le õket azonnal? Mégis a parlament jogszerûen tovább mûködött volna a feloszlatásáig, mint ahogyan tovább mûködött 1944 március 19-e után, Horthy kormányzósága idején annak ellenére, hogy az alsó és felsõház több tagját a németek letartóztatták. S ne felejtsük el azt sem, hogy Horthy kormányzóvá választásakor bizonyos fegyveres különítmények álltak a parlament kapujában, hogy a Horthy ellenes nemzetgyûlési képviselõk belépését megakadályozzák. Horthy a megválasztáskor maga is az erõszaknak egy bizonyos fajtáját alkalmazta azzal, hogy közvetlenül eskütétele elõtt, újabb követelésekkel lépett elõ kormányzói jogkörét illetõleg és a kínos helyzetbe került pártok vezetõi hozzájárultak Horthy élethossziglani kormányzóságához, ami pedig törvényellenes volt, mert a nemzetgyûlés elõzõleg törvénybe iktatta, hogy amíg a királyi hatalom gyakorlása ismét lehetõvé nem válik, addig kormányzót kell választani. Világos az ellentmondás, mert mi történik akkor, ha az egész életére kormányzóvá választott Horthy kormányzósága idején lehetõség nyílik a királyi hatalom visszaállítására

Ugyancsak Horthy kényszerítette ki 1937-ben, hogy õt felelõsségre ne lehessen vonni s ezzel olyan jogot nyert, amivel sem Hunyadi János, sem Kossuth Lajos, történelmünk két másik kormányzója nem rendelkezett. Horthynak ezzel a magatartásával) és lelkületével rögtön szembeállíthatjuk Szálasi egyéniségét, akinek kifejezett kívánságára iktatták törvénybe a nemzetvezetõi felelõsséget. Az 1944. évi N. törvénycikk 5. paragrafusa érteimében "A Nemzetvezetõt a kormányzói jogkörben foglalt összes jogok megilletik", Szálasi Ferenc kívánságára beiktatott 6. paragrafusban pedig az áll, hogy "A Nemzetvezetõt az alkotmányi vagy a törvény megszegése esetében az országgyûlés felelõsségre vonhatja." Kiben volt hát diktátori hajlam, Horthyban, vagy Szálasiban

1944 november 4-én Szálasi Ferenc miniszterelnök az országgyûlés két házának együttes ülésén letette a törvényben elõírj nemzetvezetõi esküt. Az eskü a Szent Korona elõtt hangzott el, mert az országgyûlés csak a választókat képviseli, de a Korona az egész nemzetet szimbolizálja, azért tartotta fontosnak Szálasi, hogy esküjét e nemzeti ereklye elõtt tegye le. Ez éppen az õ mélységesen alkotmányos felfogásának bizonyítéka, mint az, hogy Horthytól kérte miniszterelnöki kinevezését. Az október 15-én megindult folyamatot már senki meg nem állíthatta, Szálasi személyét már senki nem helyettesíthette, csak az történhetett a politikai helyzet kitisztázódásában, amit õ akart, még sem élt vissza a helyzettel és nem kívánt magának korlátlan hatalmai szerezni. Elsõsorban magára vonatkoztatta azt a mondását, hogy "Nemzetünk ebben az idõkben teljes férfiakat, azok nagy elhatározását, osztatlan felelõsségét, félreérthetetlen kiállását és teljes szolgálatát követeli." Szálasinak nem volt egyetlen olyan tette, amely ellentétbe hozta volna elveivel.

A hadihelyzet Magyarországon október 15-én már olyan súlyos volt, hogy a legcélszerûbbnek látszó védelmi vonalat, a Duna vonalát már nem lehetett biztosítani. Az oroszok átkeltek a Dunán és megvetették a lábukat a Dunántúlon. Budapestet november elején az Alföld felõl közelítette meg a Vörös Hadsereg. Az ország fõvárosa közvetlen veszélybe került, nem maradt más feladat, mint menteni, ami menthetõ. Kállay, aki szerint csak õk voltak okosok Magyarországon, szokásos blöffjével azzal is el akarja áztatni a Szálasi kormányt, hogy az teljesen tehetetlen volt és annyi közigazgatási tudással sem rendelkezett, mint egy vidéki jegyzõ. Állításának rosszindulatát és valótlanságát mi sem bizonyítja jobban, mint az az óriási munka, amit a kormány ezekben a képtelenül súlyos idõkben elvégzett. Az orosz elõl százezrek menekültek Erdélybõl, Tiszántúlról, Alföldrõl, Felvidékrõl. Ezeket mind el kellett helyezni, élelemmel ellátni, majd menekülésüket éppúgy mint Budapest kiürítését és Dunántúl lakosságának mentését lehetõvé tenni. Hat hónap alatt, több mint egy millió polgári személy hagyta el az országot, akkor, amikor egyrészt a közlekedést mind az országúton, mind a vasutakon az ellenséges légitámadások állandóan zavarták, sõt ideiglenesen megbénították, másrészt a hadiszállításokkal vették erõsen igénybe. A lakosságon kívül gyári felszereléseket, üzemeket, hivatalokat kellett Nyugatra menteni. Azonnal megkezdõdött a hadsereg rendezése és újjászervezése. További súlyos nehézséget jelenteit az, hogy a minisztériumok és egyéb fõ közigazgatási központok több felé voltak széttelepítve Dunántúlon. Az egyik Sopronba, a másik Szombathelyre, a harmadik Kõszegre, a negyedik valami kis faluba és így tovább. Az egész közigazgatási apparátusnak csak a kézbentartása is már igen nehéz feladat volt, amit fokozott az akkori sok közlekedési nehézség. A telefonösszeköttetés is igen gyakran megszakadt, mert a vonalakat elsõsorban a hadsereg vette igénybe. Mindez oly hatalmas feladatot jelentett, amellyel még békeidõben is nehéz volna megbirkózni, nem pedig akkor, amikor az ellenséges haderõ már az ország szívében áll, vagy amikor a fõváros már elesett.

A nemzet erkölcsi erejének fokozása szintén rendkívül fontos 1 követelmény volt. Ennek a követelménynek nem csak a propagandaminisztérium tett eleget, de személyesen maga a nemzetvezetõ is. A megmaradt országrészeken tovább folytatta azt az országjárást, amelyet mint pártvezetõ kezdett el, hogy a tömegeket felvilágosítsa, hitüket erõsítse, ellenállásukat acélozza és kitartásukat megeddze. Errõl az országjárásról mondotta az utolsó szó: jogán vérbírósági perében: "Én a meg nem szállott részeken országjárást végeztem és amit ott tapasztaltam a nemzet részérõl,; az annyira szép volt, és annyira egyöntetû megnyilvánulás volt; a mi döntõ lépésünkkel kapcsolatban, hogy csak most is helyeselhetem, amit október 15-én csináltunk."

Tud-e valaki arról, hogy Horthy csak egyszer is leereszkedett; annyira, hogy személyesen tájékoztasson egyszerû falusi parasztokat, munkásokat, vidéki közigazgatási tisztviselõket, alsóbbrangú katonai parancsnokokat? Huszonöt év alatt még csak egy gyárat sem látogatott meg. A vadászat fontosabb és érdekesebb volt számára.

Megint csak Kállay az, aki a Szálasi kormányt azzal akarja be; feketíteni, hogy a Katolikus Egyház, a parasztság, a munkásság ellenállt, az ifjúságot hadba szólító felhívása hatástalan maradt, és a besorozottak kilenctized része megszökött.

Kétségtelen, hogy elmúlt már az az idõ, amikor Tomory Pál érsek vezette a mohácsi csatát és abban a reménytelen ütközetben ott maradt fõpap társaival együtt. Az 1848-49-es szabadságharcot már csak három püspök és egy érsek támogatta az Egyház részérõl. A küzdõ, harcoló szellemû Egyház ma is megvan, de ma már nem karddal akar harcolni, hanem tisztán a hit erejével. Ha tehát nem lelkesedik egy háborúért, vagy annak

meghosszabbításáért, azon nem lehet csodálkozni, mert a háborút elsõsorban a humanitás szempontjából mérlegeli, a politikus viszont a háború eredményét, lehetõségeit veszi számba, esetleg az azzal járó áldozatokkal való tekintet nélkül.

A hungarista mozgalom ellenfelei itt az emigrációban állandóan mint ütõkártyát akarják kijátszani, hogy Mindszenty Józsefet, akkor még mint veszprémi püspököt a "nyilasok" börtönbe csukták. A tény az, hogy" ezt a súlyos ballépést egy magasabb pozíciót betöltõ pártember követte el, de minden felsõbb utasítás nélkül, teljesen a maga hatáskörén belül, a saját számlájára. Lehet-e és szabad-e egy embernek a botlásából politikai tõkét kovácsolni az egész párt, vagy mozgalom ellen? Nem, mint ahogyan egyes papoknak a bûnei, vagy a történelemben szerepelt rossz pápák miatt nem szabad és nem lehet elítélni az egész Egyházat. A hercegprímás a háború után még csak célzást sem tett soha a kellemetlen történetre, annál inkább megteszik ezt helyette mások hívatlanul és kéretlenül.

A Katolikus Egyház egyébként sem szállhatott szembe az új kormánnyal, mert ehhez semmi címen nem lett volna joga. Az Egyház felfogása szerint az Egyház és az Állam a maga saját területén szuverén és mindkettõ tartozik a másik jogait tiszteletben tartani. Elvileg az Egyház számára közömbös, hogy egy államnak milyen a politikai berendezkedése. Az Egyház csak akkor tanúsít ellenállást az államhatalommal szemben, ha annak magatartása, cselekedete, tanítása túllépi az állami szuverenitás határait és sérti a vallást, illetve az Egyház jogait, Errõl pedig a Szálasi kormány idején szó sem volt, azon egyszerû oknál fogva sem, hogy a Hungarizmus erkölcsi alapja kifejezetten a kereszténység és mert Szálasi személyében is buzgó katolikus hívõ volt. Az ifjúsághoz intézett felhívás eredményét mi sem igazolja Jobban, mint az a tény, hogy az Ifjúsági Légióba Budapesten december elsõ felében tízezer levente jelentkezett. Kiképzésükre már nem kerülhetett sor, ennek ellenére sok 14-16 éves fiú kivette részét az utcai harcokból és páncélöklökkel T34-eseket lõttek ki;

A besorozottak kilenctizedrésze már csak azért sem szökhetett meg, mert nem volt sorozás, hiszen a kiképzett emberanyag számára sem volt elegendõ felszerelés Kállayék jóvoltából. Katonaszökevények viszont minden hadseregben voltak és lesznek. Ribbentrop említette az emlékirataiban, hogy az elsõ világháború végén csupán Berlinben húszezer német katonaszökevény bujkált. Amerikai forrás szerint a második világháború alatt az U.S.A. hadseregének negyvenezer szökevénye volt.

A munkásság ellenállásának kiáltó cáfolata, hogy a csepeli Weiss Manfréd gyárban még az ostrom alatt is dolgoztak és a sziget védelmében a munkásság is derekasan kivette a részét. A parasztság ellenállására pedig senki, még egyetlen adatot nem tudott felmutatni.

Ellenállási akciókat, csak kommunisták és szökött zsidó munkaszolgálatosok hajtottak végre. Jelentõségük csekély volt, de felbuzdulva a nagy hírre szert tett francia Résistance dicsõségén, megpróbálták ezt az úgynevezett magyar ellenállást is felfújni. Csakhogy azóta már a Résistanceról is kiderült egy és más, amit nem lesz érdektelen bemutatni. A forrás ehhez is Louis Rougier francia filozófiai professzor könyve.

De Gaulle tábornok közvetlenül a francia összeomlás elõtti 1940 június 17-én ment Londonba, miután az angoloktól jó ígéreteket kapott. Másnap felhívást intézett az angol területen éli franciákhoz, hogy jelentkezzenek. Kijelentette, hogy a Pétain kormány törvénytelen és kikiáltotta a "Szabad Franciaország"-ot, mint a francia nemzet igazi képviseletét. Odic tábornok elõtt kijelentette, hogy egyenesen szükséges Pétain kollaborációja a németekkel, mert ezzel bebizonyítható a bûnössége. Azonban csak

néhány bal és szélsõbaloldali politikus és újságíró csatlakozót hozzá, majd késõbb néhány olyan politikus, aki nem érezte egészen tisztának a lelkiismeretét az összeomlás miatt. 1940 szeptemberében megalakította a Comité Nationalt amit azonban a nyugati szövetségesek nem ismertek el. A sikertelen dakari partraszállási kísérlet után a Kelet-Északafrikai Brazzavillebe ment és ott proklamálta a hatalomátvételt.

Franciaországban ez idõtájt még semmiféle ellenállás nem volt, a megszállók és a lakosság között a viszony normálisnak mutatkozott. Egyszeriben megváltozott a helyzet, amikor 1941 július 22-én kitört a német-szovjet háború. A francia kommunisták egyszeriben rájöttek, hogy õk milyen jó hazafiak és nincs más kötelességük, mint a gaz nácik ellen harcolni. Igaz, hogy elõzõleg éppen õk szabotálták a német-francia háborút, de akkor Németország még jó viszonyban volt a Szovjet-Unióval. (Thorez, a kommunista párt vezére katonaszökevény volt.) A kommunisták az elsõ szervezkedést már 1941 augusztusában megkezdték és megalakították a Front National de Lutte pour l'Indépendence de la Francé" nevû titkos szervezetet. Ugyanekkor elkezdõdött a terrorista szervezkedés is O.S. néven. Hogy a katolikus és a polgári elemek ingadozását legyõzzék, szükségük volt De Gaulle személyére, azért 1942 februárjában biztosították együttmûködésükrõl, 1943 januárjában pedig elismerték a belsõ ellenállás vezérének, annak ellenére, hogy De Gaulle csak a szövetséges partraszállás után lépett újból Franciaország földjére. A nagy együttmûködés eredménye az lett, hogy mindenféle szervezkedésben, így a Comité National de Resistanceben is a kommunisták domináltak. A terror cselekményekre a németek retorziókkal válaszoltak, hiszen világos, hogy egyetlen megszálló hatalom sem tûrheti el, hogy katonáit meggyilkolják, vonatjait felrobbantsák, autóit megtámadják. így mérgesedett el végkép a helyzet Franciaországban és kapott tápanyagot ismét hosszú idõre a francia németgyûlölet. A Résistance mûködésérõl a háború után igen csúnya dolgok kerültek napvilágra, így például hogy tág tere nyílt az egyéni bosszúállásnak és sok ellenálló kollaboráció vádjával meggyilkolta személyes ellenségét, továbbá, hogy nem csak németeket, de nemzeti érzésû francia tiszteket tettek el láb alól, sõt ejtõernyõvel leszállt szövetséges tiszteket is. Azok a tömeges szörnyûségek pedig, amik a felszabadulás után történtek, egyáltalán nem a francia nép spontán megnyilvánuló felháborodásából eredtek, hanem a kommunisták készítették elõ szisztematikusan. A kommunisták mind az ellenállást, mind a felkelést arra használták fel, hogy osztályellenségeiket likvidálják. De Gaulle hatalomra tört. Megkapta írja Rougier, de nem egy polgárháború, hanem történelmünk legnagyobb Szent Bertalan éjszakájának árán."

Egy hiteles tanúnak ezekbõl az adataiból azt állapíthatjuk meg, hogy a belsõ résistance nem volt más, mint a kommunistáknak aI szovjet érdekében végzett terrorakciója, gyakran az ellenállás J dicsõségével fedezett és törvényesített gyilkosságok és rablások. Magyarországon a demokraták ellenállása sem szolgált más célt, mint a Szovjetét. A nemzeti közszellem megmételyezése, az erkölcsi erõk gyengítése, mind olyan destruktív munkája volt a baloldalnak, amely a Vörös Hadsereg gyõzelmét könnyítette meg. Eleinte még csak álmodoztak angol gyõzelemrõl és megszállásról, de amikor nyilvánvaló lett, hogy ezek az álmok füstbe mentek, akkor nyíltan a Szovjet mellé állottak. Ezt cselekedte Bajcsi-Zsilinszky Endre is, az ellenállók vezére, aki a maga fanatizmusával odasodródott, ahová a sötét baloldal irányította. Az egykori kommunista kollaboránsok hiába akarnak ma nemzeti vértanút csinálni belõle és emlékét dicsõséggel beiktatni a történelembe. Aki a nemzeti végveszedelem idején fel akarta ajánlani együttmûködését a Vörös Hadseregnek, aki hadititkokat akart elárulni, az nem más, mint áruló. Ocskay László brigadéros jó kuruc vitéz volt, de a trencséni csatavesztés után átpártolt a labancokhoz. Ha árulását a mai demokraták szemszögébõl néznénk, azt mondhatnánk, hogy neki volt igaza, hiszen a

trencséni csatavesztés után már látszott, hogy hiába minden erõfeszítés és aj háborúskodás folytatása már csak felesleges vérontás. Mégis kinek a neve ragyog fényesen történelmünk lapjain, a Rákóczié vagy az Ocskayé? Bizony Bajcsy-Zsiliszky felett sem fog más ítéletet mondani a magyar történelem, mint amit Ocskay felett mondott az a kuruc lantos, aki megénekelte az áruló brigadéros szomorú történetét:

Kár, kár, kár, kár vala Ocskay Lászlónak.
Ilyen nagy vitéznek -lenni árulónak!

De nem kár hazáját, vérit eladónak
Szemeit kivájni fekete hollónak!"

December 24-én este az orosz gyûrû Budapest köré zárult és megkezdõdött az ötvennégy napos ostrom. Beteljesült a fõváros végzete, amelyet Kállay legalább is saját, állítása szerint megjövendölt még 1938-ban egy külföldi társaság elõtt, amely elragadtatva szemlélte a Gellérthegyrõl a városnak az alkonyban elébe táruló szépségét. Megjövendölte, hogy mindaz, amit láttak, a gyönyörû Dunahidak, paloták, mind romokban fognak heverni. Saját politikájának eredményét látta meg elõre.

Az ostromlott fõváros felmentésére a németek januárban páncélos támadást indítottak s az ékek Ercsi és Érd között elérték a Dunát, több szovjet hadosztályt bekerítve. De a páncélosok kíséretében nem volt elegendõ gyalogság, így az oroszok a páncélosok gyûrûjébõl déli irányban kiverekedtek magukat. Ha meg lett volna legalább az a bizonyos háromszázezer fõnyi fölszerelt hadsereg, a felmentés sikerülhetett volna.

Kora tavasszal ismét indítottak a németek egy páncélos támadást, de a magyar figyelmeztetés ellenére a Sárréten. A németek mindent jobban tudtak s így a támadás belefulladt a tavaszi olvadás sarába. Aztán a megindult nagy orosz támadásnak már nem volt erõ, ami ellenálljon. A magyar hadsereg kénytelen volt határainkon túl visszavonulni. Április 4-én az egész ország területe szovjet megszállás alá került.

Churchill azt írja emlékirataiban, hogy ha Németország szövetségesei tovább kitartottak volna, akkor elkerülhették volna a szovjet megszállást, mert a nyugatiak partraszállást terveztek a Balkánon és szívósabb ellenállás esetén az angolszászok hamarabb érték volna el õket, mint a szovjet hadsereg. Ez olyan churchilli bölcsesség, amely megérdemelné a Nobel díj második felét. Szétbombázták vasúti vonalainkat, fölgyújtották benzin tartályainkat, szétlõtték utánpótlást szállító szerelvényeinket, rombadöntötték városainkat, hadiüzemeinket, munkáslakótelepeinket, röpcédulák százezreivel uszították a lakosságot az ellenállásra, de azért csak tartsatok ki, mert jövünk! Ehhez a pusztításhoz vegyük hozzá azt az óriási hadianyag segítséget, amit a másik nagy demokrata vezér Roosevelt adott a Szovjetnek tizenegy milliárd dollár értékben: több mint tizenháromezer repülõgépet, több mint négyszázezer katonai tehergépkocsit, négy és félmillió tonna élelmiszert és ruházatot, három millió tonna benzint stb.

Szerencse, hogy nem kell mindent készpénznek venni, amit Churchill ír, vagy mond. Csak a felelõsséget szerette volna lerázni magáról a vasfüggöny mögé szorult nemzetek sorsa miatt. De amióta a jaltai konferencia adatai az U.S.A.-ban nyilvánosságra kerültek, ezek a churchilli mosakodások üres szavakká váltak.

Magyarország tehát ismét elbukott, mint annyiszor történelme folyamán. Ha a Szálasi kormány végsõ ellenállásának nem is lett volna gyakorlati eredménye, akkor is övé az

érdem és történelmi dicsõség, hogy híven nemzeti hagyományainkhoz, az utolsó lehetõségig vezette a nemzet harcát a szabadságért, a rabságot hozott Vörös Hadsereg ellen. Akik a borzalmas világtragédia magyar részlegébõl csak a Dunába hullott hidakat, a kiégett budai Várat, a rombadõlt fõvárost látják s mindezért Szálasit és a hungaristákat akarják felelõssé tenni, súlyosan tévednek.

Tévednek, mert a pusztításnak legnagyobb részét amúgy sem kerülhettük volna el. Ha a távolesõ Romániában az áruláskor a németek már nem is tudtak katonailag beavatkozni, megtették volna a szomszédos Magyarországon. Horthy maga is számított erre, amikor az október 15-i koronatanácson ezeket mondotta: Bizonyos, hogy fegyverszünet kötése esetén a németek viselkedése velünk szemben kíméletlenül erõszakos lesz. Sokat kell majd elszenvednünk és az is meglehet, hogy csapatainkat szétverik. Az oroszokhoz való átállás a magyar hadsereget teljesen demoralizálta volna, a vörösök nem sok hasznát vették volna s a német-orosz háború tovább folyt volna Magyarország területén. Dunántúlon egyébként sem volt komoly magyar katonai erõ, Budapestre éppen akkoriban vittek a németek erõsítéseket, tehát a Dunántúlt a fõvárossal együtt kezükben tudták volna tartani akkor is, ha Horthy terve sikerült volna. Azt is tudta mindenki Budapesten, hogy a németek a Dunahidakat már augusztusban, a román árulás után megkezdték aláaknázni. Az utókor történetírása nem a veszteség után ítéli meg a fegyveres küzdelem vezetõit, hanem a szándék és a jelentõség szerint. A jelentõséget pedig nem az áldozatban látja. Ha nem így lenne, akkor el kellene ítélnünk Rákóczinak, Kossuthnak és mindazoknak az emlékét, akik elbukott, tehát fölöslegesen háborúba vitték a nemzetet. Rákóczi felkelése már 1708-ban reménytelenné vált. Még a pápa is kiátkozta a kurucokat. Mégis 1711-ig folyt a háború, az öldöklés, a pusztítás. Kossuth szabadságharca a szentszövetség korában szinte eleve sikertelenségre volt ítélve. Mit pusztult akkor is az ország, a nép. Még is õk a nemzet nagyjai, akiknek példájából merít új erõt és hitet mindenkor a magyarság, amikor sorsa rosszabbra fordul és szabadsága veszélyben forog. Kossuth alakja ismeretes mindenütt Nyugaton, ahol a szabadságot tisztelik és a nyugati iskolai történelemkönyvek, ha más magyarról nem is, de Kossuth Lajosról megemlékeznek.

A világ népei ma még sokkal jobban el vannak telve gyûlölettel, semhogy tisztán tudnának látni. A gyûlöletben fogantak meg a második világháború csírái is. De el fog jönni az idõ, amikor az emberek, népek látása kitisztul és ítéletük lehiggad.

Az ideális jelentõségen kívül roppant fontos gyakorlati következményei is voltak a féléves végsõ hungarista ellenállásnak.

A nemzeti javak nagy részét kiszállították a vörösök elõl és e javakat, így az oroszok sem el nem pusztíthatták, sem el nem rabolhatták. E javak késõbb már biztonságosabb körülmények közé kerültek haza.

Kimentették a Szent Koronát, az államhatalom, a szabad magyar nemzet szimbólumát és mind máig biztonságos helyen õrzik.

A szovjet hadsereg barbarizmusai elõl másfélmillió ember menekülhetett el. Nem ellenérv, hogy ha nem folytattuk volna a háborút, akkor nem kellett volna elmenekülni. Tudott dolog, hogy a szovjet katonák a nekik baráti, felszabadított országokban, mint Csehszlovákia és Jugoszlávia éppen úgy viselkedtek, mint Magyarországon, mint ahogyan Budapesten sem törõdtek azzal gyakran, hogy ellenséges magyarra], vagy baráti zsidóval állnak szemben.

A háborús bûnösnek minõsített értelmiségiek egy részét sikerült megmenteni a rájuk váró balsorstól, börtöntõl, a hóhértól, gazdasági és lelki nyomortól. Ezáltal a nemzet szellemi értékállományban kevesebb veszteség állott be, az emigrációé pedig nagy mértékben gazdagodott elsõsorban nemzeti irányban, ami lehetõvé teszi adott esetben a nemzet igazi érdekeinek védelmét.

Ami pedig nemcsak magyar, de egyenesen európai, sõt világtörténelmi vonatkozásban is nagy jelentõségû tény, az az orosz elõretörés lefékezése. Nem igaz, amit Sulyok állít, hogy a megszállási zónák akkor már meg voltak állapítva. Azok kijelölése csak Jaltában, tehát 1945 februárjában történt. Ez érthetõ is (1 hiszen az elõzõ, a teheráni értekezlet idején még sem a nyugati szövetségesek, sem a vörösök nem állottak német, vagy német-szövetséges földön, kivéve Olaszországot, de ez e tekintetben nemi jött számításba. Egyik fél sem lett volna olyan ostoba, hogy már § jó elõre a bizonytalanságban a másiknak engedjen át olyan területet, amelyet a hadmûveletek során esetleg õ fog megszállni. Még Jaltában is elszámították magukat három hónappal a fegyverszünet elõtt, mert Szászországot az amerikaiak szállták meg az oroszok elõtt, de aztán a Jaltai egyezmény értelmében átengedték a Szovjetnek.

Nem kétséges, hogy a hungarista ellenállás nélkül a szovjet legkésõbb 1944 végére kiszorította volna a németeket Magyarországról s így mire a német összeomlás Berlin elestével bekövetkezett, már nem csak egész Ausztriát foglalták volna el a vörösök, hanem egyrészt be tudtak volna nyomulni Észak-Olaszországba, másrészt legalább a svájci határt elérték volna, de még valószínûbb, hogy a Rajnát is. Minden esetre a valtai konferencia idején messze bent jártak volna Ausztria területén, hiszen tudjuk, hogy Bécs három nap alatt elesett. Ez esetben pedig világos, hogy Sztálin nem elégedett volna meg a kijelölt zónahatárokkal, mert már akkor túllépték volna az oroszok azokat. Jaltában pedig az történt, amit Sztálin akart, ezt ma nem lehet letagadni. Nem kell túl nagy fantázia, hogy elképzeljük, mi lett volna azóta Európából, ha a szovjet elérte volna Olaszországot és Franciaországot, Szovjet csapatok szomszédsága nélkül is, Franciaországban a háború után rögtön a kommunisták futottak be elsõnek a parlamenti választásokon és ma is van vagy ötmillió kommunista érzelmû francia. Olaszországban pedig a fasizmus bukása utáni ismét nagymértékben terjedt el a kommunizmus, és van ott is vagy kétmillió híve. Bizonyos, hogy az egyetlen Spanyolország; kivételével nem volna szilárd alap Európában egy esetleges szovjet elleni háborúra, sem egy antibolsevista szellemi hadjáratra.

Franco is nehéz helyzetbe kerülne olyan Franciaország szomszédságában, amelyben kommunista kormányzat uralkodik.

Európa jövõjét, a felszabadulás lehetõségét, ismét a magyarság mentette meg önmaga feláldozásával. Ez a vitathatatlan tény egyszer még olyan hatalmas erkölcsi tõke lesz a magyarság kezében, amelyet a maga javára nagyszerûen kamatoztathat. Ehhez a kamatozáshoz azonban az szükséges, hogy elõször a magyar baloldal féltékenysége elhallgasson, mert az ott állók nem a magyarság érdemeit harsogják szerteszét a világba, hanem az érdembõl bûnt, a hõsökbõl és mártírokból bûnösöket akarnak csinálni és az ellenségek által a magyar nemzetre szórt vádakat még tovább fokozzák. A XX. századi magyar demokraták egytõl-egyig Károlyi Mihály féle alakok, akik egy Jefferson-féle igazi demokratához annyira sem hasonlítanak, mint giliszta az óriás kígyóhoz.

A magyarországi demokratákról mindig meg volt a magunk nem éppen hízelgõ véleményünk. Ám lássuk milyenek voltak a nyugati világ demokrata vezérei, akik az emberi jogok nevében átkozták el az imperialista, Európa békéjét felborító, vérszomjas

nácikat, A jaltai tárgyalások jegyzõkönyvei sokat elárulnak róluk letagadhatatlanul.

Az 1944 szeptemberi québeci konferencián Roosevelt még Morgenthaunak és Harry Dexter Whitenek azt a tervét támogatta, hogy Németországból földmûvelõ, pásztorkodó államot kell csinálni. (Whiteról késõbb kiderült, hogy a szovjet kémhálózat tagja volt). Jaltában, már haladóbb demokráciával, felhagyott a pásztorkodó németek zsidó ötletével és elegendõnek tartotta, ha Németországot öt-hat részre felosztják. A legyõzött éknek nem lehet semmi beleszólása, annyira már nem terjed ki a demokrácia.

Az elsõ jaltai megbeszélés alkalmával Roosevelt az amerikai demokrata és gentlemen mondotta, hogy reméli, Sztálin ismét egy tósztot fog proponálni 50.000 német tiszt kivégzésére, mint azt Teheránban tette.

A szükségtelen háború, ahogyan Churchill nevezte, noha õtõle függött 1940-ben, hogy befejezõdik-e vagy folytatódik, a lengyelek miatt tört ki legalább is látszólag. Jaltában azonban már sem Churchillt, sem Rooseveltet nem érdekelte a lengyelek sorsa, legfeljebb annyiban, hogy az U.S.A.-ban a lengyel szavazók, Londonban pedig a Parlamentben mit szólnak hozzá, ha Lengyelországot teljesen a szovjet kezére adják. A Parlamentben meg kell tudjam mondani, hogy a választások megfelelõ módon lesznek megtartva", mondotta Churchill Lengyelországról s azután hozzátette: "Én magam nem sokat törõdöm a lengyelekkel." Miért indult, el tehát a háború? A lengyelek miatt, Danzig miatt? Nem, hanem Churchill azon kijelentéséért, amit Ribbentrop idézett: "Ha Németország megint nagyon erõs lesz, le kell rombolni." És Churchill megkapta a Nobel-díjat, amiért egész életében a legmagasabb emberi eszményekért és a humanizmusért harcolt. A svéd Akadémia tudós tagjai, úgy látszik, az angol birodalom önzõ céljait összetévesztik az emberiség legmagasabb rendû eszményeivel, meg a humanizmussal. Ha nem, akkor a jaltai jegyzõkönyvek közzététele után erõsen vakarhatták a fejüket.

De mondott az angol miniszterelnök mást is, amit a nyugati demokráciák elõtt ájuldozó magyar demokraták a kezük fejére írhatnának, hogy mindig elõttük legyen. Tudniillik azt, hogy a "kis nemzeteknek is lehet valami joguk, ha korlátozottan is."

Végeredményben ebben a nagy demokratikus világmentésben mi történt? A gaz nácik élettér rendszerének véget vetetlek s behozták helyette a demokratikus, békés, emberséges, jogos, ésszerû mit mondjak még? zseniális érdekterület, rendszerét és ennek alapján a kis nemzeteket Délkelet Európában beosztották a szovjet érdekkörébe, természetesen megkérdezésük nélkül, sõt akaratuk ellenére.

Az aljas náci imperializmustól megmentették a lengyeleket s aztán odaadták a dicsõ szovjet imperializmusnak megtetézve mint jó barátok a magyarokkal, csehekkel, románokkal, bulgárokkal együtt, nem is beszélve az észtekrõl, lettekrõl, litvánokról, meg némely finn területrõl.

Azok a bitang nácik millió és millió embert kényszerítettek hazájuk, lakóhelyük elhagyására. A nemes demokraták mások. Õk majd millió és millió németet áttelepítenek".

"Újból és újból leszálltak a cinizmusnak arra a síkjára, amelyrõl tudták, hogy Sztálin erkölcsileg otthonos rajta" írja az amerikai Time Rooseveltrõl és Churchillrõl (1955 március 28).

A háború befejezése után a demokrácia teljes és tökéletes kicsúfolása következett, mert az emberek akaratát, meggyõzõdését, politikai felfogását kutyába se vették. Hogyan szolgáltunk partnerül egy tisztogatásban" címmel jelent meg egy leleplezõ cikk a The American Légion címû lap 1954 decemberi számában. A cikk szerzõje leírja, hogyan kényszerítettek géppisztolyos amerikai katonák a plattlingi táborból négyezer Vlassovista katonát a szovjetbe szállító vonatokra. Több fogoly elõzõ éjszaka felakasztotta magát, hogy elkerülje a kényszerhazaszállítást. De nem csak ezt a négyezer katonát, hanem még kétmillió embert kényszerítettek vissza akaratuk ellenére a vasfüggöny mögé. "A demokrata kormányok gyõzelmük órájában erõszakkal kényszerítettek vissza férfiakat, nõket akaratuk ellenére Sztálin hatalmába" olvashatjuk a cikkben... Az angolok és a franciák szintén részt vettek ebben a rút vállalkozásban, de a munka javát, sajnos amerikaiak végezték el." Kik voltak a felelõsek? teszi fel a kérdést a cikkíró. Megadja a választ is: Roosevelt és Churchill, akik Jaltában beleegyeztek a kényszerhazaszállításba, a furfangos Sztálin varázslata alatt. A kényszerhazaszállításból kijutott a magyaroknak is. És természetesen hazavitték az úgynevezett háborús bûnösöket is, azokat, akik meg akarták védeni hazájukat a szovjettõl, a rabszolgasorstól. így került, a vérbíróság elé Bárdossy, Imrédy, Szálasi, a hungarista koalíciós kormány tagjai és annyi más száz és száz jó magyar.

Volt ujjongás a magyar és magyarországi demokraták között. Le van tiporva az ellenfél, szabad a vásár. Pedig túl korai volt a lelkesedés. A világ nem jutott nyugvópontra. Szálasinak azon szavai, amiket az utolsó szó jogán, a nagy demokratikus világöröm idején mondott, ma már a legteljesebb valóságot jelentik:

"Az én meggyõzõdésem az, hogy az általunk hirdetett világnézet egyáltalában nem bukott meg s a Nemzet a mi világnézetünkben olyan szilárd alapokat fog találni, amelynek segítségével egyedül fogja megépíteni nagy jövõjét. Ezek nem az én reménységeim s akár mennyire képtelennek tûnnek, de igazak maradnak."

Magyarországon nem volt még Hungarizmus. Az 1944. október 1-je utáni hat hónap nem volt más, mint a nemzet, bolsevistaellenes erõinek tömörülése a Szovjet veszély ellen a hungaristák, illetve Szálasi Ferenc vezetése alatt. Hungarista országépítésrõl szó sem lehetett. Csak két roppant feladat tornyosult a vezetési elé: védeni az országot és menteni, amit lehet a vörösök elõl.

Csak az elvakult gyûlölet és irigység állíthatja azt, hogy ez a hõsi küzdelem náci kiszolgálás volt. Ha a saját földjeinket, saját városainkat, a magyar nõk becsületét védjük, az náci kiszolgálás? Inkább át kellett volna állni a Szovjet mellé és harcolni tegnapi szövetségeseink ellen? Az becsületes dolog lett volna, beengedni a vörös rémet minél messzebb Európa szívébe, hogy aztán még remény se lehessen az elbukás után a feltámadásra? S ez kinek az érdekét szolgálta volna? A mienket talán? Azt semmi esetre sem. Csak a Szovjetét, meg Angliáét. Úgy látszik, azokat szabad kiszolgálni, sõt kötelesség kiszolgálni legalább is a mi föl Ám nézzük egy elõrelátó politika szemszögébõl a helyzetet. Kis nemzet vagyunk, Európa összeszorított térségében nem játszhatunk döntõ szerepet. Barátra, támogatóra, erõs szövetségesre van szükségünk, éppen nekünk magyaroknak, mert nagy követeléseink állanak fenn más nemzetekkel szemben. Európában a németség még rendezõ erõ lesz. A világtörténelmi események fejlõdése szigorúan erre mutat. Mert ez is volt mindig a történelem menete: egyes népek felemelkedtek, más népek lesüllyedtek. Nem kell mást tennünk, mint a nyugati nagy népek utóbbi 1000-1500 évét külön-külön megvizsgálni s már is látjuk, hogy melyeknek van emelkedõ és melyeknek hanyatló tendenciájuk. Emlékezzünk vissza: 1945-ben a nagy

gyõzelmi mámorban még azt is megtiltották a németeknek, hogy háborúra, katonáskodásra emlékeztetõ játékokat gyártsanak és adjanak a gyermekek kezébe. Ma pedig ugyancsak a nyugati gyõzõk sietve szerelik fel az új németi hadosztályokat. A németség pedig nem fogja elfelejteni a múltat. Vakság lenne azt hinni, hogy az elmúlt háború Hitler háborúja volt. Az a német nép háborúja volt, mint ahogyan a gyõzõk is nemcsak a hitleri vezetõket, de az egész német népet akarták megbüntetni.

De ezen túlmenõleg Szálasinak a németbarátsága nagyon józan volt. Elismerte a németek és fõképp a német katona hõsiéi teljesítményeit és áldozatait, azonban német rajongást, német imádatot sem beszédeiben, sem írásaiban senki nem találhat. Kritikát ellenben igen. Már pedig, aki egy idegen hatalom kegyeit meg akarná nyerni, hogy az majd idõvel, alkalomadtán beültesse õt a hatalomba, annak dicshimnuszokat kellene zengeni róla, magasztaló beszédeket tartani. Legalább is olyanokat, mint amilyeneket demokratáink mondottak a Szovjet tiszteletére.

Szálasi mindig pontosan elhatárolta a Hungarizmust a német nemzetiszocializmustól, vagyis a Völkische Bewegungtól. Ha vallotta is a világnézeti rokonságot vele, ugyanúgy vallotta a fasizmussal, vagy a spanyol falange-vel. Mindezek a mozgalmak a nemzetüket akarták felemelni, boldogítani a szociális fejlõdésen keresztül a nemzetközi bolsevizmus kizárásával.

Ismeretes, hogy Kelet-európai hódítási törekvésekkel vádolták a németeket. Szálasi a parasztszéktartó nagytanács ülésén (1942 december 5.) a következõket mondotta: "Vannak azonban egyesek, akik még mindig Kelet-Európa gyarmatosításának szükségességérõl papolnak. Ezek azonban annyira óvatos duhajok, hogy nem mondják meg, hol kezdõdik Kelet-Európa. Nézetem szerint valószínûen ott, ahol ezeknek az embereknek józan észjárása megszûnik."

Marschalkó Lajos írja a Vörös Vihar címû könyvében, hogy egy német professzor mondta neki beszélgetés során:

"Nézzék meg különben, melyik a legnémetellenesebb párt Magyarországon. A szociáldemokrata.

Nem ellenkezik a német professzor A magyar hungaristák Õk a nacionalizmusok miatt féltékenyek a mi nacionalistáinkra."

1943-ban történt, hogy egy gyûlésen a budapesti IX. kerületi ifjúsági szervezet néhány tagja fehér harisnyában állt díszõrséget. A rákövetkezõ fõkerületi vezetõségi ülésen kitört a méltatlankodás miatta. A kerületvezetõ szabadkozott, hogy nem tudtak más egyszínû harisnyát szerezni, tarka harisnyákban pedig még sem lehet díszõrségen állni.

"Inkább tarka harisnyában, mint fehérben replikázott indulatosan az egyik jelenlevõ. Nem vagyunk volksbundisták."

Nem volt túlságosan titok, hogy az 1944 március 19-i megszállás elõtt Veesenmayer már Magyarországon tartózkodott és megbízható személyekkel tárgyalásokat folytatott a megszállás esetén felállítandó koalíciós kormány ügyében. Weesenmayer sem próbálta, hogy a nyilaskeresztes párthoz közeledjék.

A megszállás után pedig, a májusi nagytanácsi ülésen, amikor az ország minden részébõl annyi vezetõ gyûlt össze, hogy a tanácsteremben csak egy része fért el, a többi az emeleti folyosókon, egyéb helyiségekben és az udvaron hangszórókon keresztül hallgatta a beszédeket, Szálasi deklarációban helytelenítette a megszállást és kijelentette, hogy hatalmat csak is a magyar nép szuverén akaratából kíván gyakorolni.

Horthy nem minden önérzet nélkül írja, hogy milyen éles hangon beszélt Hitlerrel az utolsó, a kleissheimi találkozón. Csak õ maga is sajnálja, hogy nem volt rá tanú. Arról azonban okmány tanúskodik, hogy Szálasi oly önérzettel és határozottsággal képviselte nemzete függetlenségét és saját államfõi jogait Hitlerrel szemben, mint egyetlen szövetséges államfõ sem. A honvéd fõparancsnokság 1945 január 27-én kelt 64.233/5. szám alatti iratában Szálasi nemzetvezetõ a következõket írta Hitlernek:

Kifejezetten óhajtom, hogy legfelsõbb hadúri jogaimon csorbái ne essék. Hangsúlyozni kívánom, hogy a magyar seregtestekkel szemben az összhadviselés érdekeinek keretében a nemzetvezetõ jogainak korlátlan birtokában akarok maradni, mert ezek el és szétválaszthatatlanok a Hungarista Magyarország szabadságától, önállóságától, és függetlenségétõl.

Jelentések érkeznek, hogy egyes alakulatok kiképzendõ újoncai, valamint a magyar tiszti sarjadékok a magyar vezetéstõl elválasztva kerültek német kiképzõ alakulatokhoz. Felhívom nagybecsû figyelmét, hogy a hivatalos megállapodás nem ez volt, ezért ezeket a törekvéseket nem helyeslem! A német vezetés igen helyesen arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem engedi a népéhez tartozókat elidegeníteni. Én sem engedem ezt a nemzetemhez tartozókkal megcselekedni. Ebben a módszerben pedig germanizálási törekvéseket kell megállapítanom, eltekintve attól hogy legfelsõbb hadúri jogaimon ütnek rést az ilyen eljárással.

Közös harcunk végsõ céljában nem lehet más, mint a német nép vezetésében kialakuló nacionalista és szocialista európaközösség és benne a magyar nép vezetésén alapuló Hungarista Magyar Birodalom, mint az európaközösség délkeleteurópai bástyája."

Ismeretes, hogy a totális mozgósítással kapcsolatosan a még meg nem szállott területekrõl a levente ifjúság nagy része körülbelül 40.000 fõ németországi táborokba került légvédelmi kiképzésre. 1945 tavaszán a Hungarista Ifjúság Országos Szervezete orsz. vezetõje Pilsenben a Hitlerjugend birodalmi vezetõjével írásbeli egyezményt kötött, amelynek értelmében a táborokban lévõ magyar ifjúsági alakulatok világnézeti és ideológiai kiképzését csakis a H.I.O.Sz. megbízott vezetõi végezhetik.

Mindezekbõl a tényekbõl az derül ki világosan, hogy sem Szálasi Ferenc, sem a pártnak súlyt jelentõ vezetõi a németek iránti rokonszenvben a normális, megengedhetõ kereteket túl nem lépték, magukat alájuk nem rendelték, jogaikat és nemzetük érdekeit mindenkor önérzetesen és kellõ eréllyel velük szemben is védelmezték. Amilyen ostoba dolog volt a régi Habsburg-ellenes kuruckodást feleleveníteni a németekkel szemben, mint azt a Magyar Nemzet" címû lap tette, éppoly szükséges volt a fegyveres sorstárssá vált németséggel normális baráti kapcsolatokat tartani.

A hungarista vezetõk német barátsága mindenesetre kisebb méretû és józanabb volt, mint a túloldaliak angolmániája, vagy szovjetrajongása.

A háború befejezése után tanúi lehettünk minden emberi gyarlóságnak, gyávaságnak, hitványságnak, opportunizmusnak, éppúgy mint a legnagyszerûbb hõsiességnek. A hõsiességet a hazavitt és a vérbírósági színház elé állított úgynevezett háborús bûnösök mutatták, a gyarlóságokat pedig a menekültek soraiban láthattuk. Minden önként kimenekült örült, hogy a Szálasi kormány, a nyilaskeresztesek lehetõvé tették számukra a szovjet megszállás elkerülését. Sok az életét köszönhette ennek az utolsó féléves harcnak. De a bukás után majdnem mindegyik kezét mosta. Nekem semmi közöm a nyilasokhoz. A tegnapi barátok, a törtetõk, a kullancsok, a legnagyobb szájú új nyilasok egyszerre hátat fordítottak és köpködni, gyalázni kezdték a mozgalmistákat is a megszállóknál bevádolták, följelentették õket. "Testvér testvért, apát fiú elad" írta szomorúan Tompa Mihály a 48-as szabadságharc bukása után.

Azon nem csodálkozunk, hogy otthon az új rendszer a legfeketébbre akarta festeni a hungaristákat. Minden rosszért õket akarták felelõssé tenni. Ha valahol valami bûntényt követtek el, és még halvány gyanúja sem volt a nyomozóknak a tettesrõl, az újságok már kürtölték, hogy bujkáló nyilasok esetleg SS-ek voltak a tettesek. Könyvek, újságok okádták a hazug gyalázkodásokat. Körmendi már említett regényében Avari kapitányi nevén szereplõ Szálasi apja szerencsejátékkal vagyont szerzett, de ugyanazon az úton el is vesztette, bátyja, mint bankpénztáros sikkasztott és fõbelõtte magát. A nyilasok mind rovottmúltú tolvajok, betörök, sikkasztok és persze mind német nevûek.

Ha egy zsidó író ennyi gálád hazugságot összehord egy könyvben, azon nem lehet csodálkozni. De ha emigrációban élõ magyar/ író is társul ehhez a mocskolódáshoz, az már szinte érthetetlen. Wass Albert, az egyébként kitûnõ erdélyi író, nem ír regényt anélkül, hogy a volt nyilasokon ne üssön egyet, ne igyekezzék nevetség tárgyává tenni õket.

Zilahy Lajoson ismét nem csodálkozhatuk. Õ mindig a Lipótváros kedvenc írója volt, ahová Körmendi is tartozott. Zilahy regényében (Ararát) már 1930-ban János gróf és német nevû nevelõ tanárja zöld ingben és nyilaskeresztes karszalaggal jelennek meg Hitlernél, hogy az országot felkínálják neki, mint más magyar politikusok is megtették õ elõttük. Hogy 1930-ban még nem is volt Magyarországon nemzetiszocialista párt és hogy a zöld inget és a nyilas jelvényt csak 1933-ban vezették be, ilyen csekélységekkel Zilahy nem törõdik. Pedig jó lenne, ha visszamenne a középiskolába újra megtanulni Arany János intelmét a Vojtina Ars Poeticájából, amely úgy szól, hogy Hazudj költõ, de rajta ne fogjanak."

Az, hogy János gróf és egykori tanára homoszexuális, az már, csak természetes. Ilyen "ziccert" a nagy Zilahy nem hagy ki.

A nyilaskeresztesek elleni kifogásokat érdemes lenne csokorba gyûjteni már csak a humor kedvéért is. Magam részérõl két szállal járulok hozzá e csokorhoz. Mint jellegzetességek e kettõ is elegendõ.

Egy úri hölgy azért neheztelt meg a nyilasokra, mert még otthon, Budapesten megkérte egy nyilas ismerõsét, hogy szerezzen neki egy perzsa szõnyeget a lakásába. Az élhetetlen, miután magának sem szerzett, neki sem volt hajlandó. Ez bizony elég ok az egész mozgalom megszólására.

A másik kifogást egy fiatal minisztériumi tisztviselõ szájából hallottam, aki azt 1946 december 31-én a Bad-Aiblingi magyar kórházban mondotta el. Hivatalos, miniszteriális

küldetésben jött vissza Esztergomból Budapestre. Késõ éjjel, légó elsötétítésben érkezett meg és amikor elhaladt a Radeczky kaszárnya elõtt, a fegyveres nyilas õrség igazolásra szólította fel és evégbõl bekísérték az õrszobába. Engem, aki hivatalos küldetésben jártam" mondta még utólag is indignálódva az illetõ. Bizonyára foszforeszkáló betûkkel volt a homlokára írva fontos megbízatása és még a minisztériumi pecsét is rajta díszeleghetett. Mert ugyebár az mégis csak gyalázatos dolog, hogy 1944 decemberében, amikor az orosz 20 km-re volt a fõvárostól, forradalmi jellegû idõkben, késõ éjjel a vaksötétben egy kaszárnya elõtt valakit igazoltatnak. Még hozzá olyan kaszárnya elõtt, amelyben köztudomásúlag a fegyveres pártszolgálat székelt,

A hungaristák elleni mocskolódás otthoni méreteket öltött 1947-tõl kezdve az emigrációban, amikor a demokrata muszka vezetõk is megjelentek a szabad Nyugaton és hogy bûneiket leplezzék, úgy gondolták, legokosabb lesz, hogy ha a kommunistáktól eltanult hanggal és módszerrel annyira gyalázzák a hungaristákat, hogy az õ múltjukról majd elfeledkeznek az emberek. Kiötlötték azt is, úgy lehet legjobban Nyugaton eláztatni õket, ha összekeverik a kommunistákkal: a nyilasok otthon mind kommunisták lettek és a nemzetiszocializmus semmivel sem jobb, mint a kommunizmus.

Hogy lehettek kis névtelen nyilasok, akik a nagy Purim idején félelmükben beléptek a kommunisták pártjába, azt elhisszük. Az emberek általában az önmaguk céljaiért lesznek politikai pártok tagjai. Azért, hogy a maguk saját helyzetén közös összefogással segítsenek. Nem a közért akarják magukat feláldozni, hanem földi sorsukon javítani a politika illetve egy politikai párt segítségével. Nem lehet tehát elítélni ezeket a kis embereket, amiért az üldözéstõl, a vérbíróságtól, börtöntõl való félelmükben a Kommunista Pártba menekültek, ahol egyszerre tabuvá lettek. Mi bûnük volt? Nagyobb darab kenyeret, több megbecsülést, több emberi jogot szerettek volna kapni. Ehelyett menjenek a börtönbe, vagy internáló táborba? Hagyják ott a családjukat a biztos nyomornak? Akkor inkább belépnek a kommunisták közé. Nem tetteiül mást, mint az újra elszakított területek sok magyarja, akik hogy elkerülhessék a csehek, románok, szerbek gálád üldözését, szintén a Kommunista Pártba menekültek. Mint kommunisták el tudták kerülni a visszatért új urak bosszúját.

De még csak általánosítani sem lehet ezeket az eseteket. A ború után a börtönök, a régi és újonnan felállított internálótáborok százezrekkel teltek meg zsúfolásig. Talán a demokratákat meg a zsidókat rakták oda, nem a jobb és szélsõjobb embereit?

Némely betegség ragadós, így aztán ez a keverési szándék néha olyan túlzásokba esik, hogy szinte a szenilisség határait súrolja. Ha a túloldalon valaki valami rosszat mond a kommunistákról, rögtön, szinte automatikusan, mint betanult leckét hozzáteszi a nyilasokat is. Az egyik emigráns lapban valaki a proletár futballozókról elmélkedett az elítélendõ tömegdemokráciával kapcsolatban és többek között ezeket írta: Presztízsére (mármint a futballistákéra) mind a nyilas, mind a kommunista kormányoknak szüksége volt." Hogy mi szüksége lett volna akár a nyilas, akár bármiféle kormánynak a futballisták presztízsére 1944 október 15 és 1945 április 4-e között, azt senki megmondani nem tudná. Nem a presztízsükre, de még futballistákra sem volt szükség! Vagy talán Budapest ostroma alatt a Fradi pályán magyar-orosz futballmérkõzést is rendeztek? Vagy talán Sárosi dr. futballdicsõségére hivatkozott a kormány a katonák elõtt, hogy példájával buzdítsa õket T34-esek kilövésére, amelynek darabjáért öt hold földet ígért, nem pedig egy futball-labdát, vagy vándorserleget?

Az emigráns újságolvasónak sem elve a Credo Quia Absurdum.

A magyarság a második világháború végével történelmének harmadik nagy tragédiájához jutott el.

Az elsõ: a mongoljárás volt, amelyet ugyan elég hamar kihevert, de súlyos következménye volt a fõurak hatalmának a megnövekedése. A fõurak bûnei vitték a nemzetet a második nagy katasztrófához, a mohácsi vészhez. Ennek következményei véget vetettek a magyarság nagyhatalmi szerepének, elsorvasztották a magyar fajt és az egész nemzetet évszázadokra idegen uralom alá vetették.

Az anakronizmusként megmaradt feudális vezetõréteg összefogva a kapitalizmus új uraival aztán a saját pusztulásába belerántotta az egész országot és nemzetet a második világháború folyamán. A huszonnegyedik óra utolsó percében hatalomra került hungarista mozgalom már saját maga önfeláldozásával sem akadályozhatta meg a végzetet. A háborúban az idõgenerális az új koreszme ellen dolgozott. De a mostani úgynevezett békében az idõ lassan, de kérlelhetetlen biztonsággal érleli a mártírok magvetését. A politikailag, gazdaságilag és társadalmilag csõdbe jutó, erkölcsileg, szellemileg és anyagilag dekadenciába hanyatló világnak új célokra és új utakra van szüksége. S mert szüksége van rájuk, mert igényli õket, azért meg is fogja találni azokat.

SZÁLASI FERENC POLITIKAI HARCA

Ha majd a felszabadult Magyarországon valaki õszintén és becsületesen óhajt a politikával foglalkozni, annak Szálasi Ferenc életét és politikai pályafutását kell tanulmányoznia.

Egy kihallgatás alkalmával Gömbös Gyula honvédelmi miniszter le akarta beszélni Szálasit a politikáról azzal az indokolással, hogy a politika piszkos dolog. Szálasi ezt válaszolta: A politika mûvészet s a közösség szolgálatának tudománya és gyakorlata. Nem a politika piszkos, hanem az emberek piszkosak."

Valóban, az õ számára a politika szent, a legmagasabb erkölcsi követelményeket igénylõ eszköz maradt a nemzet szolgálatában, amelyben meghalni lehet, de elfáradni nem. Politikus volt a szó legtisztább, legnemesebb értelmében. Eszméi, ideológiája, mély morális magatartása és katonaférfi lelkülete pontosan kiszabták elõtte az utat és attól soha egy hajszálnyira sem volt hajlandó letérni. Soha nem ingadozott, nem taktikázott, soha egy fikarcnyit meg nem alkudott, szinte mint egy megszállott haladt lebírhatatlan következetességgel az útján. Amikor néhány legközvetlenebb munkatársa is vihart támasztott körülötte, hajlandónak mutatkozott, hogy kilép saját pártjából és a megmaradó hûséges társaival újra kezdi a munkáját, ismét tántoríthatatlanul és megalkuvás nélkül.

Hazánk társadalmi széttagozottságának megfelelõen voltak politikusai Magyarországon a feudális arisztokráciának, az egyházaknak, a munkásságnak, a birtokos és nincstelen parasztságnak, a pesti polgároknak, magyaroknak, sváboknak és zsidóknak. Szálasi a nemzet politikusa volt. Céljában mindig az egész nemzet állott és mindig nemzetszervezésre törekedett. Nem kereste] a Német Birodalom támaszát, mint más szélsõ jobboldali politikusok tették, mert õ a nemzetre akart támaszkodni. Azt is hiába magyarázták neki, hogy a magyarság már kifáradt nép, képtelen önerejébõl a megújulásra, õ rendületlenül hitt nemzetünk erejében és a politikai kibontakozás belsõ lehetõségében.

Személye körül határtalan gyûlölet lobogott, de Kossuth óta egy magyar politikusnak sem

volt annyi õszinte híve, mint neki. Amilyen misztikus elhivatottságtudattal törte útját a politika vadonjában, éppoly misztikus hittel fordultak feléje a tömegek. Ennek más magyarázata nem lehetett, mint éppen az õ megingathatatlan, sziklakemény jelleme és politikája. A megváltásra váró magyar tömegeknek kellett valaki, akiben vakon bízhattak, akirõl holtbiztosan tudhatták, hogy az õket sem félrevezetni, sem becsapni nem fogja, aki a meghirdetett célokból semmit elalkudni nem fog, mert minden alku az õ bõrük rovására menne. Ezt a férfit találták meg Szálasi Ferencben, ezért lett igazi népvezér, anélkül hogy demagóg lett volna.

Csak mélyen, horgonyzó hit képesíthet bárkit ily csodálatos helytállásra és szilárdságra. Szálasi lelki egyensúlya két óriási, szilárd bázison nyugodott. Az egyik, vallásos meggyõzõdése volt, a másik saját eszméinek és saját harcának elhivatottsága. Ez utóbbiban sem rendült meg egy pillanatra sem és a vérbírósági cirkusz minden aljassága közepette is büszkén hirdette, hogy Magyarország a jövõjét a Hungarizmusban fogja megtalálni. Ez a mély hit, ez a kizökkenthetetlen lelkiegyensúly tette képessé arra, hogy a bitófához vezetõ utolsó útját éppoly magabiztos, szinte ünnepélyes nyugalommal tegye meg, mint amilyennel járta] politikai pályafutásának golgotás útját.

Szálasi Ferenc 1897 január 6-án született, Kassán. Ifjú fejjel vett részt az elsõ világháborúban, amelyben egy ideig rohamalakulat parancsnok is volt. Az összeomlás után a katonai pályán maradt. Amikor 1921-ben az akadémiai felvételi vizsgára készül, kiszámítja, hogy egy 10 napos sztrájk háború esetén a háború elvesztését jelentené. így jön rá, hogy a munkáskérdés rendkívül fontos a hadviselés szempontjából. Figyelme tehát a szociális problémákra terelõdik. Ezután 10 éven keresztül állandóan kutat, tanul, tanulmányoz és óriási ismeretkörre tesz szert. 1925-ben a vezérkarhoz kerül s a rákövetkezõ évben annak központjában nyer beosztást. 1929-ben Franciaországba utazik, hogy francia nyelvismeretét tökéletesítse. 1930-ban jelenik meg elsõ munkája: "Az államvezérkar". 1930-32 között többnyire Budapesten szolgál ismét és megírja második munkáját: "Racionalizálás a köztisztviselõ-kérdésben." E munkájában javasolja az állami házassági kölcsön bevezetését, amely kölcsön aztán a gyerekek számával is törleszthetõ lenne. Javasolja továbbá a tiszti házassági óvadékrendszer eltörlését. Ugyancsak ebben az idõben, 1931-ben lát napvilágot elsõ alapvetõ munkája: "A leszerelés elvi alapjai." Ezt a tanulmányát a német szakirodalom is átvette.

A 30-as évek legelején Budapesten a szociáldemokrata vezetés alatt álló munkásság súlyos tüntetéseket, zavargásokat rendezett. Egy alkalommal Szálasi van kivezényelve karhatalmi alakulattal a tüntetéshez és Sztranyavszky a belügyminisztériumból személyesen ad telefonutasítást Szálasinak, hogy lövessen a tömegbe. Szálasi testvérének érzi a munkásokat és meglehetõs goromba módon utasítja vissza Sztranyavszkyt.

Ugyancsak e három esztendõ alatt történik, hogy vezérkari feladattal bejárja az egész ország területét s így módja nyílik közvetlen közelrõl személyesen tanulmányozni az alsóbb társadalmi rétegek súlyos szociális nyomorát. Az egyik bányász községben a bányászok elpanaszolják neki, hogy nehéz, állandó életveszedelem között végzett munkájukkal nem tudnak többet keresni, mint havi 90120 pengõt. Szálasi hitetlenkedve kérdezi meg az egyik bányamérnököt, hogy igaz-e ez. A mérnök helybenhagyja s elmondja, hogy õ viszont csak évi remunierációképpen szokott kapni 5.000 pengõt. Szálasi erre megkérdezi tõle, hogy nem félnek, hogy egyszer a bányászok a szén helyett az õ fejükbe fogják vágni a csákányt. A mérnök nem válaszol semmit, csak ösztönszerûen megsimogatja a fejét.

Budapesti tartózkodása idején Szálasi egyenruhában sorra látogatja valamennyi politikai párt helyiségeit és így személyesen, elsõ kézbõl gyûjt információkat a pártok céljaira és munkásságába vonatkozólag.

Ebben az idõben a vegyesdandár tiszti étkezdéje állandó vitáktól hangos és a viták központjában Szálasi áll. Alapos felkészültséggel boncolgatja és vitatja tiszttársai elõtt az ország gazdasági és szociális problémáit. Jellemzõ módon a civil rendõrség figyelt fel elõször ezekre a vitákra, és Hetényi feljelenti Szálasit Gömbösnél mint katona-forradalmárt. Szálasi kihallgatáson jelenik meg a honvédelmi miniszternél, aki "jóindulatúan" figyelmezteti, hogy kitekeri a nyakát, ha még egyszer elébe kerül ilyen dologi miatt. Közvetlen felettesei a vezérkarnál Párizsba akarják küldeni katonai attachénak, mert azt gondolják, hogy Szálasi túl sokat tanul és ül a szobájában, ki kellene szakítani az életmódjából. Del a kiküldetésre nem kerül sor. A vezérkarnál ekkor már meglehetõs híre van a fiatal katona forradalmárnak. Egy alkalommal, egy vezérkari tiszti csoport keresi fel. Ezek elõtt fejti ki elõször bõvebben alapvetõ gondolatait, amelyeket késõbb a "Hungária Egyesült Földek" ideológiai koncepcióba foglal össze.

1933-ban engedély nélkül kiadja és terjeszti, mint kéziratot újabb munkáját: A magyar állam felépítésének terve." A Parlamentben Gömböshöz interpellálnak a kézirat ügyében. A vezérkari fõnök büntetésbõl elbocsátja Szálasit a vezérkarból, noha õ éppen az elõzõ évben tette le a legjobb eredménnyel a legnehezebb vezérkari törzstiszti vizsgát, és csapatszolgálatra küldi. Szálasi tiltakozik, hogy a csapatszolgálatot büntetésnek minõsítsék és ezt az ítélet szövegében helyesbítik is. 1933-34-ben Egerben szolgál. Itt ismerkedik meg Csia Sándorral, akivel szoros barátságot köt s ez a barátság valóban halálig tartott. A vidéki kis város csendjében érlelõdik meg benne a nagy elhatározás és alakul ki az elhivatottság tudata. Ha eszméit a nemzet szolgálatába akarja állítani, búcsút kell mondania a katonai pályának. Ezért 1934-ben kéri nyugdíjazását.

Ismét Gömbös, akkor már miniszterelnök elé kerül kihallgatásra. Gömbös ismét le akarja beszélni. Lássa be, hogy a magyar nemzet már elfáradt és Magyarországon politikát már csak felülrõl lehet csinálni. Felajánlja neki, hogy beviszi kormánypárti; képviselõnek a parlamentbe, megteszi Marton Béla mellé a munkásság szervezõjének, mert Marton úgy sem ért hozzá és biztosít' a számára egy kétezer pengõs állást.

Kell-e kecsegtetõbb ajánlat egy kezdõ politikusnak, hogy mandátumot kap minden nehézség nélkül és havi kétezer pengõs állást, akkor amidõn családoknak kell 200300 pengõbõl megélni. Kecsegtetõ lenne bárkinek, aki csak politizálni akarna, de nem Szálasinak. Az ajánlatot visszautasítja.

1933-ban országos választások folynak. Gömbös hívatja Szálasit és ismét felajánlja neki, hogy mandátumot szerez számára. Ennyi jóindulat láttán Szálasi nem akarja ismét nyersen visszautasítani, de olyan feltételeket szab, hogy Gömbös egy fáradt kézlegyintéssel elküldi.

1935 március elsejével Szálasi nyugdíjba kerül. Március 4-én megalapítja elsõ politikai pártját a "Hungária Egyesült Földek" ideológiáját tartalmazó Cél és Követelések" címû munkája alapján. Az új párt neve: Nemzeti Akarat Pártja. A szervezést Pomázon, majd Sopron, Nógrád Heves megyében. Somogy déli részén, Szeged és Mátészalka környékén kezdi el. Nyilvánosság elõtt elõször Szentendrén és Csillaghegyen tart elõadásokat Csiával együtt egyre nagyobb sikerrel. Az 1936-os idõközi pomázi választáson fellép, de megbukik Ez idõtájt ajánlja fel neki szolgálatait Baky László, a csendõr nyomozó

alosztály vezetõje és Málnási Ödön egri tanítóképezdei tanár, történetíró, aki óriási pálfordulással anarchista elveitõl megy át a nemzetiszocializmushoz.

1936 október 8-án két nappal Gömbös miniszterelnök hirtelen halála után, Keresztes-Fischer Lajos a kormányzó katona irodájának fõnöke felkéri Szálasit, hogy tegyen neki jelentést a belpolitikai helyzetrõl. Szálasi megteszi jelentését és Keresztes-Fischer kérésére még azon éjjel írásba foglalja Emlékeztetõ" címen, a kormányzóhoz való továbbítás végett. Ebben az emlékeztetõben Szálasi az ország nyolcszázkilencvenhat községében és Budapesten szerzett tapasztalatai alapján kritizálja a helyzetet, megállapítja, hogy nem a kormány, hanem a nemzet van válságban. Az államfõ elszakadt a nemzettõl. Ajánlja, hogy a kormányzó vegye át a nemzet teljes vezetését egy csúcsszervvel. Tartson titkos választást s ha a belpolitikai helyzet nem tisztázódna, vezessen be katonai kormányzatot és a csúcsszerv által elkészített újjáépítési tervezetet szentesítse népszavazással. Hangsúlyozza, hogy veszedelmes idõk közelegnek, 1938-ban sem a kormányzó, sem nemzet nem kerülheti ki végzetét. Magyarországnak addigra fel kell készülnie. Végül kéri államfõi kihallgatását.

Keresztes-Fischer Lajos megígéri Szálasinak a kormányzói kihallgatást, de egyik napról a másikra húzza-halasztja, végül hétfõre ígéri, de közben vasárnap megtörténik Darányi Kálmán miniszterelnöki dezignálása s így a kihallgatás tárgytalanná válik.

Október második felében Szálasi Németországba utazik Csiával. Berlinben az ottani magyarok között tart nagy feltûnést keltõ elõadásokat konnacionalista elveirõl. A német sajtó régebbi számaiból a német nemzetiszocialista mozgalom hatalomátvétel elõtti politikai harcát tanulmányozza. Sem német kormánykörök, sem német pártkörök felé nem próbál kapcsolatot szerezni. Csupán egy falusi pártszervezet ülésére megy el, hogy lássa annak lefolyását. Ott kérésre felszólal s a párt és az egyház közötti viszonyt taglalva azt a meggyõzõdését fejti ki, hogy az ellentéteket személyes tárgyalások útján kedvezõen lehetne elintézni.

Hazatérésük után Baky összevesz velük, mert nem akarja elhinni, hogy Szálasi német vezetõ körökkel nem keresett kapcsolatot.

1936 a csöndes magvetés ideje volt, amit a politikai túloldalról elhallgatással kísértek. 1937 aztán annál mozgalmasabb lett.

Januárban Horthy egy újjáépítési tervezetet adott át Darányi miniszterelnöknek azzal a kérdéssel, hogy mit szól Keresztes-Fischer Lajosnak e tervezetéhez. Darányi viszont megtudta Hómantól, hogy a tervezet Szálasitól eredt. Szemrehányást tett Keresztes-Fischernek, aki kisebbrendûségi érzésében meggyûlölte Szálasit és megüzente neki, hogy ne menjen fel többé hozzá a Várba.

Februárban nyílik meg az elsõ budapesti párthelyiség a Nap utcában. Az Angyalföldön szervezkednek és néhány marxista is csatlakozik az új párthoz, mint Kassai, Péntek, valamint Török András. Török és klikkje elsõ perctõl kezdve gyanúsnak tûnt fel, hogy beépített kommunisták s ez a gyanú késõbb beigazolódott. Megindul a párt elsõ lapja az Új Magyar Munkás. E lapban megjelent cikkek miatt a pártot feloszlatják és Szálasit elsõ ízben 1937 április 15-én letartóztatják, de Enyedy bíró szabadlábra helyezi. Augusztusban újból letartóztatják egy röpirat miatt s bár szabadlábra kerül, e letartóztatás folyományaképpen emelnek vádat ellene és ítélik el 1938-ban.

1937 október 21-én óriási sikerû nagygyûlés folyt le a zsúfolt Budai Vigadóban. Itt alakult meg az új párt, a Magyar Nemzetiszocialista Párt, felszíva több töredékpártot, így az Endre László vezetése alatt állt Magyar Fajvédõ Szocialista Pártot is amelynek az Andrássy út 60 alatti házban volt egy kis pártirodája.

Szálasit és mozgalmát már nem lehet elhallgattatni. Most már a hatalom erejével üldözni kell és félreállítani. Elsõ fokon sürgõsen elítélik, egyelõre csak tíz hónapi államfogházra.

Németországból való visszatérésétõl kezdve többen megkörnyékezik Szálasit és megvesztegetési kísérletet tesznek. Elõször az Etelközi Szövetség nevû titkos szervezet egyik tagja próbálja õt beszervezni s mikor Szálasi nem hajlandó erre, példálózni kezd, hogy olyan mérgeik vannak, amelyekkel mérgezési tünetek nélkül el lehet távolítani bárkit az élõk sorából. Szálasi ezt válaszolja a burkolt fenyegetésre: honnan veszi, hogy én gyógyszerész akarok lenni?

Áprilisi elsõ letartóztatásakor Hetényi ajánlatot tesz neki, hogy menjen Dél-Amerikába. Szereznek neki útlevelet, vízumot, hajójegyet, ott farmot kap, éljen ott, elvégre külföldön is lehet valaki jó magyar.

A nyár folyamán állítólagos angolok keresik fel. Elmondják, hogy tetszik nekik Szálasi ideológiája és be tudnák illeszteni egy délkeleteurópai konfederációs tervbe. Ha akarja, egyengetni fogják az útját Prágában és Bukarestben és pénztámogatást is kaphat. Szálasi kijelenti, hogy szó sincs az õ terveiben délkeleteurópai konfederációról. De ez a beszélgetés újabb eszmefejlõdést indít el nála, felhagy a Hungária Egyesült Földek gondolatával s kialakítja a Hungarista Magyar Birodalom képét.

Széchenyi gróf egy elõkelõ hölgyhöz viszi el, aki felajánlja neki néhány fõzsidó hathatós pénzbeli támogatását, ha megígéri, hogy hatalomrajutása esetén kivételezni fogja õket. Nyugodtan elfogadhatja a pénzt, magyarázza a hölgy, Hitlerek is elfogadták. A hatalomátvétel után három zsidót, akik hatalmas összegekkel támogatták õket, megtették tiszteletbeli árjának. Szálasi azonban összeegyeztethetetlennek tartja az ajánlat elfogadását erkölcsi felfogásával és visszautasítja.

Késõbb, még végleges elítélése elõtt egy ismeretlen úr kereste fel, aki elõadta, hogy el tudja intézni ügyét Horthy elõtt és sajtócélra nyolc millió pengõt tud biztosítani neki. Feltétele, hogy Szálasi Magyarország átlagos politikai képét ne zavarja fel. Szálasi azzal utasítja vissza, hogy Ígértek már neki többet is és azt sem fogadta el.

1938 január elsejével hatalmas arányú és igen sikeres propaganda hadjáratot kezd az új párt. 1938 a miénk! Szálasi jön! röpcédulákkal és falragaszokkal tele van Budapest és a vidék is.

De a rendszer nyomása is fokozódik. Februárban rendõri felügyelet alá helyezik a hungaristákat, majd feloszlatják ezt a második pártot is. A néphangulat azonban minden rendõrségi terror ellenére a szélsõ jobb felé hajlik és a pártnélküli Szálasi rövidesen hatalmas sikert könyvelhet el. Az idõközi lovasberényi választáson Hubay Kálmánt behozza képviselõnek. Hubay a parlamentben aztán bejelenti az új, most már a harmadik párt megalakítását. Ez a Magyar Nemzeti Szocialista Párt Hungarista Mozgalom.

Az ellenséges sajtó dühösen támadja Szálasit és pártját, vannak azonban befolyásos hívei, akik megpróbálnak közbenjárni az érdekében. Ezek közé tartozik Bádoky-Sós tábornagy,

aki Horthynál interveniál, de a debreceni királyválasztási incidens óta Horthy gyanakodva nézi Szálasit, akirõl azt terjesztik, hogy ki akarja õt túrni az államfõi székbõl.

Éliássy rendõrkapitány Darányi miniszterelnökkel akarja összehozni. Elõfeltétel, hogy Szálasi adjon nyilatkozatot, nincs szándékában törvénytelen eszközökkel harcolni. A nyilatkozat megjelenik, de a találkozó indiszkrécióra való hivatkozással elmarad.

Késõbb Sztranyavszky akarja Szálasi és a miniszterelnök közötti találkozót megteremteni, mert Sztranyavszky a miniszterelnökségre pályázik és szeretné megnyerni a maga számára Szálasi mozgalmának a segítését. De ez a találkozó sem valósul meg.

Szálasit németbérencséggel vádolják, pedig semmiféle kapcsolatot nem épít ki a Német Birodalom felé, sõt inkább Olaszország felé tájékozódik. Írásban rögzíti a Hungarizmus és az egyház viszonyát és ezt az írását eljuttatja a Vatikánba Pacelli bíboros, a késõbbi pápa kezéhez. Rómából jóakaratú semlegességrõl biztosítják.

A Német Birodalomhoz csatolt Bécsbõl viszont kérdéseket kap. A kérdések ezek: 1. Hajlandó-e alárendelni magát átmenetileg a németeknek? 2. Kíván-e külföldi képviseletet teremteni pártja számára? 3. Tehet-e ígéretet Pozsony és Sopron átadására? Szálasi elõbb felderítteti, hogy kik a kérdezõk, aztán megadja feleletét. Elsõ pont: Egy pillanatig sem, de megköveteli, hogy a németek elismerjék a hungarista ideológiát; második pont: Nem tartja szükségesnek; harmadik pont: A leghatározottabb nem.

Késõbb, de még ugyanabban az évben kerülõ úton tudomására jut Szálasinak, hogy bécsi német körök elõtt nem szimpatikus az õ személye. Feltételezhetõ tehát, hogy a kérdések német imperialista körök részérõl eredtek, mert látni akarták, mennyire számíthattak Szálasira a terveikben.

Darányi miniszterelnök döntõ lépésre szánja el magát. Üzenetet küld Szálasinak, amelyben közli vele, hogy hajlandó utat nyitni pártjának a parlamentben. Erre aztán megmozdul a felsõház minden csáklyása. A "8 órai Újság" hírül adja, hogy a felsõház ultimátumban felszólította Darányit, vagy felszámolja a szélsõjobboldalt, vagy lemond. Darányi az utóbbit választja.

1938-ban, a Szálasi által megjövendölt végzetes esztendõben, amikor az európai krízis kezdetét veszi, a felszabadulni vágyó népi erõk helyett ismét feudálkapitalista országsírásók kezébe csúszik át teljesen az ország sorsának irányítása. Az új miniszterelnök a Magyar Nemzeti Bank elnöke, a plutokrácia képviselõje, a magyarországi vagyoni hatalmasságok bizalmának letéteményese, Imrédy Béla lesz. Az õ feladata, hogy a felsõház ultimátumában foglalt követelését, a szélsõjobboldal felszámolását végrehajtsa. Belügyminisztere Keresztes-Fischer Ferenc a magyar parlamentarizmus történetének legnagyobb rendõrminisztere.

A hungarista tábor ellen összpontosított támadás indul.

Felállítják az ötös-tanácsokat a politikai perek gyors lefolytatására. Hatalmas internáló táborokat rendeznek be, ahová becsukhatják azokat, akiket a bíróság nem ítél el. A köztisztviselõket, miniszterelnöki rendelettel kitiltják a politikai pártokból.

Roppant arányú propaganda indul meg a hungaristák ellen, hogy azok fantáziátlan fantaszták és magyartalan magyarok. A párti nevére hamisított röplapokat szórnak szét:

"Rebeka ki a Várból" mottóval, hogy a mozgalmat elgyalázzák az államfõ elõtt. Bethlen gróf, Magyarország rossz szelleme, a feudalizmus legfõbb õre hamisított származási iratokat ad át Sulyok képviselõnek, aki úgy, mint vidéki ügyvéd és úgy is mint a kisgazdák képviselõje igen nagy tisztelõje a grófnak és készségesen vállalkozik arra, hogy hamisított iratoknak a parlamentben való bemutatásával megpróbálja lerontani Szálasi hitelét a nemzet elõtt.

Szálasi érzi, hogy már nem sokáig van szabadlábon. Megkezdi írni ideológiájának végleges formában való rögzítését Út és Cél cím alatt. Pere másodfokon az ítélõtábla elé kerül. Innen kiegészítésre visszaküldik az elsõ fokra. S ekkor közbenyúl a "perrendezõk" keze. Szálasi egyik munkatársát Oláh Árpádot internálják.. Az internálótáborban megígérik neki, hogy kiszabadul, ha hajlandó egy kompromittáló levelet írni Szálasihoz. Oláh Árpád megírja a levelet s mikor a levél Szálasi lakására érkezik, a rendõrség házkutatást tart és a levelet megtalálja. Kész a szükséges bizonyíték a tárgyaláshoz. Július 6-án másodfokon Szálasit három évi fegyházra, öt évi hivatalvesztésre ítélik és elrendelik azonnali letartóztatását. Természetesen Szálasi sorsa nem a tárgyaláson dõlt el. Pálffy-Daun gróftól egy angliai ismerõse levélben érdeklõdött, hogy Szálasi megkapta-e már a három évi fegyházat. A levél kelte július 5-e volt. Augusztusban a Kúria Töreky tanácsa az ítéletet helybenhagyja ás Szálasit rögtön elszállítják a szegedi Csillagbörtönbe. Viszont a Szálasit elítélõ táblai tanácselnököt, Keresztessy Gyulát röviddel az ítélethozatal után megpénzelés miatt elbocsátják a bírói karból.

A párt vezetését Hubay Kálmán veszi át, akinek még augusztusi elején sikerül Festetich nemzetiszocialista pártját egyesíteni hungarista párttal.

Szálasi testvérei lépnek akcióba bátyjuk érdekében. Szálasit már a másodfokú ítélet után letartóztatták. A három testvér Mikecz igazságügyminiszternél próbálja elérni bátyja szabadlábra helyezését, de nem sikerül. Aztán 10.000 pengõ óvadékot ajánlanak fel, majd a Kúria elõtt 50.000 pengõt és tiszti becsületüket. A Kúria perfid módon azt válaszolja, hogy a perrendtartás nem ismeri a tiszti becsületet, mint óvadékot.

Augusztus végén, amikor Szálasi Ferenc a börtönbe kerül, tér vissza Horthy Németországból a kieli találkozóról. Szálasi Béla táviratot küld elébe és kéri a magyar nép megbékélése érdekében a politikai ügyek tisztázását. A hivatalos út megkerülése miatt Szálasi Béla 15 napi állomásfogságot kap.

Szeptemberben Szálasi Béla Horthy fiát Istvánt, keresi fel, kéri, hogy apját tájékoztassa testvére ügyében és eszközöljön ki egy kihallgatást az õ, Béla számára. A második találkozóra Horthy István hozza apja üzenetét: becsületes embernek és katonának tartja Szálasi Ferencet, de mert letért a törvényes útról, bûnhõdnie kell. Minthogy felelõs kormánya van, Szálasi Bélát nem fogadhatja kihallgatáson.

Szálasi lezárásával a rendszer nem érte el azt a célját, amire törekedett. A nemzet nagy része Szálasit nem bûnösnek, hanem politikai mártírnak tekintette. Személyi nimbuszát így misztikus dicsõség növelte és beigazolódott, amit Szálasi mondott: nem az a hatalmas, aki üldöz, hanem akit üldöznek. Az 1939-ben megtartott országgyûlési választásokon pártja a legnagyobb nehézségek ellenére harminckilenc képviselõt vitt be a parlamentbe.

Erdély visszatérése alkalmából kiadott államfõi amnesztia rendelettel szabadult ki Szálasi a börtönbõl 1940 szeptember 17-én. A szabadonbocsátást közlõ fegyházigazgatónak így válaszolt: "Tudomásul veszem, hogy büntetésemet öt évre felfüggesztették." Végzetes

jóslat volt. Öt év múlva 1945-ben az amerikaiak letartóztatták és átadták a magyarországi kommunista pribékeknek.

A hungarista táborban óriási a lelkesedés Szálasi kiszabadulása miatt. Csodaváró nép lévén, sokan azt hiszik, hogy csak pár hét, legfeljebb néhány hónap szükséges és a párt hatalomra jut. A lelkesedés átterjed más szélsõjobboldaliakra is és ebben a hangulatban nem nehéz Ruszkay nyugalmazott altábornagynak a Pálffy-féle pártot egyesíteni a hungarista párttal. Ismét belépek a pártba azok a képviselõk, akik 1939 õszén elhagyták.

Csak Szálasi tudja, hogy helyzete éppen olyan nehéz, mint volt bebörtönzése elõtt, vagy még nehezebb. Azt is látja, hogy a hatalmas párt jórészt csak hangulati alapon áll. Azért legfontosabb feladatnak a párt megszervezését tartja. A pártszervezés alapjait Henney Árpáddal együtt lerakják és megkezdõdik a szervezés gondos és alapos szakmunkája.

A rendszernek Szálasi és mozgalma ellen 1938-ban kibontakozó becstelen harca most már teljes valóságában tisztán áll Szálasi elõtt. Szálasi kezdettõl fogva azt hirdette, hogy a hatalmat a nemzet és az államfõ közös akaratából kívánja megkapni. Tehát el kell vágni az útját a kormányzó felé és õt magát a nemzet elõtt elrágalmazni. Befeketítik Horthy elõtt azzal, hogy államfõ akar lenni s hogy a nyilasok röpcédulákon gyalázzák a kormányzó családját. A fõrendezõk egy kormányzóellenes nyilas összeesküvést is prezentálnak és Wirtli képviselõt 15 esztendei fegyházra ítélik ezzel kapcsolatban. Horthy elõtti kihallgatását különbözõ ürügyekkel megakadályozzák. A börtönbõl való szabadulása után Szálasi megjelent Teleki Pál miniszterelnöknél. Elõször megkérdezte, igaz-e, hogy német nyomásra kapott kegyelmet, mert ha ez igaz, akkor a németeknek fog köszönetet mondani, de utána visszamegy a Csillag-Börtönbe, mert nem hajlandó kegyelmet elfogadni a németektõl. Teleki megnyugtatta, hogy ez a hír nem igaz, majd megígérte, hogy audienciát fog szerezni a számára a kormányzótól. A kihallgatás nem valósult meg s Teleki azzal érvelt, hogy Szálasi nem tartotta meg ígéretét, mert a hungarista képviselõk támadták az országházban a miniszterelnök személyét megállapodásuk ellenére. Szálasi nem emlékszik semmiféle ilyen ígéretre s megkérdezi Ruszkayt, aki jelen volt a miniszterelnöki találkozón, hogy tud-e ilyen ígéretrõl. Ruszkaynak bámulatos memóriája van, de ilyen ígéretre Szálasi részérõl õ sem emlékszik. Szálasi felment Zsindely államtitkárhoz, aki szintén jelen volt a beszélgetésen. Az államtitkár nem meri meghazudtolni a miniszterelnököt, de hazudni sem akar s így csak hümmög. Szálasi nem tehet mást, beírja a naplójába, hogy Teleki hazudik.

1943 januárjában Kállay Miklós ígéri az államfõi kihallgatást. A kormányzó válaszát azonban egészen egyszerûen elsikkasztja arra a Szálasi által írt memorandumra való hivatkozással, amelynek semmi köze nem volt az audienciához.

A nemzet elõtt a legocsmányabb vádakkal és rágalmakkal illetik. Hazaárulónak mondják, aki guruló márkákért eladja hazáját a németeknek. Ugyanakkor a németek elõtt azt híresztelik, hogy Szálasi soviniszta és gyûlöli a németeket. A németek elõtti elrágalmazásában egyik volt munkatársa Rothen Ferenc járt elõl. Rothen internálótáborból szökött ki Németországba, ott igen ügyesen bedolgozta magát magasabb fórumok elõtt is és a német imperialista köröknél befolyásos személy lett. Ezek elõtt Szálasi jó barátjának adta ki magát s váltakozott arra, hogy ráveszi Szálasit arra, adja fel a hungarizmus gondolatát és fogadja el a német terveket. Szálasi természetesen nem volt hajlandó a hungarizmusból egy jottányit sem engedni s azokat a bizonyos német terveket sem tartotta hivatalos terveknek. Most aztán Rothen, hogy kudarcát a németek elõtt leplezze, Szálasi gyalázásába kezdett azzal, hogy Szálasi vallási õrületben szenved, nem kell vele törõdni.

Szálasi érzi, hogy malomkövek között õrlõdik. Akármerre lép, mindenütt csukott ajtókat talál maga elõtt. Minden útját szegi, vagy õ áll az útjában mindenkinek? Basch, a Volksbund vezetõje azért veri az asztalt elõtte, mert Szálasi a népi németeket is beszervezi a pártjába, pedig Himmler azt követeli Baselitól, hogy minden volksdeutsch a Volksbund tagja legyen. Szálasi viszont ragaszkodik ahhoz a jogához, hogy bármilyen magyar állampolgár tagja lehet a pártjának.

Maga a párt is idõnként súlyos megrázkódtatásokon megy keresztül. Hubay és Ruszkay nem nézik jó szemmel, hogy Szálasi nem közeledik a németek felé. A hatalmas pálfordulást végzett Imrédy sokkal ügyesebben politizál e tekintetben, mint Szálasi. Majd a kormányzóhelyettesi választás idéz elõ súlyos ellentétet közöttük. Albrecht fõherceg pályázik a kormányzói székre, Ruszkay híve Albrechtnek, ezért teljes erõvel Horthy István személye ellen agitál és szállítja a kormányzó fiáról a legsötétebb híreket. Szálasi azonban jól tudja saját személyével kapcsolatban, hogy mi a rágalmazás. Nem hajlandó Albrechtet támogatni, mert Magyarországnak törvényes államfõje van. A pártban egyre erõsebb a klikk szellem. Ezért Szálasi döntõ lépésre szánja el magát. 1942 február 23-án Ruszkayt és Hubayt kizárja a pártból. A túloldalon már dörzsölik a kezüket örömükben, hogy micsoda pártszakadás lesz belõle. De nem lett semmi. Az erõsen megszervezett párt állja a válságot rendületlenül.

A párt harmadik oszlopos tagja, Málnási Ödön sem megbízható. Egyszer egy levélmásolattal jön Szálasihoz; a levél eredetijét állítólag Göring írta valakinek s az áll benne, hogy hajlandó Szálasit és pártját támogatni, ha Csiát, Hubayt és Széchényit eltávolítja pártjából. Szálasi bebizonyítja Málnásinak, hogy a levél hamisítvány, tele helyesírási hibával s elõször magyarul fogalmazták meg, aztán fordították le németre rosszul. Majd híre jön, hogy Málnási levélben felszólította a párt német nevû képviselõit, hogy tegyenek hûségesküt Hitlernek. Aztán ajánlatot tesz Szálasinak, még a német-orosz háború kitörése elõtt, hogy vegye fel Rácz Kálmán útján a kapcsolatot Moszkvával. Szálasi megtilt minden ilyen kezdeményezést Málnásinak, mégis Ruszkay jelenti késõbb, hogy Málnási a párt nevében küldött üzenetet Rácz által Moszkvába. 1942-ben pedig kiadja a Feladatok címû fércmunkáját. Szálasi felszólítja döntsön, hogy mit akar, menni, vagy maradni, mert ilyen komédiázást nem hajlandó eltûrni. Málnási a Magyarság hasábjain jelenti be kilépését, amit Szálasi nem tart hivatalos formának és õ zárja ki Málnásit a pártból.

A szövetségesek 1942 novemberi afrikai partraszállása, az 1943 januári doni áttörése, majd Mussolini megbuktatása után a szélsõ baloldal is erõs akcióba lép és a belügyi kormányzat nem túlságosan fékezi. Egy júliusi belbiztonsági értekezleten maga Sombor-Schwenitzer kéri a csendõrség vezetõit, hogy hagyják békén a kommunistákat a vidéken. A csendõrök felháborodva utasítják vissza a kérelmet.

A kormányzat egyre nehezedõ nyomása, a liberális baloldal propagandája, az ál-nemzetiszocialisták konkurenciája mellett most már a szélsõ bal agitációjával is számolni kell. Szálasi még 1942-ben megmondta, hogy 1943-ban meg kell történnie a belpolitikai kibontakozásnak, ha azt a nemzet a maga erejébõl akarja végrehajtani. Ezért minden erejével és propagandával új országgyûlési választások kiírásáért harcol. A kormány is komolyan foglalkozik a gondolattal, amit bizonyít az a tény is, hogy meg kezdik Szálasi ily formában való rágalmazását. A guruló márka meséje nem elég hatásos már, tehát azt kezdik híresztelni, hogy Szálasi rá akarja venni Hitlert Magyarország megszállására.

A választások még sem történnek meg, így az utolsó alkalom a belpolitikai kibontakozásra elmarad. Magyarország sorsa most már reménytelenül zuhan alá a Kállay féle hintapolitika lejtõjén.

1944 március 19-én a németek megszállják Magyarországot. A kibontakozás tehát a nemzet önerejébõl már nem történhetik meg. A továbbiakban a németek is beleszólnak abba, hogy mi történik az országban. De ahogyan egész Európában a német diplomácia csõdöt mondott, úgy Magyarországon sem remekelt.

Szálasi hamarosan tisztán látja, hogy Magyarországon két német vonal fut. Az egyik a hivatalos német diplomácia, élén Weesenmayer követtel és teljhatalmú megbízottal. A másik vonal a német imperializmusé, mely Himmlertõl indul ki, képviselõje Winkelman S.S. generális s magyar végrehajtója Baky László. Ez utóbbi vonal mindent elkövet, hogy megakadályozza Szálasit és rajta keresztül a Hungarizmus hatalomrajutását. A német diplomáciából teljesen hiányzik a totális vezetés. Minden hírszerzõ kormánylistát állít össze, tárgyal, ígérget s teljesen összezavarja az amúgy is bonyolult helyzetet. A berlini követségrõl miniszterelnöknek Budapestre hozott Sztójay követ nem ismeri a magyar belpolitikai helyzetet, sem nem politikus, amellett betegeskedik is.

Szálasi hatalmas tevékenységbe kezd, hogy legalább az utolsó órában meg lehessen csinálni a belpolitikai kibontakozást. A sok irányú tárgyalásokban kiváló munkatársnak bizonyultak Kemény Gábor, Csia Sándor, Szõllõsy Jenõ, Kowarcz Emil és fõképp Vájna Gábor, aki amellett mint hírszerzõ is elsõrangú. A hercegprímásnak a püspöki karhoz intézett körlevelét éppúgy szállítja, mint részletes adatokat Lakatos tábornokról.

Ekkor törik meg végre a jég. Horthy május 9-én este fogadja kihallgatáson Szálasit Szálasi tények felsorolásával bizonyítja megingathatatlan hûségét a kormányzó elõtt. Emlékezteti, hogy míg vezetõ egyének március 19-e után a német követségen tolongtak, õ elküldötte Csiát és Szõlõssyt, hogy jelentsék az államfõnek az õ és a párt hûségét. Bejelenti, hogy kül- és belpolitikai kezdeményezéseket kíván tenni és ezekrõl Horthyt informálni fogja. Horthy tudomásul veszi Szálasi bejelentését és közli vele, hogy nem zárkózik el a nemzetiszocializmus elõl, ha az megszerzi az alkotmányos többséget.

Miután így az államfõtõl szabad kezet kapott, kezd csak Szálasi a németek felé komoly tárgyalásokat. A német diplomáciai vezetés kettõsége azonban szintén a nehézségeket fokozza. Weesenmayer bizalmatlansága csak lassan oldódik fel és nehezen akarja Szálasi érvelését elfogadni. A németek számára csak a haditermelés fontos és legcélszerûbbnek egy nagy, széleskörû jobboldali összefogást tartanának. Szálasit akkor kezdik komolyan méltányolni, amikor látják, hogy Imrédyvel kudarcot vallottak s hogy a nagy belpolitikai tülekedésben mindenki lejáratja magát, kivéve a hungaristák, akik nem voltak hajlandók a tülekedésben résztvenni. Szálasi hajlandó más pártokkal összefogásra, de csak úgy, ha a koalíciót a hungaristák vezetik. De a belpolitikai tisztázódást a legfontosabbnak tartja, mert anélkül nem lehet a nemzetet totális erõkifejtésre rávenni. A nemzet tudni akarja a sorsát, tudni akarja végsõ erõfeszítésének értelmét.

A német diplomáciai vezetés azonban tovább taktikázik, húzza az idõt s mikor megtörténik a Hitler elleni merénylet, majd Románia árulása, már elkésik. A Várban megint gróf Bethlen a legfõbb tanácsadó és a nemzetnek a bolsevista végveszély elleni totális mozgósítása helyett megkezdõdik a fegyverletétel elõkészítése.

Augusztus 29-én még egyszer fogadja Horthy Szálasit. De ez nem az a Horthy, aki elõtt május 9-én megjelent. Az államfõ akkor egy keserûen csalódott, de nyugodt és magabiztos ember benyomását keltette. Most pedig ideges és zavart. Beszélgetés közben Szálasi térdét fogdossa, izzad, zsebkendõvel törölgeti az arcát és amikor az üdvözlésnél Szálasi katonásan kihúzza magát, Horthy önkénytelenül ugyanazt cselekszi. Szálasi javaslatokat terjeszt elõ a belpolitikai kibontakozásra, de Horthy nem válaszol ezekre a javaslatokra, ellenben bejelenti, hogy Lakatossal katonai adminisztrációs kormányt vezet be.

Szálasi felhatalmazást kér tõle, hogy Hitlerrel menjen megtudni személyesen, mi a németek célja Magyarországgal. Horthy beleegyezik, de kéri, hogy várjon egy hónapig.

Ezután Szálasi tisztán látja a helyzetet, õ nem kell a németeknek, mert azok szabadkezet akarnak maguknak Délkelet-Európában, s a Hungarizmus zavarná õket, Horthy pedig Bethlen és egy tábornoki klikk kezében van; valamire készülnek, aminek egy hónapon belül meg kell történnie.

Szálasi bejegyzi a naplójába:

Augusztus 24-én volt az utolsó idõpontja annak, hogy a Hungarista Mozgalom felelõsséggel átvehette volna a hatalmat. Ettõl az idõponttól kezdõdõen már mindinkább az elõre megszervezett mesterséges zûrzavar állapotába kerül az ország, melyben a vezetést ilyen nehéz körülmények között felelõsségteljesen' már nem vállalhatja a hungarista mozgalom".

És mégis vállalta sokkal nehezebb körülmények között. Akkor, amikor az orosz már betört az országba, akkor, amikor Horthynak távoznia kellett s amikor már a németek sem taktikázhattak tovább. Végeredményben egy vesztes háború ódiumát vette magára Szálasi Ferenc, õ és mozgalma lett a bûnbak, akit a háború után mindenért felelõssé lehetett tenni.

De a magyar jövõ elõtt az õ személye tisztán fog állani. Oly nyílegyenesen haladt a becsület, az államfõ és nemzet iránti hûség útján, mint elõtte kevesen. Számára a politika nem egyéni érvényesülést jelentett, hanem az örök magyar hivatás halálig hû teljesítését.

Azok az emberek, akik kezdettõl fogva a rágalmak torzító tükrén keresztül látták Szálasit, azok ma sem tudnak elfogulatlanul szót ejteni róla. De ez a tényeken mit sem változtat.

A történelem elõtt Szálasi Ferenc és a Hungarista Mozgalom ugyanazt a magyar szellemiséget fogja jelenteni, mint amely a törökkel szemben vívott reménytelen harcot másfél évszázadon át, indított súlyos küzdelmeket a Habsburg elnyomás ellen és nem utolsósorban, amely Dózsa tüzes trónján égett bele a magyar fájdalmak emlékezésébe.

KI VOLT SZÁLASI FERENC?

Szálasi Ferenc jellemének alapvetõ vonásai világosan kitûnnek politikai harcának ismertetésébõl. A továbbiakban még néhány vonással szeretnék hozzájárulni ahhoz az arcképhez, amelyet olyan valakinek kell majd elkészítenie, aki sokkal közelebbrõl és sokkal jobban ismerte õt, mint én.

Minden embernek a megjelenése teszi az elsõ benyomást a vele érintkezõkre. Ha Hitlerben és Mussoliniben volt valami természetes, vagy mesterkélt diktátori póz, Szálasiban nyoma sem volt ennek. Derûs, gyakran mosolygós arccal üdvözölte az embereket és beszéd vagy

társalgás közben is természetes maradt. Különös, mágikus vonzóerõ áradt belõle, amelynek hatása alól csak azok tudták kivonni magukat, akik már eleve ellenszenvet vagy éppen gyûlöletet tápláltak magukban iránta. Ezek a gyûlölködõ ellenségek csak gyenge elméjû õrültnek nevezik ma is (Kállay, Sulyok). A népbírósági tárgyaláson természetesen még csak fel sem merült ennek a lehetõségnek a kivizsgálása. Pszichológiailag valóban nem volt normális, csakhogy a tudomány meghatározása szerint a rendesen, a normálison felülálló is anormális, nemcsak az alatta álló. Szálasi Ferenc pedig a normálison túl óriási magasságban állott. Emlékezõtehetségét illetõen csak az arcmemóriáját figyelhettem meg. 1943-ban történt. Egy alkalommal kisebb idegen társaságban jelent meg. Bemutatkozások után mindenki helyet foglalt és ekkor Szálasi az egyik jelenlévõhöz fordult: Én önnel már találkoztam valahol. Kiderült, hogy 1938-ban, tehát öt évvel azelõtt egyetlen alkalommal valóban már találkoztak. Az alatt az öt esztendõ alatt pedig sok minden történt Szálasi Ferenc életében. Ezer és ezer személlyel találkozott, száz és száz embert, kellett közvetlenül megismernie, de ezt az egy alkalommal látott, egyébként egyáltalán nem feltûnõ, vagy jellegzetes arcot öt esztendõ múltán is felismerte.

Állandóan figyelt és figyelmét nem kerülte el semmi. Ami fölött mások elsiklottak volna, õ megakadt rajta, kérdéseket tett fel, alaposan ismerni akarta.

Tudása, ismerete rendkívül széleskörû és alapos volt. Ez a szellemi fölénye is hozzátartozott varázserejéhez. Filozófiában, politikai kérdésekben, történelemben, közjogban, magyarságismeretben egyaránt otthonosan mozgott s a szakemberekkel nem mint laikus, de mint szakember tudott vitatkozni. Mindennel kapcsolatban volt új meglátása, új ötlete, új terve. Ezért az egész országépítési munkának õ volt az igazi mozgatója és irányítója.

Egy alkalommal a párt sajtóemberei elõtt ismertette elképzeléseit a hungarista sajtó feladatairól, munkájáról. Nem mindenkit ismert személyesen a megjelentek közül, de az elsõ percben észrevette, hogy az egyik jelenlevõ nem párttag. Hogyan került Ön ide? támadt neki Szálasi. Az egyik sajtó ember restelkedve vallotta be, hogy az illetõ szociáldemokrata újságíró és õ hozta el, mert az mint szakember, kíváncsi volt Szálasi felfogására a sajtó ügyekben. Szálasi meglehetõsen indulatos lett, elküldte a szociáldemokrata újságírót. Nem hajlandó eltûrni mondotta, hogy a terveit ellopják. Õt és mozgalmát mindenki gyalázza a' túloldalról, de amit tudnak, mindent ellopnak a Hungarizmusból.

Az értelmiségi nagytanácson tartott beszédében is kitért a Hungarizmusból való eltulajdonításra. A következõket mondotta: "Öt évvel ezelõtt azt mondották, hogy vándoroljunk ki Dél-Amerikába. Négy évvel ezelõtt azt mondották, hogy fantáziátlan fantaszták, magyartalan magyarok vagyunk. Három évvel ezelõtt azt mondották, hogy német bérencek vagyunk, nemzetárulók vagyunk, hogy a németeket hívjuk be ebbe az országba. Két évvel ezelõtt azt mondották, hogy zöld ingbe bujtatott kommunisták vagyunk és tébolyodott õrült áll az élükön. Egy évvel ezelõtt azt mondották, hogy németellenesek vagyunk, akadályozzuk ennek a rendszernek a tengelypolitikáját. Ma pedig mit mondanak? Azt mondják, hiszen mi is ugyanazt akarjuk." Ez az ugyanazt akarás nem csak azt jelentette, hogy a Hungarizmus ismert ideológiájából kölcsönöztek, hanem terveit, elgondolásait is igyekeztek megszerezni és megvalósítani.

Szálasi ellenségei közül aránylag még Horthy nyilatkozik róla némi tárgyilagossággal, szemben a mindig csak gyalázkodó Kállayval és Sulyokkal. Ezt írja: Bizonyos fokú értelmét, fõként pedig akaraterejét nem lehetett kétségbevonni."

Nem érdektelen megjegyezni, hogy Kállaynak Szálasi-gyalázását még olyan oldalról is elítélik, ahonnan nem várná az ember. Bolgár László, a párizsi rádió magyar adásának vezetõje, egykori ellenállásszervezõ írja Kállay emlékirataíról, hogy "Szálasiról a következõ, komoly ember tollára nem, méltó leírást olvashatunk..." (lásd: Ahogy lehet 1955. jan.)

Annak szemléltetésére, hogy mi volt nem párttagok, vagy mozgalmisták véleménye Szálasiról, ha nem ellenszenvvel, vagy gyûlölettel, hanem tárgyilagos érdeklõdéssel közeledtek feléje, lássuk a következõket: A háborús idõszak derekán a budapesti ifjúsági, fõképp egyetemi ifjúsági szervezetek vezetõi megszédülve az ellentétes politikai vélemények harcától és a kormányzat felemás politikájától, elhatározták, hogy megpróbálnak tiszta képet, nyerni a magyar politikai életben, még pedig úgy, hogy egyenesen a politikai pártok, mozgalmak vezetõihez fordulnak tájékoztatás végett. Végigjárták valamennyi ismert politikai vezetõ személyt a szélsõbaltól a szélsõjobbig. A kormány részérõl maga Kállay Miklós miniszterelnök tájékoztatta õket a lillafüredi Palota Szállóban. (Kállay nem tenné az ablakába azt a véleményt, amit ezek a fiatalemberek mondottak róla.) Utoljára maradt Szálasi Ferenc. A találkozó egy hûvösvölgyi lakásban folyt le. Este kilenc óra után kezdõdött és másnap hajnalban öt órakor ért véget. A legváltozatosabb kérdések vetõdtek fel filozófiai-ideológiai síkon, bel- és külpolitikai téren, a nyilaskeresztes párt tengelyorientációját illetõen, szó került a népi vonalról, a népi írókról, magyarságtudományról. Szálasi szellemi munkateljesítménye, kitartása meglepõ volt. Reggel ötkor még mindig ugyanazzal a frissességgel és energiával beszélt, érvelt, vagy cáfolt, mint a beszélgetés kezdetén nyolc órával elõbb. Távozása után a fiatalemberek megbeszélték egymás között, a hallottakat és benyomásaikat. Fültanúja voltam, amikor egyöntetûen megállapították, hogy az összes politikusok közül, akikkel találkoztak, kétségtelenül Szálasi a legnagyobb koponya."

Egyéniségének egyik fõ jellemzõ vonása volt mélységes istenhite és keresztény vallásossága. Egy alkalommal, amikor felfogását a keresztény tanokkal kapcsolatban kifejtette, valaki megkérdezte tõle: Biztos-e abban, hogy Jézus tényleg Isten volt? Mire így válaszolt: Jézus oly tökéletes lény volt, hogy akkor is Istenként kellene imádni, ha valójában nem lett volna az.

Vannak, akik felteszik a kérdést: Ha Szálasi oly igazi keresztény és gyakorlati vallásos életet élõ ember volt, hogyan lehetett olyan makacs antiszemita, hiszen az antiszemitizmus gyûlölet a keresztény hit nem fér össze a gyûlölettel. Jézus a keresztfán is ellenségeiért imádkozott.

Szálasi aszemitizmusa nem gyûlöletbõl fakadt. Tapasztalati tények alapján úgy ítélte meg, hogy a zsidóság többségének mentalitása, anyagiassága, túlságos és kiváltságos gazdasági ereje rendkívül kedvezõtlen a magyarságra nézve, ezért az együttélést meg kell szüntetni. De mi sem állt távolabb az õ lelkivilágától mint a német metódus. Azok pedig, akik Jézust mindig az abszolút szelídségnek képzelik el, elfelejtik, hogy ez a szelíd Jézus korbáccsal verte ki a kalmárokat a templomból. (A párizsi Notre Dameban, bent a templom hajójában folyik árusítás). Elfelejtik, hogy mit mondott tanítványainak: Ne gondoljátok, hogy azért jöttem volna, hogy békességet bocsássak e földre: nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem fegyvert. Mert jöttem, hogy ezt cselekedjem, hogy a fiú az õ atyjának ellenségei legyen, a leányzó az õ anyjának és a menye az õ napának. És hogy az embernek ellensége legyen az õ háza népe." (Máté N, 3436) S végül elfelejtik azt, hogy Jézus nagy ellensége volt a farizeusoknak. A farizeus Jézus korában nem képmutatót jelentett. A farizeusok a legnagyobb vallásos pártot alkották, igen sok zsinagógát, iskolát tartottak

fenn, de a törvények betûjéhez ragaszkodtak, nem a szelleméhez. így váltak képmutatóvá s nevük a kereszténységben az Evangéliumok nyomán a képmutatást jelenti. Jézus állandóan támadta és nem egyszer súlyosan megsértette õket.

Vajon mit érezhetett Jézus, amikor a farizeusokat mérges kígyók nemzetségeinek, gonosz és parázna nemzetségnek nevezte, vagy koporsóhoz hasonlította õket, amelyek kívül ugyan szépek, de belül holtak tetemeivel és minden undoksággal vannak tele, vagy amikor megátkozta õket: Hogy szálljon ti reátok minden igaz vér, mely kiontatott e földön..." (Máté XXIII. 35.)

Szálasi másik jellegzetessége az egyszerûség volt. 1940 õszén láttam elõször és 1944-ben utoljára. Ezalatt a négy év alatt mindig ugyanabban a már megkopott és kifényesedett sötét ruhájában láttam. A hatalomátvétel után, noha katonai rangját visszakapta, közönséges, rangfokozat nélküli baka ruhát öltött magára, hogy ezzel is kifejezze együttérzését, összetartozását a harcoló magyar bakával. Ez nem teátrális külsõség volt nála. Az 1942 december 5-én tartott paraszt széktartó nagytanácsi ülésen igen meleg és felemelõ szavakkal emlékezett meg a bakáról, akit a rendszerben csak "büdös baká"-nak neveztek... minden hadseregnek az eleje és veleje, csatadöntõ királya, gyõzelmét, vagy vereségét magával hordozó tényezõje: a lenézett büdös baka, aki borjújában nem csak a marsallbotot hordja, hanem a hadsereg gyõzelmét és vereségét is." A magyar baka is a fegyvernemek királya, minden dicséretre érdemes, mert nem csak a külsõ ellenség ellen kell harcolnia, hanem olyan belsõ ellenséggel is, mely láthatatlanul és alattomosan támadja legfontosabb területén, utánpótlásában, erkölcsi, szellemi és anyagi hadieszközeiben: a mögöttes országban, Hazánkban, Nemzetünkben."

Mély, szívében gyökerezõ szociális érzéseibõl eredt, hogy mindig az egyszerûbb embereket, a parasztot, a munkásembert érezte magához közel és a népbírósági tárgyaláson erélyesen tiltakozott azon állítás ellen, hogy pártja polgári párt lett volna. Amikor a börtönbõl kiszabadult és szabályszerûen felvételre jelentkezett az 1939-ben Hubay Kálmán által alapított Nyilaskeresztes Pártba, tanult mesterségének a takács mesterséget diktálta be. A börtönben ugyanis kitanulta a szövést. Lelkileg összeforrott a nehéz munkában keservesen élõ, de hinni és lelkesedni tudó egyszerû néppel, amelyet a túloldal csak csõcseléknek, szemétnek nevezett.

Személyi varázsát, tekintélyét nagyban növelte határozott magatartása és beszéde. Állításaiban, érveléseiben nem ingadozott,

Tisztán látott mindig, ezért helyesen ítélt. Ez természetesen még nem jelentett csalatkozhatatlanságot. Határozott, biztos fellépése beszéde bizonyára, legalább is részben, katonai nevelésének eredménye volt, de teljesen összhangban állott egyéniségével, nem látszott kívülrõl ráerõszakolt formaságnak.

Horthy szerint Szálasi önfejû, tehát, makacs volt. Ezzel bizonyára arra céloz, hogy a maga akaratát mindig keresztülvitte és nem engedte, hogy terveit keresztezzék. A politikában nem taktikázott, egyenesen haladt kitûzött célja felé. Lépései, tettei helyessége utólag mindig beigazolódott. Ha valaki nem ért vele egyet s kilép a pártból, ám tegye, akkor is ha képviselõ. Valaki ellenkezõ véleményen van s emiatt, klikket szervez és ezzel nem akarva is a párt bomlását készítené elõ, kizárja akkor is, ha az illetõ Hubay. Az õ akaratereje, dinamizmusa, makacs kitartása vitte elõre és tartotta fenn a pártot. Enélkül az önfejûség nélkül a Hungarista Mozgalom is odajutott volna, mint gróf Festetich, vagy Meskó pártja, vagy Salló Nemzeti Frontja.

Fanatikus kitartásához, amit ugyancsak Horthy misztikus rajongásra való hajlamnak nevez, elhivatottságának tudata adta az erõt. Õ nemcsak pártot alapított és valamilyen politikai programot adott, hogy ezzel tábort gyûjtsön maga köré és szót kapjon a magyar belpolitikai életben. A magyar politikai vezérek bizonyos célokat szintén tûztek ki maguk elé, mint a földreform, vagy a munkásbiztosítás kiszélesítése, vagy arányosabb jövedelemelosztás, vagy a nagy üzemek államosítása. Ezek mind fontosak, de részletkérdések. Szálasi ideológiát alkotott, amely összhangzó szintézisben kapcsolta egybe a magyar nemzet, a magyar nép és a magyar haza minden problémáját, õ nem foltozgatni akart, hanem újat és nagyszerût alkotni. Nem esett bele a Trianon utáni idõk politikai kisebbrendûségi érzésébe, amely akkor sokak lelkén eluralkodott, hanem tudott merészen látni és tervezni, mert az elérendõ nagy célokhoz látta az odavezetõ utat is. Hogyan tudta volna a maga hitét átsugározni másba, ha saját maga is bizonytalan lett volna benne? Valamennyi nagy tömegmozgalom legyen az akár vallási, akár politikai alapítójában ugyanezt a rendíthetetlen szilárdságot, mély meggyõzõdést találjuk. Ez teszi õket képessé minden áldozat, szenvedés vagy halál erõs lelkû elviselésére. A küldetés tudata, egy emberi közösség sorsáért vállalt felelõsség, munka, áldozat emeli õket olyan magasra, ahonnan a maguk szenvedése, vagy mártíriuma is jelentéktelennek tûnik fel. A nagyszerû hivatásérzés teljes gyõzelmet arat az Én felett. "Ha elbuknék e harcban" mondotta egy beszédében Szálasi "tapossatok rajtam keresztül és vigyétek gyõzelemre a zászlót." Õ a vezér, de az õ személye is csak addig legyen fontos, amíg a harcot vezetni tudja. Fontos csak a gyõzelem. A nagy és szent cél elérése: a Magyar Haza nagysága, dicsõsége és boldogsága. Ha elesett, már keresztültaposhatják, inert a nagy feladatot nem tudja többé szolgálni. A halott már nem harcol. De az élõknek, a megmaradottaknak kötelességük a harc folytatása, mert õ eleshetett, de az eszmének, mely õbelõle született, élnie és gyõznie kell.

Erre a személy felett álló eszményi magasságra csak kivételesen nagy szellemek tudnak felemelkedni. Aki a mindig jelentkezõ, mindig követelõzõ Ént le tudja gyõzni, az már nagy lélek és aki az eszményi magasságra önerejébõl fel tud jutni, az már nagy szellem.

Az Én legyõzéséhez nagyfokú erkölcsi erõ képesíti az embert. E tekintetben Szálasi messze magasan állott ellenfelei és ellenségei fölött, akik mértéktelen becsvággyal, tehát hiúsággal vádolták. Szó nélkül tûrte éveken át a szüntelen gyalázkodást, mocskolást, gúnyt, amivel a túloldalról elárasztották. De nem csak õ maga nem reagált rá, de még a pártsajtónak is megtiltotta a válaszadást. Hiú és becsvágyó ember el tudja-e tûrni zokszó nélkül a sok sérelmet és sértegetést? Lehetetlen. Míg ellenségei elmondták öt árulónak, õrültnek, fantasztának, addig az õ szájából személyeskedés soha el nem hangzott. Ha támadott, gúnyolt, ez a támadás és gúny mindig az egészet érte, a rendszert, a feudalizmust, a plutokráciát, vagy egyesek politikáját, de senkinek személy szerint a becsületét, vagy egyéniségét. Ez megint olyan jellemvonása volt, ami tiszteletet parancsolt iránta.

Talán mióta világ a világ, a forradalmi úton hatalomra jutott politikus, vezér elsõ cselekedete a bosszúállás. Demokratáink mindenesetre ezt mûvelték. Szálasi ellenben a megbocsátás fehér lapját nyújtotta mindenkinek október 15-e után. Ha volt, aki azt visszautasította, vagy újabb ellenségeskedéssel, árulással írta tele, annak magára kellett vetnie s ezért sem Szálasi Ferenc, sem mozgalma nem vonható felelõsségre. Sulyok Dezsõ azt írta, hogy ha õ nem bujt volna el, a nyilasok kivégezték volna. Ezt csak azért mondja, hogy külföld elõtt a maga fontosságát emelje. Sokkal fontosabb személyeknek nem akadt bántódásuk, ha a nemzet utolsó élethalál harcát nem árulták el, vagy nem szabotálták. Szálasi az õ személyét ért bántódások miatt senkin nem állt bosszút. Az úgynevezett

Számonkérõ Széknek egészen más feladata volt. Emlékezzünk arra, hogy mit írt Szabó Dezsõ a "Hungarizmus és a Halál" címû förmedvényében. A Szarzsák szót használta s ebbe beleszõtte Szálasi nevét. E brutális sértésén nem vett senki elégtételt Szabó Dezsõn október 15. után."

A túloldal Szálasit mindig intuitív módon értékelte és tett róla megállapításokat. Az intuitív emberismeret eredményei azonban soha sem bizonyíthatók, ezért van az, hogy a baloldal is a maga vádjait soha sem bizonyította, hanem csak hangoztatta. Az intuitív megismerés nem szükségképp jut helytelen megállapításokra, de hogy az igazságot eltalálja, ahhoz legelõször is tiszta, sõt tudományos objektivitás, semleges érzelmû lelkület szükséges. Errõl pedig szó sem volt. Szálasi tervei és mûködése merõben keresztezték a rendszer és a haszonélvezõk érdekeit. Tehát rögtön feltámadt ellene az ellenszenv, sõt a gyûlölet. Ellenséget láttak benne s hogy a nép elõtt is ellenséggé tegyék, hamis, rossz képet kellett róla alkotni. Rossznak akarták tudni õk maguk is. A szándék pedig nagyban befolyásolja az ítéletet. A szándék logikai formája az elõítélet, tehát Szálasit is elõítélettel vizsgálták. Csak azt. látták meg belõle, ami az õ szándékaiknak, az õ elõítéleteiknek megfelelt. Minden más fölött elsiklottak. Ahhoz, hogy az ellenségemet tárgyilagosan, elõítélet nélkül tekintsem és ismerjem meg, magas erkölcsi érzékkel kell rendelkeznem. Nos, ez a túloldalon egy-két személytõl eltekintve, hiányzott. Kállay két órát beszélt Szálasival. A legrosszabb véleményt alkotta róla, mint írja a volt miniszterelnök. Tévedés. Ezt a rossz véleményt õ már régen megalkotta magában és ezzel az elõítélettel, szándékkal fogadta Szálasit. Õrült, zavaros ember, nem lehet megérteni és a nemzet ellensége ez volt az elõítélet. Ha Szálasi mondott száz mondatot és ebben a százban volt egy, amit esetleg nem lehetett azonnal tisztán megérteni (mindenkivel elõfordul), akkor az elõítélet felfigyel: íme, igazam van, ez az ember érthetetlen. A kilencvenkilenc mondat nem fontos, csak az az egy, amit nem értett meg. S az az ember, aki számba sem vette Bárdossynak azóta a történelem által igazolt érveit, sem saját pártjának nyomós érvekkel alátámasztott és szintén beigazolódott állításait, azt Szálasi Ferenc beszéde sem érdekelhette. A túloldal Szálasiról tett intuitív megállapításainak valótlanságait legjobban bizonyítják ezeknek az ítéleteknek ellentmondásai. Bizonyos fokú értelmet nem lehet tõle megtagadni, mondja Horthy, örült, gyengeelméjû õrült, mondja Kállay és Sulyok. Igen nagy akaraterõvel rendelkezett, mondja ismét Horthy. Hitvány báb volt mindig, gyalázkodik Kállay, azaz akaratnélküli, aki mindig mások akarata szerint cselekedett.

Ez az egész "õrült, fantaszta, zavaros gondolkodás" vád abból indult ki, hogy Szálasi több szokatlan, bizarr szófûzést, kifejezést használt. A pszichológia tudománya szerint a bizarr gondolatkapcsolásokat, viszonyító ötleteket egyaránt használják a szubnormális, tehát a betegagyú és a szupernormális, vagyis az átlag feletti, a zseniális emberek. Míg azonban a szubnormális egyénnél ezeknek a különös képeknek használata, diszparát fogalmaknak egybefogása mindig helytelen módon nyer alkalmazást, azok nem illeszkednek bele az egész mondanivalójába, lényegesnek tartja õket, de teljesen lényeg nélküliek, semmivel nem tartanak logikai kapcsolatot, addig a szupernormális embernél egy pillanatra sem esnek ki a gondolatmenetbõl, logikai összefüggés kapcsolja a beszéd többi részéhez és nem becsüli túl õket. Egy elõzõ fejezetben eléggé megvilágítottam Szálasi újszerû, szokatlan kifejezéseinek, szóképeinek értelmét, mondanivalójával való szoros logikai összefüggéseit. S láttuk, hogy e szavak, kifejezések nagyon is átgondolt, mély tartalmat rejtenek magukban. Ebbõl tehát az következik, hogy nem szubnormális, hanem ellenkezõleg, egy szupernormális embertõl eredtek. A szupernormális embereket azonban gyakran még a jószándékúak, a semlegesek sem értik meg, vagy félreértik, hát még azok, akik elõítélettel viseltetnek iránta.

A mi hitünk és meggyõzõdésünk szerint Szálasi Ferenc mind értelmi tehetségben, mind jellemben, erkölcsi erõben a XX. századi magyar élet egyik legnagyobb alakja volt. Politikus kortársai között minden esetre egy sem akadt hozzá fogható és azok emlékét már régen por fogja lepni, amikor Szálasi alakja, megszabadulva a gyûlölet és az irigység rádobált sarától, a magyar Pantheonban fog világítani az utókor nemzedékei elõtt.

A ZSIDÓÜLDÖZÉSEK

E szomorú témának a tárgyalását kezdjük azzal, hogy a zsidóságnak tulajdonképpen nem sok erkölcsi alapja lehet tömeggyilkosságok elítélésére, minthogy az egyetlen nép a földön, amely egy, az õsei által 2500 évvel ezelõtt elkövetett tömeggyilkosságot még ma is vallási ünneppel ül meg. Ez az ünnep a Purim és történetét Eszter könyvében olvashatjuk. Tanulságos lesz felidézni magunk elõtt.

Ahasverus babyloni király /a történetírás Xerxes néven ismeri./ beleszeretett egy szép zsidó nõbe Eszterbe és megtette királynõnek. /Herodotos görög történetíró nem tud róla. Valószínû, hogy csak kedvenc ágyasa volt a sok között./ Eszter unokabátyja és egyszersmind gyámja Mardokeus rögtön felismerte, hogyan lehetett ezt a rendkívüli alkalmat felhasználni az óriási birodalomban élõ zsidóság javára. Elsõ lépés az volt, hogy Eszter teljesen beférkõzzék az amúgy is szerelmes király bizalmába. Bevádoltatott tehát két eunuch ajtónállót Eszterrel a királynál, hogy azok meg akarták ölni Ahasverust. A király felakasztatta a két eunuchot és természetesen Eszter tökéletesen megnyerte a bizalmát, aki lám, megmentette az életét.

Mardokeus ravaszsága nyilvánvaló. Képtelenség, hogy egy olyan hatalmas uralkodó ellen, mint Ahasverus volt, aki Indiától Szerecsenországig százhuszonhét tartományon" uralkodott, két eunuch ajtónálló szõjön gyilkossági tervet. Királyok eltávolítására, megölésére csak olyanok konspiráltak, akik a helyüket akarták elfoglalni. De ezeknek is elõbb pártot kellett szervezniök a palotában, mert csak palotaforradalom révén remélhették, hogy eltávolított, vagy megölt uralkodó trónjára ülhetnek, s nem pedig mint gyilkosokat azonnal kivégzik. Õnekik is igen magas rangú uraknak kellett lenniük, a király rokonságába tartozó személyeknek, vagy hadvezérnek, vagy más fõembernek. El tudja-e valaki képzelni, hogy két kappanhangú, férfiasságától megfosztott ajtónálló egy óriási birodalom uralkodójának életére tört? Mi célból, mit akarnak vele elérni? S vegyük hozzá, hogy terveiket úgy tanácskozzak meg, hogy más is meghallja. Ahasverus elhitte, mert Eszter mondotta neki, akibe szerelmes volt. Nem sokat gondolkozott tehát, két ember élete meg mit számított? Nem volt törvényszék, a szerencsétlenek nem védhettek magukat. A király elrendelte felkötésüket s az ítéletet végrehajtották rajtuk.

A következõ terv a zsidók nagy ellenségének Hámánnak a megbuktatására irányult. Hámán a király kegyence volt, a legelsõ a fejedelmek között, akik Ahasverust szolgálták. Hámán állítólag megparancsolta volt, hogy a birodalomban minden zsidót megöljenek a tizenkettedik hó 13-ik napján. Eszter éppen olyan fortélyosnak bizonyult, mint egykori gyámja. Lakomát rendezett, amelyen csak Hámán vett részt a királyon kívül. A lakomán Eszter bevádolta Hámánt Ahasverusnak, hogy az az õ népe pusztulására tör. A király nagy búsulásában kiment a kertjébe és amikor visszajött, Hámánt Eszterrel az ágyán találta. Ezen annyira felbõszült, hogy kegyencét rögtön felakasztatta. Nem kétséges, hogy Hámán Eszter asszonyi ravaszságának esett áldozatul. Semmi valószínûsége nincs annak, hogy õ mert volna Eszterrel erõszakoskodni. A király a lakoma közben hagyta õket magukra. Egy

akkora birodalom uralkodója, mégsem egyszoba-konyhás házban lakott, tehát ha a király Eszter ágyán találta õket, nyilvánvaló, hogy Eszter csalta Hámánt oda. Ahol annyi szolga, õr, ajtónálló nyüzsgött mint egy keleti uralkodó palotájában, ott Eszter ellenkezése esetén meg sem kísérelhette volna Hámán azt, amivel Ahasverus megvádolta. De lélektanilag is képtelenség. Mint Eszter könyvében olvashatjuk, Hámán a király távozása után megmarada, hogy Eszter királynéasszonynak könyörögne életéért; mert látja vala, hogy a király elvégezte volna az õ halálát." Furcsa módját választotta volna az életért való könyörgésnek. S ha valaki annyira veszélyben látja életét, legkevésbé a nemi erõszakra gondol.

De nem is ez a lényeges, hanem ami ezután következett. A király szétküldte roppant birodalmában a parancsát, hogy a zsidók megölhetik minden ellenségüket, gyerekeket és asszonyokat is. Pedig elég lett volna arra kiadni a parancsot, hogy Hámánnak a zsidók kiirtására kiadott rendelkezését nem szabad végrehajtani. Ám de a parancsot már Mardokeus sugallta, aki idõközben Hámán helyett az új kegyenc lett.

A zsidók éltek az alkalommal, hogy zsidók, bosszút álltak minden ellenségükön és megölték õket, Susanban a király városában mindjárt az elsõ napon 500 embert. Eszter közbenjárása folytán tovább folytathatták a vérengzést s így Susanban újabb 300-at öltek meg, a többi tartományban pedig legyilkoltak 75.000-et. Miután így jól végezték dolgukat, nagy lakomákat és vigasságot rendeztek a szegény üldözött, fogságot szenvedett zsidók. Mardokeus pedig megparancsolta a zsidóknak, hogy ezt a nagy örömet azon túl minden évben két örömnappal megünnepeljék. Ez a két ünnepnap a Purim, amelyet a zsidók azóta is megtartanak.

Mi más tehát a Purim, mint egy tömeggyilkosságnak, a véres bosszúállásnak az ünnepe! Ha Hámánt akasztófára juttatta Eszter és Mardokeus, az érthetõ mert saját magukat és népüket mentették meg azáltal. De a gyilkolás már fölösleges volt, hiszen azontúl a zsidók a király védelmében állottak. Hogy mégis annyi embert legyilkoltak, az csak annak a bosszúvágynak az eredménye, amely annyira jellegzetes 'vonása a zsidó lelkiségnek, hogy még Jehovát sem tudják másként elképzelni mint a bosszúálló Istent", aki állandóan átkoz és bosszút áll az õ népén.

Mindezt nem azért mondottam el, hogy az európai zsidósággal szemben elkövetett bûnöket mentsem. Csupán arra kívántam rámutatni, hogy az ítélet mondáshoz a zsidóságnak sokkal kevesebb erkölcsi joga van mint a keresztény népeknek, mert ha a kereszténységnek, mint vallásnak vannak is szintén véres és sötét emlékei, azokat semmi esetre sem ünnepli, hanem igyekszik elfelejteni.

Sok zsidó elpusztult a második világháború második felében. A világ zsidósága azonban ezzel úgy látszik nem elégedett meg, mert állandóan majdnem az egész, mint egy hat milliónyi európai zsidóság kipusztításáról beszél. Ez pedig nem igaz. A közölt adatok az életben maradt zsidók tanúságai annyi ellentmondást tartalmaznak, hogy valószínûleg sohasem lesz lehetséges az áldozatok pontos számát megállapítani.

Az adatok közötti ellentmondásokat például a következõkbõl láthatjuk: Az auschwitzi hivatalos orosz jegyzõkönyv mintegy négy millió ember elpusztításáról beszél. Toch Ernõ volt auschwitzi fogoly hét millióról tud. Adatait iratokból, kartotékokból vette ki állítólag. De Toch Ernõ másról is tud. Szerinte 1944 áprilisa és augusztusa között kivégeztek többek között 690.000 franciát, ebbõl 100.000 partizán volt, a többi 590.000 francia meg belga zsidó. Nos, a franciaországi zsidóság összlétszáma a háború elõtt 100.000 volt. Ebbõl

német kézre igen kevés jutott, mert elmenekültek a meg-nem-szállott Vischyi területre. Belgium zsidó lakossága jelentéktelen számú volt.

Az Egyesült Nemzetek 1951 decemberében tartott nagygyûlése elé terjesztették a "The Arab Refugee problem" jelentést, amely többet foglalkozik a zsidók helyzetével, mint az arabokéval. Ez az irat az európai zsidóság összes vesztességét szintén hat millióra teszi. Tévedése azonban már a magyarországi zsidóság veszteségére vonatkozólag is nyilvánvaló. Azt állítja, hogy Magyarországon 100.000 zsidó maradt meg. Viszont Lévai Jenõ 1946 elején összeállított statisztikája értelmében a négyszer megnagyobbodott Magyarország területén 255.000 zsidó maradt életben, ebbõl a Csonkaország területére 220.000 jutott, tehát több mint kétszerese annak, amit. az U.N.O. elé terjesztett irat állít.

A különbözõ rendelkezésre álló adatok alapján a zsidóság tényleges veszteségét a következõkben lehet összegezni.

A német-osztrák területek, valamint a háború folyamán német ellenõrzés alá jutott területek zsidó lakossága eredetileg 7.5 millió fõ volt. Ez a 7.5 millió zsidó nem jutott, mind német kézre. A németországi 600.000 zsidóból Hitler hatalomrajutása után igen sok, részben elmenekült, részben az életlehetõségek megszûnése és az állampolgárság elvesztése miatt kivándorolni volt kénytelen különbözõ országokba, mint az U.S.A. Anglia, Palesztina stb. Az U.S.A. zsidó atomfizikusai és kémei legnagyobbrészt ekkor kerültek Amerikába. Az Anschluss után pedig igen sok osztrák zsidó menekült el.

A franciaországi zsidók, mint elõbb említettem, Vischyi területre tudtak menekülni, de menekülési lehetõségük volt Svájcba és Spanyolországba is.

A zsidóság nagy tömegei Keleten éltek. A lengyel zsidók 2.1 milliós tömegének nagyobb része kb. 1.5 millió Lengyelországnak 1939-ben történt német-szovjet felosztásakor szovjet fennhatóság alá került. (Galícia). Ukrajnában 1.7 millió. Fehér-Oroszországban pedig 430.000 zsidó lakott. A hadmûveletek folytán német megszállta szovjet területek zsidó lakossága tehát kereken véve 3.6 millió fõre rúgott.

A "Jewish problem in the U.S.R.R." címû probolsevista amerikai pamflet írja, hogy a szovjet területek zsidó lakosságának legnagyobb része elmenekült a német megszállás elõl, jó messze, túl az Uralon, Szibériába és Belsõ-Ázsiába. Ahol megjelentek, rögtön megszületett az antiszemitizmus, mert ezek a jó lelkek jobb híján mindjárt feketézni kezdtek. A férfi lakosság hadköteles része mozgósítva volt s a polgári lakosság jelentõs részét maguk a szovjet hatóságok evakuálták. Nem tévedünk tehát ha a 7.5 millióból 3.5 milliót mint elmenekült német, osztrák, francia és szovjet zsidót leszámítunk. Marad tehát kereken 4 millió.

"The Arab Refugee problem"-nek inkább kedvezõtlen, mint kedvezõ megítélése szerint a likvidálást 1,100.000 zsidó élte túl a szovjet zsidóságot nem számítva. Ezt leszámítva a 4 millióból kevesebbet, mint 3 milliót kapunk, tehát a felét sem, mint amennyit a zsidók propagandája állít.

Ugyancsak az U.N.O. elé terjesztett irat állapítja meg, hogy a zsidóság fizikai megsemmisítése 1942-ben kezdõdött, tehát akkor, amikor a nyugatiak már hangoztatták, hogy Németország feltétel nélküli megadásához ragaszkodnak. A zsidóság ujjongott, Hitler ajkáról pedig elhangzottak a vésztjósló, zordon szavak: "Egyet kijelenthetek: A zsidóknak mindenütt el fog menni a kedvük a nevetéstõl."

A totális légiháború a maga borzalmaival, amelynek majdnem 3 millió német civil lakos, férfi, nõ, gyermek esett áldozatul, õsi szép városok váltak romhalmazzá az 5 milliós Berlinben 9 ház maradt sértetlenül a foszforbombák pokoli pusztítása, sok ellenséges vadászrepülõgép embertelensége, mind csak a zsidók helyzetét rontotta a német ellenõrzés alatt álló országokban, mert Hitler meg volt gyõzõdve arról, nem ok nélkül hogy Amerikát az ottani zsidó sajtó uszította õellene, és mind a feltétel nélküli megadásnak a követelése, mind a terrorbombázást eredményezõ totális légi hadviselés Roosevelt zsidó környezetének (Baruch) a sugalmazására történt. Az amerikai zsidóságot nem érhette el, bosszút állt tehát azokon a zsidókon, akiket elért: az európai zsidóságon.

Nem lehet állítani, hogy a nyugati szövetségesek, elsõ sorban Anglia nagyon segítségére sietett volna a háború alatt a bajbajutott zsidóságnak. Palesztina angol mandátum volt s 1939-tõl kezdve az angolok nem engedtek zsidó emigránst Palesztinába. Megtörtént a háború idején, hogy egy zsidó emigránsokkal teli hajó hónapokig kóborolt a Földközi-tengeren, mert egyetlen kikötõben sem engedték a zsidókat partra szállni. A helyzet még a háború után sem javult, amikor pedig az egész világ az antijudaista hitlerizmus elátkozásától visszhangzóit. 51.500 zsidó szökött meg Európából, hogy Palesztinába jusson, ám az angolok nem engedték be õket, hanem Cyprus szigetére internálták valamennyit, sõt kb. 4.000 zsidót Palesztinából vittek vissza Németországba.

Minket közelebbrõl a magyarországi zsidóság sorsa érdekel, mert a zsidók miatt sok párttag sok hungarista és sok más magyar került a vérbíróság elé és a hóhér kezére.

Magyarországról a zsidók deportálása 1944 május 3-án kezdõdött Endre László államtitkár irányítása mellett. Nem vitás senki elõtt, hogy a zsidóság egész tömegében az ellenséghez húzott, azt várta. Az ország területén való maradása veszélyt jelentett az egész hadsereg és a nemzet számára, mert az orosz már a Kárpátok elõterébe jutott. A deportálások tehát a magyarság háborús érdekei közé tartoztak. Az USA a háború alatt táborokba deportálta a kaliforniai japánokat, Kanada pedig a német és olasz származású állampolgárait.

Amikor a magyarországi zsidók veszteségeirõl van szó, az egyébként eléggé tárgyilagos Fekete Könyv írója is kontroll nélkül hoz össze adatokat, eltúloz, sõt olykor olyan kijelentéseket is tesz, amit a pesti jassz nyelv halandzsának nevez. Például, amikor a Kamanec-Podolszkban történt állítólagos vérengzésrõl ír, így folytatja: A németek által felállított ukrán rendõrség ezután tovább folytatta a pogromot és fõképp a Dnyeper mentén Dnyepropetrovszkban tízezreket robbantás útján öltek meg. így pusztították el Ukrajnának több milliós zsidó lakosságát." A tízezrekbõl tehát minden magyarázat nélkül a rákövetkezõ mondatban már milliók lesznek. Arról nem is szólva, hogy Ukrajnában nem élt több millió zsidó, csak 1.7 millió és ezek legnagyobb része is már biztonságos területen volt Ukrajna német megszállásakor.

Toch Ernõ, aki a százezernyi franciaországi zsidóságból fél milliót tudott kiirtatni a németekkel, magyar vonatkozásban is hasonló zsonglõrködést visz véghez mint Lévai Jenõ könyvében láthatjuk. 1944 nyarán ugyanis 600.000 magyar zsidót pusztítottak el Auschwitzben, Toch állítása szerint.

Ebben az idõben csak a vidéki zsidó lakosság került deportációra, amelynek összlétszáma nem érte el a 600.000-et a törvény által érintett nem izraelita vallású, de zsidó népiségû egyénekkel együtt. Számuk 578.000-re rúgott az 1941-es népszámlálás szerint. Ám de ebbõl már 194042 folyamán kivittek Keletre 40.000 munkaszolgálatost és 20.000 állampolgársági okmány nélkülit, tehát összesen 60.000-t. Ezek mind elpusztultak, írja

Lévai. (A következõ oldalon ebbõl az elpusztult 60.000 zsidóból már 1945-ben visszajött munkaszolgálatról és orosz fogságból 10.000). A deportáció idején munkaszolgálatra behívtak 80.000-t és bujkált 20.000 (szomszéd államokba menekült 3.000. Összesen tehát deportációra került 415.000 zsidó személy. így semmiképpen nem pusztulhatott el Auschwitzben 600.000 magyarországi zsidó. De még ez a 415.000 sem. Július 25-28 közötti transzportokat Auschwitz helyet a vasutak szétbombázása miatt Ausztriába irányították. Ezek a zsidók nem kerültek semmiféle likvidációs táborba. Lévai 15.000-re teszi a számukat. De minthogy naponta négy szerelvényt indítottak átlag 3.000 fõvel, tehát legalább 45.000 zsidóról volt szó, ami annál is inkább valószínû, mert az összes szolnoki, szegedi, bajai és debreceni zsidó e szerelvényeken volt. A többi deportáló tábor felsorolásánál kiderül, hogy mindegyikben volt magyar zsidó, ahol a már amúgy is képtelen 600.000 felül még igen sok elpusztult a Fekete Könyv szerint. így Buchenwaldban még 90.000 Terezienstadtban 90.000 zsidót zsúfoltak össze s ezekbõl csak 6.000 maradt életben. A legtöbb zsidó nõt Lichtenworthbe szállították. Azt pedig tudjuk, hogy a vidékrõl deportáltak nagyobb része nõ volt, mert a férfiakból több mint 100.000-t már elõzõleg munkaszolgálatra behívtak. Voltak ezenkívül magyarországi zsidók Ravensbruckban és Dachauban is.

A Fekete Könyv szerzõje is sokallhatta a 600.000-t, azért megjegyezte, hogy ebben a számban a szlovákiai, Dél-erdélyi és jugoszláviai magyarok (már mint magyarországi zsidók) is szerepelnek. Ezzel szemben könyvének más részén õ maga állítja, hogy a szlovákok 1941 végére az egész szlovákiai zsidóságot Galíciába deportálták, továbbá, hogy a szerbiai zsidóság megsemmisítése 1943 végén már teljesen befejezõdött, úgyszintén a horvátországiaké is. Romániában, tehát Dél-Erdélyben is 1940 õszén kezdõdött meg a zsidók nagyszabású üldözése, amely a romániai zsidóság kiirtásával végzõdött. Dél-Erdélyben Csíkszeredán volt internáló tábor, ahol már sok zsidó éhenhalt, a többit a Dnyeszteren túlra vitték és kivégezték. (Ez mind Lévai Jenõ statisztikája.

A Sztójay-kormány idején aránylag kevés budapesti zsidót deportáltak, 7.500-at. Ezek nagy része a kistarcsai internáló táborból került Németországba. Zömüket 1944 október után deportálták, összesen 81.000-et. Lévai adatai szerint 1946 elejére visszatért a deportációból 80.000 zsidó és várható volt még akkor 20.000. Ha az auschwitzi tábor októberben már befejezte mûködését, mint Lévai írja, nem lehet vitás, hogy a 100.000 visszatért között legnagyobb részt a Szálasi kormány idején deportált zsidóság szerepelt.

Endre László azzal a szándékkal deportálta a zsidókat Németországba, hogy azok ott a háború végéig dolgozzanak, a háború befejezése után pedig ki legyenek telepítve a németek által Európából, õ tehát a kiszállított zsidóságról ilyen formán lemondott.

Szálasi Ferenc a budapesti zsidóságot hét csoportba osztotta. Az elsõ kettõbe tartoztak a külföldi útleveles és védõleveles zsidók. Harmadik csoportba a mentesített zsidók (Szálasi 70-et, Vájna Gábor belügyminiszter 501-et mentesített.), negyedikbe az egyházi személyû zsidók, ötödikbe a keresztény, hatodikba a gettózsidók és végül a hetedik csoportot alkották a Németországba szállítandó kölcsönzsidók". Mint az elnevezés is mutatja, a Szálasi kormány nem véglegesen küldte õket Németországba, tehát le sem mondott róluk. A vonatkozó rendelet értelmében kölcsönzsidó volt Minden egészséges férfi 1460 évig és nõ 1640 évig, aki köteles Németország területén Magyarországnak szállítandó hadianyag fejében Magyarország jó hasznára dolgozni". A kölcsönzésen kívül, lényeges volt az is, hogy a kiszállított zsidóknak nem a németek számára, hanem Magyarország részére kellett volna dolgozniok, tehát tulajdonképpen csak munkahely változtatásról lett volna szó, mint hogy Magyarországon komoly hadiipari termelés már nem folyhatott. A kitelepítés

egyébként nem csak zsidókat érintett, mert a gyári felszerelések áttelepítésével magyarokat is vittek ki Németországba munkára, a termelés folytatására.

Ezek után vizsgáljuk meg közelebbrõl a "nyilas rémtettek"-et. Lássuk, kik voltak a felelõsek értük, mik voltak az okai és mi a mozgalom felfogása azokkal kapcsolatban.

Az események háború utáni általános, demokrata megítélésénél a legfeltûnõbb, hogy úgy tekintik a dolgokat, mintha azok rendes béke idõkben zajlottak volna le, nem pedig szinte teljességgel a körülzárással fenyegetett, majd pedig tényleg körülzárt és 54 napos szörnyû ostromot átélt Budapesten. Rendkívüli idõkben pedig az emberek lelkiállapota sem normális ez az elsõ tény, amit figyelembe kell venni. Ezt éppen az érdekelt zsidóságnak kellene tudnia a legjobban a saját történelmébõl. Jeruzsálemnek Kr. u. 66-ban történt ostroma alkalmával a fanatikus háborúspárti zelóták ezrével mészárolták le a farizeusokat, akik nem akarták a harcot a rómaiak ellen, hanem hajlandók lettek volna továbbra is eltûrni azok uralmát. A zelóták tehát olyan ellenségnek tekintették a saját vérükbeli farizeusokat, akiket ki kellett irtani. Mert az ostrom elõtt talán lehetett volna vitatkozni, vagy veszekedni azon, hogy kinek az álláspontja a helyesebb, de amikor a kegyetlen harc folyik, amikor Ti tus a római vezér 800 foglyul esett zsidó zelótát keresztrefeszíttet, akkor már nincs vita, veszekedés, csak harc és halál. Aki harcol, az esetleg elesik, meghal, aki pedig nem akar harcolni, mert ellenzi a harcot, mert áruló, mert az ellenséghez húz, annak el kell pusztulnia. Az ostromállapot rendkívüli helyzet, amely nem csak rendkívüli szabályokban és törvényekben jut kifejezésre, hanem az ostromlóit város lakóinak, védõinek a lelkivilágában is. Ezt bizonyítja minden ostromlóit várnak, városnak a története, ezt bizonyítja Jeruzsálemé éppúgy, mint Budapesté.

Továbbá rendkívül fontos és való tény, hogy a rémtettek soha sem felsõ parancsra, vagy utasításra történtek. Ellenkezõleg. Vájna Gábor belügyminiszter két ízben is statáriumot hirdetett az önkényesen elkövetett rablások és gyilkosságok miatt és Lévai is idézi Vájna Gábornak egy kijelentését, amely így hangzott: "Úgy látszik addig nem lesz rend, míg néhány pártembert a helyszínen ki nem végeztetek."

A forradalmi idõk bûntényeinek elkövetõi mindig a csõcselék és a fanatikusok. Elérkeztünk most ahhoz a ponthoz, hogy feleletet adjunk a sokat hangoztatott vádra: a nyilasok a csõcselék voltak, Szálasit csak a csõcselék követte.

Soha sem mondotta a Nyilaskeresztes Párt, hogy Nemzeti Kaszinót, vagy a Kapitalisták Klubját szervezte. De csõcselék sem volt a sorai között 1944 október 15-ig, mert a csõcselék semmiféle ellenzéki párthoz nem csatlakozott.

Mi a csõcselék? A társadalomnak az a legalsó vékony rétege, ahová a társadalomra semmi értéket nem jelentõ egyének tartoznak. Azért mondják azt is, hogy a társadalom szemétje. Ezek az egyének mûveletlenek, de ez még a kisebbik baj. Az igazi baj a jellem és a morál terén ütközik ki. Nincsen erkölcsi gátlásuk, tehát minden rosszra kaphatók. Ezek közé tartoznak a hivatásos bûnözök, a csavargók, a munkakerülõk, a korhelyek. Dolgozni csak akkor mennek, ha nagyon muszáj. Állandó és rendes foglalkozásuk nincs. Ha valahol munkát vállalnak, csak rövid ideig maradnak ott, mert vagy õk unják meg igen hamar, vagy õket unják el még hamarabb. Pénzt inkább bûnözés, vagy igen kétes utakon keresnek; hamiskártyások, stricik, orgazdák, szerencsejátékosok. A társadalom korlátai közé egészen egyszerûen nem tudnak beilleszkedni, ezért gyakran e korlátokat a börtön négy fala jelenti számukra.

Mindebbõl önként következik, hogy a csõcselékben idealizmus és áldozatkészség nincs. Ez számára abszurdum, természetével legélesebben összeférhetetlen. Ennélfogva nem lehet tagja sem miféle ellenzéki pártnak. Párttagnak lenni anyagi és esetleg idõáldozatot jelent. Olyan ellenzéki párthoz tartozni, mint amilyen a Nyilaskeresztes Párt és elõdjei voltak, amellett más erkölcsi áldozattal is járhatott. A hatóságok zaklatása, üldözése könnyen elérhette az embert. Ilyen helyre a csõcselék nem megy, mert a csõcselék sohasem adni, hanem mindig csak kapni akar. Ellenben megjelenik rögtön ott, ahol a zavarosban felelõtlenül lehet halászni. Kísérõje minden forradalomnak és forradalmi megmozdulásnak anélkül, hogy a forradalom eszméivel, jelentõségével csak egy pillanatig is törõdne. De ilyenkor lehetõség nyílik rablására, gyilkosságra minden sötét indulatának kiélésére. 1944 okt. 15. után tehát zöld inget és karszalagot húzott magára és e külsõségek fedezete alatt és fegyverrel a kezében betöréseket, rablásokat, nem ritkán gyilkosságokat hajtott végre. Fegyveresen, a párt nevében jelent meg, tehát nem mertek vele szembeszállni. Az óvatosabbja mást is cselekedett. Belépett, vagy inkább csak hozzá sodródott valamelyik fegyveres pártalakulathoz s mint ilyen hivatalos minõségben" követte el bûntetteit. Egyetlen célja volt: minél többet rabolni. Kihasználta egyes vezetõk vagy tagok fanatizmusát s gyilkosságra buzdított, vagy elkövette azokat, de a hátsó szándék elõtte mindig a rablás, a szerzés volt.

A hiba ott van, hogy az egyszerû tömegembert, a munkás embert, mint proletárt, vagy még inkább, mint azt a bizonyos prolit összekeverték a csõcselékkel. Mert szegény volt, mert rossz ruhában járt, mert nem volt tanult ember, tehát alja embernek, csõcseléknek minõsítették. Mint ahogyan a parasztok között is csak a módos gazdának volt becsülete. A nincstelen paraszt-proletár nem számított semminek, senkinek.

Legtöbbször Kállay Miklós emlegeti a csõcseléket a szélsõjobboldallal kapcsolatban. Olykor pontosabban is körülírja, megnevezi Szálasi Ferenc követõit: tönkrement, letört emberek, nyugtalan, félmûvelt elemek, csavargók, nagyszámú antiszemita, továbbá kis parasztoknak és a városi és vidéki kispolgároknak elégedetlen fiai, a kis tisztviselõk és a kis intelligencia. Mindez Kállay szerint a nép szemetje. íme, így ítél Magyarország egyik volt felelõs miniszterelnöke, gentry magyar, földbirtokos úr.

Feltehetõ, hogy egy ilyen csavargókból, csõcselékbõl álló pártnak hatalomra kerülõ vezetõi is bizonyára hasonló szõrû emberek, vagy legalább is sötét és kétes egzisztenciák. Lássuk tehát õket mifélék voltak:

Miniszterelnökhelyettes: Szõllõsy Jenõ, gyógyszerész és országgyûlési képviselõ.

A nemzetvezetõ személye körüli miniszter: Henney Árpád, nyugalmazott altábornagy.

Külügyminiszter: Dr. Báró Kemény Gábor, volt szolgabíró.

Belügyminiszter: Vajna Gábor, nyugalmazott õrnagy, országgyûlési képviselõ.

Propagandaminiszter: Kassai Ferenc, nyomdász. Kormányzótanácstag a párt részérõl: Dr. Csia Sándor a H.É.V. fõtisztviselõje, országgyûlési képviselõ.

Késõbb Rajniss helyett ugyancsak kormányzótanácstag: Dr. Gera József orvos, országgyûlési képviselõ.

A Hivatásrendek vezetõje, Dr. Kiss Károly, fõvárosi tisztviselõ.

Vajon ezek a férfiak minek minõsültek? Csavargók? Félmûveltek? Tönkrement emberek? Elégedetlen kispolgárok? Kis intelligencia?

Nincs természetesebb dolog, minthogy egy szociális mozgalomban a kis emberek tömörülnek. Sem az arisztokráciának, sem a magas klérusnak, sem a nagyiparosoknak nem volt követelni valójuk. Ezek tehát Kállay mögött állottak, dicsekszik is velük eleget. Ám de Jézus követõi sem a farizeusok, a szadduceusok, a gazdag és írástudó zsidók soraiból kerültek ki, hanem a mezítlábas, kétkezi dolgozó, egyszerû emberek közül, akik gyakran meg sem értették mesterük tanítását. Valóban, ha Jézus ma élne, azok juttatnák a hóhér kezére, akik most buzgó híveinek vallják magukat.

A csõcselékezés aztán néha komikussá is válik. Sulyok például miután szintén kijelenti, hogy a nyilasok pártját a csõcselék alkotta, elismeri más helyen, hogy a Budapest-környéki munkásság, fõleg a csepeli, nyilas volt. Természetesen, ezek a háború után mind kommunisták lettek, állapítja meg diadallal. Ám mi nem történt! Sulyok ellenzékbe került. 1947-ben elindította a "Holnap" címû újságot, amelybõl csak tíz szám jelenhetett meg, mert aztán betiltották, de ennek a tíz számnak a legjobb vevõi a csepeli munkások voltak. Ördög érti ezeket a csepeli munkásokat. Elõször nyilas söpredék, aztán kommunista csõcselék s végül sulyokista derék demokraták tíz lapszám erejéig. Ismét csak Szálasi Ferencnek volt igaza, aki Nagykanizsán 10.000 ember elõtt tartott beszédében a következõket mondotta: "Tudom, hogy ez a csõcselék mindjárt megnemesedne, ha elhagyna engem és a zászlót.' ' amíg nyilas volt valaki, addig szemét, csõcselék ember volt, ha valami miatt kilépett a pártból, mindjárt derék, tisztességes, okos ember lett belõle.

A történelemben a legtöbb vérengzést a fanatikusok rendezték. Ezek olyan emberek, akik egyrészrõl tökéletesen meg vannak gyõzõdve arról, hogy az eszme, amelyet követnek, egyedül helyes, másra nem is kíváncsiak, másrészt született intoleránsok, akik a más véleményût, illetve azokat, kiket ellenségüknek tartanak, egyszerûen meg akarnak semmisíteni. Bizonyos kedvezõ körülmények között fellép közöttük olyan pszichózis, amikor a fanatizmusuk és az intoleranciájuk szenvedélye gátlástalanul tör ki belõlük és miközben a legszörnyûbb dolgokat mûvelik, meg vannak gyõzõdve arról, hogy helyes minden tettük. Nem kétséges, hogy egyúttal tömeglélektani jelenségekkel is állunk szemben. A felizgatott tömeg maga is úgy viselkedik, mint egy fanatikus egyén, viszont a fanatikus ember a tömegben érzi magát a legjobban, a legbiztosabban.

A kedvezõ körülmény az, amikor a fanatikus, illetve a tömeg hatalmat érez magában. Ennek nem kell okvetlenül legális hatalomnak lennie. Elég csak a puszta tömegerõ érzése. Tetteiket az érzelmek irányítják és ha fékezni akarják õket, akkor tombol a düh bennük, ami aztán végzetes kirobbanásokra vezethet. Miként a fanatikus egyén, úgy a tömeg hiedelme is abszolút érvényû, ennélfogva szintén zsarnok, türelmetlen. Egyetlen tekintély elõtte a nyers erõ. A tömeg felelõtlen, ezért bûnre, hõsiességre egyaránt rá lehet venni. A fanatikus is képes mindkettõre, de mindig azt hiszi, hogy jól cselekszik.

1944 október 15. után megjelentek a nyílt színen az eszme fanatikusai és tisztán megnyilvánultak a tömeglélektan jelenségei. A fanatikusok és a tömegek fantáziáját egyaránt egyetlen kép izgatta: a háború, az ostrom. Az orosz az ellenség, de ellenség a zsidó is, aki az oroszokat várja, az orosz felszabadításért imádkozik és drukkol. A zsidó és a támadó vörös katona személye eggyé vált elõttük. S mindazt a szörnyûséget, amit a bolsevista hordák elkövettek, a városban élõ zsidóság testesítette meg a felizgatott, hipnotizált képzeletek ellõtt. A fanatikus és a tömegképzelet elõtt pedig az elképzelt, felidézett kép kétségtelen valóságnak tûnik fel. így aztán a háború és az ostrom minden

borzalma, az éhség, a bombázások, a pusztulás és halál felelõssége ezek elõtt az emberek elõtt a zsidók nyakába szakadt. Még Kállay is elismeri, hogy a bombázások nagy mértékben voltak felelõsek az antiszemita kilengésekért. Jaj volt tehát annak a zsidónak, aki nem ment a gettóba, hanem mint bujkálót elfogták. A fanatikusok dühe különös, de érhetõ elsõsorban a védett zsidók ellen irányult. Miért védettek azok? Éppen olyan zsidók, mint a többi, éppúgy a bolsevisták barátai és a védõk ellenségei mint a gettóbeli zsidók. Sõt ezek a gazdagabbjai, mert ezeknek volt még mindig 1015 ezer pengõjük egy menlevélért, vagy útlevélért. A tömeg és a fanatikus elõtt nincs okoskodás, meggondolás, diplomáciai kötelezettség, hanem érzelmei szerint cselekszik. Ez a magyarázata, hogy a védett házak rosszabb sorsra jutottak, mint a gettó.

Emellett közrejátszottak más tényezõk is. Budapesten valóban igen sok zsidó bujkált. Lévai Jenõ szerint 25.000. A bujkálókat jogosan lehetett partizánoknak minõsíteni, hiszen azért bujkáltak, hogy ne lehessen õket ellenõrizni. Ugyancsak Lévai írja, hogy ilyen zsidók például befurakodtak a Prónay különítménybe. Mi viszont tudunk arról, hogy a pártszolgálat soraiba is beférkõzött néhány, akik, nem egészen helytelen, okoskodással, ott érezték magukat a legnagyobb biztonságban és hogy a gyanúnak árnyéka sem merülhessen fel velük szemben, erõteljesen kivették a részüket a zsidóellenes akciókban.

A franciaországi magyar kommunistáknak késõbben betiltott lapja a "Magyar Szemle" írta egyik 1948-as számában, hogy a "magyar ellenállók" hõstetteket vittek véghez Budapest ostroma idején, amennyiben õrségen álló nyilasokat éjjel meggyilkoltak. Az esetleg aggályoskodó lelkû olvasókat azzal nyugtatta meg a lap, hogy ezeknek a patkányoknak" a meggyilkolása nem volt bûn. Hogy ezek a magyar ellenállók a legnagyobbrészt zsidók voltak, azt mondanunk sem kell, viszont az is világosan kitûnik, hogy a túloldal sem volt különb. A háború után a hatalom birtokában teljességgel be is bizonyította.

A partizán veszély elhárítására adta ki Szálasi Ferenc az úgynevezett felkoncolási parancsot, amelynek értelmében a többszöri felszólítás ellenére még mindig bujkáló zsidókat, valamint a szabotõröket és szökevényeket a helyszínen kellett kivégezni. Ebben a parancsban nincs semmi rendkívüli. Még nem ostrom esetén is szoktak ostromállapotot elrendelni, amikor például kiadják parancsba az õrségnek, hogy aki a megengedett idõn túl az utcán mutatkozik, vagy akinél fegyvert találnak, azt azonnal lõjék agyon.

A fanatikusok és a tömegemberek azonban nem csak jogos felkoncolásokat, de jogtalan rémtetteket, kínzásokat, gyilkolásokat is követtek el. Nem vitás, hogy e bûntényekben az elkövetõik csak a törvény szerint felelõsek, de lélektanilag nem bûnösök. A liberális demokraták ma is tisztelettel emlékeznek a francia forradalomra és annak kezdõ napjára 1789 július 14-re, amely nap egyébként hivatalosan nemzeti ünnep. Azon a napon a párizsi nép a párizsi csõcselék, mondták volna akkoriban a mai liberáldemokraták megrohamozta a Bastille nevû várbörtönt, amely a zsarnokság szimbóluma volt elõtte. Igaz, hogy épp akkor csak két foglyot õriztek benne és egyik sem volt politikai rab. A börtönépület elfoglalása után az õrséget nagy diadallal kísérték az ostromlók, a nap hõsei maguk között, míg az egyiknek eszébe nem jutott, hogy az öreg õrségparancsnokot meggyilkolja. Egy szakács levágta a halott fejét és villára tûzve vitte tovább. Ezek az egyébként minden bizonnyal derék párizsi mesteremberek sohasem követték volna el ezt és a többi hasonló szörnyûséget, ha nincs 1789 július 14. a maga történelmi eseményeivel. A fanatizmus és a tömeg pszichózis olyan tettek elkövetésére sodorja az embereket, amikre õk maguk sem gondoltak volna soha. Budapesten fiatal fiúk suhancok, ahogyan mondták késõbb gyilkoltak meg zsidókat. A francia forradalom idején viszont megtörtént, hogy a katonásdit játszó gyerekek felakasztották azt a társukat, aki megszegte a játékszabályokat.

Ugyancsak a liberalizmus elindulásának elsõ szent napjaiban a jobbágyok rendeztek szörnyû vérengzéseket a földesurak között. Mégis szent a szabadság eszméje és a liberálisok sem gondolnak már arra, hogyan született meg Európában a Liberté, Égalité és a Fraternité.

A fanatikusoknak és a tömegeknek ez a torz hõsiessége, bûnbehulló cselekedetei függetlenek annak az eszmének a minõségétõl amelynek szolgálatában állanak. Az Isten felé vezetõ vallások útján éppúgy elõfordulnak, mint a politikai marakodás porondján.

Jeruzsálem elsõ elfoglalásakor a keresztesek kb. 70.000 embert mészároltak le a városban. A zsidókra rágyújtották a templomot. De már amikor elindultak a Szent Földre, a Rajnán való átkelés után a német városok zsidait gyilkolták és rabolták. A negyedik kereszteshadjárat idején 1204-ben Konstantinápolyi oly sikeresen kirabolták, hogy még a felbecsülhetetlen értékû antik szobrokat is összetörték, hogy megszerezzék azokból a beléjük dolgozott aranyat és drágaköveket. Pedig ezek az emberek nem holmi nyilas csõcselék voltak, antiszemitizmussal elvadított tömeg, hanem keresztes vitézek, lovagok.

A XIII. század elején a délfranciaországi eretnekek, az albigensek ellen hirdetett keresztes hadjáratot III. Ince pápa. Jézus ugyan Péter apostolra is ráparancsolt, hogy dugja vissza kardját és ne használja az õ védelmében, mégis igen sokat forgatták a kései századokban az õ nevében a fegyvereket. Nos, hogy ez a keresztes hadjárat milyen borzalmak között zajlott le, arra két szemtanú vallomását idézhetjük. Az egyiket a pápai legátus küldte a pápának és többek között ezt írta a Beziers város elfoglalásáról: " a mieink (már mint a keresztesek) nem kíméltek sem rangot, sem kort, sem nemet, megöltek csaknem 20.000 embert és az egész várost kifosztották és felgyújtották.

Egy másik szemtanú Lavaur városának elfoglalása után írta, hogy "A zarándokok (a keresztesek) összeszedték a számtalan eretneket, akik a várban voltak és ujjongó örömök között elevenen megégették õket.

Kapisztrán János szerzetes, mielõtt Nándorfehérvár ostromáról a magyar történelem halhatatlanjává vált volna. 1453-ban, mint a pápa teljhatalmú megbízottja ment Német és Lengyelországba az ottani zsidókat felülvizsgálni. A vizsgálat eredményeképpen a breslaui zsidókat a szent ostya megszentségtelenítésével vádolta meg, ezért valamennyit bebörtönöztette és elkobozta vagyonukat. E városban 40-et, Schweidnitzben 17-et máglyára küldött. A hét éven aluli zsidógyerekeket elvétette szüleiktõl, hogy keresztényeknek neveljék õket. Azért mégis az egyház szentje lett.

A francia forradalom alatt, mikor a határokat külsõ veszély fenyegette, a nép elsõ és legfontosabb kötelességének tartotta a belsõ ellenség elpusztítását és öt nap alatt vagy 3.000 nemest, fõnemest, apácát, papot mészárolt le, mert aki vérben, könnyben nem gázol örömmel, nem is lehet igazi köztársasági" mint St. Just mondotta akkoriban.

Manapság éppen a franciák emlegetik sokat nem csak a nácik, hanem az egész német nép barbárságát, amely így nem egyesek, hanem az egész nép tulajdonsága lett elõttük. Szent borzadállyal beszélnek arról, hogy a náci haláltáborokban emberbõrbõl lámpaernyõket készítettek. Azt viszont már elfeledték, hogy a francia forradalom alatt Neudonban egy bõrgyáros az üzemében az ezer számra lenyakazott elítéltek bõrét dolgozta fel különbözõ célokra s ma is megvan az 1793. évi alkotmánynak egy emberbõrbe kötött példánya.

Napóleon Jaffában egyetlen napon háromezer török hadifoglyot öletett meg még pedig, hogy a puskaport kímélje, szuronnyal döfette õket agyon.

Ismeretes, hogy a hírhedt Szent Bertalan éjszakán 1572 augusztus 23-án kb. 100.000 hugenottát (protestánst) mészároltak le Párizsban Jézus szent nevében.

Az orleansi háború idején (1687) a franciák felrobbantották minden hadicél nélkül a gyönyörû Heidelbergi várkastélyt. Wormst, Mannheimet, Speiert fölégették és az utóbbi dómjának sírboltjaiból még a német császárok csontjait is kidobálták és általában egész Pfalzot szörnyû barbár módon végigpusztították.

Ha emlegetik is a keresztény népek azt a bibliai mondást, hogy ne más szemében keresd a szálkát, hanem a magadéban a gerendát, bizony mikor önmagukról van szó, elfeledkeznek róla.

Minden esetre különös az is, hogy Horthy milyen elítélõleg nyilatkozik a nyilas rémtettekrõl, mint ha legalább is az õ fõvezérsége idején az ellenforradalmi tisztek és urak ájtatos imában töltötték volna napjaikat. Mintha Orgovány, Siófok, meg a Britannia Szálló nem az õ idejében kapott volna kétes értékû hírnevet. Ám de ezekre a cseppet sem épületes dolgokra megtalálja könnyen a magyarázatot. Még csak saját eszét sem kellett fárasztania vele, hanem csak Edgár von Schmidt-Pauly róla írt könyvébõl kellett, hogy idézzen. Ez az idézet így szól: Ha a vezetõ a maga nagy célját el akarja érni, nem szabad holmi csekélység miatt leinteni elõre rohamozó csapatát, melynek lendületét és áldozatkészségét minden helyzetben fenn kell tartania, vagy hatáskörüket túllépõ tisztjeit mindjárt szigorúan megrendszabályoznia, sõt esetleg agyon is lövetnie. Ezzel ugyanis csak a lázadás veszélyét, vagy még annál is rosszabb következményeket idézne elõ. Nagyon is puha szívû ember semmiképpen sem alkalmas arra, hogy elvadult idõkben katonákat vezessen." Egyébként 1944-ben sem féltette Horthy az egész magyarországi zsidóságot. Bakynak azt mondta, hogy "Utálom a kommunista és galíciai zsidókat, ki velük az országból, ki, ki!" Neki csak a gazdag zsidók voltak fontosak, mint Corin és Vida Jenõ. A többi, azt csak vigyék."

Még csak a fegyveres pártszolgálat egyetemességére sem lehet ráfogni a gyilkosságokat és megbélyegezni a véres kéz kitétellel, Legjobban bizonyítja ezt a tényt az, hogy a gettó védelmére maguk a zsidók kértek pártszolgálatosokat az ostrom alatt. Addig ugyanis több egyéni számlára elkövetett atrocitás történt ott. A zsidók kérésére azután vegyes rendõr és pártszolgálatos õrség állt a kapuban azzal a szigorú paranccsal, hogy minden idegent, aki engedély nélkül be akar hatolni a gettó területére, azt azonnal lõjék agyon. Tehát felkoncolási parancs nem csak a bujkáló zsidók ellen, hanem a zsidók védelmére is ki lett adva. Farkasokra nem bízzák a bárányok õrzését. Ha minden pártszolgálatos véres kezû rém lett volna, a zsidók nem helyezték volna magukat az õ védelmük alá.

Ami pedig a legfontosabb, a budapesti gettó egy nyilaskeresztesnek köszönheti, hogy elkerülte a megsemmisítést és nem jutott a varsói gettó sorsára. A németek ugyanis el akarták pusztítani a gettót a visszavonulás során. Lévai Jenõ ezt a tervet a nyilasok nyakába akarja varrni. Hogy az ötlet a németeké volt, abból is látható, hogy elõször a levegõbõl akarták szétbombázni a gettót, majd pedig Mumi német kapitány vezetése alatt ötszáz S.S. legény készült az akcióra, amelyhez csupán a VII. ker.-i pártszolgálatosok egy része és kétszáz rendõr csatlakozott volna állítólag. Ilyen alapon a rendõrséget is gyanúsíthatná a terv kovácsolásával. E tervet Szalai Pál a párt rendõrségi összekötõje akadályozta meg Schmidthuber tábornoknál való közbenjárásával, aki megígérte, hogy

csapataival akadályozza meg ezt a szörnyû vérfürdõt. Azt nem lehet letagadni, hogy Szalai Pál a párt megbízottja volt azért Lévai azzal próbálja sötétre festeni ezt a pártra nézve kedvezõ tényt, hogy kijelenti, Szalai már elõbb kilépett a Nyilaskeresztes Pártból elvi okok miatt. Ez persze nem igaz. Még 1943-ban is a Budapesti Fõkerület ifjúsági vezetõje volt. Minthogy állás ügybõl kifolyólag vidékre kellett költöznie, leköszönt a tisztségérõl, de a pártból nem lépett ki. Hihetõ-e, hogy ha évekkel azelõtt kilépett a pártból, akkor éppen õt az aposztatát bízták volna meg az ostromlott fõvárosban az egyik legfontosabb szerepkör betöltésével, amihez vegyük hozzá, hogy akkoriban a húszas éveit taposta.

Ahogyan nem a párt bûnei voltak az elkövetett rémtettek, éppúgy nem a párt érdeme Szalai cselekedete. De bizonyítéka annak, hogy nem csupán fanatikus és korlátjait vesztett lelkû emberekbõl állott a Párt még az ostromlott Budapesten sem.

Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy az emigrációs Hungarista Mozgalom a bûnök, a rémtettek elkövetõivel semmiféle közösséget nem vállal. Nem tartja õket a Mozgalom mártírjainak, még kevésbé a nemzet mártírjainak. Minden ilyen cselekmény ellenkezett a Hungarizmus eszmei tartalmával és ellenkezett a nemzet és a párt vezetõinek intencióival is. Más elbírálás alá esnek a felkoncolási parancs végrehajtói. A kiadott parancs jogos és szükségszerû volt, ennélfogva végrehajtása is törvényes tettnek minõsül. Minden más, bármennyire is érthetõ tömeglélektani szempontból, nem nyerhet erkölcsi igazolást, vagy a Mozgalomtól fedezetet. Azok az emberek több kárt okoztak a Mozgalomnak, mint amennyi hasznot Budapest védelmének.

A háborúk nem alkalmasak az erkölcsi világrend megõrzésére. De az erkölcsi ítélõképességet nem szabad elveszteni, mert akkor céltalanná válik minden nagyszerû tett és áldozat is. A Hungarista Mozgalom nem akarja, hogy áldozatai hiábavalók legyenek. Ezért mindennel és mindenkivel szemben ragaszkodik azokhoz az erkölcsi alapelvekhez, amelyeket Szálasi Ferenc a Hungarizmus alapjaiként lefektetett. Ezeket az alapokat, ezeket a tartópilléreket õriznünk kell a pompéji katona fegyelmével, kitartásával, mert hatalmas épület az, amit a Hungarizmus építeni akar, erõs oszlopok kellenek a megbírásához. Az emelkedett, tiszta erkölcsnél pedig sohasem volt és soha sem lesz erõsebb, jobb oszlop.

A BALOLDAL TÖRTÉNELMI MISSZIÓJA

1945 április 4-én egész Magyarország szovjet megszállás alá került. A baloldal nyugodtan hajthatta álomra a fejét. Nem volt többé náci harcos az ország területén. Szabad volt a politikai vásár számukra.

Ennek a baloldalnak politikai képe még mindig az u. n. Nemzeti Függetlenségi Front vagy röviden az Ellenállási Front volt.

Az idõközben Budapestre költözött debreceni kormány 1945 júliusában nemzetgyûlési választásokat tartatott, amelyek épp oly kevéssé voltak demokratikusak, mint mondjuk Vorosilov ferences-gvardián. Ennek a nemzetgyûlésnek volt feladata az új választási törvény elkészítése. Az új választások 1945 november 4-én mentek végbe és a Kisgazda Párt 57 %-os gyõzelmét eredményezték. Az emigrált kisgazdapárti képviselõk azóta sem szûnnek meg lelkendezni arról, hogy ez a választás volt az elsõ, igazi tiszta választás Magyarországon. Hogy mennyire volt tiszta, azt õk tudják, de hogy nem volt igazi és általános választás, azt mi is tudjuk. A választásból ugyanis minden jobb és

szélsõjobboldalit kizártak. Ez a kizárás ugyan illuzórikus volt, mert ugyanakkor ezek a személyek be voltak zárva a börtönbe és internálótáborokba. Schlachta Margit missziós nõvér több ízben tiltakozott az ellen, hogy százezrek ültek az internálótáborokban, pedig az újjáépítéshez igen kellett volna a munkáskéz. Kire szavazhatott volna másra a szegény magyar nép, mint a kisgazdákra? Kommunista, marxista nem kellett, kommunista barát mint Veres pártja szintén nem kellett, így aztán, ha ló nincs szamár is jó, a Kisgazda Pártra szavazott. Nagy-Magyarország vajmi kevéssé érdekelte ezeket az új urakat, de választási propagandának felhasználták ezzel még jobban meg lehetett fogni a verebet akarom mondani az agyonmentett magyar népet.

Elkövetkezett tehát a nagy idõ, a demokratikus baloldal történelmi ideje. Megvalósult az akkor már néhai Szabó Dezsõ álma: a parasztság lett a nemzet vezetõje. A miniszterelnök Nagy Ferenc bissei parasztember, a Kisgazda Párt és az egész parlament képviselõinek többsége csizmás paraszt. A népi vonal, a "národnik" gyõzött. Szegény Szabó Dezsõ. Ahogy talán jó volt Petõfinek, hogy elesett a segesvári csatasíkon és nem érte meg az õ dicsõségesnek álmodott szabadságharca bukását, amikor a fújó paripák nem a kivívott diadalra száguldottak, úgy talán jobb volt szegény Szabó Dezsõnek is, hogy nem érte meg azt a wirtschaftot, amit az õ annyi idealizmussal megálmodott parasztjai mûveltek. "A magyar paraszt az egyetlen megváltás. Õ a titokzatos õs kincses bánya és a jövõ termése és ha az élet Szezámja még feltárul számunkra, azt csak az õ lelkébõl kitermõ szó nyithatja meg." írta. De az õ õsi pogány erejû, világot mozdító mitologikus parasztja helyett jött Nagy Ferenc. A széleslátású gigászi óriás helyett egy vakondok látású elvetélt paraszt. A népéért lázadó Tiborc helyett a lakájjá aljasult báb, aki alázatos hódolattal járult az anyja gyilkosai elé, akik megölték az édes anyaföldjét és tankkal széttaposták kocsin haladó édes szülejét. Aki díszbeszédet mondott a magyar gyalázatnak a Gellérthegyen emelt davaj bálványa elõtt amit a hálás magyar nép" emelt a Vörös Hadsereg dicsõségére, amiért felszabadította az országot, amiért meggyalázott egy millió magyar nõt, lányt, asszonyt, édesanyát, feleséget, amiért kirabolta az országot, amiért elhajtotta, elpusztította az állatállományt, amiért beteljesítette a XX. századi magyar tragédiát. A németeket beültetõ Szent Gellértnek hegyére fölkerült a szörnyûséges bálvány, hogy messze hirdesse: ez a föld most a miénk, a szovjetoroszoké.

Nem, a parasztság nem gyõzött 1945-ben, hogy a falu döntse Budapestet. Az idõ pitvarában döngõ megváltó paraszt léptek elhalkultak, s a színen csak hamis parasztok parlamenti fényességre pucolt csizmái jelentek meg. Beteg századokat kiégetõ termékeny láva helyett maradt a magyar paraszt az, ami addig is volt: "a megtartó végtelen ölelés, szentséges termõ õs pogányság", maradt a rög mélyén, minden kalász tövén minden élet gyökerénél" és a dús ölû tehetségeket továbbra is várja a magyar temetõ.

Nagy Ferencet saját pártjának tragikus sorsú fõtitkára Kovács Béla jellemezte a legjobban és a legtömörebben: nem férfi, mondotta róla. Passzíve hozzájárult Magyarország bolsevizálásához, állapítja meg Sulyok. Az elrontott helyzet javulását valami csodától várta s amikor az nem következett be, egyszerûen külföldre ment s többé nem tért vissza Magyarországra. De bukása nem egy nemzeti hõsé volt írja tovább Sulyok egykori pártfõnökérõl hanem egy operett figuráé, aki hajlandó volt Svájcból telefonon lemondani a miniszterelnökségrõl, ha utána küldik a vadászcsizmáját.

Ám Nagy Ferenc csak egy személy volt. Lássuk a többi dicsõt, nagyot, akik a baloldal történelmi idejében építették a magyar demokráciát.

Aki még Nagy Ferencnél is nagyobb volt, az Tildy Zoltán, az 1946-os elsõ köztársasági elnök, a Kisgazdapártnak Eckhardt utáni elnöke. Az 1919-es kommün alatt Tildy egy kommunista szakszervezetnek volt a titkára protestáns pap létére. Ekkoriban nõsült meg. Apósát, egy iskolaigazgatót, Horthy ellenforradalom idején kommunistaként viselt dolgai miatt kivégezték. A háttér tehát mindenesetre kitûnõ volt ahhoz, hogy Tildy az oroszok alatt köztársasági elnök legyen. Késõbb, mint szeghalmi lelkész követett el panamát, amellyel becsapott és megkárosított egy csomó parasztembert. Mind ezek ellenére Horthynak bizalmi embere volt az ellenzék oldaláról. A háború után lakását zsidó és Lónyai herceg oroszvári kastélyából elszállíttatott bútorokkal rendezte be, majd mint a Magyar Köztársaság elnöke szó és törvény nélkül beült pihenõ idejében Sorg építésznek leányfalusi árván maradt nyaralójába. A dicsõséges házaspár bizalmi embere, tanácsadója Jékly, bordélyház tulajdonos volt. Az almák nem estek messze a fájuktól s így a Tildy csemeték sem különböztek az apjuktól. Sötét deviza ügyleteiket a rendõrség tartotta számon. Rákosi ezt a családi intimitást használta fel arra, hogy Tildyt a maga akaratára kényszerítse. Engedelmeskedsz, vagy fiaid a törvény elé kerülnek. Ha fiai nem, de veje még is csak akasztófán végezte be életét. így látszik, mással nem tudták arra kényszeríteni, hogy az elnökségrõl lemondjon.

A harmadik nagy titán Szakasits Árpád elvtárs. Elvileg õ volt a legdemokratább, minthogy pártjának nevében is benne állt, hogy szociáldemokrata. A szélsõjobb mindig mondta, hogy csak szociáldemokrata, de a többi demokrata nem hitte el. A háború után kiderült, hogy kinek volt igaza. "Szakasitsnak a legkisebb érzéke sincs a demokráciához"' írja róla Sulyok. Ez az érzék nem is volt fontos. A fontos az volt, hogy a Szoc. dem. párt részére lefoglalja rögtön az épen maradt Palace Hotelt és magának pedig berendezett egy fényûzõ lakást, ahová igen tisztességes családjával bevonult. Felesége ugyanis lopás miatt Márianosztrán üdült egy idõben a régi rossz reakciós világban fia ugyancsak üdült sikkasztás miatt. Ez persze nem volt akadálya annak, hogy a párizsi követségre kerüljön tanácsosként. Ha Sztálin mint postarabló lehetett a Szovjetunió vezére..

Veres Péter lett volna Szabó Dezsõ második nagy szomorúsága. Péter bá az oroszok bejöveteléig nem foglalkozott politikával. Mint józan parasztbölcs írta értékes könyveit, amelyek közül az egyikben szinte ünnepélyesen lemondott a politikai életrõl, mert õ inkább akart a toll mellett maradni, mint marakodni a politikában. 1945-ben aztán gondolt õ is merészet és nagyot és a Nemzeti Parasztpárt élére lépett, sõt miniszterséget is vállalt. Ez aztán jó alkalom volt politikai vetélytársai, fõleg a ravasz kommunisták számára, hogy az öreget lehetetlenné tegyék a magyar nép elõtt. Rábízták az Újjáépítési Minisztériumot. Éppen azt, amihez hatalmas mûszaki tudás volt szükséges. Errõl hamar leköszönt s akkor a Honvédelmi Minisztérium élére tették. Pont õt, a közismert pacifistát, aki saját maga írta meg Számadás címû életrajzában minden katonáskodástól való iszonyatát és az elsõ háború alatt tanúsított nem éppen bátor és katonás magatartását. Sulyok szerint a parasztoknak megsúgta négyszemközt, hogy õ is antiszemita. Különös, hogy ilyesmivel akarta megfogni az embereket magának, holott köztudomású volt a demokraták szerint hogy a magyar nép nem antiszemita. Akkoriban meg pláne naponta akasztották az antiszemitákat és tömték tele velük a börtönüket. Mindenesetre a kommunisták terve sikerült. Veres Péter komolytalanná vált a nemzet elõtt. A második számú parasztvezérbõl, a világot mozdító gigászi óriásból is operettfigura lett, mint Nagy Ferencbõl.

Szólhatunk még néhány kisebbrõl. Kossá Istvánnak, a szakszervezetek vezetõjének parlamenti nyílt ülésen vágták a szemébe, hogy lopott inge van. Erdei miniszter elvtársat, újságban vádolták meg következmény nélkül azzal, hogy lakását lopott bútorokkal rendezte be. Bán Antal miniszternek nõügyei keltettek országos botrányokat. Tobzódtak

mind a luxusban, a pompában, mintha egész eddigi életükben csak azért politizáltak volna, hogy elérjék azt az álomországot, amelynek urait olyan hévvel kiakolbólították.

Nagy idõk, kis emberek, sóhajtotta volna minden bizonnyal Vas Gereben, ha élt volna. Ezt a törpe társaságot a rafinált, kioktatott kommunista vezéreknek nem volt nehéz zsebretenni. Sulyok a külföld számára írt könyvében megfelelõképpen méltatta Rákosit és társait. Csak éppen egy kicsit ködösít. Azt írja, hogy a kommunista vezérek nem magyarok, hanem oroszok. Pedig valójában olyan oroszok azok, mint magyarok. De hát csak nem írhatta meg 1947-ben Sulyok azt, hogy ezek a magyar-orosz kommunisták zsidók. Még antiszemitának mondták volna. Pedig ezt eléggé ráfogták otthon is 1947-ben szegény fejére.

Nos ebbõl a macchiavelli együttesbõl õ, Sulyok sem maradhat ki. A magyarországi demokratákat mind jól lefestette, saját magáról kissé megfeledkezett. Vagy amit adott, az hamis, azt helyre kell igazítani. Könyvébõl az vehetõ ki, hogy a magyar politikai pokolból mint egyetlen tiszta angyal emelkedett ki õ maga. Már a nyilasok alatt nagy hõs és nemzeti mártír volt, akinek bujdosnia kellett, mert Szálasi kiadta a parancsot, hogy ha megtalálják, ítélkezés nélkül rögtön ki kell végezni. Ez persze ugyanolyan hõsi hazugság, mint a "fõtisztelendõ" Varga Béláé, aki a washingtoni képviselõház Kernsten bizottsága elõtt eskü alatt azt vallotta, hogy a német megszálláskor a rádión keresztül vérdíjat tûztek ki a fejére. Kell egy kis hõsi nimbusz, akkor többet elhisznek az embernek és a nyugati demokraták elõtt is nõ az Somlyóhegyen rejtõzött annak idején Sulyok, egy ismerõs család bujtatta. Az oroszok közeledte miatt nyugtalankodó családtagokat azzal nyugtatta, hogy nem kell félni az oroszoktól, csak a náci propaganda terjeszti róluk, azt a sok rémhírt. Az elsõ orosz járõrnek keblére borult Isten hozott, Zdrasztvujtye felkiáltással. Amikor aztán meghozták az elsõ szörnyû hírt az orosz katonák garázdálkodásáról a faluban, akkor a fölényes és megnyugtató Sulyok nem mert a családtagok szemébe nézni. Akkor már hiába sóhajtozott az "Isten hozott" felett, hogy "Uram bocsásd meg bûnömet, valóban nem tudtam, hogy mit cselekszem". Nagyon is kellett tudnia, hogy mit cselekedett. Magyarországon mindenki, aki nem kis gyerekfejjel érte meg 1919-et, tudta, hogy mi a kommunizmus, mi a bolsevizmus. Sulyok akkor 22 éves volt. (Éppúgy, mint Szálasi). Azonkívül õ maga írja, hogy õ nem Horthytól, vagy Hitlertõl tanulta meg a bolsevizmust, hanem saját tapasztalataiból. Ugyanis 1942-ben kint járt a keleti fronton mint katona és gépkocsival befutott, vagy ötezer kilométert. Saját szemével gyõzõdött meg arról, hogy milyen az orosz bolsevista élet, hogy a templomok raktárak és traktorállomások, hogy a falusi doktornõ szabad idejében a kolhozba megy trágyát hányni. Ez még éppen nem lenne baj, de éppoly koszos és kócos, mint a többi kolhoztündér. Sok mindent láthatott, amit nem írt meg, de amit minden frontot járt katona jól ismert. Ugyancsak õ írja, hogy a magyar nép nem kért a pánszláv bolsevista imperializmusból. De azért Isten hozott! Zdrasztvujtye.

Amikor 1943-44-ben a Kisgazda Párt összeköttetésbe lépett az illegális kommunista párttal, akkor is épp oly jól tudta Sulyok, hogy Rákosi kicsoda, mint 1947-ben, amikor a könyvét megírta. Csupa nagyképûség, amikor azt állítja, hogy már az elsõ idõkben elhatározta, nem tart az új irányzattal. Orosz tisztekkel nem barátkozott, csupán eggyel került jó viszonyba. Az illetõ a köz és magán vagyonból eredõ hadizsákmányt ellenõrizte. (Similis simile gaudet.) Fütyült is az új irányzatra, csupán Pápán lett az orosz parancsnoktól kinevezett polgármester, majd késõbb Budapesten a Pénzintézeti Központ elnöke és mellékesen népügyész. Könyvében elmélkedik azon, hogy idegen megszállás alatt mindig a jellemtelenek, az aljasok kerülnek fel. Vajon Franciaorszagban Pétain és Laval is jellemtelen volt ? Pétain az elsõ világháború verduni hõse, Laval

Franciaországnak a háború elõtt két ízben is miniszterelnöke. Ezzel az elmélkedéssel a nyilaskereszteseken akar ütni, de közben elfelejti, hogy õ is felkerült az orosz megszállás alatt. Vidéki ügyvéd és 1939 elõtt nem nagy jelentõségû képviselõ volt. Az orosz megszállás idejében ellenben az ország második nagyfontosságú állami irányítás alatt álló pénzintézetének elnöke lett. A pártközi bizottságoknak pedig állandó résztvevõje.

Ugyanilyen malom alatti logikával ítéli el a demokrata vérengzést, amelyet Tildy vezetése alatt Magyarországon rendeztek, pedig abban õ is résztvett mint népügyész Imrédy perében. Mi volt Imrédy bûne Sulyok szerint? Az, hogy a Felvidéket visszahozta és ezzel Magyarországot Hitler oldalára állította, továbbá, hogy diplomáciailag megakadályozta Anglia és Franciaország részvételét, a bécsi egyezményben és így ez az egyezmény a háború után érvénytelenné vált. Blöff és hamisítás, méltó az elkövetõjéhez. A német-olasz döntõbíráskodást a szlovákok javasolták. A müncheni egyezmény értelmében az aláírók kötelezték magukat, hogy a lengyel és magyar kisebbségek problémájának megoldása után garantálni fogják Csehszlovákia megmaradt területét. A lengyel és magyar kérdést elintézték, de az aláírók a garanciát még sem adták meg. Az egyezményben foglalt ígéretnek tehát már sem tettek eleget. Azonban teljesen mindegy lett volna, hogy adnak-e garanciát, vagy sem, mert a háború után minden egyezményt, amit Németországgal kötöttek, semmisnek nyilvánítottak. Vagy azt hiszi Sulyok, hogy egy angol-francia garancia miatt a körüldédelgetett Benes és Csehszlovákia nem kapta volna vissza az 1938-39-ben Magyarországhoz visszacsatolt területeket? Hogy azt a "háborús bûnös" magyarok kezén hagyták volna? Rothermere lord jobb volt magyarnak, mint Sulyok, mert nem törõdve azzal, hogy az angol kormány nem garantált, Kassára sietett, hogy a lelkes bevonulási ünnepen ott lehessen. Gyerekes mentegetõzés ez, hogy tisztára próbálja mosni magát egy szörnyû és aljas bûn alól: a nagy demokrata Purim idején kivégeztette egykori politikai ellenfelét csupán bosszúból. Ha a népügyészség állandó foglalkozása lett volna, akkor még menthetné bûnét, de hogy a Pénzintézeti Központ elnöke arra vállalkozott, hogy egy volt politikai ellenfelének népbírósági tárgyalásán ügyész legyen, ez alól nincs kimagyarázkodás, mert a tény maga beszél. Nyolcszázezer magyar testvért visszafogadni, õsi magyar városokat újra bekapcsolni a magyar állam vérrendszerébe bûn szerinte, ha mindez Hitler és Mussolini kezébõl történik. Igazságot szolgáltatni ugyebár csak demokráciáknak szabad. De minthogy a demokráciák csak igazságtalanságokat követtek el (trianoni béke), tehát a náciknak és fasisztáknak sem szabad megengedni, hogy igazságot tegyenek, mert akkor ugyebár az emberek gondolkozni kezdenek, összehasonlításokat tesznek és a végén majd valami nem demokrata dolog sül ki belõle. Az sem utolsó logikai bukfenc, amikor kijelenti, hogy Magyarország nem akart baloldali kormányt. õ tehát mint jó demokrata váltig azon buzgólkodik, nehogy más kormánya legyen az országnak, mint baloldali. Mikor aztán kitették a szûrét a Kisgazda Pártból, egyre sikeresebben haladt a nácizálódás felé. "A bolsevisták ellen nem lehet a normális jogi eszközökkel harcolni" írja többek között. Amikor a Szabadság Pártot megalakította, a kommunisták a legvadabb terrorral akadályozták a mûködését. Egyik párthívét egy alkalommal majdnem agyonütötték. Ha nincs orosz megszállás, akkor már csak egy lépés az S.A. és az S.S. féle alakulatok megszervezéséhez. A normális jogi eszközök félretétele biztos út a diktatúra felé. Szóval: Hitler is így kezdte. Mert ne felejtsük el, Hitlernek nem a németországi demokraták voltak a legveszedelmesebb és legerõsebb ellenfelei, hanem a kommunisták, akikkel szemben õ sem tudott normális jogi eszközökkel harcolni.

De nem csak a nagy fõnökök voltak ilyen kiváló egyéniségek, de maguk a pártok is hasonló utakon jártak, mert fejétõl bûzlik a hal. Mialatt kis nyilasokat a népbíróságok elé állítottak zsidó vagyon elrablása miatt mert a vezetõkre nem tudtak ilyesmit rábizonyítani mialatt a demokratikus nagyságok követték ezeknek a kis nyilasoknak példáit, a pártok

sem akartak szegények maradni a nagy lehetõségek idején, elvégre is beütött a kommunizmus. A mozikat, a középületeket szétosztották egymás között és a pártmamelukok olyan luxusautókon jártak, amilyeneken a munkások azelõtt sem nácit, sem nyilast nem láttak. Ezt az igazságot maga Sulyok kénytelen elismerni. A Kisgazda Párt a Nemzeti Kaszinó épületébe költözött, a Szociáldemokrata Párt a Palace Hotelbe, a Kommunista Párt csupán a Józsefvárosban 183 helyiséget foglalt le a legnagyobb lakásínség idején, a félig romokban heverõ fõvárosban.

Elképzelhetjük, mivé fejlõdik egy ország ilyen vezetés alatt. A demokratikus egyesületek a szabadság jeligéjével úgy lezüllesztették a közerkölcsöket, hogy egy év múlva a vörös katonáknak már nem kellett erõszakoskodniuk, mert több nõt kaphattak, mint amennyire szükségük volt. Egy demokrata zsidó orvosnõ, Ligeti Magda könyvet adott ki, amelyben mindkét nembeli ifjúságot az onániára tanította és buzdította. A földosztásból a pártok politikai propagandát csináltak. A Potsdami egyezmény értelmében a svábokat kitelepítették, de csak a vagyonosokat, akiknek a házába be lehetett ülni, a készet elfogyasztani, aztán továbbállni; a szegénye maradhatott. A nagy garral reklámozott újjáépítés orosz hadi célokat szolgált. A magyar munkásokat szó nélkül szállították jóvátételre. Húszezer építõmunkást Jugoszláviába és százezreket Oroszországba. Azok a munkásvédelmi kezdeményezések legtöbbször nem eredetiek amelyeket a demokrácia rendeletekbe és törvényekbe iktatott, semmivé foszlottak a Kommunista Pártnak a szakszervezetekben gyakorolt diktatúrája miatt. A munkásvédelmet egyébként sem az igazi szociális érzés szülte, hanem a tõkés osztállyal szemben érzett és állandóan szított osztálygyûlölet. Nem a munkásokat akarták segíteni valójában, hanem a tõkéseket tönkretenni. Fényes bizonyítéka ennek az, hogy amikor a kommunisták nyíltan átvették a hatalmat, ezeket a demokratikus intézkedéseket megszüntették, mert a kommunista állam lett a munkaadó tõkés.

Magyarországon voltak nem demokraták és voltak, akik demokratáknak mondották magukat, de szintén távol álltak a demokratikus magatartástól. A szólásszabadság a Kisgazda Pártnál például aképp nyilvánult meg, hogy az értekezleteken, gyûléseken a vezérek egykét órás beszédeket tarthattak, de hozzászólásoknak, a kritizálóknak csak öt percet engedélyeztek. Az sem igaz, hogy az állapotok lezülléséért, elfajulásáért, a bûnökért csak a kommunisták felelõsek, minthogy a belügy az õ kezükben volt. Az igaz, hogy a belügyminiszter a kommunista Rajk volt, de államtitkára Kis László a Kisgazda Párthoz tartozott, Péter Gábornak a hóhér rendõrfõnöknek a helyettese Gyuris Aladár ugyancsak kisgazdapárti ember volt. A bankok irányítása szintén a Kisgazda Párt vadászterületén történt. A béketárgyalások anyagának elõkészítésével a Kisgazda Párt éppen annyit nem törõdött, mint a többi Párt és a magyar államot legsúlyosabban érintõ konferencián teljesen készületlenül jelent meg a küldöttség. A jobboldaliak aktív és passzív választójogát megszüntetõ demokratikus választási törvény elõkészítését nagy részt a Kisgazdapárti Sulyok végezte, éppúgy mint a népbírósági törvényét. A kommunisták egyházellenes harcát Nagy Ferenc segítette elõ. A magyar-szlovák népcserét kimondó népáruló törvényjavaslat Nagy Ferenc kormányától eredt. A néptörvényszéken minden párt képviseltette magát egy bíróval. A bolsevizmust uralomra juttató a demokratikus állami rend és a köztársasági államforma védelmérõl szóló törvényjavaslatot Pfeiffer Zoltán és Nagy Ferenc hajtotta keresztül a Kisgazda Párton az elfogadásra. Ez a hóhértörvény lett a leghatalmasabb eszköz Rákosiék kezében, hogy minden útjukban álló embert akasztófára, vagy börtönbe juttassanak (á la Mardokáj).

A Kisgazda Párt képviselõinek egyéniségére, szellemi kvalitására mi sem volt jellemzõbb, mint az, hogy ha vezérük Nagy Ferenc valami fontos dologban föltétlenül meg akarta

gyõzni õket, akkor csizmát húzott s úgy jelent meg elõttük. Az egy pár csizma szebben beszélt minden érvnél, bizonyítéknál, okoskodásnál. Minek a csizma mellé még ész és szellemi meggyõzés? Ahol a csizma, ott az igazság!

Az egypárt rendszer nem kell, mert diktatúrát jelent, halljuk szüntelen. 1945-47 között nem egy párt, hanem valamennyi uralkodott tehetségéhez mérten. De ez az idõszak sem volt más, mint diktatúra és a pártok harca az egyeduralomért. A diktatúrák elpusztítják ellenségeiket. A háború utáni magyar demokráciának legfõbb feladata, amiben mind egyetértettek, az volt, hogy a politikai ellenfeleiket kiirtsák. A zsidóság szívbõl cselekedte, a nem zsidó politikusok politikából: a jobboldalt meg kell semmisíteni, hogy ne zavarhassa köreiket. A zsidók megszállták a politikai rendõrséget, a Kommunista Pártot, hogy bosszújukat személyesen hajthassák végre. Ez az egyetlen pont, ahol még Sulyok is elárulja a zsidóság szerepét, amikor az aktatáskával ide-oda rohangáló kommunista párttitkárokról ír mondván, hogy külsejük elárulja õket, a görbe lábak és az ugyanolyan orrok. A zsidók gyûlöletét és bosszúvágyát a New Yorkban élõ magyarországi származású zsidók lapja az Ember fedte föl egy szép stílussal megírt, cikkben, amely a zsidó francia miniszterelnöknek Mendes Francenak akkoriban a németekkel tartott tárgyalásaival foglalkozott. A cikkíró a XV. században a Spanyolországból kiûzött zsidókra emlékezik vissza. "Hogyan is csináltátok a ti idõtökben a ti törvénykezéseteket, az engesztelést nem ismerõ Cheremt, a nemzedékeknek örökül hagyott, vérbeátömlesztett emlékezést". Sajnálkozva látja, hogy Mendes France, Donna Grácia Mendes leszármazottja alig tíz évvel a nagy németországi zsidóüldözés és irtás után már a németekkel tárgyal. "És mi irigyen gondolunk õseinkre, a számûzött donokra és szenkorokra, a csavargó koldus fejedelmekre, akik mint komor frigysátorban vitték szívükben a Cherem súlyos kõtégláit és soha sem ismertek visszatérést, megbocsátást s normalizált diplomáciai kapcsolatokat". Mendes France azonban nem a zsidók, hanem a franciák miniszterelnöke volt és így azt is meg kellett tennie, ami bizonyára nem volt ínyére. De a magyarországi politikai rendõrség fogdáiban, pincéiben azt tehették a zsidók, amit õk akartak. És bosszújuk nem csak a keretlegényeket és a pártszolgálatosokat sújtotta, hanem mindenkit, aki valaha patkót rúgott velõk össze, aki valaha útjukban állott, aki valaha csak egy szóval is megbántotta õket, nem mint zsidót, hanem mint egyént. Nem kellett irigykedve gondolni a donokra és szenkorokra, sõt azok irigykedhettek rájuk a túlvilágról. Sok magyar rejtegetett zsidót a háború utolsó fázisában, de a háború után nem akadt zsidó, aki igaztalanul, ártatlanul megvádolt, elítélt magyarok védelmére kelt volna. A zsidó hitközség dologtalan zsidó suhancokat és vénasszonyokat küldött napidíjjal megfizetve a népbírósági tárgyalótermekbe, hogy a fölséges nép nevében halált kiáltsanak a vádlottak fejére, vagy szükség esetén hamis tanúvallomást tegyenek. A náci internálótáborok üdülõtelepek voltak a kommunistákéhoz képest írja Sulyok. Elképzelhetjük, hogy milyenek voltak a rendõrségi pincék és vallató helyek.

Az 1945-47-es úgynevezett magyar demokratikus kísérlet még csak kísérlet sem volt. Kiszolgálást, gyáva meghunyászkodást, a bolsevista népidemokrácia, vagy másképpen a proletárdiktatúra elõkészítését láthatta a nemzet, semmi egyebet. Nem csoda, ha ily népárulás mellett a Kisgazda Párt az 1947-es választáson már elvesztette mandátumainak 72-%át. A nemzet ellenállási lelkületének egyetlen kifejezõje volt, a politikai életen kívül álló hercegprímás: Mindszenty József. A kálvinisták egyházi vezetõi tisztelet a kivételnek elfeledkeztek nyakas mivoltukról, vastag nyakukról. Mindszentyt azután a Nagy Ferenc csizmáival meggyõzött Kisgazda Párt beleegyezése révén meghozott hóhértörvény alapján félreállították az útból. A nemzet teljesen magára maradt. A nemzeti öntudatot hordozó, a nemzeti ellenállás megszervezésére képes vékony intellektuel réteget már a demokrata purim idején az Ellenállási Front pártjainak segítségével likvidálták. A magára maradt

munkásság és parasztság passzív rezisztenciával folytatja 1947 óta, majd a sikertelen 1956-os forradalom után azt a hõsi ellenállást a bolsevizálással szemben, amelyet a szélsõ jobb és jobboldal tanúsított elõtte végig a háború folyamán. A hõsök és mártírok áldozata nem volt hiába való. Emlékük világító fároszként ég a nemzet elõtt, amelynek már minden tagja tudja, hogy mi volt a helyes út 1944 október 15-én. Gyávák, árulók soha sem voltak a nemzet ideáljai és nem lesznek ezentúl sem. A magyar demokraták már két ízben játszották el végzetes szerepüket: 1918-19-ben és 1945-47-ben. A tiszta demokrácia jobb sorsra érdemes eszméjét sikerült teljesen diszkreditálniok. Ezek a demokraták mindkét ízben a gyávaságot, a meghunyászkodást, a nemzeti erõk lezüllesztését, vagy elpusztítását hozták magukkal és halálos pontossággal a bolsevizmus következett tehetetlenségük után. Még a legelemibb életszabályt sem ismerték: két rossz közül a kisebbet választani, õk még 1944 végén is a meggyengült németet tartották a veszedelmesnek, pedig akkor Németország totális gyõzelmérõl már nem lehetett szó. De annál inkább a Szovjetérõl. Annak viszont nem álltak ellen, ha nem közremûködtek vele. Elbuktak és bukásuk végleges. Lesz-e jövõ? Az, amit Szálasi Ferenc mondott 1946 február 5-én az utolsó szó jogán: Az én meggyõzõdésem az, hogy az általunk hirdetett világnézet egyáltalában nem bukott meg s a Nemzet a mi világnézetünkben olyan szilárd alapokat fog találni, amely segítségével egyedül fogja megépíteni nagy jövõjét."

A JÖVÕ

Mintha valami végzet ülne a magyarságon csaknem ezer esztendõ óta, hogy gyakran, éppen a legkritikusabb idõkben nem azt teszi, amit kellene.

Amikor a szörnyû mongol hadsereg fenyegette az országot ahelyett, hogy maga mellé vette volna a hatalmas, jó harcos kún hadsereget, elûzte magától. Mohács után ahelyett, hogy igyekezett volna minden erõt összefogni, idegen vérti fõurai behozták a Habsburg királyt és az ország a legválságosabb idõben szétszakadt. A németet (osztrákot) mindig gyûlölõ, az ellen mindig hadakozó, önállóságra törõ magyarságnak kitûnõ alkalma lett volna Bocskay idejében az elszakadásra és a független nemzeti királyság újjáalakítására. Nem tette meg. Akkor detronizálta a Habsburgokat, amikor a szabadságharcai rosszul álltak. (Rákóczi, Kossuth). Napóleonnak az elszakadásra irányuló felhívását nem hallgatta meg, mert Napóleont zsarnoknak minõsítette II. Ferenc császár király idején, akinél nagyobb zsarnok kevés akadt még a Habsburgok között is. A magyargyûlölõ Ferenc Ferdinánd trónörökös meggyilkolása után teli torokkal fújta: megállj, megállj kutya Szerbia. Aztán Ausztria megmaradt, Magyarországot pedig szétdarabolták. Amikor a II. világháború idején, történelmünk folyamán elõször valóban sorsközösségbe kerültünk a németekkel a bolsevizmussal szemben, akkor az ország vezetõi azokkal léptek kapcsolatba és azoknak a hadiérdekei szerint cselekedtek, akiktõl semmi jót nem várhattunk és akik a pusztulásba taszítottak.

Valóban a végzet ez, vagy a körülmények logikus következménye? Rejtelmesen hangzik a végzet szó, mint egy görög tragédiában, de azt kell hinnünk, mégis az utóbbi az igaz. A rendi korszakban a politikát a nemesek intézték a magyarság nevében, de a maguk érdekei szerint. Meggondolatlanság, örökös intrikák, jogtalan jogaik körülbástyázása. 1514-tõl kezdve állandó, kimondott, vagy elhallgatott félelem a parasztlázadástól, ostoba de érthetõ királyimádat a fõurak részérõl. A nép, a paraszt nincs sehol. A helyzet lényegében 1867 után sem változott meg.

A népben azonban ott lappang ezer éven keresztül a szabadság vágya: embernek lenni, nem igavonó marhának, aki dolgozik, adót fizet és megy a háborúba meghalni vagy

megrokkani. A parasztság felszabadulni vágyó millióihoz a XIX. században csatlakozik a munkásság, amelyet a kapitalizmus önzõ marka fojtogat.

A Trianonban bekövetkezett óriási tragédia után a magyarság megváltásra várt. Szétszakadt ország, elszakított magyarok milliói, koldus parasztság, éhes proletár munkásság, önmagával meghasonlott társadalom, a látóhatáron a bolsevizmus, majd a pángermanizmus veszélyének jelei, olyan helyzet amibõl politizálgatással, látszateredményekkel, uraskodással és frázis hazafisággal nem lehetett kijutni.

Kellett egy eszme, amely arra hivatott, hogy a nemzetnek építeni, akarni, harcolni képes rétegeit összefogja. Eszme, amely önmagában hordja a magyarság jobb jövõjét, boldogulását, a Haza és a Nemzet reintegrálódásának lehetõségét. Eszme, amely világító napként megtöri az éjszaka sötétségének hatalmát. És kellett egy vezér, akire a hívõ, váró, reménykedõ milliók felnézhettek és követhették.

A Hungarizmus a maga eszmei tartalmával, a nemzetben élõ tudatos, vagy tudattalan vágyak kifejezõje, megtestesítése. A háború elõtt jelentette fõként a szocializmust, a háború alatt fõképp a nacionalizmust s most az emigrációban egyforma erõvel és jelentõséggel képviseli mindkettõt a magyar jövõ számára. Nem jelentett és nem jelent osztályt, érdek vagy klikk politikát; nem ismert és nem ismer megalkuvást. Nem hódolt és nem hódol áltekintélyek elõtt. Nem volt és nem lesz balek, sem hazafias sem vallásos szép frázisokkal nem lehet tõrbeejteni, felültetni.

A Hungarizmus a XX. század magyarságának kiteljesülése. Nemcsak alap, nemcsak részlet, nem csupán járulék, de maga az egyetemesség. Világnézetében, céljaiban, hitében egyetemesség. A magyar földnek, a magyar munkának, a magyar életnek nagy hírnöke, harcosa, védõje és igazságtevõje. Az ezer évvel ezelõtt megbontott társadalmi egység újrakovácsoló ja. A feltörekvõ réteg hadserege. A megalázottak, a letiportak, a szolgaságra ítéltek nagy reménysége.

Mert a kisemmizett parasztságnak, a kizsákmányolt munkásságnak, az elítélt értelmiségnek, a jövendõre szülõ anyának, az új jövõt élni akaró ifjúságnak, a halhatatlan ismeretlen katonának nem kell többé a kiváltságosak, a hivalkodó uraságok, a cifrálkodó rangosok, a dõzsölõ gazdagok, a méltóságos nem dolgozók, a kegyelmes félkegyelmûek, a vért pazarló árulók Magyarországa. De kell nekik a munkátadó, földet adó, minden embert egyformán megbecsülõ, önzetlen politikájú Haza. Kell nekik a békés építés és munkájuk gyümölcse. Kell nekik a szabadság, amelyben termõfává érik a lélek.

Azok a kárpát-dunai népszemélyiségek, amelyek Trianonban megcsalattak, a második háborúban pedig tragikus sorsukat érték meg, most saját bõrükön érezve a Kárpátmedence sorsközösségét vissza akarnak térni, de nem a legyen úgy mint régen volt Magyarországra, nem lenézett tótnak, oláhnak, rácnak, hanem egyenjogú nemzettestvérnek, a Szent Korona egyenlõ rangú tagjának, mert népi mivoltához éppen annyi joga van, mint más népnek.

A Hungarizmus a maga gyõzhetetlen erejével, a nemzet akaratát megtestesítõ valóságával a legkritikusabb idõpontban, 24 óra alatt elfújt egy beteg, halálát megérdemelt rendszert. Ha eljön még egyszer az ideje, ismét el fog söpörni maga elõtt minden akadályt, ugyancsak a nemzet parancsoló akaratából. Múltja a magyar történelemé és Európa históriájáé, jövõje a magyar jövendõé és Európa sorsáé. Aki a Hungarizmusban hisz, az a magyarságban hisz. Rajta kívül nincs igazi és teljes cél és igazi és tiszta út.

Ez az én hitem. Ez a mi hitünk.

De hol van a remény az elindulásra? Hol a szabad magyar nemzet, amely elõtt megmutathatjuk a Hungarizmust érdemeivel és kapott sebeivel* Az ország rab, a nemzet rab. Már nem is a jövõért harcol, hanem csak a jelenért, a megmaradásáért, puszta életéért. Mit akarhat bárki? Mit akarnak a demokraták a demokráciájukkal, a szocialisták a szocializmusukkal, a hungaristák a hungarizmusukkal ? Elõbb legyen szabad ország és nemzet mondhatná valaki.

Valóban Magyarországot sem a magyar nemzet, sem az emigráció fel nem szabadíthatja, hanem csak a világpolitikai helyzet kedvezõ alakulása, tehát Nyugat gyõzelme a Szovjet felett. A mai coexistenciális irányzat éppen ezért nem lehetne biztató. Ez az irányzat azonban emberileg, lélektanilag érthetõ. Egy nemzedék életében két szörnyû világháború éppen elég ahhoz, hogy a népek kifáradjanak és áhítozzák a békés polgári életet, akárcsak a hosszú napóleoni háborúk után, amikor Európára a pipázó, nyárspolgári biedermeier korszak köszöntött. Ha ma a Szovjet Nyugat asztalánál csak a bûvészkártyáit keveri, annak bizonyára egyik oka az, hogy saját népe, a szovjet nép is kifáradt, ami annál is inkább érthetõ, mert a legnagyobb emberveszteséget szenvedte el.

Bármilyen engedékenynek mutatkoznék a Szovjet Európában, a rabláncra fûzött nemzetek fölött szigorúan õrködik, ennélfogva lehetetlen, hogy e nemzetek az önerejükbõl felszabaduljanak.

Nyugat viszont olyan ideális célokért, mint a rab nemzetek felszabadítása, nem fog egy kilátásaiban borzalmas képet jövendölõ újabb világháborúba bonyolódni. De meg fogja tenni, amikor saját érdekei, elsõsorban gazdasági érdekei ezt követelni fogják. Roosevelt Németországtól féltette, állítólag, az U.S.A. érdekeit. Mennyire kellene ma féltenie Amerika ázsiai érdekeit, amikor Távol-Keletrõl lassan, de biztosan kiszorítanak minden fehér embert. A kifáradt nemzedékek megpróbálják kitolni egy új fegyveres döntés idõpontját. Ha ez sikerül is, csak addig tart, amíg új, pihent, a két háború szörnyûségeit tudatosan át nem élt generációk fel nem nõnek. Ezek a nemzedékek a múltat már nem fogják érezni gátló tehernek és csak a jövõjüket fogják tekinteni.

A Hungarizmus nagy feladatának érzi ezért, hogy csíraképes magként õrizze a magyar jövendõt, õrizze, ápolja az igazakban, a kitartókban a magyar hitet, erõt, hagyományokat, a történelmi érdekek törvényszerû szükségességét. Ha most nem tud égigérõ fáklya lenni, lesz csak kis égõ mécses, hogyha eljön az idõ, bele lehessen vetni a lelkek olajába. Ébren tartja a maga elhivatottságának tudatát, építi a XX. századi modern Magyarország képét, ápolja híveiben az elidegenedéstõl fenyegetett magyarságot, táplálja hitét és reményét. Meg nem alkuszik, szent örökségébõl egy jottányit el nem veszteget. Kezet nyújt minden becsületes, harcostársnak és megvetést ébreszt minden nemzetáruló és aljas ellen. Meggyõzõdése, hogy nemzete és saját gyõzelme egyet jelent és ez biztosan be fog következni, csak az legyen a jelszó, amivel az elsõ hungaristák indultak a harcra: Kitartás!

Vége

FORRÁS

Baráth Tibor: Magyar Történet

Baráth Tibor: A dunai táj államszerkezete francia szemléletben
Bildersee, Adele: Jewish Postbiblical History through Great Personalities
Cholnoky Jenõ és társai: A Föld
Darwin Károly: Fajok keletkezése
Ford, Henry: A nemzetközi zsidó
Frost, S. E. Jr.: The Basic Teachings of the Great Philosophers
Heibronner Róbert: The worldly Philosophers
Heller Farkas: Szociálpolitika
Henney Árpád: Hungarista Emlékirat
Horthy Miklós: Emlékirataim
Jákli István: Der Kampf ist noch nicht zu Ende
Jobb Pál és Radó Antal: Debreceni Feltámadás
Kállay Miklós: Hungarian Premier
Kahn Arthur D.: Betrayal. Our occupation of Germany
Kunitz Joshua: The Jewish Problem in the U. S. S.R.
Lebon: A tömegek lélektana
Leo XIII.: Rerum Novarum
Lévai Jenõ: Fekete könyv a magyar zsidóság szenvedéseirõl
Livingston Sigmund: Must men hate?
Marczali Henrik: Magyarország története
Marschalkó Lajos: Vörös Vihar
Márki Sándor: Az ó és középkor története
Márki Sándor: Az újkor és legújabb kor története
Miksche F. O.: Danubian Federation
Padányi Viktor: A nagy tragédia, I. kötet
Pius XI.: Quadragesimo Anno
Ribbentrop J.: De Londres a Moscou
Riquet, Michel: Le chrétien face au pouvoir
Rougier, Louis: Les accords secrets francobritanniques
Stalin J.: Über den dialektischen Materialismus
Sulyok Dezsõ: Zwei Nächte ohne Tag
Szalay Jeromos: Márton Áron
Szepesi András: Mohácstól Budaörsig Vaux de Cernai de, Pierre: Histoire des Albigeois
Villey Dániel: Petité Histoire des grandes doctrines économiques The Arab Refugee
Problem, proposels submitted to the General Assembly of the United Nation
Az Út és Cél" valamint a Nyugati Magyarság" különbözõ számai

KÉZIRATOK
Szálasi Ferenc: Út és Cél
Szálasi Ferenc különbözõ beszédei
Szálasi Ferenc: Hungarista Napló
T. I.: A magyar földkérdés rendezése
U. M.: A magyar nemzetiszocializmus története

A KÖZGAZDASÁGI ADATOK FORRÁSA
Major Róbert: A világgazdaság kis enciklopédiája

AZ ÉREM MÁSIK OLDALA

Ez a könyv az ötvenes években íródott az emigrációban és 1960-ban jelent meg elõször a Hungarizmus születésének 25. évfordulójára. Az olvasó nem propaganda munkát tart

kezében. Nem olyan írást, amely csillogó, sziporkázó vagy harsogó szavakkal és bukfencezõ logikával akarja megnyerni magának, vagy egy szellemi tábornak, esetleg egy mozgalomnak.

Ez a könyv történelem, az érem másik oldala, amelyet valószínûleg még sohasem látott. A háború után felnõtt generációk nem tudnak semmit a Hungarizmusról, legfeljebb annyit, hogy a háború végén volt egy nyilas rémuralom" s azt a hungaristák csinálták.

A hungaristák, nyilasok úgy élnek az emberek emlékezetében mint évszázadokkal ezelõtt az eretnekek és a boszorkányok alakjai.

Most, amikor ötven évi szellemi börtön után ismét lehetõvé válik, hogy a múltat, a világot, a történelmet ne pártszemináriumok elõadóinak, vagy zsoldos újságírók egysíkú, egyoldalú, megmerevített gondolkodásából elõbuzgó információkon keresztül ismerje meg a magyar társadalom, úgy érezzük, eljött az ideje, hogy ezt a könyvet a Nemzet ítélõszéke elé bocsássuk. Ötven évi félrevezetés, becsapás, ámítás után a magyar társadalom megérett arra, hogy megismerje az érem másik oldalát és olyan utak felé nyissa ki a szemét, amelyek eddig hermetikusan el voltak elõle zárva.

Reméljük, hogy most már más szelek fújnak és lesz értelmük a magyar igéknek és nem marad régiben a bús magyar élet. Értve ezalatt azt is, hogy ha valakinek nem tetszik egy írás, könyv, akkor hiába kiált rögtön ügyész és rendõrség után, az új igék hatása alatt már nem lobognak könyvet égetõ máglyák többé és nem verik szájba azt, aki megmondja a saját véleményét.

Mit is mondott Voltaire?

"Semmiben sem egyezem meg veled, de az életemet adnám, hogy elmondhasd a véleményedet."

1999. augusztus havában
A Szerzõ

------- 1. rész-----